

Handläggare:
Eleonore Albenius
Johan Nilsson

Datum:
2016-11-06

Diarienummer:
PBN 2015-000015

Välj ett objekt.

Planprogram för Eriksberg och Ekebydalen

Programsamrådsredogörelse

Välj förfarande

Planprogrammets syfte

Planprogrammet för Eriksberg och Ekebydalen upprättas enligt PBL (2014:900) 5 kap 10 §. Plan- och byggnadsnämnden beslutade den 28 januari 2015 att påbörja ett planprogramsarbete för Eriksberg och Ekebydalen. Planprogrammets huvudsakliga syfte är att pröva en förtätning och samtidigt möjliggöra en stadsutveckling av hög kvalitet. Detaljplaneprogrammet ska identifiera nyckelfrågor och formulera strategier och riktlinjer som sedan utgör grund för kommande detaljplanering.

Samrådsyttranden	
Totalt antal inkomna	423
Beslutsdatum och samrådstider	
Beslut om uppdrag	2015-01-24
Beslut om samråd	2016-11-24
Samråd	2016-12-15–2017-03-15

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

Bilagor till samrådsredogörelsen.....	4
Läsanvisning, samrådsredogörelsens struktur	4
Sammanfattning av programsamrådet.....	4
Sammanfattning av inkomna synpunkter.....	5
Sammanfattning av ändringar i förslaget.....	7
Yttrandena och den fortsatta planeringen	9
Sammanfattning av inkomna synpunkter och förvaltningens bedömning.....	10
VARFÖR SKA UPPSALA VÄXA OCH FÖRTÄTAS OCH VARFÖR SKA DET SKE I ERIKSBERG?	10
Om att bygga staden inåt.....	10
Bostadsbristen	11
OM ATT BYGGA NYA BOSTÄDER I ERIKSBERG OCH DET STORA ANTALET BOSTÄDER	12
Generellt.....	12
Bebyggelsens täthet och höjd	19
Varför omvandla vissa delar av programområdet och andra inte?	21
SYNPUNKTER PÅ MARKANVÄNDNING OCH UTFORMNING I OLIKA DELAR AV PROGRAMOMRÅDET	23
Ekebydalen	23
Bebyggelse i Ekebydalen.....	27
Återvinningsstationen.....	27
Norra Eriksberg.....	28
Generellt	28
Hammarparken	29
Rödbergsparken.....	37
Villaområdet.....	39
Sommarro/Lindsberg.....	40
Täljstenen	41
Blodstenen	43
Kvarteret Blodstenen, befintlig bebyggelse	43
Väster om Blodstenen, mot naturreservatets gräns.....	43
Söder om kvarteret Kalkstenen, norr om Blodstensvägen	45
Centrala Eriksberg (Marmorn, Moränen, Kalkstenen).....	47
Generella synpunkter på hela delområdet.....	47
Kvarteret Kalkstenen	48
Kvarteret Marmorn.....	48
Kvarteret Moränen	50
Västertorg och skolområdet.....	51
Västra Eriksberg (Gnejsen mm)	56
Runt Norbyvägen	59
BEBYGGELSENS UTFORMNING	62
Arkitektur.....	62
Levande bottenvåningar	64
KULTURMILJÖ.....	65
NATURMILJÖ.....	66
Strandskydd	66
Naturvärden.....	66
Generellt.....	66
Träd och träd nätverk.....	69
Artförekomst, biologisk mångfald.....	71
PARKER OCH GRÖNYTOR.....	72
Allmänt om tillgång, behov och efterfrågan	72
Specifika parker och allmänna platser	74
Bostadsgårdar och skolgårdar (grön kvartersmark).....	77
TRAFIK.....	79
Generella synpunkter.....	79
Vägnätet.....	83
Generellt.....	83
Granitvägen	85
Stigbergsvägens förlängning	85
Marmorvägen	86
Gång- och cykeltrafik	87

Generellt	87
Säkra skolvägar	88
Utformningen av gång- och cykelvägar och specifika sträckor	88
Kollektivtrafik	92
Parkeringsplatser	93
Generellt	93
Parkeringshus/mobilitetshus	96
Trafikutredningen	97
SOCIAL HÅLLBARHET/SOCIAL INFRASTRUKTUR	98
Boende för olika grupper	98
Bostäder i olika typer, storlekar, prisnivåer och upplåtelseformer	99
Trygghet och trivsel	102
Barnperspektiv, äldreperspektiv och andra perspektiv	104
Mötesplatser och verksamheter	106
SKOLOR OCH FÖRSKOLOR	108
Allmänt om behov och efterfrågan	108
Skolors och förskolors utemiljö	109
Ekonomiska konsekvenser för skola/förskola	110
FRITID, KULTUR OCH IDROTT	110
Allmänt om behovet	110
Specifika platser/verksamheter och önskemål	113
Grusplanen	113
Idrottshallar	113
Scoutgården	113
Pulkabackar	115
Badhus, tennisbanor och andra önskemål	116
HANDEL OCH ÖVRIG SERVICE	116
Allmänt om behov och efterfrågan	116
Synpunkter om olika specifika typer av verksamheter	119
PÅVERKAN PÅ MILJÖ, HÄLSA OCH SÄKERHET	120
Generellt	120
Behovsbedömning av miljöpåverkan	122
Luftföroreningar	122
Markens beskaffenhet och potentiellt förorenade områden	123
Buller	123
Brandsäkerhet	124
Klimatanpassning	125
TEKNISK FÖRSÖRJNING	125
Vatten och avlopp	125
Dagvatten	126
El och tele	130
Fjärrvärme	130
Övrigt	130
EKONOMISKA KONSEKVENSER	131
Bostäder och allmänna platser	131
Föreningslokaler	132
PLAN- OCH GENOMFÖRANDEPROCESSEN	133
Synpunkter på programhandlingen	133
Programsamrådet, den demokratiska processen	136
Samrådet	136
Samrådsmötet	137
Att få tillgång till handlingen och möjligheten att lämna synpunkter	137
Fortsatt planering	139
Genomförande, utbyggnadstakt och etapper	140
Generellt	140
Etappindelning	140
Byggtid, byggtrafik	141
Översikt över inkomna samrådsyttranden	143

Bilagor till samrådsredogörelsen

Bilaga A: Förteckning med namn över de privatpersoner och bostadsrättsföreningar som lämnat synpunkter

Bilaga B: Alla samrådsyttranden i sin helhet

Läsanvisning, samrådsredogörelsens struktur

I samrådsredogörelsen redovisas synpunkterna på programförslaget i huvudsak grupperade under ämnesområden såsom exploateringsstorlek, naturmiljö, trafik, skolor och förskolor etcetera efterföljt av stadsbyggnadsförvaltningens bedömning och eventuella förslag till förändringar.

För att på ett tydligare sätt kunna redogöra för avvägningar i programförslaget redovisas synpunkter på markanvändningen som är kopplade till specifika platser grupperade för olika delområden inom programområdet (Norra Eriksberg, Västertorg, villaområdet, etc.).

Under respektive rubrik har synpunkterna sammanfattats i huvudsak enligt följande ordning: remissinstanser (myndigheter, kommunala nämnder och bolag), intresseföreningar och sammanslutningar, fastighetsägare enligt fastighetsförteckning, boende inom programområdet och övriga.

De som återfinns inom kategorin Fastighetsägare enligt adressförteckning är såväl bostadsrättsföreningar (BRF) samt ägare till villor, radhus och parhus inom området. Privatägda fastigheter redovisas med fastighetsbeteckning, inte med namn.

Inom kategorin Boende inom programområdet finns såväl bostadsrättsinnehavare som hyresgäster. Synpunkter från boende har grupperats under respektive ämneskategori, men redovisas inte identifierade med namn eller adress.

Samtliga bostadsrättsföreningar och (privat)personer och som lämnat synpunkter finns listade i bilaga A. Där listas även de som skrivit under namnlistor. Alla yttranden i sin helhet finns i bilaga B.

Inkomna yttranden där namn eller adress ej kunnat tolkas eller som lämnats anonymt finns inte med i samrådsredogörelsen. Samtliga finns dock med i sammanställningen av yttranden i sin helhet i bilaga B.

Sammanfattning av programsamrådet

Planprogrammet för Eriksberg och Ekebydalen var på samråd under tiden 15 december 2016 till 15 mars 2017. Under samrådstiden hölls ett informationsmöte i form av ett öppet hus i Eriksbergsskolans aula och matsal, måndagen den 23 januari. Under mötet, som öppnade 16.00 och höll öppet till 20.30, hölls tre korta informationsföreläsningar i syfte att sammanfatta förslaget. Tillfället var mycket välbesökt. Uppskattningsvis kom cirka 600 besökare.

Under samrådet inkom över 400 skriftliga yttranden från personer och remissinstanser. Av dessa var cirka 40 yttranden från myndigheter, kommunala nämnder och bolag samt föreningar och intresseorganisationer, och omkring 20 från fastighetsägare (t ex bostadsrättsföreningar, villaägare, bostadsbolag m fl.) inom programområdet.

Drygt 370 yttranden har inkommit från privatpersoner (ett tiotal av dessa är fastighetsägare inom programområdet). Det är ett stort antal för ett samråd, även om det berörda området är stort. Drygt 300 av dessa yttranden är från boende i Eriksberg och cirka 60 yttranden är från personer som bor på andra platser. Ett fåtal yttranden var anonyma eller hade otillräcklig information om avsändaren. Några yttranden innehåller namnunderskrifter från flera personer. Ett stort antal yttranden är identiska men har lämnats skrivits under och lämnats in av olika personer. Några personer har skickat in flera yttranden.

Sammanfattning av inkomna synpunkter

Inkomna yttranden behandlar många olika frågor. För att ge en god överblick av synpunkterna och förvaltningens kommentarer till dessa är de i samrådsredogörelsen sammanställda ämnesvis. Nedan följer en kort sammanfattning av de inkomna synpunkterna som sammanfattas och kommenteras från sidan 10 i denna handling.

Varför Uppsala måste växa inåt, och varför det ska ske i Eriksberg. Några föreningar, flera bostadsrättsföreningar och enskilda boende inom planområdet skriver om Uppsalas tillväxt och ställer sig frågande till varför Uppsala ska växa, varför staden ska växa inåt och varför det ska ske i Eriksberg.

Nya bostäder i Eriksberg, exploateringens storlek, täthet och höjd. Bebyggelsen förefaller vara alltför tät och för hög. Flera förstår behovet men anser att bostäderna är för många. Boende i området värnar Eriksbergs karaktär, i huvudsak att bo nära natur och grönska, och menar att denna boendemiljö förstörs som en följd av programmet. Oro för insyn, skuggning, försämrade förhållanden. Bebyggelsens utformning och arkitektur. Olika önskemål - träarkitektur, mjukare former, naturnära färgsättning. Traditionell arkitektur före modernistisk enligt vissa, arkitektur som smälter in bland befintlig bebyggelse enligt andra.

Kulturmiljö. Positivt att kulturmiljöunderlag tagits fram. Önskemål om att nya hus byggs så lika befintliga hus som möjligt, för att passa in, framförs. Några önskar att "hus-i-park"-idealet ska bevaras.

Naturmiljö. Närheten till naturen utanför programområdet är uppskattad men även naturen i området – grönskan, och inte minst tallarna, är viktigt för många Eriksbergsbor. Frågor kring påverkan på naturreservaten och hänsyn till skyddade arter. Oro för att tallarna avverkas och att naturkaraktären går förlorad. Mer detaljerade utredningar om naturvärden efterfrågas.

Parker och grönytor. Positivt att Ekebydalen bevaras och förtydligas som park, enligt många. Tillgänglighetsperspektivet uppmärksammas, såväl önskemål om korta avstånd till parker som parkernas utformning och anpassning för personer med funktionsnedsättning. Oro för att värdefulla närparker byggs bort.

Trafik. Flera bostadsrättsföreningar och enskilda Eriksbergsbor berör trafikfrågor i sina skrivelser. Några anser att prioriteringen av gång, cykel- och kollektivtrafik är bra medan andra anser att biltrafiken och bilarna fortsatt kommer att ta mycket plats oavsett planprogrammets ambition. Synpunkter på sammankoppling, som Stigbergsvägens förlängning – såväl positiva som negativa. Önskemål om färdigställande av gång- och cykelväg längs hela Granitvägen efterfrågas.

Social hållbarhet/social infrastruktur. Boende för olika grupper – äldre, unga, studenter – efterfrågas. Blandade upplåtelseformer, såväl möjligheter som oro lyfts. Större lägenheter efterfrågas i viss mån. Oro för höga hyror framförs i några yttranden, liksom risk för vantrivsel och avflyttning till följd av områdets omvandling.

Skolor och förskolor. Frågor och oro kring om nuvarande skolor och om dess möjliga utveckling räcker. Positivt att plats reserveras för ny friliggande förskola. Bra att anlägga skolor och förskolor i anslutning till grönska, positivt med möjlighet till samutnyttjande.

Fritid, kultur och idrott. Några föreningar efterlyser ett idrottsperspektiv, någon boende anser att samhällen måste planeras för att inbjuda till rörelse och idrott. Någon saknar kulturperspektivet.

Handel och övrig kommersiell service. Positivt att fler lokaler uppmuntras, men även synpunkter som uttrycker oro för tomma lokaler i takt med ökad internethandel.

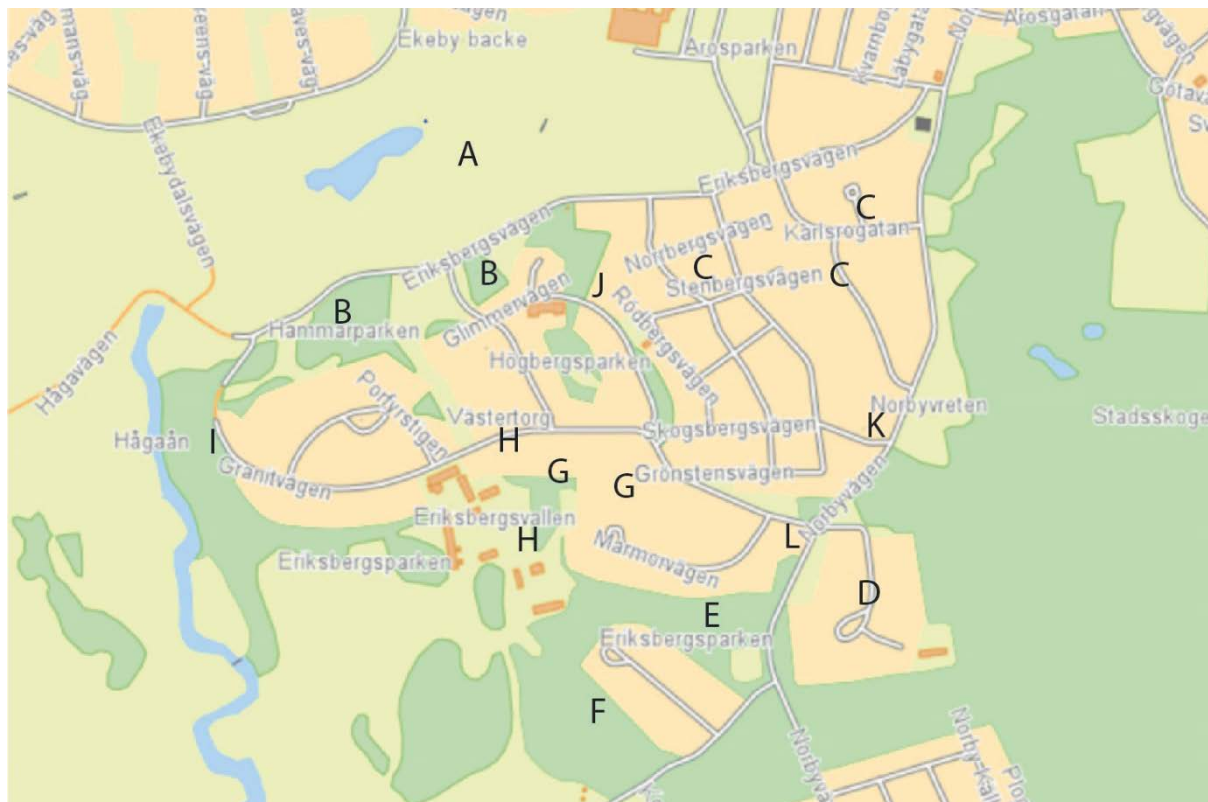
Miljö, hälsa och säkerhet. Oro för buller, luftföroreningar och skador på befintlig bebyggelse till följd av sprängarbete.

Teknisk försörjning. Frågor om kapacitet i vatten- och avloppsnät. Positivt att utveckla dagvattenhanteringen i Ekebydalen.

Plan- och genomförandeprocessen. Positivt att programhandling tas fram som stöd inför fortsatt planering. Många synpunkter om samrådstiden, förefaller vara för kort. Oro för störningar under byggtid och synpunkter på genomförandetidens längd.

Synpunkter på markanvändningen i olika delområden - särskilda platser eller förslag som väckt reaktioner, positiva som negativa (se karta på nästa sida):

- Ekebydalen – många positiva till att dalen värnas, andra föreslår bebyggelse i dalen istället för ny bebyggelse i Eriksberg. (A)
- Att utveckla norra Eriksberg med bostäder, i synnerhet Hammarparken, ifrågasätts. (B)
- Villaområdet och Sommarro/Lindsberg – enstaka frågor/synpunkter på varför ny bebyggelse inte möjliggörs i samma omfattning som i övriga Eriksberg. (C)
- Önskemål om att skydda kulturvärden och arkitekturen (q-märka) kvarteret Täljstenen framförs av några boende i kvarteret. (D)
- Den planerade bebyggelsen söder om kvarteret Kalkstenen (pågående detaljplan för Norby 31:74, dnr 2012–20122) ifrågasätts i några yttranden. (E)
- Området väster om kvarteret Blodstenen – några anser att området bör förbli obebyggt med hänsyn till naturen och närheten till Hågadal. (F)
- Centrala Eriksberg – Förlängningen av Stigbergsvägen ifrågasätts i flera yttranden, andra anser att sammankopplingen är bra. (G)
- Västertorg och skolområdet – Överlag positivt att Västertorg utvecklas och stärks, delade meningar om förslaget kring utökning över Granitvägen. Oro angående att den öppna lek/spelytan vid skolan kraftigt minskas och att värdefull närmatur försvinner. (H)
- Bebyggelse väster om Granitvägen ifrågasätts av några boende och ett par föreningar med hänsyn till entrén till Hågadal. Länsstyrelsen påpekar strandskyddet. (I)
- Några fastighetsägare i villaområdet och ett tiotal boende yttrar sig över möjlig bebyggelsekomplettering vid fastigheten Eriksberg 4:1 och ifrågasätter varför illustrationsplanen inte sammanfaller med något av de förslag som visas i planbeskedet som tidigare givits för samma fastighet. (J)
- Några föreningar, boende, fastighetsägare och en bostadsrättsförening har yttrat sig över platsen längs Norbyvägen som kallas ”Norby helvete” och ifrågasätter rimligheten att tillåta en bebyggelsekomplettering på den platsen. (K)
- Runt cirkulationsplatsen – flera har synpunkter gällande nya bostäder runt cirkulationsplatsen. Flera är oroliga över att bensinmackens framtid. (L)



Karta som visar särskilda platser/förslag som väckt reaktioner.

Sammanfattning av ändringar i förslaget

Efter samrådet och inför godkännandet har planprogrammet reviderats. Revideringen innebär en sänkning av exploateringsgraden med knappt 10 % (cirka 2 600 blir cirka 2 400) och kan sammanfattas i två huvudpunkter:

- Ökad anpassning till befintlig bebyggelse i struktur och täthet
- Bevara bilfria och gröna miljöer

Nedan beskrivs de förändringar som gjorts med hänvisning till markanvändningskartan på nästa sida (siffrorna inom parentes hänvisar till siffror på kartan).

Stadsbyggnadsstrukturen

Programområdet karaktäriseras till stor del av en bebyggelse som uppförts enligt modernismens ideal ”hus-i-park” och av en tydlig trafikseparering. I samrådsförslaget föreslogs en ny trafikkoppling genom att Stigbergsvägen förlängdes fram till Marmorvägen. Denna biltrafikkoppling utgår men ersätts av ett gång- och cykelstråk i syfte att tydligare koppla ihop området för gång- och cykeltrafikanter. Förändringen innebär en lugnare trafikrytm, med säkrare skolvägar till följd av minskad framkomlighet för bil i centrala Eriksberg. (1)

Sammankopplingens förändrade karaktär ger i sin tur konsekvenser för den föreslagna bebyggelsestrukturen och innebär att centrumkvarteret, inklusive möjligt parkeringshus, utgår. I samrådsförslaget föreslogs detta kvarter väster om den förlängda delen av Stigbergsvägen. Dessa funktioner, exklusive parkeringshusfunktionen, föreslås istället samordnas med skolan i anslutning till Västertorgs södra utbredning samt den nya stadsdelsparken. En sådan bebyggelse (i planprogrammet kallat multibyggnad/allaktivitetshus) och dess funktioner utgör viktiga inslag för sammankopplingen mellan skolområdet, stadsdelsnoden Västertorg och de centralt belägna bostadshusen mellan Granitvägen och Marmorvägen. (2)

Förändringen innebär också att centrumverksamheterna fokuseras till primärt bottenvåningar vid Västertorg och längs Granitvägen istället för längre söderut i området. (3)

Avgränsningen för bostadsbebyggelse väster om Granitvägen har reviderats på grund av strandskyddsbestämmelser, svår terräng och möjlighet att angöra trafiksäkert (4).

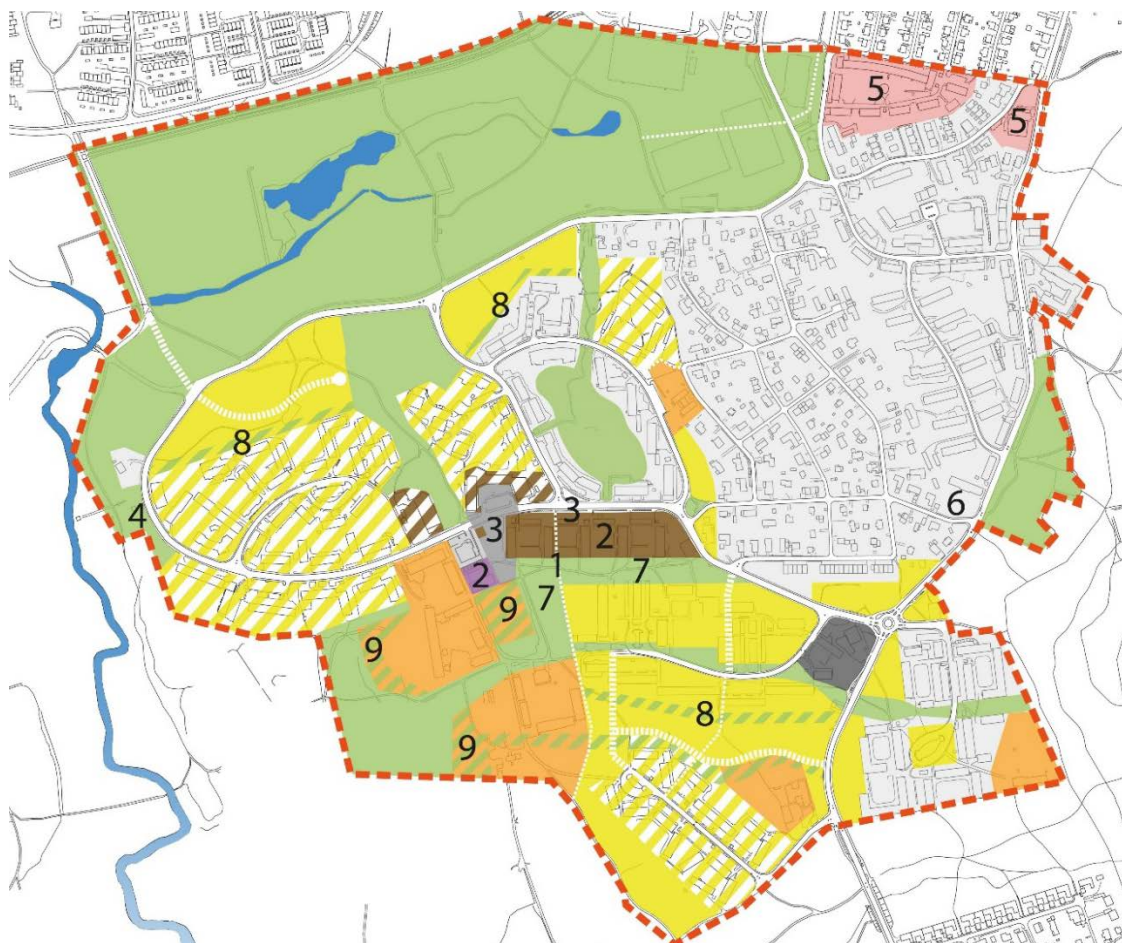
Områdets mest värdefulla kulturmiljöer, det vill säga Lassebygårde och Eriksbergskyrkan har förtydligats genom en rosa färg i markanvändningskartan. (5) Avgränsningen av den gråa färgen som indikerar den markanvändning som gäller för större delen av Sommaro/Lindsberg har ändrats något. Platsen som kallas "Norby helvete" har ändrats från område där större komplettering föreslås till området där mindre kompletteringar i befintliga strukturer kan genomföras. (6)

Det gröna Eriksberg

Programområdet karaktäriseras av närheten till naturen, i och utanför området. Sparade tallar och berghällar är ett påtagligt inslag i Eriksberg. Det reviderade förslaget ger mer utrymme för grönska. Stråket mellan skivhusen är något bredare än i samrådsförslaget och tydligare sammankopplad med stadsdelsparken, eftersom den dunge där centrumkvarteret tidigare föreslogs, inte längre kommer att bebyggas (flyttas till skolområdet, se avsnitt ovan). (7)

Vissa stråk har tydliggjorts för att signalera respektavstånd mellan olika bebyggelsegrupper. Dessa är en del av grönstrukturen, men kan vara på kvartersmark (8). Omvänt har mindre gröna stråk/områden som i praktiken inte kommer bli särskilt gröna markerats som kvartersmark för olika ändamål. (9)

Även skolgårdarnas utbredning har reviderats på samma sätt, genom skrafferade ytor där en samordning mellan skolgård och grönstruktur eftersträvas. (10)



Reviderad markanvändningskarta. Siffrorna indikerar förändringar som gjorts i kartan efter samrådet.

Generella förändringar i kartorna

Mindre interngator/kvartersgator är illustreras inte i de reviderade kartorna då dess lägen inte bestäms i detalj inom ramen för planprogrammet. Samtliga kartor har reviderats för att stämma överens med markanvändningskartan och de revideringar som gjorts i programhandlingen.

Förändringar i programhandlingen

Texter i programhandlingen har, liksom visionsbilder och illustrationer, uppdaterats efter de förändringar som gjorts efter samrådet. Nya stycken har tillkommit och andra har reviderats för att förtydliga programmets förutsättningar och intentioner. I det kapitel som redovisar områdets förutsättningar har avsnittet med tidigare ställningstaganden uppdaterats med avseende på den nyligen antagna översiktsplanen, ÖP 2016. Därutöver har stycken om Arkitektur Uppsala respektive riktlinjerna för bostadsförsörjning tillkommit. Under förutsättningar har även stycken som beskriver föreningslivet i stadsdelen respektive bostädernas upplåtelseformer och storlekar lagts till.

I förslagsdelen av dokumentet har bland annat avsnitt som beskriver allaktivitetshus/multibyggad respektive samnyttjande av lokaler tillkommit. I flera avsnitt har planeringsriktlinjerna reviderats/förtydligats och i några fall har nya tillkommit. Viktiga nya riktlinjer som är:

- När nya kvarter tillförs på obebyggd mark i anslutning till befintlig bebyggelse ska gröna brynzoner särskilt beaktas
- När nya byggnader placeras i befintliga kvarter ska bebyggelsen skapa gemensamma rum och gårdar
- När byggnader som placeras med långsida mot långsida ska parametrar som avstånd mellan husen, förskjutning och höjd beaktas.
- Platser som har tydlig Eriksbergskaraktär, med exempelvis berg i dagen och uppväxta tallar, ska särskilt beaktas.

I genomförandedelen har ett nytt stycke som beskriver fortsatt planering tillkommit. Utöver alla ovanstående ändringar har mindre justeringar för ökad läsbarhet och tydlighet i text och beskrivningar gjorts. En läsanvisning har lagts till för att förtydliga handlingens upplägg.

Uppdaterade utredningar

I samband med framtagandet av samrådsversionen beställdes fyra underlagsutredningar för dagvattenhantering, kulturvärden, naturvärden (inklusive fladdermusutredning) och trafik. Inför godkännande har dagvattenutredningen kompletterats med beräkning av föroreningstransporter. En trafikanalys har gjorts av det reviderade planprogrammet i syfte att komplettera inaktuella delar av trafikutredningen.

Yttrandena och den fortsatta planeringen

Planprocessen är öppen för att inhämta synpunkter under det tidiga planeringsskedet som ett planprogram är. Efter samrådet revideras planprogrammet dels med anledning av inkomna synpunkter och dels efter fördjupade utredningar och studier av vissa frågor. Planprocessen enligt plan- och bygglagen (PBL) innebär en avvägning mellan många olika intressen och alla inkomna synpunkter kan inte bli tillgodosedda genom revideringarna.

Ett planprogram kan inte överklagas och vinner inte laga kraft enligt PBL. Syftet med programmet är att ligga till grund för fortsatt detaljplanering och genomförande inom Eriksberg och i Ekebydalen.

I det efterföljande detaljplaneskedet finns också tillfällen att lämna synpunkter på planeringen. De som lämnat in skriftliga (ej anonyma) yttranden under programsamrådet kan hänvisa sitt programyttrande även i den fortsatta detaljplaneprocessen.

De som inkommit med synpunkter på planprogrammet och angett läsligt namn finns med i en förteckning i samrådsredogörelsen bilaga A.

Sammanfattning av inkomna synpunkter och förvaltningens bedömning

För att ge en god överblick av samrådsyttrandena och stadsbyggnadsförvaltningens bedömning är dessa sammanställda ämnesvis.

Varför ska Uppsala växa och förtätas och varför ska det ske i Eriksberg?

Om att bygga staden inåt

Föreningen Vårda Uppsala (FVU): Framför att det finns andra och bättre sätt att få plats med mer folk i Uppsala kommun utan att bygga sönder själva staden; att satsa på kransorterna. Att restiderna med Uppståget slår innerstadstrafiken med Uppsalabuss många gånger om i snabbhet och att det tar inte längre tid att ta sig till kommungränsen med tåg än det tar att åka buss från stadens ytterområden in till centrum. Är övertygade om att det kommer att löna sig att värna stadens särart och den långsiktiga livskvaliteten i närmiljö och grannskap och påtalar att den rådande trenden i USA just nu är att barnfamiljer snarare börjar söka sig ut från de allt trängre och otrivsammare storstäderna.

Jordens vänner: Anser att en så stor förtätning som planprogrammet föreslår är förödande för detta begränsade område och att det måste finnas andra ytor att bebygga.

Bostadsrättsföreningen Sandstenen 1: Refererar till argumentationen om att staden måste förtätas för att spara värdefull jordbruksmark och menar att det finns fler alternativ: att låta de mindre orterna inom kommunen växa. *"De ligger närmare staden än många tror, det tar inte längre tid att resa med Uppståget till Skyttorp än det tar att åka stadsbuss från Hågabys in till centrum!"*

Bostadsrättsföreningen Parken: Påtalar att kommunen vill värna om Upplands kulturlandskap och därmed inte bebygga Uppsalaslätten men att kommunen är villig att bebygga Eriksbergs kulturlandskap, med motivet att bygga staden inåt. Skriver att man i flera andra städer istället väljer att bygga nya småstäder/stadsdelar utanför staden med goda förbindelser in till city.

Bostadsrättsföreningarna Gnejsen respektive Berget: Menar att en grundläggande värdering i Översiktsplanen (ÖP 2010 och 2016) för Uppsala är felaktig och att Uppsala bör växa utåt, inte bara förtätas inåt. Anser att enbart förtätning skjuter problemet med utbyggnaden av Uppsala på framtiden och att Uppsala till slut i alla fall måste byggas utåt. Framför att det redan finns tecken som pekar på negativ påverkan vid förtätning i till exempel i Stockholm.

Boende i Eriksberg skriver:

Flera enskilda boende inom planområdet skriver om Uppsalas tillväxt och ställer sig frågande till varför Uppsala ska växa och varför det ska ske i Eriksberg. Ett 70-tal boende har lämnat in skrivelser identiska med brf Gnejsen respektive brf Berget, se ovan.

Ytterligare cirka 20 personer anser att staden bör byggas utåt. En boende anser att ett snabbt ökat invånarantal kommer att leda till problem och vädjar till politiker att slå av på takten. En boende förslår att kommunen bygger Sävja 4 och 5 eller mellan Uppsala och Bältinge, en annan föreslår bostäder i Årna eller i Boländerna och en boende föreslår exploatering i ett område mellan Stenhagen och Vänge. Flera förslår byggande i kransorterna för en levande landsbygd, flera påtalar att det finns mark utanför Uppsala. En boende upplever att det inte längre handlar om förtätning, utan en helt ny stadsdel ovanpå en befintlig och undrar varför den nya stadsdelen inte kan ligga på obebyggd mark istället. *"Varför får inte vi som valt att bo i Eriksberg med den miljö och med de utsikter vi valt få bo kvar orört?"*

Övriga skriver:

Ett femtontal personer boendes utanför programområdet ställer sig också frågande till intentionen i Uppsalas översiktsplan och varför staden ska förtätas. De framför i stort samma argument som redovisats ovan. En person skriver *"Jag tycker överhuvudtaget att det byggs hysteriskt mycket i hela Uppsala nu och tycker man kan dämpa ned takten. Vill inte att Uppsala ska bli en storstad. Bättre att glesbygden kan få lite mer nyinflyttade. Där behövs fler yngre för att inte småbyar ska dö ut."*

En annan skriver *"Kraftsamla kring att skapa helt nya stadsområden istället och var väldigt försiktiga med förtätningen!"* och ytterligare en annan skriver *"Bygg hellre ut fullt fungerande satellitstäder runt om Uppsala med bra kommunikationer istället för att förstöra de nu existerande stadsdelarna"*.

Stadsbyggnadsförvaltningens bedömning

Uppsala växer. Stadens övergripande planering läggs fast i kommunens översiktsplan. I den gällande översiktsplanen, Översiktsplan 2016 (ÖP 2016), anges riktlinjerna för hur staden ska utvecklas med planeringshorisonten 2050.

Eriksberg ligger inom det område som i ÖP 2016 benämns staden. Stadens utbredning 2050 anges som en yttre gräns och inom detta område finns idag en stor variation av bebyggda och obebyggda miljöer. Inriktningen för mark- och vattenanvändningen inom stadens gräns beskrivs inom olika områden så som innerstad, stadsnoder, stadsdelsnoder, stadsstråk, stadsbygd och större utvecklingsområden.

Eriksberg ligger utanför innerstadens avgränsning och Västertorg är en av åtta utpekade stadsdelsnoder. En stadsdelsnod är ett lokalt centrum med stomlinjehållplats för kollektivtrafik och en plats för lokalt stadsliv som kännetecknas av hög koncentration av bebyggelse, vardagsservice och bostäder. Stadsstråken utgörs av strategiska gatustråk som binder samman innerstaden, stadsnoder och stadsdelsnoder. De är utpekade huvudstråk för kollektivtrafiken. Stråken ska bidra till att många får hög tillgänglighet och närhet till kollektivtrafik och olika viktiga funktioner i staden. Både Granitvägen och Norbyvägen är utpekade stadsstråk.

Översiktsplanen talar om att skapa närhet och mervärden när vi utvecklar kommunen. För att göra det möjligt används olika strategier som i översiktsplanen benämns Uppsalaprinциperna. De fysiskt strukturerande principerna är koncentrera, blanda och koppla samman. Det innebär att värden och funktioner ska koncentreras till platser som är lätta att nå för många människor. Olika delar av kommunen ska kopplas samman, både fysiskt och socialt för att fler ska få nära till mer. En blandning och mångfald av bostäder, service, arbetsplatser och grönska gör att vi får nära till det vi behöver i vardagen.

Bostadsbristen

Bostadsrättsföreningen Västertorg: Refererar till presentationen i aulan den 23 januari 2017 och att huvudmotivet för förtätningen är att komma tillrätta med Uppsalas omfattande bostadsbrist. Samtidigt nämndes att Uppsala satsar offensivt för att få fler arbetsplatser till kommunen, vilket skapar ytterligare bostadsbehov. Anser att ambitionen att kommunen ska växa mycket och snabbt borde diskuteras mycket djupare.

Boende i Eriksberg skriver:

Flera skriver att det förstår att det behövs lägenheter i Uppsala, men anser att förslaget innebär för många nya bostäder.

En boende skriver att det behövs mer bostäder men upplever att kommunen vill bygga tak över huvudet och inte hem.

En boende menar att Eriksberg självklart inte kan vara en skyddad zon fredad från nybyggnation, men att förslaget innebär att området tappar sin särart och att de redan boende blir som tvångsförflyttade till en ny stadsdel.

En annan boende menar det är svårt att acceptera att fler bostäder ska byggas på bekostnad av en naturnära och välfungerande stadsdel som Eriksberg.

En boende förstår att man behöver bygga nya bostäder men undrar varför så många i Eriksberg och menar att det inte kommer att bli bra ur ett långsiktigt perspektiv.

En boende anser att behovet av nya bostäder måste tillgodoses på andra sätt än orimlig förtätning. En annan skriver att det behövs fler bostäder i Uppsala men att det inte hållbart att öka en enskild stadsdel med en tredjedel. Ytterligare en skriver att hen förstår att det behövs lägenheter i Uppsala men att förtäta på detta sätt är för brutalt.

En boende anser att det är bra om det byggs mer bostäder, bostadsbristen behöver stävjas. Är däremot mycket skeptisk till exploateringen om det som byggs är bostadsrätter och dyra hyresrätter, då kan det lika gärna vara.

En boende som ser behovet av fler bostäder i Uppsala anser att ambitionsnivån med plats för 130 000 bostäder till 2050 är alltför hög. Påtalar att den ekonomiska utvecklingen går i vågor och att byggtrycket som råder kommer att avta vilket leder till minskande behov framöver. Att boendekostnaden för nybyggda lägenheter är mycket hög och att det måste finnas en balans mellan gamla och nya lägenheter i staden.

Övriga skriver:

En person anser att förtätning som en lösning på bostadsbristen, till priset av förlust av grönområden, utsikt, trygghet och trivsel, inte är att rekommendera. *”Bygg nya områden istället”*

Stadsbyggnadsförvaltningens bedömning

Uppsala växer och det behövs fler bostäder för att möta befolkningsökningen. Översiktsplanen anger inriktningen för mark- och vattenanvändningen i hela kommunen och i ett program konkretiseras detta ytterligare. Huvudfokus i översiktsplanen är att skapa handlingsberedskap för att möta ett scenario som kan innebära 340 000 invånare 2050. I planeringen är en av Uppsalas största frågor hur kommunen ska kunna tillgodose Uppsalas behov av fler bostäder. Bostadsförsörjningen är ett viktigt allmänt intresse och ett kommunalt ansvar.

Om att bygga nya bostäder i Eriksberg och det stora antalet bostäder

Generellt

Liberalerna: Anser att utbyggnaden av Eriksberg ske med respekt för de boende och områdets karaktär och samtidigt ta hänsyn till det stora behov av fler bostäder som finns i Uppsala.

Liberalerna vill redan i planeringen av utbygganden och renoveringen av Eriksberg att hänsyn tas till befintlig forskning om hur funktionella och trivsamma stadsdelar byggs. För att säkerställa en trevlig och fungerande boendemiljö bör varje etapp också utvärderas inför nästa etappstart för att eventuella justeringar ska kunna göras.

I samrådshandlingen framgår att en stor del av att husen ska byggas på nuvarande parkeringsplatser, vilket Liberalerna tycker är bra. Bostäder ger bättre intryck, skapar trevliga stråk och ger mer trygghet än parkeringsplatser. Liberalerna vill dock att kommunen ska vara betydligt försiktigare med byggnation på dagens grönytor (parkmark). Gröna ytor är av stort värde för att skapa trivsamma boendemiljöer och ger möjligheter till lek och spontanidrott. Viktigt är också att befintliga mötesplatser utvecklas och att nya planeras in, både i utemiljö och inomhus i form av exempelvis kulturhus.

Liberalerna är av uppfattningen att förslaget till nybyggnation behöver anpassas bättre till områdets förutsättningar. Vi föreslår att byggnation i vissa delar av området bör ske i mindre skala än vad som presenteras i förslaget för att värna känslan av rymd och grönska som finns i Eriksberg idag. Av samrådshandlingen framgår att inga nybyggda hus ska bli högre än dagens befintliga, vilket vi tycker är bra och minskar risken för skuggning av äldre hus. Men med hänsyn till hur citynära Eriksberg ändå ligger så anser Liberalerna att vi måste släppa fram en relativt stor bostadutbyggnad, med tanke på behovet är det svårt att inta en annan ståndpunkt.

Centern: Ser positivt på en viss förtätning av området givet att de byggnader som tillkommer är bostadsrätter i större grad än dagens bostadsbestånd – och därmed kan bidra till att minska segregationen i kommunen. Upplever dock den förtätning som föreslås alldeles för aggressiv, att samrådsförslaget skulle förändra områdets karaktär på ett oönskat sätt och ta för mycket grönområden i anspråk. Anser att bygga tätt och högt är eftersträvansvärt då nya stadsdelar etableras, att det bidrar till att lindra bostadskrisen och det ger bättre ekonomi i projekten. Vid förtätning och utveckling av befintliga stadsdelar måste man gå mer varsamt fram. Anser att kommunen måste respektera att många av de som bor i Eriksberg gör det för att de trivs i området tack vare dess naturlika karaktär. Centern ser viss potential att förtäta stadsdelen, men att en förtätning måste garantera livskvalitet och välbefinnande för såväl nuvarande som tillkommande Eriksbergsbor.

Eriksbergs socialdemokratiska förening: Välkomnar en utbyggnad av Eriksberg, Uppsala har en stor brist på bostäder, främst bland unga vuxna, inflyttande, unga familjer och de som skiljer sig, men anser att den omfattande förtätning som föreslås i centrala Eriksberg ger ett sämre boende där. Att åtskillnaden av olika grupper inom Eriksberg ökar om planen genomförs. Uppmanar till sänkt ambition, att de nya husen sprids ut och att mest hyresrätter byggs, även i utkanterna av Eriksberg. Föreningen uppskattar planprogrammets fokus på barn och äldre och att behålla naturkänslan men anser att den ambitionen inte stämmer med innehållet i förslaget. Är tveksamma till att göra Eriksberg stadslikt, vill behålla Eriksbergs karaktär av lugn trygghet nära natur. Anser att antalet nya hus i Eriksbergsparken bör halveras och fördelas över området, att förtätning där ger en ”klassisk” segregerad förort.

Kollektivtrafikförvaltningen UL: Anser att det är positivt att kommunen planerar för bebyggelse i ett kollektivtrafiknära läge där det finns goda förutsättningar för ett hållbart resande

Handelskammaren Uppsala: Ser positivt på att förtäta och förstärka boendemiljön och hållbarheten i Eriksberg. Menar att området är glesbebyggt, i allmänt behov av upprustning och saknar tillräckligt underlag för kommersiell service idag och på sikt. Att 2 600 bostäder är en rimlig stadsomvandling.

Cykelfrämjandet Uppsala (CFU): Anser att den föreslagna bebyggelsen påtagligt kommer förändra stadsdelen.

Förvaltnings AB Luthagen: Anser att en förtätning av stadsdelen Eriksberg är på olika platser fullt möjlig, och att det är extra angeläget att säkerställa att kontakten med Hågadalen inte går förlorad. Att denna kontakt finns idag dels genom gångvägar över olika fastigheter ner till dalen, dels genom allmänna gångvägar. Vid förtätning bör särskilt beaktas grönsstrukturens bevarande och utveckling i nära anslutning till nyproduktionen.

White arkitekter: Anser att förtätning av Eriksberg är ett rimligt sätt att utveckla ett starkt expanderande Uppsala och att det i Eriksberg finns plats för fler Uppsalabor, men påtalar att kvalitet i levnadsmiljö måste gå före kvantitet bostäder. Att bebyggelsetätheten kan passera en gräns där den innebär ett slöseri med mark istället för det avsedda hushållandet, för att den byggda miljön blir undermålig med avseende på ljus, insynsskydd och utrymme för lek och rörelse.

Ambitionen att ta ett helhetsgrepp på stadsdelen är mycket bra. Eriksbergs utveckling är en jättechans att förstärka hela västra Uppsala. Detta arbete kan sedan fortsätta i ett liknande utvecklingsgrepp på Ekeby, Flogsta, Berthåga, Starbo, Kvarnbo och Stenhagen

YIMBY (Yes In My BackYard): Anser att förslaget till en utvecklad bebyggelse i Eriksberg är mycket spännande då det utgör det första exemplet på större stadsomvandling inom en existerande stadsdel i Uppsala. Något som lär kunna bli mer vanligt förekommande i en snar framtid i det växande Uppsala när större hyresfastigheter, bostadsrätter och även småhusägare ser över möjligheter att utveckla sina marktillgångar med nya bostäder och verksamheter på infill-mark. Anser att detta är en nödvändig utveckling för att staden ska kunna bevara åkermark, skapa underlag för stadsdelscentra, resurser till effektivare kollektivtrafik och bibehålla goda förutsättningar för att en stor andel av resorna i staden ska kunna göras med yteffektiva, utsläpps- och bullerfria cyklar istället för med bil. För att ge denna utveckling en god start är det av största vikt att utvecklingen av Eriksberg kan utgöra ett positivt och inspirerande exempel. Anser att förtätningen behövs för att hålla liv i det centrum som finns, att alla områden borde ändras från B till BCK för att ge möjlighet att bygga blandstad.

Jordens vänner: Anser att urbanitet med hus som skärmar av gatorna är en önskad vision i Eriksberg, att gaturummen är redan för smala.

Föreningen Vårda Uppsala (FVU): Skriver att planprogrammet leder till en avsevärd förtätning och utbyggnad av stadsdelen Eriksberg. Att den ledande kommunala planeringsprincipen just nu innebär att staden ska växa inåt genom förtätning men att någon närmare analys av förtätningens effekter för natur- och kulturvärden i berörda områden eller för de människor som berörs knappast görs. Frågan har dock många aspekter, både miljö- och kulturmiljömässiga såväl som sociala och eventuellt fortsatt planarbete måste gå mycket djupare i dessa frågor. Menar att det saknas i såväl forskning som praktik belegg för att förtätning leder till minskad bilanvändning eller ökar förutsättningarna för en mer hållbar stadsmiljö.

Betonar att en stadsförnyelse bör ske utifrån platsens karaktär och anser att det i Eriksberg är landskapet, med naturmarkens topografi och växtlighet, som är det viktigaste huvuddraget, en landskapsarkitektur. Eriksberg ligger idag med en medveten och tydlig avgränsning från omgivningarna, inlemmat i landskapet. Det är först när man kommer in i området som man ska urskilja bebyggelsen. Anser att eventuell ny bebyggelse mot Ekebydalen eller Håga måste gestaltas så att den underordnas landskapsrummet.

Framhåller Le Corbusiers version av ”hus i park” som en ledstjärna för hur bebyggelsen i Eriksberg gestaltats och fortsatt kan gestaltas och påpekar att kommunfullmäktige tidigare (nov. 1988) har klassat området som skyddsvärd miljö i kulturmiljöklassningen.

Skriver att det numera talas mer om ”stadsmässighet” och ”stadsläkning” och menar att de indikerar att någon brist föreligger som behöver åtgärdas medan det konkret är fråga om att göra ingrepp och förändra ett etablerat och välfungerande områdes hela karaktär och att snarare än att ”läka” göra det sårbart. Mindre gårdar, inklämda och mörka, läker inte staden utan försämrar livsmiljön, inte minst för barnen, en bra stad för barn är en bra stad för vuxna. Särskilt bekymmersamt är förändringen av karaktären ”hus i park” och minskandet av respektavstånden till naturreservaten Stadsskogen och Hågadalen. Nästen och dessutom bristen på analys av vad det betyder för de redan boende i ett etablerat bostadsområde att det blir föremål för en så gigantisk tillbyggnad som den föreslagna.

Anser att en viss förtätning av bostadsbebyggelsen genom att frigöra parkeringsytorna torde vara möjlig och en närmare analys av behovet av skolbyggnader kan frigöra vissa ytor. FVU beklagar ansatsen som sådan – att utifrån ett planeringsbegrepp på modet, den s.k. stadsläkningen, klämma in så mycket hus som möjligt inom redan bebyggda och relativt välfungerande stadsdelar, kosta vad det kosta vill ifråga om negativa effekter för miljö, naturmiljö och boende, istället för att seriöst överväga alternativa möjligheter att åstadkomma fler bostäder inom kommunen genom att satsa på hela kommunen.

Uppsala pensionärsföreningars samarbetsråd (UPS): Anser att det inte framgår hur man ska kunna passa in 2 600 nya bostäder i det befintliga området. Att placering nära befintliga hus ger miljöförsluster, t.ex. i form av utsikt från lägenheten, för de som nu bor i området. Anvisningar om ur närmiljön kring befintliga hus skall upprätthållas och förbättras måste finnas i planprogrammet, innan detaljplaner tas fram. Anser att flera av de gulstreckade B-områdena bör lämnas helt oförändrade och menar att om alla ytor markerade med B bebyggs blir tillgången till gröna ytor nära bostaden starkt begränsad, att en ny, centrumnära stadsdelspark är otillräcklig och att alla inte kan ta del av naturen i Hågadalen, Ekebydalen eller Stadsskogen. Anser att ytor mellan husen är inte bara till för förflyttning, de är också ytor att vistas på, platsens betydelse får inte underskattas. Gräs, solljus, vindskydd och sittplatser måste finnas nära bostaden.

Hyresgästföreningen och HUS: Är positiv till den planerade bebyggelsestrukturen där ambitionen är att åstadkomma en mer sammanhållen stadsdel med tydliga kopplingar mellan områdets olika delar och ut mot naturen.

Lokala hyresgästföreningen Moränen, Marmorn och Kalkstenen: Anser att den planerade nybyggnationen är för omfattande. Förtätningen kommer att förändra områdets karaktär. Anser att planförslaget bör omarbetas så att årsringarna inte blandas utan att det planeras skilda åt i högre utsträckning. Antalet planerade lägenheter bör sänkas.

Eriksbergs egna hems- och fruktodlareförening: Tycker att en varsam förtätning och utveckling av Eriksberg är bra, men att planen är alltför omfattande. Anser att 2 600 lägenheter inte kan åstadkommas utan att omistliga värden i stadsdelen förloras.

Bostadsrättsföreningarna Gnejsen respektive Berget: Anser att förslaget är ett experiment med förtätning i extrem omfattning, att en så tät bebyggelse som planen föreslår bör byggas i ett tidigare obyggt område. Anser att den ska utvärderas några år efter det är färdigbyggt för att ta reda på hur väl människor trivs att bo så, om den fysiska och psykiska hälsan påverkas och hur barns utveckling påverkas. De framför att det redan finns tecken som pekar på negativ påverkan vid förtätning i till exempel i Stockholm. Anser att förtätningen av Eriksberg måste reduceras rejält. 500 - 1000 nya lägenheter är rimligt. Det bevarar luft och ljus mellan husen, sparar natur, minskar problemen med omhändertagandet av dagvattnet och för mycket trafik men ger ändå plats åt många nya invånare som kan trivas lika bra som dagens Eriksbergsbor.

Bostadsrättsföreningen Västertorg: Anser att förtätningen är alldeles för omfattande/intensiv och får väldigt stora konsekvenser inte minst under många års byggande. Menar att utgångspunkten i programarbetet har varit att bygga på mark som kommunen äger snarare än att överväga på vilka platser Uppsala bäst kan växa.

Bostadsrättsföreningen Gnejsgårdarna: Anser att en förtätning med 2 600 nya lägenheter i Eriksberg förstör den fina karaktären och unika förutsättningar i hela området och uppmanar att antalet nya lägenheter ska sänkas till max 1000.

Bostadsrättsföreningen Bergshöjden: Skriver att bostadsområdets karaktär har formats i samklang med områdets betydande naturvärden och anser att den högggradiga förtätning som nu planeras riskerar att äventyra bostadsområdets grundtanke och attraktionskraft. Anser att den planerade förtätningen av Eriksberg ska innebära att området fortsatt blir en attraktiv boplatz för Uppsalas invånare.

Bostadsrättsföreningen Parken: Undrar hur kommunen tänkt när förslaget innebär en helt ny stadsdel inom en befintlig. Påtalar planprogrammet framhåller stadsdelens gröna och naturnära miljö med mycket rymd mellan husen och en bebyggelse utformad efter naturens förutsättningar. Önskar behålla den inställningen när stadsdelen ska förtätas, att den gröna naturnära miljön värnas och bidrar till en stadsnära mångfald, att kunna bo stadsnära men ändå naturnära. Menar att många Eriksbergsbor har valt att bosätta sig i Eriksberg för att bo nära naturen och inte urbant. Anser att det är av största vikt att

det finns stadsnära boendeanternativ för de kommuninvånare som inte har möjlighet till att bo i villa, radhus, har fritidshus eller är bilburna att ha nära tillgång till naturen. Att det är viktigt att det finns stadsnära alternativ för de kommuninvånare som inte vill bo i de nya tätbebyggda urbana stadsdelar som nu planeras och byggs i centrala Uppsala.

Bostadsrättsföreningen Sandstenen 1: Anser att planprogrammet innebär alltför stora ingrepp vad gäller den befintliga naturmiljön i Eriksberg samtidigt som dess genomförande skulle allvarligt riskera också andra värden i stadsdelen som social trygghet m.m. En försiktig förtätning som inte gör så stort våld på områdets karaktär kan övervägas men inte alls i den skala som föreslås.

Bostadsrättsföreningen Berget: Refererar till att det enligt UNT idag finns 3 800 bostäder i Eriksberg och att det enligt planförslaget ska byggas ytterligare 2 600 bostäder fram till år 2030. Påtalar att det innebär att antalet bostäder i Eriksberg ökar med nästan 70 procent under ca 12 år, att det är en extremt kraftig expansion, som i nuvarande planförslag blir starkt koncentrerad till södra Eriksberg. Undrar varifrån målsättningen på 2 600 bostäder kommer ifrån och menar att om kommunen utgår från sin egen vision om "grönt och naturnära", så kanske det inte kan bli mer än 1/3 av alla de föreslagna bostäderna.

Bostadsrättsföreningen Fältspaten: Anser att 2 600 nya lägenheter ska sänkas till en nivå som gör det möjligt att bevara fler grönområden och gårdar för barn och vuxna, särskilt kring Granitvägen och Marmorvägen där förtätningen är mest extrem. Beakta att förtätning kan få negativa konsekvenser för miljö och hälsa med kostnader i andra delar av samhället.

Fastighetsägare Eriksberg [REDACTED]: Anser att en viss förtätning av Eriksberg är positiv och kan bidra till att ytterligare öka områdets attraktivitet. Menar att programförslaget har fångat Eriksbergs karakteristika och dess höga värden, och formulerat visionen efter detta. En utveckling av Västertorg är välkommen, och principen högre förtätning i centrum med "konstruerad natur", medan bebyggelsens möte med den omgivande naturen prioriteras vid ytterområdena är en alldeles utmärkt princip och en given förutsättning för att stadsdelen ska behålla sin attraktivitet även efter förtätning.

Har synpunkter på graden av förtätning, att det innebär att invånarantalet fördubblas under en 20-årsperiod. Menar att det med en förtätning av sådana mått blir omöjligt att upprätthålla de värden som programmet vill värna om. Att de kvalitéer som idag gör Eriksberg till ett uppskattat och attraktivt område skulle för alltid vara bortbyggda och gå förlorade.

Anser att ett tillskott om 2 600 lgh i Eriksberg inte ger förutsättningar för en bra förtätning och konstaterar att de mycket tilltalande riktlinjerna i programmet i stora delar saknar trovärdighet. Att den omåttligt höga förtätningen inte kan vara förenlig med många av riktlinjerna, främst de som avser naturanpassning och hänsyn till vegetation och topografi.

Anser att under förutsättning att antalet tillkommande lgh minskas betydligt, så att programmet kan bli trovärdigt, är de föreslagna utgångspunkterna och riktlinjerna alldeles utmärkta utgångspunkter för fortsatt planering. Att riktlinjerna bör ligga till grund för fortsatt planarbete samt bör respekteras i genomförandefasen.

Fastighetsägare Eriksberg [REDACTED]: Anser att förslaget som helhet rymmer många bra initiativ, men att det tyvärr innebär en alltför långtgående förtätning. Det gäller inte minst Eriksbergsparken, där stor omsorg krävs för att utveckla området.

Fastighetsägare Eriksberg [REDACTED]: Ser positivt på en utveckling av Eriksberg. Anser att idéerna om att vid strategiska platser förtäta området för att uppnå ett rikare folkliv och en högre grad av stadsmässighet är bra, även om vissa stråk kan utvecklas i en större grad för att skapa mer stadsmässiga gator med folkliv under dygnets samtliga delar.

Fastighetsägare Eriksberg ■■■: Anser att förtätning av Eriksberg kommer göra området mindre attraktivt framöver. Att Eriksberg är omtyckt beror inte bara på närheten till stadskärnan utan även på grund av grönområden och det "tempo" som man upplever när man går, cyklar och bilar. Menar att om man lägger in tusentals människor till på samma yta kommer naturligtvis pulsen att öka i området och områdets attraktion och karaktär riskerar att gå förlorad. Anser att med dagens utseende kommer Eriksbergs värde att öka ytterligare framöver och uppmanar kommunen att förvalta det värdet istället för att devalvera det.

Boende i Eriksberg skriver:

Många enskilda boende har lämnat synpunkter på förtätningen av Eriksberg och antalet bostäder som föreslås. Ett stort antal enskilda boende (cirka 70 stycken) har lämnat in skrivelser som är identiska med brf Gnejsen och Berget, se ovan.

Några är positiva till utvecklingen. En boende tycker planprogrammet ser riktigt bra ut. En boende är generellt positiv till Eriksbergs utbyggnad som ger fler möjlighet att bo i närhet till stad och natur samt möjligheter att få bättre service för de som redan bor här. En annan boende anser att programmet i det stora hela är bra för stadsdelen, att förtätningen gör att det kan bli ett större centrum med fler affärer.

En boende ser fram emot den utbyggnad som planeras, att planen som tagits fram verkar genomtänkt och tror att det kommer att bli bra och spännande att följa Eriksbergs förvandling.

En boende skriver att det känns ganska positivt att det finns en framtidsplan för Eriksberg och främst utvecklingen kring Västertorg och skolorna.

En annan boende lyfter fram upplevelsen av programförslaget som i det stora hela är mycket positiv. Ser fram mot en spännande utveckling i området framöver. Särskilt utvecklingen och förtätningen i Västertorgs omedelbara närhet.

En ett par boende anser att förtätning av Eriksberg är bra ur flera synpunkter; bättre service samt möjlighet till trevligare bostadsmiljö men vänder sig emot är byggarbetets längd.

Ett par skriver att de är positiva till en modernisering av området men oroas av ingreppen i naturen.

En boende anser att förslaget innehåller många positiva idéer men väcker också farhågor. Att konsekvenserna blir stora, både under den långa genomförandetiden och efteråt. Det är synnerligen viktigt att planerna inte upplevs som fastställda innan allt är nog övervägt.

En boende anser att Eriksberg kan förtätas, om det görs känsligt men skriver att förtätning är ett relativt begrepp, liksom bygga mycket. Att planprogrammet till stor del är okänsligt i sin förtätningsiver.

En boende är överlag positiv till stadsutveckling, även i Eriksberg men att förtätningen är för stor, särskilt i de centrala delarna.

De flesta anser dock att förslaget, i olika grad, är för omfattande. En boende skriver att det kan bli runt 7 000 nya invånare i Eriksberg och att det är otroligt mycket för denna stadsdel. Många anser att mängden bostäder ska halveras, andra att högst 1000 nya bostäder kan rymmas i området. En skriver att planförslaget ska skäras ned med två tredjedelar, någon skriver minska till en fjärdedel, någon anser att 700–800 skulle gå att få in, en annan anser att 500 välplacerade lägenheter i hela området räcker. Flera påtalar att Eriksbergs karaktär går förlorad vid ett genomförande av planprogrammet, många nämner områdets kultur- och naturvärden och att hänsyn till dessa måste tas när området förtätas. En boende håller med om att viss ytterligare bebyggelse är möjlig men att det som föreslås är katastrofalt för dagens Eriksberg. Att de värden som finns kommer gå förlorade och en helt annan stadsdel byggas.

Ett par anser att förtätningsambitionerna är alltför stora och kan äventyra områdets sociala strukturer och medför att unika värden för Eriksberg försvinner eller påverkas negativt. *”Det kan tyckas att fler skulle få bo i detta attraktiva läge men genomför man de planer som finns idag så är det inte längre attraktiv på samma sätt.”*

En boende önskar att Uppsala ska få ha kvar något småskaligt område med lägenheter. Att planerna på att göra om Eriksberg till ett modernt storstadsområde stoppas. En annan boende hoppas att kommunen reviderar planen med avseende på antal nya bostäder i området som helhet och framför allt att förtätningen i de centrala delarna av Eriksberg inte tillåts bli så omfattande som i nuvarande förslag.

En boende anser att det i samrådshandlingen inte helt framgår varför just Eriksberg är särskilt lämpat för förtätning annat än att det är ett populärt centrumnära bostadsområde med ”gröna kvaliteter”. Menar att ett grundläggande problem med planprogrammet är att uppenbara målkonflikter inte dryftas och görs explicita. Att det framstår som förtättningsinriktningen i själva verket förstärker Eriksbergs kvaliteter som attraktivt område med gröna kvaliteter när förtätningen i själva verket står i påtaglig motsättning till dessa kvaliteter. Menar att det råder en brutal diskrepans mellan den förskönande metaforik som beskriver förtätningsarbetet och å andra sidan den kartbild av programområdet där hus placerats in. Personen menar att utgångspunkten är att 2 600 nya bostäder ska placeras i Eriksberg och att den förskönande metaforiken i samrådsdokumentet får detta att te sig som en förädling av stadsdelen och inte som ett flagrant ingrepp på de kvaliteter som kännetecknar Eriksberg och som invånarna är tillfreds med. Att denna målkonflikt borde diskuteras explicit och framför allt hanteras på en politisk nivå.

Övriga skrifter:

Flera personer boendes utanför programområdet har också lämnat synpunkter som rör förtätningen av stadsdelen och antalet föreslagna bostäder. Några undrar varför förstöra en fungerande stadsdel, en annan uppmanar att göra om planeringen. Flera påtalar områdets kultur- och naturvärden och att hänsyn till dessa bör tas. Flera av dem anser att mängden bostäder är för många, någon uttrycker att en rejäl bantning av ambitionen måste göras och en annan uppmanar till färre byggnader. En person anser att det är mycket olyckligt att förtäta, att det i praktiken innebär att placera en ny stadsdel i en redan utbyggd stadsdel. En person skriver att områdets karaktär kommer förändras mycket negativt vid den planerade förtätningen.

En person anser att Eriksberg är en stadsdel i behov av upprustning och ett komplement till befintlig bebyggelse kan skapa mer trygghet och bidra till ett mer attraktivt område med plats till fler, men menar att det finns risk att förtätningen blir alltför omfattande. En annan tycker att många av planerna ser väldigt bra ut och gillar idén att förtäta bland byggnader som redan finns, att planerna kanske också kan pigga upp bland byggnader som ser lite trötta ut.

Stadsbyggnadsförvaltningens bedömning

Programmet har reviderats i framförallt de centrala delarna av Eriksberg, kvarteret Moränen och Marmorn. I samrådsförslaget föreslogs en bebyggelse som till stor del byggde på att tillföra nya byggnader som skapade mindre gårdar. I det reviderade planprogrammet beskrivs en bebyggelse som istället på ett tydligare sätt skapar gemensamma gårdar med den befintliga skivhusbebyggelsen. Byggnaderna avses fortfarande utföras lägre än befintlig bebyggelse i de flesta lägen. Bebyggelsen tar i stor utsträckning parkeringsytor i anspråk och delar av dessa ytor som idag inte är tillgängliga kan istället användas som gårdar. I övriga områden har inga större förändringar gjorts och ett antal naturområden avses att provas för bebyggelse.

Planprogrammet innebär i sin reviderade form en omfattande utveckling av området och möjliggör cirka 2 400 bostäder, det vill säga något färre än i samrådsförslaget. En större befolkning ger större underlag för verksamheter och service i området, vilket programmet ger utrymme för. Alla boende kommer även fortsättningsvis ha mycket närrekreation av naturkaraktär, som mest cirka 200 meter från bostaden. Utöver detta kommer parker och stråk utvecklas inom området. Förvaltningen bedömer att det

sammantaget är en möjlig utveckling av programområdet, med hänsyn till det centrala läget och dess övriga förutsättningar.

Stadsbyggnadsförvaltningen har påbörjat ett utvärderingsarbete av stadsdelar byggda för ett antal år sedan, först ut i utvärderingen var Cementgjuteriet och Kungsängen. Utvärderingarna avses bedrivas som en del av den ordinarie verksamheten där kunskapsåterföring förs in i nya projekt. Efterkommande detaljplanarbeten har möjlighet att arbeta in erfarenhet och är ytterligare ett steg i planeringen för att säkerställa goda boendemiljöer.

Bebyggelsens täthet och höjd

Försvarsmakten: Upplyser om att området är beläget inom stoppområde för höga objekt, och inom detta område kan inga nya objekt tillåtas. Med höga objekt menas objekt som är högre än 20 meter utanför sammanhållen bebyggelse respektive 45 meter inom sammanhållen bebyggelse.

Eriksbergs socialdemokratiska förening: Ser inget behov av att bostäder ska mynna direkt ut på trottoaren. Det är betydligt trivsammare och bättre för både barn och gamla med "hus i park". Vill ha ett avstånd större än 10 m mellan hus och bilgata.

White Arkitekter: Anser att förtäta Eriksberg ger många möjligheter till kvalitativa förbättringar av stadsmiljön men tror att programmets fördelning av förtätandet - som tätast i centrum och glesnande i anslutning till omgivande storskalig grönstruktur - bör omprövas. I centrala Eriksberg (inklusive skivhusen längs Marmorvägen) är den varsamma vägen den rimliga eftersom man här direkt påverkar så många människors älskade hem.

Undrar hur mycket bostäder man behöver tillföra för att vitalisera Västertorg. Anser att man med programmets skisserade skala på generellt 4–5 våningar riskerar man bygga bort fler kvaliteter än man tillför. Anser att det är bra att nya hus vid gamla skivhus ska vara tydligt lägre men menar att större kontrast behövs för att göra idén om tydliga årsringar rättvisa. Anser att ett tillägg av en låg och tät bebyggelsestruktur, 2–3 våningar med enstaka delar 4 våningar, med tydligt offentliga rörelsestråk och tydligt privata bostadsgårdar, vore ett intressant komplement till den höga glesa strukturen.

I områdets utkanter - i gränserna mot Hågadalen och Ekebydalen - bör man bygga med fokus att låta så många som möjligt bo i de attraktiva gränssnitten till skyddad grönstruktur. Ny bebyggelse som skapar tydliga gränser kan ge positiva tillskott till orienterbarhet och beständighet. Här bör målet vara att ta en rejäl tugga ur bostadsbristen samtidigt som bebyggelsen placeras och utformas så att den förtydligar och stödjer grönstrukturen som offentligt rum och organiserande stadsbyggnadselement.

Fastighetsägare Eriksberg ■■■: Anser att sikt bilden med den äldre villabebyggelsen från Ekebydalen och upp mot Eriksberg måste skyddas från exploatering, att nya hus som byggs måste döljas bakom trädtopparna så att kulturmiljön bevaras.

Fastighetsägare Eriksberg ■■■: Anser att de nya byggnaderna ska ligga strax under trädtopparna för att sikt bilden från rekreatiomsområdet i Ekebydalen upp mot Eriksberg inte ska störas av ny bebyggelse utan att årsringen förblir hel.

Fastighetsägare Eriksberg ■■■: Skriver om definition av begreppet förtätning, att det tycks kunna vara vad som helst. Anser att planprogrammet ska kompletteras med nyckeltal för exploateringsgrad, ekosystemtjänster och storlek på nytillkomna hårdgjorda ytor. Menar att Eriksberg idag inte är glesbebyggt om man ser till antalet boende per ytenhet, att det ser bara rymligt ut mellan höghusen. Undrar om föreslagen förtätning, placering och tillvägagångssätt är förenlig med det nationella målet om God bebyggd miljö och om det finns det något vetenskapligt stöd för ett högre exploateringsstal än 1.

Fastighetsägare Eriksberg ■■■: Anser att minskat ljus, mindre grönområden och högre puls leder tankarna till ökad stress och mindre möjlighet för människor att koppla av och återhämta sig. Att dagens stora sjukvårdsproblematik är utmattningsdepression och att den förslagna planen av Eriksberg går i samma riktning och ökar den risken. Menar att detta kostar samhället enorma summor och undrar varför man tar risken att försämra situationen ytterligare.

Bostadsrättsföreningen Gnejsgårdarna: Anser att man vid förtätning måste behålla "respekt-avstånd" till befintlig bebyggelse, att det inte får byggas för höga hus. Att det behöver byggas med varsamhet och i samklang med befintlig bebyggelse.

Boende i Eriksberg skriver:

Flera boende skriver om bebyggelsens täthet och höjd. Att det blir för tätt, att gårdarna blir mörka, trånga och tråkiga med mindre plats för lek och samvaro, och att det blir mörkt i lägenheterna. Några oroas av ökad insyn till och från grannarna. Några boende anser att boendemiljön försämras drastiskt vid alltför tät och alltför hög bebyggelse. En boende skriver att god förtätning innebär ett exploateringsstap på max 2.

En boende skriver *"Bygg höga hus med många lägenheter det råder ju bostadsbrist. Bygg mest mellan husen och låt de naturkorridorer som finns mellan Hågadalen och Stadsskogen vara kvar för djurlivet."* Personen tycker utsikten är mot Flogsta är betydelsefull, så husen vid Stigbergsvägen/Eriksbergsvägen kan vara lite lägre.

En boende skriver att människor behöver luft och rymd när man ser ut genom fönster, vistas på sin balkong och befinner sig utomhus. En annan menar att människor inte mår bra av att bo tätt ihop, av ljudstress och buller, av allt för mycket intryck, av luftföroreningar, av trängsel och stress i trafiken, av att inte hitta ro och avskildhet ute. Några skriver att forskning visar att människan mår bättre av att inte bo för tätt.

Flera boende anser att det blir för tätt på bekostnad av grönska, träd och natur samt ljus och rymd. Att naturen gör Eriksberg unikt, eller är anledningen till varför många trivs och har valt att bo i Eriksberg. Några skriver att träden, och öppenheten, gör luftkvaliteten bra och oroas av försämrad luft.

Många refererar till Rosendal, några till Industristaden/Kungsängen, och anser att det är för tätt där och befärar att Eriksberg blir lika tätt.

Flera boende skriver att det enligt lag ska vara minst 8 meter mellan bebyggelse och att förslaget inte visar detta. Någon skriver att lagen säger 10 meter. En boende anser att ett avstånd på 25–30 meter från närmaste hus bör eftersträvas., en annan skriver att 50–60 meter behövs för att det ska vara sol på gården 8 månader om året. En boende skriver att om man vill förtäta i ett befintligt bostadsområde, av Eriksbergs karaktär, skulle man kunna använda principen att husen inte placeras närmare varandra än att det får plats minst ett uppvuxet, stort träd mellan huskropparna. Att ett sådant avstånd mellan huskroppar ökar sannolikheten att de goda värdena i ett område bevaras.

Några boende skriver specifikt om antalet våningar. En påtalar att det är en brist att det inte tydligt står hur höga husen är planerade att bli. En boende efterfrågar olika scenarion innan detaljplanearbetet börjar. Ett par personer anser att inga hus bör byggas högre än tre våningar.

En boende anser att man gärna kan göra husen som redan finns högre för att få in fler bostäder och menar att om man bygger helt nytt ska det göras med omsorg och inte för tätt inpå andra hus. En annan menar att det är bättre att bygga färre höghus där många får plats, än att bygga många småhus där få får plats, särskilt i ett befintligt höghusområde. Att det ger kortare tid av "byggslammer och stök" och sparade gårdar och grönytor mellan husen.

En annan anser att det ska byggas max fyra våningar höga hus närmast de befintliga skivhusen. ”Då kan ”höghusen” fortsätta vara karaktärsskapande. Genom att öka andelen tre- till fyrvåningshus kan man öka stadskaraktären i området. Om husen blir högre blir tallarna inte längre karaktärsskapande. Femvåningshus bör undvikas helt då de riskerar att skada stadsdelens centrala kärnvärden.” Personen anser vidare att riktigt höga hus (max 9 våningar) kan byggas en bra bit från de befintliga ”höghusen”, t.ex. i Hammarparken och områdena i anslutning till Blodstensvägen. Att man därigenom kan minska på antalet hus som sprängs in mellan befintliga hus och därmed bevara ett av områdets verkliga kärnvärden – dess luftighet. En annan boende föreslår 1–3 våningar i områdets ytterkanter.

Övriga skriver:

Några uppsalabor boendes utanför Eriksberg tar upp bebyggelsens täthet och höjd i sina yttranden. En skriver ”Bygg inte för tätt” och en annan undrar om varenda gräsyta måste bebyggas. En person anser att förtätningarna av staden gått för långt och att husen står för tätt.

En annan boende utanför Eriksberg anser att inga nya villor/radhus ska byggas inom stadsbebyggelsen, generellt, och att tre våningar är minimum vid förtätning.

Stadsbyggnadsförvaltningens bedömning

Planprogrammets genomförande innebär en tätare bebyggelsestruktur i många delar av stadsdelen. Exploateringstal är ett mått på ett områdes täthet och ges av förhållandet mellan bruttoarean BTA och markytan inom det givna området. Ju tätare ett område är, desto högre exploateringstal. Olika delar av Eriksberg har olika exploateringstal. I de centrala delarna är de idag relativt låga, under 1 (beroende på hur man avgränsar) och att inte låta exploateringstalet överstiga 1 vid en förtätning bedöms inte vara rimligt i ett så centralt läge, i nära anslutning till staddelsnoden Västertorg och vid Granitvägen samt vid Norbyvägen.

I områdets utkanter föreslås en bebyggelse som i högre grad anpassas till naturen och topografin på platsen. I de centrala delarna av området föreslås en struktur som innebär en mer urban karaktär, där byggnaderna bidrar till att skapa tydliga gaturum och gårdar. I det reviderade planprogrammet föreslås dock en annan placering av tillkommande bebyggelse än i samrådsförslaget, genom en ny planeringsriktlinje. Riktlinjen säger att tillkommande bebyggelse sätt skapa gemensamma gårdar och rum med befintlig bebyggelse, vilket ska borge för en högre grad av anpassning till den befintliga bebyggelsen.

Planprogrammet anger inte exakt hur höga nya byggnader ska vara, eller exakt hur många våningar som kommer att tillåtas. Däremot finns riktlinjer som anger i vilket spann den nya bebyggelsen bör ligga. Områdets att områdets hushöjder kan variera inom kvarteren men också inom stadsdelen och stadsbyggnadsförvaltningen bedömer att en samlande skala om 4–6 våningar är rimligt för att fortfarande ge den befintliga bebyggelsen en tydlig avläsbarhet. Utöver den samlande skalan kan det i olika lägen vara lämpligt med olika höjder både högre och lägre än den samlande skalan. Till exempel görs bedömningen att bebyggelsen runt utvidgningen av Västertorg kan ha en högre täthet.

I de efterkommande detaljplanerna kan det anges planbestämmelser om hur hög bebyggelsen får vara. Faktorer som befintlig bebyggelse, dagsljusmöjligheter, sol- och skuggförhållanden m.m. är avgörande för vad som är lämpligt på den enskilda platsen. Detta studeras närmre i efterkommande detaljplanarbeten.

Varför omvandla vissa delar av programområdet och andra inte?

Stallföreningen Norra Norby gård: Efterfrågar motivering till valet att bevara den glesare bebyggelsestrukturen i Eriksbergs egenhemsområde och anser att även befintlig bebyggelse bör ges möjlighet att förtätas. På detta sätt kan nuvarande orörd natur bevaras orörd.

Uppsala pensionärsföreningars samarbetsråd (UPS): Undrar vad som menas med ”Bostadskompletteringar inom befintliga strukturer kan provas”, anser att det måste förklaras för vart och ett av de markerade områdena.

White arkitekter: Anser att förtätning bör kunna prövas även i villaområdet.

Boende i området skriver:

En boende påtalar att det bara villaområdena som inte behöver täta ihop sig, att det bara är de som inte har råd, vill, eller möjlighet på annat sätt, att bo i villa som ska trängas ihop.

En annan boende anser att det ska förtäta mer mellan bostadsrätter och villor än vid hyresrätterna. Att alla boendeformer bör dra sitt strå till stacken för att fler ska få plats i ett befintligt bostadsområde. En boende anser att förtätningen endast bör ske i villaområdet, genom att privata småhus här och var exproprieras, rivs och att tomterna därefter bebyggs med flerfamiljshus. För att uppnå en blandning av boendeformer. Slås av att hela det stora villaområdet, samt bostadsrättsområdet mot Norbyvägen, inte berörs av förslaget.

Övriga skriver:

En person boendes utanför Eriksberg anser att förtätning inte bara ska ske i områden med låginkomsttagare och hyresbostäder – att även höginkomsttagare, villa- och bostadsrättsägare måste ta sin del av ansvaret för att få en bättre bostadsförsörjning.

Stadsbyggnadsförvaltningens bedömning

Planprogrammet innebär olika grad av förtätning i olika delar av programområdet, de har olika förutsättningar. Den markanvändningssort som gäller för villaområdet innebär *inte* ett förbud mot ny bebyggelse. Det samma gäller den markanvändningssort som gäller för stora delar av västra Eriksberg; det vill säga *Ny bebyggelse, som följer områdets struktur, kan prövas*. Tillskott i dessa delar kräver fastighetsägarens initiativ och oftast nya detaljplaner. Detta har förtydligats i planprogrammets riktlinjer för dessa delområden.

Synpunkter på markanvändning och utformning i olika delar av programområdet

En schematisk indelning i olika delområden illustreras i kartbilden nedan. Delområdena följer delområdesindelningen i samrådsversionen av planprogrammet (delområdesindelningen har därefter reviderats något, som en följd av förändrad stadsbyggnadsstruktur samt nya och ändrade riktlinjer i det reviderade planprogrammet).



Delområdesindelning, ur samrådsversionen av planprogram för Eriksberg och Ekebydalen.

Ekebydalen

Centern: Anser att tillgången till grönområden är en avgörande faktor för människors hälsa och välbefinnande och att ställer sig därför positivt till att Ekebydalen föreslås förbli orörd och tillgänglig för rekreation och friluftsliv.

Eriksbergs socialdemokratiska förening: Anser att det i Ekebydalen behövs en upprustning av bland annat vägar, stigar och bro på Ekebyfältet samt något som lockar lite äldre barn att leka där. Anser att det med fler boende i Eriksberg behövs en säkrare passage över Eriksbergsvägen i höjd med bergrum-

met under telemasten. Föreslår att det undersöks om det går att ordna utomhusbad i de gamla lergroparna. *"Det kunde bli en mötespunkt på somrarna för boende i Norby, Eriksberg, Ekeby, Kåbo, Flogsta och Stenhagen. Uppsala har få utomhusbad, inte minst i väster."*

Uppsala IF (UIF): Vill att det planeras och ges bättre förutsättningar för det viktiga föreningslivet i området, för att kunna möta behovet av idrottsutövande och lärande. Vill få möjlighet att växa i en trygg, säker och bilfri närmiljö och även möjlighet att vidareutveckla andra områden inom verksamheten. Hoppas att en satsning på Ekebydalen innebär ökade möjligheter till idrottande, som kan borge för förbättrad samvaro och integration. Vill erbjuda god och säker tillgänglighet till moderna fotbollsplaner och ser möjligheter att återanvända konstgräs som kan anläggas på de skolplaner som finns runtom i planområdet.

Handelskammaren: Anser att kommunen bör eftersträva mer av kvalitet och aktivitetsmöjligheter i Ekebydalen, utöver att peka ut den som grönyta.

Jordens vänner: Ser positivt på att Ekebydalen sparas som park/naturområde.

Klimataktion Uppsala: Föreslår att odlingslotterna utökas så att de nya Eriksbergsborna får möjlighet att närodla. Vill säkerställa att lekplatser och idrottsplaner byggs på ett hållbart sätt och framför att det är viktigt att markbeläggningen på fotbollsplaner inte läcker microplaster.

Stallföreningen Norra Norby Gård: Efterfrågar att kommunen underlättar för rörligt friluftsliv även till häst på samma sätt som i naturreservaten och tittar på möjligheterna att röra sig till häst även i Ekebydalen. *"En anlagd ridstig eller liknande i Ekebydalen kan bidra till att knyta ihop stad och land och ge en historisk återkoppling till den tid då hästen hade en naturlig plats i området på gårdarna och bruket."*

White arkitekter: Anser att det är mycket bra att göra Ekebydalen till stadsdelspark, och detaljplane-lägga den som park. Framför att dalen kan bli en än mer mångfunktionell resurs för rekreation/biologisk mångfald/vattenrening/idrott/lokal matproduktion och att Ekebydalen som stadsdelspark kan knyta samman västra Uppsala med sitt omland: *"När man befinner sig i Ekebydalen ser man åt väster åkrar och en obruten trädtoppstaggig horisont, åt öster Ekeby bruks gytter av byggnader och bakom dem domkyrkotornen. Denna gradient från land till stad kan utnyttjas som tema för stadsdelsparkens utveckling"*.

Ekeby-Flogsta samrådskommitté (ESK): Anser att det är mycket positivt att Ekebydalen utvecklas för idrotts- och rekreationsändamål.

Bostadsrättsföreningen Parken: Anser att det är bra att Ekebydalen bevaras och önskar att den ska fortsätta att vara det uppskattade och väl utnyttjade naturområde det är idag men med en varsam upp-rustning av t.ex. gång och cykelvägar.

Fastighetsägare Eriksberg [REDACTED]: Skriver att dagvattenprojektet i Ekebydalens dammar kan för-bättra livsmiljön för den talrika grodpopulationen och anser att man i samband med denna insats måste ta hänsyn till grodornas lek och yngeltid på tidig vår och sommar. Refererar till att det i planprogram-met talas om att fågellivet i dammarna har minskat och att detta beror på jordbruket. Vittnar om att trastsångare, sävsångare och rörsångare försvann samtidigt som mink etablerade sig i dalen och jord-bruket i Hågdalen har inte förändrats under denna tid.

Fastighetsägare Eriksberg [REDACTED]: Anser att fotbollsplanerna är i undermåliga och stenhårda, varför många barn har problem med hälar och fötter, att omklädningsrum och toaletter saknas. Tycker att parkering vid cuper fungerar någorlunda idag men att det är viktigt att tillfälliga större parkeringar blir möjliga.

Boende i området skriver:

Flera boende anser att det är positivt att Ekebydalen är tänkt att fortsätta vara för idrott och rekreation, utan nya bostadshus. *”Den och Hågadalen är ytterst värdefulla oaser för oss, både människor och djur, här i området.”* *”Den ska vara ett fint grönområde, där man kan andas ut mellan Eriksberg och Flogsta och där det gärna ska finnas kolonilotter, fotbollsplaner m.m.”*

En boende, som vill bevara dalens lantliga karaktär, önskar att naturbetesmarkerna utökas men utan att odlingsmarken tas i anspråk. Detta bland annat för att spara resurser och ökad biologisk mångfald i dalen. En boende efterfrågar utegym och bredare löpstigar med mjukt underlag, som underhålls vintertid. En annan boende föreslår *”en helt ny, moderna badplats i den västra delen av Ekebydalen”* och motiverar det med att Uppsala i förhållande till sin storlek har för få badplatser och att de flesta därtill har för låg standard och är otillgängligt lokaliserade. Menar att det i Ekebydalen finns tillräckligt stor yta för att tillskapa en rejäl anläggning, att platsen ligger relativt centralt och i ett gott kollektivtrafikläge varför enorma parkeringsytor inte behövs. Tror också att närhet till en badplats kan höja attraktiviteten hos de nya bostäderna och att ett rimligt serviceutbud skulle innebära säsongsarbetsplatser. Vintertid skulle badsjön kunna användas som skridsko- och ishockeyplan.

En annan Eriksbergsbo vill att jordbruks- och betesmarken i Ekebydalen behålls. Menar att det är ett klart mervärde att ha möjlighet att lära sina barn om årstidernas växlingar inom jordbruk och djurskötsel på några hundra meters avstånd från hemmet och bara 3 kilometer från Stora torget. En annan boende hoppas att kolonilotterna blir kvar, då de gläder även dem som inte odlar.

Några boende i Eriksberg tar upp idrottsytorna. En boende anser att det är lämpligt att som i förslaget utveckla området i öster, en annan anser att idrottsbehovet redan är väl tillgodosett och inte behöver mer yta.

En boende anser att gestaltningen i Ekebydalen bör sträva efter att vara en ”naturlig våtmark” och ha delar som stödjer den biologiska mångfalden mer än att vara något ”designat”.

Övriga skriver:

Även personer som bor utanför programområdet, men i många fall i anslutning till Ekebydalen, har yttrat sig om delområdet. En Ekebybo önskar behålla Ekebydalen i befintligt skick, som en naturlig rekreationsplats där man kan jogga, promenera, och spela fotboll. Anser att det är en styrka att det under sommaren finns kor och får som betar i området, att det är perfekt att naturen kan vara så nära staden och att det skulle vara tråkigt att förlora den naturliga naturen till fördel för en planerad, tillrättlagd park.

En Flogstabo framför önskemål om upprustning av bland annat den stig som är belägen precis söder om björkallén och intill den gamla banvallen i Ekebydalen och av dikespassagen mittemot anslagstavlan till Flogstaringens odlarförening. Personen anser också att övergångsstället intill Ekebybruk byggas om så att passagen blir mer trafiksäker för gångare och cyklister och att vid den skissade framtida övergången längre söderut på Ekebyvägen – i trädalléns förlängning – måste den höga hastigheten längs vägen beaktas. Han föreslår också grussträckan för cyklister och gångare, som är belägen mellan Ekebyvägen och Karlsrogatan, skulle kunna asfalteras så att den blir snöröjningsbar och eventuellt räddas ut något. Till yttrandet bifogades bilder.

Även en Kungsgärdetbo framför detaljerade förbättringsåtgärder i Ekebydalen, han föreslår att vissa av de spontant upptrampade stigarna, skulle kunna förbättras så att de är tillgängliga året runt oavsett väderlek. Anser också att belysningen i dalen borde förbättras men med varsamhet och att ett motionsspår, lämpligt för terränglöpning, borde anläggas runt Ekebydalen med start/slut nära Friskis och Svetis vid Ekeby. Vintertid skulle spåret kunna utnyttjas för ett preparerat skidspår. Personen anser vidare att dalens öppna struktur med enstaka buskage och trädområden bör behållas men gallras ur och att några fler träd borde planteras längs mer permanenta stigar för att skapa en lummigare miljö och ge skugga. Han föreslår en enkelsidig allé mellan gång- och cykelvägen vid Eriksbergsvägen och

Ekebydalen, en allé längs den gång- och cykelväg som nu korsar dalen och att någon av dammarna skulle kunna göras om till badsjö med en liten strand. Till sist anser han att entrén från Arosparken mot Ekebydalen bör förbättras så att dessa områden hänger ihop. Idag utgör trädridån ett hinder och trafiken, främst den höga hastigheten, utgör ett problem i området.

En annan Kungsgärdetbo skriver att Ekebydalen är en viktig del i det sammanhängande gröna stråk som går från stadskärnan ut till Hågadalen, att det är unikt och långsiktigt viktigt för staden. Lyfter stråkets betydelse för ekosystemtjänster som biologisk mångfald, luftväxling och inte minst för människors rörelser i sammanhängande gröna områden. Anser att det är viktigt att slå vakt om öppenheten, inte minst den fria sikten mot Hågaån, och att dalen inte ska bebyggas. Betonar att det ska vara lätt att röra sig mellan olika aktivitetsområden utan hinder, att nätet av spontanstigar har ett stort värde (vissa kan behöva förbättras, definitivt ej asfalteras), att den belysning som finns idag är OK. Anser att naturen i Ekebydalen är omväxlande på ett barnvänligt sätt, att det finns goda vintermöjligheter och att hela Ekebydalen skulle kunna utvecklas till ett fint och lättillgängligt område med preparerade spår för lätt skidåkning. Önskar bra koppling till Arosparken med hjälp av ett nytt markerat övergångsställe och öppning i det buskage som nu är Ekebydalens gräns mot denna väg.

En Norbybo lyfter kolonilotterna och den mötesplats de utgör. Framför att det redan är ett stort tryck på lotterna och med en större befolkning i Eriksberg ökar behovet av lotter i området.

Ett par som bor nära konstgräsplanen framför att fotbollsverksamheten är intensiv, såväl dagtid som kvällstid, och att ljudnivån ofta är plågsamt hög och störande. De anser att kommunen bör ta hänsyn till de närboende och att ljuddämpande åtgärder borde vidtas.

Stadsbyggnadsförvaltningens bedömning

Ekebydalen är ett i översiktsplanen utpekad grönområde inom staden och dalen utgör en del av stadens sammanhängande grönstruktur. Ekebydalen är en del av Hågastråket och inriktningen för stråket är att bibehålla och utveckla ett grönt rörelsestråk via centrala parker och grönområden, som Ekebydalen, ut i Hågadalen. I Parkplanen för Uppsala stad pekas Ekebydalen ut som föreslagen stadsdelspark.

Programmet föreslår, i överrensstämmelse med tidigare ställningstaganden, att Ekebydalen bevaras och utvecklas som grönområde. Planprogrammets intention är att Ekebydalens karaktär ska präglas av det öppna dalgångslandskapet med bra förutsättningar för både idrott, rekreation samt växt- och djurliv. Ytor för idrott kommer huvudsakligen finnas i öster och kolonilottsodlingen i området ska kunna fortgå. Att utveckla badplatser vid dagvattendammar är dock olämpligt ur hälsosynpunkt.

I underlagsrapporten "Naturvärdesinventering" till planprogrammet, under rubriken "Naturvårdsarter" står det att fågelarten sävsparv, vilken regelbundet häckar i Ekebydammarnas vassar, missgynnas bland annat av att småbiotoper i jordbrukslandskapet har försvunnit. Denna information är generell, den kommer från Artdatabanken (ingår i deras underlag för så kallad "rödlistning") och har ingenting med det aktuella området att göra. Minkens framfart bland fågel är beklaglig, men drabbar främst sådan sjöfågel som lägger sina bon på marken. Dit hör inte rörsångare och sävsångare som för övrigt enligt Artportalen observerats årligen vid dammarna och sannolikt även häckar där regelbundet, eftersom de vassmiljöer som finns i området passar dem bra. Trastsångaren har observerats endast ett fåtal gånger under de senaste decennierna, enligt Artportalen. Den är relativt sällsynt och har för sin häckning vanligen krav på större vassmiljöer än Ekebydalen kan erbjuda.

Flera synpunkter och specifika önskemål om till exempel upprustning av stigar, anläggande av motionsspår, belysning, planteringar med mera, i och omkring området är för detaljerade för att behandla i detta skede. Synpunkterna förs vidare och hanteras i samband med kommande delprojekt som rör Ekebydalens utveckling.

Bebyggelse i Ekebydalen

Uppsala IF (UIF): Föreningen vill erbjuda ett ändamålsenligt och öppet föreningshus med plats för kansli och kontor för föreningar som bedriver verksamhet i området. *”Ett nytt föreningshus skulle bli en naturlig och unik samlingsplats vid idrottsutövande och rekreation i Ekebydalen. Här ska bl.a. finnas ordentliga omklädningsrum med duschar och toaletter, behandlingsrum, förråd, samlingsytor, föreningslokaler och kiosk med caféverksamhet - allt samlat under ett och samma tak. Vår vision är att alla föreningar i området skulle rymmas här, exempelvis fotboll, orientering, skiddåkning, scouter med mera. Byggnaden skulle placeras och utformas så att den även fungerar som en arena och tillåter föreningarna i området att växa.”*

Ekeby-Flogsta samrådskommitté (ESK): Är mycket positiva till att Ekebydalen inte planeras för byggnation

Bostadsrättsföreningen Parken: Anser att man kan fortsätta utbyggnaden i Ekebydalens utkant längs med Eriksbergsvägen väster om infarten till Ekeby bruk. Att det gynnar stadsbilden med en ljusare gatubild med ökad säkerhet och trygghet för gång- och cykeltrafikanter på gång- och cykelvägen längs Eriksbergsvägen.

Boende i området skriver:

Flera enskilda privatpersoner föreslår bebyggelse i Ekebydalen, i olika omfattning. Motivet är i flera fall för att spara natur nära bostäderna i Eriksberg istället och att behovet av en park för idrott och rekreation inte anses vara välmotiverat när det finns andra områden som Hågadalen och stadsskogen i närheten. En person anser att Ekebydalen bör byggas ända bort till Hågaby. Några föreslår bebyggelse främst vid Ekebyvägen, andra föreslår bostäder i sydöstra hörnet. Synpunkter om att Ekebydalen är svårtillgängligt och sparsamt utnyttjat, att bostäder kan byggas både mot Eriksberg och Flogsta runt bevarade dammar, sportfält och kolonilotter. Att bebyggelse med litet ”fotavtryck”/punkthus skulle ge plats för många utan förlorad sikt från och genom dalen. En boende önskar en ishall i Ekebydalen.

Övriga skriver:

En person som bor utanför programområdet anser att kommunen ska våga överväga att förtäta delar av Ekebydalen och att Ekebydalen är generöst tilltagen. Föreslår småhusbebyggelse, som ett komplement till villabebyggelsen, längs Eriksbergsvägen från fotbollsplanerna till pulkabacken.

Stadsbyggnadsförvaltningens bedömning

Ekebydalen utgör en del av stadens sammanhängande grönstruktur, Hågastråket, som leder från centrum ut i Hågadalen. Dalen ska bevaras och utvecklas i den riktningen, i enlighet med översiktsplanens intentioner. Att Ekebydalen är ett stort sammanhängande grönområde med tydliga gränser är en viktig kvalitet att bevara när Uppsala utvecklas. Ny bebyggelse skulle både inskränka grönområdets yta och tydlighet samt tränga ut möjligheterna för att utveckla idrott i området. Uppförande av bebyggelse i området bedöms därför inte rimligt med undantag för mindre byggnader kopplade till olika park- och idrottsfunktioner.

Återvinningsstationen

Uppsala IF (UIF): Anser att den föreslagna ytan för återvinningsstation kan användas på ett för idrottens bättre sätt och att den trafik som en återvinningsstation genererar i möjligaste mån undviks i närheten till plaster där barn och ungdomar vistas.

Stadsbyggnadsförvaltningens bedömning

Återvinningsstationen, som planeras att flyttas från nuvarande plats vid Karlsrogatan, är framförallt för de närboende. Många av dem förväntas komma till fots. En samlokalisering med andra funktioner innebär att personer som tar bilen till platsen av andra anledningar kan ta med förpackningar samtidigt och därmed minska antalet bilresor, ur ett större perspektiv. Utformning av platsen är viktigt för att den ska vara trafiksäker, det hanteras i senare skeden.

Norra Eriksberg

Generellt

White arkitekter: White arkitekter framför synpunkten att en tydligare stadfront borde byggas mot Ekebydalen än vad som redovisats i samrådshandlingen. Man föreslår en tätare bebyggelse i norrslutningarna mot Ekebydalen där byggnaderna inte bör vara insmuget i naturen. Man föreslår även att angränsning främst ska ske från Eriksbergsvägen och att den bör flyttas längre norrut i Ekebydalen vid behov.

Föreningen Vårda Uppsala (FVU): Föreningen menar att bebyggelse mot Ekebydalen och Hågadalens måste gestaltas så den underordnas landskapsrummet.

YIMBY (Yes In My BackYard): Föreningen anser att bebyggelsen mot Ekebydalen bör göras mer stadslik, med kvarter och bebyggelse direkt mot Eriksbergsvägen. Bebyggelsen bör även förses med lokaler i bottenvåning.

Eriksbergs socialdemokratiska förening: Föreningen påpekar att man inte har något att erinra mot den planerade bebyggelsen i norra Eriksberg, men att den exakta placeringen av hus behöver justeras. Man föreslår även att det kan prövas nya hus i Ekebydalen norr om Gråbergsvägen och Bruksvägen för att istället minska antalet hus i Eriksbergsparken.

Ekeby-Flogsta samrådskommitté (ESK): Är positiva till att delar av slänterna mot Ekebydalen sparas.

Boende i Eriksberg skriver: Några boende påpekar att en bebyggelse i områdena längs Ekebydalen kommer förstöra känslan av att befinna sig i naturen som personen upplever i Ekebydalen. Det påpekas även att det är viktigt för stadsdelens karaktär att den upplevs ligga i skogen. En boende anser att om det byggs bör skalan vara maximalt två våningar och med fasader i trä för att smälta in i naturen.

En boende tycker att bebyggelse i Hammarparken och Rödbergsparken (skriver Skogsbergsparken) borde placeras med kortsidorna mot Ekebydalen så naturen kan komma in mellan husen.

En boende tycker att gång- och cykelkopplingarna mellan Ekebydalen och Västertorg är viktiga.

En boende anser att det är bra att det byggs längs med Eriksbergsvägen som upplevs som tråkig. Den boende anser att det är bra med ambitionerna om liv i bottenvåningar och att gårdarna bör öppna sig mot natur.

En boende påpekar vikten av uppvuxna träd då det tar lång tid för nya träd att växa upp.

En boende anser att bebyggelse i norra Eriksberg riskerar att få Ekebydalen att uppfattas som en anlagd park.

Övriga skriver:

En person anser att skogsbackarna i Norra Eriksberg inte ska bebyggas då det är övervintringsplats för groddjur och ett ingrepp aldrig skulle gå att återställa. Hen anser att 200 meter natur ska spara öster och väster om pulkabacken i Hammarparken.

Stadsbyggnadsförvaltningens bedömning

Under samrådet har olika synpunkter inkommit angående bebyggelsens möte med Ekebydalen. Vissa yttranden yrkar på mer stadsmässighet, andra på ingen bebyggelse eller bebyggelse anpassad till naturen. Programmets intentioner är ett sammankopplande grönstråkssystem som blir mer urbant närmre

Eriksbergs centrum med Västertorg. Bebyggelsen föreslås på liknande sätt vara mer anpassad till naturen i områdets ytterområden. Eriksbergsvägen bedöms inte ha förutsättningar för en mer omfattande stadsmässighet med t ex lokaler i bottenvåningarna utan denna utveckling föreslås i närheten av befintligt centrum och ett antal stomlinjehållplatser. Därför visar programmet på en bebyggelse som ger en mjukare övergång mellan stadsbebyggelse och natur samt är en samtida anpassning till det ideal som stadsdelen byggts på under 50- och 60-talen, hus-i-park och ger möjlighet att spara natur och uppvuxna träd mellan byggnader. En bebyggelse ökar även närvaron på dessa platser och kan bidra till en ökad upplevd trygghet. Bebyggelsen som visas i programmets illustrationskarta är en tolkning av den föreslagna markanvändningen och programmets generella och områdesspecifika riktlinjer. Byggnaders faktiska placering och utformning fastställs i efterkommande detaljplanering och bygglov och är en bedömning av en mängd olika frågor.

Ekebydalen är utpekad i översiktsplanen som ett område som ska vara grönstruktur och är en del av Hågastråket, som sträcker sig från Hågadalens natur möter de centrala parkernas mer urbana karaktär. Flogsta och Ekeby upplevs idag tydligt från Ekebydalen. En bebyggelse anpassad till naturen i norra Eriksberg kommer uppfattas från Ekebydalen, men bedöms få en acceptabel påverkan vilket fortfarande bevarar känslan av att Ekebydalen övergår i natur. Flera områden runt Ekebydalen förväntas växa och få ny bebyggelse i framtiden vilket skapar ytterligare behov av större sammanhållna grönområden. Ekebydalen är därför i programmet utpekad som grönstruktur där det även finns möjlighet att lösa dagvatten och frilufts- och idrottsanläggningar. För att garantera dessa funktioner är det viktigt att ingen bostadsbebyggelse uppförs i Ekebydalen.

Kopplingarna mellan centrala Eriksberg och Ekebydalen, vidare mot Flogsta och Ekeby är viktiga, därför föreslås starkare och nya gång- och cykelkopplingar via Västertorg-Hammarparken, Granitvägen och Stigbergsvägen.

Hammarparken

Naturvärden

Bostadsrättsföreningen Gnejsgårdarna: Menar att kommunen bör ha som mål att inte en enda tall ska behövas tas ned vid byggnation och att området är en del av översiktsplanens utpekade tallnätverk. Påpekar att det finns naturvärden i Hammarparken och att den används av flertalet olika djurarter både mer permanent och tillfälligt och att detta måste hanteras i fortsatt planering. Man påpekar att vissa av dessa omfattas av svenska rödlistan samt EU:s habitatdirektiv. Man menar att området har funktionen av spridningskorridor. Bostadsrättsföreningen menar att en utredning om förekomsten av reliktböck och tallticka måste göras samt att påverkan på fladdermusfaunan måste hanteras. Man kräver att kommunen gör en ordentlig konsekvensanalys för påverkan av naturvärden i det fortsatta detaljplanearbetet.

Bostadsrättsföreningen Sandstenen 1: Påpekar också att det finns arter i området som omfattas av EU:s habitatdirektiv och att man menar att förutsättningarna för levande varelser förändras till det sämre vid ett bebyggande av Hammarparken.

Bostadsrättsföreningen Berget: Framför att man anser Hammarparken vara ett viktigt grönområde i Eriksberg. Parken har en mångfald av funktioner och ett värdefullt djurliv. Vidare anser man att det viktigt att parkens centrala delar och ett grönt stråk bevaras. Man påpekar att parken fungerar som en länk till naturreservatet i Hågadalens natur och att området ska bevaras för att djur inte ska "tryckas ut".

Föreningen Vårda Uppsala (FVU): Påpekar att det är positivt att Ekebydalen inte bebyggs, men menar att kan hota de viktigaste av Ekebydalens naturvärden och påpekar att det finns groddjur som omfattas av EU:s habitatdirektiv som övervintrar i Hammarparken.

Boende i Eriksberg skriver:

Att det finns groddjur i Hammarparken som omfattas av EU:s habitatdirektiv. Det uttrycks en oro för att groddjurens övervintringsmöjligheter kommer påverkas negativt. Man efterfrågar en djupare utredning av grodbeståndet. En boende anser att kommunen ska anlägga omfattande kompensationsåtgärder i Ekebydalen eller att bebyggelsen ska begränsas i miljöer med övervintringsplatser.

Ett par boende anser att Hammarparkens värde är primärt naturvärdena och inte att det är en park. De tycker att pulkabacken inte har lika höga värden i och med att den är enbart en gräsmatta och därmed inte habitat för en mängd olika arter. En boende anser att det måste lämnas dungar på samma sätt som i kalhyggen. Området borde istället sparas och fördes med informationsskyltar om naturen i området. En boende tycker att i och med att vi går mot ett varmare klimat så behövs inte pulkabacken och borde bebyggas istället för resten av Hammarparken. Hen anser att det borde räcka med övriga pulkamöjligheter i Eriksberg.

Att det finns flertalet olika arter som frekvent besöker området, exempel på detta är rådjur, harar, fåglar samt olika blommor och svampar.

Att parken huserar äldre tallar, granar och aspar som man menar är viktigt för vissa rödlistade arter och påpekar att liknande flora inte finns i Ekebydalen. En boende uttrycker oro för att naturkaraktären med tallar och berghällar försvinner.

Att naturen i området kommer att påverkas genom stora ingrepp som inte går att återställa.

Att Hammarparken är ett nödvändigt grönt stråk som binder ihop Västertorg med Ekebydalen och Hågadal. Detta gröna stråk används av både människor och vilda djur.

Ett fåtal boende skriver att Hammarparken har beslutats som en ”ekopark” och att en bebyggelse i parken skulle radera detta.

En boende skriver att hen vill att naturområdet sydväst om pulkabacken, som pekats ut som extra värdefullt i naturvärdesinventeringen, bevaras.

Övriga skriver:

En person anser att Hammarparken inte bör bebyggas med hänvisning till att det finns naturvärden konstaterade i naturvärdesinventeringen.

Stadsbyggnadsförvaltningens bedömning

Inom programområdet finns ingen del som är utpekad som en del av tallnätverket i översiktsplanen. Det närmsta är området som tangerar den södra delen av programmet *Lunsen-Hågadal-stråket* som binder ihop Hågadal med Stadsskogen och vidare österut. Denna är skyddad som naturreservat. Se även samrådsredogörelsens kapitel *Naturmiljö*. Efterkommande detaljplanearbeten ska utreda i vilken omfattning natur kan sparas mellan husen, enligt programmet riktlinje. En inmätning av större träd i Hammarparken gjordes sommaren 2016 och kommer fungera som underlag i fortsatt planering.

Hammarparken är en park med naturkaraktär, en bebyggelse i området kommer förändra karaktären på området och förutsättningarna för de arter som finns på platsen. Karaktären kommer att utgöras av ett naturanpassat bostadsområde. Stadsbyggnadsförvaltningens bedömer att det finns möjlighet att utveckla området med hänsyn till de naturvärden som finns.

Det finns flera arter som på olika sätt är skyddade i olika omfattning i Hammarparken, både rödlistade och fridlysta arter. Programhandlingen har kompletterats med information om att fridlysta arter förekommer. I fortsatta detaljplanearbeten kan detta efter behov behöva utredas närmre, denna bedömning görs inom ramen för varje detaljplan. Efter samrådet har ytterligare utredningar gällande groddjur och fladdermöss utförts i Hammarparken inom ramen för pågående planuppdrag. Utredningarna visar på

goda möjligheter att genomföra exploatering i området utan att riskera fortlevnaden av dessa arter. Behov kan finnas av kompensationsåtgärder och att bebyggelsen anpassas på olika sätt t ex genom dess placering som kan ge möjligheter att spara vissa delar av området. Utformning av detta avses detaljstuderas i efterkommande planarbeten.

Pulkabacken har höga kultur- och rekreationsvärden. Dess sparande som en del av grönstrukturen görs utifrån dessa värden inte utifrån naturvärden. Pulkabacken kommer finnas kvar tillsammans med det gröna stråk som sträcker sig söderut mot Västertorg. Möjligheten att röra sig mellan Västertorg och Ekebydalen kommer stärkas i och med att nya gång- och cykelvägar föreslås. Olika arter har olika behov av att röra sig, de gröna stråk som föreslås internt inom Eriksberg avses primärt vara avsedda som gröna kommunikationsstråk för människor. De stora naturområdena och centrala staden binds samman av de gröna stråken *Lunsen-Hågadalen-stråket* och *Hågastråket*.

Det finns inga beslut som stöder att Hammarparken skulle vara en ekopark.

Kulturmiljövärden

Bostadsrättsföreningen Gnejsgårdarna: Menar att Hammarparken har ett kulturhistoriskt värde och är en av Uppsalas äldsta parker. Stråket från Västertorg norrut genom Hammarparken, mot Ekebydalen är en del av detta kulturhistoriska värde. Man vill att kommunen redogör varför inte hela Hammarparken har getts ett högt kulturhistoriskt värde i den gjorda kulturmiljöutredningen. Stigdragningen ska vara anlagd efter naturliga stråk.

Boende i Eriksberg skriver:

Att Hammarparken är viktig ur kulturmiljösynpunkt.

Stadsbyggnadsförvaltningens bedömning

En kulturmiljöutredning har tagits fram under programarbetet denna beskriver de kulturmiljövärden som finns i Eriksberg och områdets framväxt. Utredningen gjordes i ett tidigt skede och har varit vägledande för hur Eriksberg kan förtätas med hänsyn till de kulturmiljövärden som finns. Utredningen har i Hammarparken pekat ut pulkabacken som speciellt bevarandevärd medan resten av Hammarparken bedöms kunna förtätas med hänsyn till kulturmiljövärdena. Programmet har tagit fasta på detta och backen pekas ut som grönstruktur. Efter samrådet har programmet ändrats för att tydliggöra att en grön zon ska finnas mellan befintlig och ny bebyggelse på ett antal platser, bl a mellan Gnejsen och Hammarparken. Detta har tydliggjorts i både karta, riktlinjer och text.

Rekreation

Bostadsrättsföreningen Gnejsgårdarna: Påpekar att Hammarparken är ett populärt rekreationsområde som är viktigt för närrekreationen och som länkar till de större landskapsrummen. Hammarparken är speciellt bra för barn där naturkaraktären på parken är den attraktiva faktorn. Man anser att en ny lekplats inte kan ersätta den befintliga då värdet ligger i att den ligger i en skogsglänta samt att den är en inarbetad plats i området. Området används av den lokala föräldrakooperativt drivna förskolan.

Bostadsrättsföreningen Gnejsenhus: Påpekar att det finns grodor och rådjur i området och att en förtätning innebär en försämrad tillgänglighet till Ekebydalen och Hågadalen för människor och djur.

Bostadsrättsföreningen anser att lekplatsen i Hammarparken bör bevaras och påpekar att området används av barn tillsammans med vuxna.

Bostadsrättsföreningen Berget: Påpekar man att en utbyggnad i området kommer antalet barn öka och då även behovet av förskolor. Man påpekar att området redan används av förskolan Grannbarnen. Man påpekar Hammarparkens funktion för närrekreation för barn och andra och att det därför är olämpligt att bygga en väg i området.

Förskolan Grannbarnen: Förskolan ligger i bostadshuset på Gnejsvägen och bedriver förskoleverksamhet enligt Friluftsförbundets pedagogik. Förskolan framför att man har en mindre lekplats på bostadsgården men använder primärt lekplatsen i Hammarparken där naturkaraktären är den viktiga faktorn och man menar att en anlagd lekplats inte kan fylla samma funktion. Man påpekar att en byggnation i området skulle försvåra möjlighet att bedriva förskola enligt deras pedagogik och att man önskar att Hammarparken lämnas orörd. Man påpekar att samrådshandlingen säger att barn även i fortsättningen bör kunna röra sig fritt. Om området ändå bebyggs vill man att barn ska kunna röra sig fritt genom att ingen väg byggs i området, att mängden hus minskas betydligt och förläggs längs Eriksbergsvägen. Man vill också att lekplatsen, med dess skogskök behålls intakta, att så många träd som möjligt.

Boende i Eriksberg skriver:

Flera boende skriver att Hammarparken är en av få anlagda parker i Eriksberg och att samrådsförslaget säger att det är brist på detta. Man påpekar att Hammarparken har stora värden för närrecreation speciellt för barn och personer som har behov av rekreation nära till exempel hemmet eller förskolan och som inte kan nyttja de stora naturområdena runt Eriksberg. Man påpekar även att det finns en välfungerande upplyst gång- och cykelväg. Man påpekar att en bilväg i Hammarparken skulle motverka barns spontanlek negativt då området idag upplevs avskilt och säkert ur trafiksynpunkt.

Flera boende vill att lekplatsen i Hammarparken bevaras och rustas samt även fungera för äldre barn. En boende önskar träningsredskap för äldre i Hammarparken.

En boende anser att pulkabackens nedre sidor inte används och att därför skulle delar av dessa kunna bebyggas.

Flera boende påpekar att Ekebydalen inte fyller samma rekreativa värde som Hammarparken. Ekebydalen upplevs platt och tråkigt medan Hammarparken är lummigt.

En boende tycker att Hammarparken är speciellt och måste bevaras för framtida generationer.

Flera boende hänvisar till Eriksbergs ”gröna bälte”, ett parkstråk, som föreslås gå från Västertorg till Hammarparken och ansluta mot Ekebydalen/Hågadalen, detta redovisas i en bifogad karta i yttrandena. Detta önskar man ska uppnås genom att bebyggelse i Hammarparken enbart placeras längs Eriksbergsvägen. En boende påpekar att de korta avstånden till sammanhängande grönska är en stor tillgång i Eriksberg och att hammarparken är en del i detta.

En boende påpekar att det är bra att det går att ta skidorna obehindrat från Hammarparken ut till Ekebydalen och Hågadalen.

En boende anser att det bör finnas även ett rörelsestråk som skiljer pulkabacken från ny bebyggelse i Hammarparken inte enbart en vegetationsridå. Viktigt för att parken ska kännas offentlig.

En boende anser att pulkabacken bör bevaras och påpekar speciellt att pulkabacken används åt båda håll. Den stora backen mot Eriksbergsvägen används av lite större barn och den mindre backen mot söder används av mindre barn. En anser att kommande planering av vägar, hus och lekplatser måste ta hänsyn till detta.

Övriga skriver:

En person påpekar att många äldre är oroliga över att barn leker för lite utomhus. Därför bör Hammarparken behållas bilfri.

Stadsbyggnadsförvaltningens bedömning

Närrecreation är viktigt och det finns i Eriksberg idag mycket god närhet till rekreation av olika karaktär. Av denna anledning är området intressant för ett ökat bostadsbyggande i kombination med närhet

till central Uppsala, lokalt centrum och goda kommunikationer. Stadsbyggnadsförvaltningen bedömer att det även i fortsättning kommer att finnas god tillgång till närrekreation om Hammarparken bebyggs. Området väster om Granitvägen har naturkaraktär och ansluter direkt till Hågadalens naturreservat. Även stråket mellan Västertorg och Hammarparken har naturkaraktär och är i programmet utpekad som grönsstruktur. Befintliga bostäder på Gnejsvägen kommer att ha tillgång till denna typ av närrekreation inom 200 meter. Tillgången till de större omkringliggande naturområdena bedöms inte påverkas.

Den befintliga lekplatsen i Hammarparken kommer behöva förändras och kommer få en annan karaktär. Det kommer med stor sannolikhet behövas en förskola i tillkommande bebyggelse och denna kommer behöva en gård och lekplats. I detaljplanearbetet bör det prövas ifall en förskola och lekplats kan placeras så att den går att samnyttja med befintlig förskola. Placeringen bör övervägas så att ingen väg behöver korsas. Den nuvarande lekplatsen är allmän plats och förskoleverksamheten och att befintlig förskola använder lekplatsen får ses som ett komplement till den verksamhet som bedrivs på kvartersmark. Ytterligare en allmän lekplats föreslås i närheten av pulkabacken som en ersättning av att lekplatsen i Hammarparken kan användas för förskola, utformningen av denna kommer bestämmas i senare skeden, medskick till denna kommer från samrådet vara möjligheter till lek för något äldre barn och eventuellt placering av träningsredskap.

Stadsbyggnadsförvaltningens gör bedömningen att området är lämpligt för bostadsbebyggelse. För att kunna angöra tillkommande bebyggelse kommer en väg behöva anläggas. Bostadsbebyggelse och en väg kommer påverka möjligheten för barn att röra sig fritt inom området då stora delar av området kommer vara kvarter. Tillkommande bebyggelse kommer liksom befintlig bebyggelse ha gårdar där barn kan vistas. Den tillkommande vägen ska enligt programmet ha en separat gång och cykelbana.

Kopplingarna mot Ekebydalen och Hågadalens stärks genom att programmet pekar ut fler gång- och cykelvägar via Granitvägen, stråket Västertorg/Hammarparken och längs Stigbergsvägen. Att ett stråk går genom ett bostadsområde via Hammarparken bedöms inte vara negativt. Mer direkta kopplingar finns direkt från Granitvägen mot Hågadalens och från pulkabacken/Stigbergsvägen till Ekebydalen. Pulkabacken bedöms ha höga kulturmiljövärden och programmet beskriver att den bör skiljas med trädridå från bebyggelse i Hammarparken. Pulkabackens utformning har inte detaljstuderats och skulle kunna innehålla en rörelsekoppling i detta läge och hänsyn kommer tas till att backen används för pulkaåkning åt båda håll, detta skickas med till efterkommande detaljplanearbeten.

Bebyggelsens utformning och placering

Hyresgästföreningen Täljstenen: Byggnationer i Hammarparken. Ytterst måttliga. Alla ingrepp i naturen måste till största delen undvikas, det går inte att kompensera med "gröna stråk".

Bostadsrättsföreningen Gnejsgårdarna: Bostadsrättsföreningen föreslår att det istället för i Hammarparken bör byggas i Ekebydalens sydvästra del. Om det ska byggas i Hammarparken vill man att det byggas maximalt 100 lägenheter och att det bör byggas mot Eriksbergsvägen för att det inte ska behöva byggas en väg i området samt att detta bättre följer området topografi och befintligt gångstråk kan bevaras. Man påpekar att det i planprogrammet beskrivs att barns möjlighet att röra sig fritt fortsatt är viktigt.

Bostadsrättsföreningen Gnejsenhus: Framför att enligt uppgift de givits under samrådsmötet kommer föreslagen bebyggelse i Hammarparken att delvis utgöras av sexvåningshus som innebär att befintlig bebyggelse längs Gnejsvägen får en "mur" mot Ekebydalen.

Bostadsrättsföreningen Sandstenen 1: Menar att känslan av hus bland träd i västra Eriksberg går om intet om Hammarparken bebyggs. Påpekar vidare att det finns ett bra mikroklimat i Hammarparken.

Bostadsrättsföreningen Berget: Föreslår att eventuell ny bebyggelse blir maximalt tre våningar med mycket luft mellan byggnaderna för att matcha befintlig bebyggelse på Gnejsvägen vilket man tycker

bidrar till en speciell karaktär. Föreslår att bebyggelse enbart förläggs längs Eriksbergsvägen och inte bygger en ny väg.

Boende i Eriksberg skriver:

Flera boende menar att om området bebyggs vill man att antalet lägenheter begränsas kraftigt, olika mängder nämns i olika yttranden och pendlar mellan 50–100 bostäder, och att dessa byggs endast längs med Eriksbergsvägen samt att även angöring sker från denna. Några boende skriver att Hammarparken inte alls borde bebyggas.

En boende menar att samrådsförslaget inte visar någon respekt för boende i närheten av Hammarparken i och med att dessa får nya byggnader mellan sina bostäder och Ekebydalen. Man menar att den föreslagna bebyggelsen är för tät och för hög. Man vill istället att det ska byggas i Ekebydalens sydvästra och västra del som man menar är svårtillgängligt och sparsamt utnyttjat.

Flera boende skriver att man inte vill få sin utsikt mot Ekebydalen förstörd av höga hus, för att undvika detta bör det helst inte bebyggas alls eller endast byggas mot Eriksbergsvägen samt att antalet lägenheter måste minskas till hälften. De boende anser att man har valt sitt boende för närheten till naturen och den befintliga bebyggelsens skala samt att samrådsförslagets genomförande skulle förstöra detta. Ny bebyggelse bör istället förläggas i Ekebydalen. En boende påpekar att utsikten mot domkyrkan förstörs för de boende om det byggs i Hammarparken. En boende tycker det vore lämpligt med bostäder i slutningen längs Granitvägen i Hammarparken och eventuellt vidare längs Eriksbergsvägen.

Boende i området anser att bebyggelse i Hammarparken negativt kommer påverka deras möjlighet till dagsljus i lägenheten belägna längs Gnejsvägen. Ett antal boende påpekar även en oro för att ny bebyggelse i Hammarparken ska hamna så nära den befintliga att man kommer få insyn i sina lägenheter.

En boende föreslår att ett terrasshus bör byggas vid nordvästra infarten till Eriksberg som fungerar som en tydlig entré till området. I yttrandet önskar man att inspiration tas från Ralph Erskine och att stora krav ställs på en eventuell byggherre.

En boende föreslår att eventuell bebyggelse i Hammarparken får bli maximalt tre våningar och att det ska ges gott om utrymme mellan husen.

En boende anser att en ny bebyggelse i Hammarparken borde vara högre än vad som förslagits och istället placeras glesare.

En boende tycker att bebyggelsen runt Eriksbergsvägen kommer bli bra som föreslagit och att det syns att det borde varit hus där.

En boende påpekar att en inte tycker att planprogrammets ambition med bebyggelse anpassad till naturen i programmets ytterkanter är trovärdig. Ett nedtagande av träd går inte att kombinera med den ambition anser personen.

En boende anser att en bebyggelse i Hammarparken medför att det blir ökat trafikbuller väster om Granitvägen om byggnaderna läggs med långsidan mot vägen. Byggnaderna bör istället placeras med kortsida mot vägen.

Ett par boende anser att Hammarparkens västra del kan bebyggas men inte norra delen mot Ekebydalen.

Några boende menar att byggnader mot Eriksbergsvägen skulle förstöra känslan av stadsdelen som är placerad i skogen. Istället bör känslan av skogsbrynet bevaras. En boende anser att de istället borde placeras bakom en trädridå eller grönskande spaljéer.

En boende anser att bebyggelse i Hammarparken inte får bli högre än punkthusen vid Stigbergsplan.

Övriga skriver:

En person uttrycker att hen tycker att en bebyggelse vid Eriksbergsvägen vid Hammarparken skulle förstöra känslan av att vara i naturen när en befinner sig i Ekebydalen. Om det ändå byggs vill hen att bebyggelsen matchar bebyggelsen på Basarbovägen.

En person önskar, för att begränsa förföljningen av landskapet kring Ekebydalen och Hågadalen, att Hammarparken bevaras.

Stadsbyggnadsförvaltningens bedömning

Stadsbyggnadsförvaltningen bedömer att en bebyggelse i Hammarparken är möjlig. Närheten till service, kommunikationer och grönområden är mycket god även ifall en bebyggelse i området kommer till. Det finns stora värden i att ha sammanhängande grönområden i enlighet med översiktsplanens intentioner om *Hågastråket* där Hågadalen går via Ekebydalen och inåt staden. En bostadsbebyggelse i Ekebydalen skulle motverka dessa intentioner. Anspråken på Ekebydalen är många och består både i rekreation och friluftsliv, jordbruk, dagvattenhantering och idrott som bedöms kunna inrymmas och ändå uppfylla intentionen om ett grönt sammanhängande stråk.

Olika synpunkter har framförts angående skala, placering och utformning av bebyggelse i Hammarparken de flesta boende har dock framfört att man tycker att det ska ske ett mycket begränsat byggande i Hammarparken och att det primärt i så fall bör ske endast längs Eriksbergsvägen. Motivet är utöver natur- och rekreationsvärden förstörd utsikt och insyn. Stadsbyggnadsförvaltningen bedömer att det i en växande stad kan förväntas att det kommer begränsningar i utsikten. Bedömningen är även att de önskemål som framförs om begränsad bebyggelse är allt för hårda och skulle innebära ingrepp i området för mycket liten vinst. Programmet kompletteras med karta, riktlinje och text som beskriver att en grön bård ska hållas mellan befintlig och ny bebyggelse samt att byggnadskroppars inte ska placeras så allt för stor insyn sker. Dessa frågor kommer att kunna hanteras i ett efterkommande detaljplanearbete. Den exakta bedömningen görs i efterkommande detaljplanearbeten, där även skala och utformning på byggnaderna hanteras och deras placering i förhållande till buller, topologianpassning och möjligheten att låta naturen gå in bland husen. Stadsbyggnadsförvaltningen bedömer att en anpassning av bebyggelsen är möjlig.

Angående stadsfront mot Ekebydalen, se kapitel *Norra Eriksberg – Generellt*.

Yttranden som rör eventuell väg i Hammarparken besvaras under *Norra Eriksberg – Trafik och infrastruktur*.

Trafik och infrastruktur

Uppsala vatten och avfall AB: Hammarparken korsas av flera VA-ledningar och planeringen och genomförandet av denna detaljplan måste ta hänsyn till detta. All flytt av ledning bekostas av exploatören, vilket bör regleras i trepartsavtal mellan Bolaget, kommunen/markägaren och exploatören i samband med detaljplaneringen.

Boende i Eriksberg skriver:

Flera boende skriver att norra Eriksberg idag är i stort bilfritt med infart endast via Gnejsvägen. Man menar att en väg i Hammarparken skulle innebära risker och föroreningar som motverkar utomhusvistelse.

Några boende skriver att trafiklederna mot Ekeby och Flogsta måste breddas så att trafiken kan flyta bättre.

En boende påpekar trafikfarligheten längs med Granitvägen och vill att en gång- och cykelbana byggs från korsningen Granitvägen/Gnejsvägen till Granitvägen/Ekebydalsvägen. Samt att angöring till Hammarparken inte sker i kurvan.

En boende skriver att Hammarparken är ett viktigt och naturligt rörelsestråk för personer som går eller cyklar som har Ekebydalen eller centrum som målpunkt.

En boende skriver att vegetationen i området fungerar bullerdämpande från Enköpingsvägen.

En boende menar att en bebyggelse i Hammarparken kommer innebära att många gångtrafikanter kommer gena över deras fastighet längs Gnejsvägen.

En boende påpekar att kommande cykelbanor bör anläggas utan stora diken för att underlätta passage med barnvagn eller barn i pulka när man ska till pulkabacken.

Förskolan Grannbarnen: Förskolan påpekar att en väg igenom området skulle omöjliggöra för barnen att röra sig fritt samt att luftkvaliteten i området skulle bli sämre.

Stadsbyggnadsförvaltningens bedömning

Möjligheten finns att se över ledningsdragningar vid detaljplaneläggning. Vilken typ av avtal och hur genomförandet ska gå till bestäms i senare skeden.

I programmet finns en föreslagen väg som behöver utredas närmre i efterkommande skeden. En väg in i området möjliggör för färre anslutningspunkter mot Eriksbergsvägen och Granitvägen, vilket ger en högre trafiksäkerhet och högre framkomlighet för kollektivtrafiken samt möjlighet till högre exploatering. En exploatering mot enbart Eriksbergsvägen ger istället nackdelar för trafiken och ger en avskärning av parkområdet samtidigt som stora delar av parken ändå behöver ta si anspråk. Vägen att utreda har ska enligt programmet sluta i en vändplan. Mycket begränsad mängd trafik kommer använda vägen, primärt boende och besökare till förskola. Detta bedöms inte generera några större mängder buller eller föroreningar. Vägdragningen och anslutningspunkt mot Eriksbergsvägen/Granitvägen kommer utredas exakt i kommande detaljplan. Om vägen och bostadsområdet kommer till kommer inte området kunna användas på samma sätt som idag, säkra gång- och cykelvägar kommer finnas.

Gång- och cykelväg föreslås längs Granitvägen. Enligt programmet kommer det fortfarande vara möjligt att röra sig till fot och på cykel genom Hammarparken på en separat gång- och cykelväg som ansluter till det lokala nätet, denna bedöms kunna utföras utan stora diken. Eventuellt spring mellan Gnejsvägen och Hammarparken bedöms som ringa och det är upp till fastighetsägaren att spärra av om man ej önskar gående på fastigheten.

Fortsatt planering och den demokratiska processen

Bostadsrättsföreningarna Gnejsgårdarna, Gnejsen och Berget: Efterlyser att i fortsatta detaljplanarbeten få delta i processer som är mer omfattande än vad plan- och bygglagen föreskriver.

Förskolan Grannbarnen: Önskar hållas uppdaterad med information om fortsatt planering.

Boende i Eriksberg skriver:

Ett antal boende uttrycker att de vill vara delaktiga i fortsatt planering av Hammarparken.

En boende anser att det är ett hån mot boende i hyresrätt att det ska byggas bostadsrätter i Hammarparken. Hen anser att man i hyresrätt inte kan köpa sin egen uteplats och därför behöver Hammarparken.

Stadsbyggnadsförvaltningens bedömning

Ett planuppdrag finns för bostäder i Hammarparken. Detta har pausats i väntan på att detta program ska färdigställas. Kommunen avser att hålla tidiga dialoger i det fortsatta planarbetet utöver det ordinarie samrådet och granskningen enligt plan- och bygglagen.

Rödbergsparken

Bostadsrättsföreningen Fältspaten: Påpekar att man förstår att det behövs fler bostäder i denna del av Uppsala. Vidare skriver föreningen att den inte tycker att en bebyggelse i Rödbergsparken är förenlig med programmets intentioner om att sammankoppla landskapet genom grönstråk, skapa mindre lokala parker och spara karaktärsdrag som stenhällar och träd. Föreningen anser att Rödbergsparkens karaktär gör den till ett område som enligt tidigare nämnda ambitioner borde lämnas utan bebyggelse. Föreningen lyfter fram de värden som framkommit i naturvärdesinventeringen. Man menar att en bebyggelse i Rödbergsparken kommer få stor lokal betydelse för naturvärdena. Föreningen tycker inte att naturvärdesinventeringen tillräckligt bra beskriver ekbeståndet. Föreningens ordförande har genomfört en egen inventering av ekarna i området och påpekar ekens betydelse för biologisk mångfald, men påpekar också att ekarna i området inte når upp till det åtgärdsprogram för särskilt skyddsvärda träd föreningen hänvisar till. Föreningen påpekar Rödbergsparkens betydelse för den karaktär som finns i Eriksberg.

Föreningen vill att ekbeståndet i området utreds vidare, helst av länsstyrelsen samt att föreningen delges resultatet. Man vill att länsstyrelsen ska freda hela området och upprätta rutiner för att främja ekbeståndet. Man vill att plan- och byggnadsnämnden ska invänta länsstyrelsens yttrande och att plan- och byggnadsnämnden arbetar för att skydda Rödbergsparken i sin helhet och istället utvecklas för rekreation. Om det ändå ska byggas vill man att länsstyrelsen och plan- och byggnadsnämnden ska samverka för att spara de större träden.

Bostadsrättsföreningen Parken: Menar att man vid ett informationsmöte i september 2015 har fått information om att Rödbergsparken inte ska bebyggas och är kritiska till att området nu finns med i planprogrammet för bostadsbebyggelse.

Föreningen skriver att naturen är viktig för dem och höjer livskvaliteten i området och beskriver att det finns en mängd djur och växter i området och att området är viktigt som närrekreation speciellt för barn där området fungerar som en naturlig lekplats.

Föreningen menar att dagvattenutredningens slutsatser ignoreras i programförslaget och att det finns risk att den föreslagna bebyggelsen skulle kunna översvämmas. Istället borde en dagvattendam anläggas i området.

Boende i Eriksberg skriver:

En boende i Eriksbergs skriver att den ekbevuxna kullen i Rödbergsparken upplevs som ett självklart naturområde som bör bevaras. En annan boende påpekar att det finns många djur finns i parken och att det bör finnas plats för detta i en växande stad. En boende menar att Rödbergsparken borde kunna lyftas som park i och med att det finns ekar vilket är ovanligt i Eriksberg. Ett par boende påpekar att man sett fladdermöss i området och att dessa bör utredas närmre för att säkerställas att deras fortlevnad inte äventyras. En boende påpekar att det rör sig flera sorters ovanliga fåglar och groddjur i Rödbergsparken.

En boende anser att en ny bebyggelse i Rödbergsparken kommer innebära att en mur bildas mellan bebyggelsen på Fältspadsvägen och Ekebydalen. Samma boende påpekar att inga nya hus får stå på deras fastighet. En annan boende påpekar att utsikten mot Ekebydalen kommer förstöras och att trivseln i befintliga områden då går förlorad.

Ett par boende vänder sig mot bebyggelse i Rödbergsparken. I yttrandena menar man att till Eriksbergs karaktär hör det att stadsdelen inte ska uppfattas från kringliggande områden. Personen tycker att Eriksbergs lantliga karaktär förstörs av en bebyggelse.

Ett par boende menar att bebyggelse i Rödbergsparken kommer störa dagsljuset i intilliggande bebyggelse. En boende menar att vid en bebyggelse i Rödbergsparken måste fortsatta solstudier göras i kommande planarbeten. En boende efterlyser närmre redovisning av bygghöjder i Rödbergsparken och uttrycker oro för förstörd utsikt mot Ekebydalen.

En boende menar att det är orealistiskt att tro att boende i norra Eriksberg kommer att använda mobiltetshus beläget 5–10 minuters promenad bort. En annan boende ställer sig undrande till hur parkeringar ska lösas i Rödbergsparken om den byggs.

En boende tror att det kan bli problem med att boende i ny bebyggelse i Rödbergsparken kommer nyttja den befintliga bostadsrättsföreningens mark och hen kommer därför verka för att denna ska hägnas in.

En boende undrar hur dagvattenutredningen är tänkt att Rödbergsparken ska användas. Hen tycker det ser ut som om marken ska användas för dike/damm tillsammans med Ekebydalen. Hen menar också att en förändring av vattenflödena troligen kommer att torka ut deras fastighet och uttrycker en oro för sättningar i deras fastighet.

En boende påpekar att Rödbergsparken är bra som rekreativsområde speciellt med mindre barn då det är inte så brant som Hammarparken.

En boende tycker att om det byggs i Rödbergsparken bör det byggas i maximalt två våningar och det ska smälta in i miljön. Det bör helst enbart byggas längs med Stigbergsvägen och mot villaområdet för att inte påverka utsikten och integriteten för befintliga bostäder.

Stadsbyggnadsförvaltningens bedömning

Rödbergsparken är en park med naturkaraktär, en bebyggelse i området kommer förändra karaktären på området och förutsättningarna för de arter som finns på platsen. Karaktären kommer att utgöras av ett naturanpassat bostadsområde. Stadsbyggnadsförvaltningens bedömer att det finns möjlighet att utveckla området med hänsyn till de naturvärden som finns. Det finns flera arter som på olika sätt är skyddade i olika omfattning i Rödbergsparken, både rödlistade och fridlysta arter. Programhandlingen har kompletterats med information om att fridlysta arter förekommer. I fortsatta detaljplanarbeten kan detta efter behov behöva utredas närmre, denna bedömning görs inom ramen för varje detaljplan. Efter samrådet har ytterligare utredningar gällande groddjur och fladdermöss utförts inom ramen för pågående planuppdrag i Hammarparken. Utredningarna visar på goda möjligheter att genomföra exploatering i området utan att riskera fortlevnaden av dessa arter. Det kommer dock behövas olika typer av kompensationsåtgärder och att bebyggelsen anpassas på olika sätt t ex genom dess placering som kan ge möjligheter att spara vissa delar av området. Utformning av detta avses detaljstuderas i efterkommande planarbeten. Bedömning av hur bebyggelse kan utformas i förhållande till det ekbestånd som finns i Rödbergsparken avses detaljstuderas i framtida planarbeten, en del av naturanpassningen innebär anpassning till stora befintliga träd.

Stadsbyggnadsförvaltningen bedömer att det finns möjlighet till närrekreation med naturkaraktär direkt öster om föreslagen bebyggelse i Rödbergsparken och att tillgången på detta därför även vid ett bebyggande är god. Ekebydalen finns på mycket nära håll.

Dagvattenutredningen visar på att dagvatten ska ledas längs Stigbergsvägen och under Eriksbergsvägen för att tas om hand i Ekebydalen. Stadsbyggnadsförvaltningen bedömer att detta är möjligt även med bebyggelse i Rödbergsparken och att inget motiv finns för större dagvattendamm på platsen. Dagvatten utreds alltid specifikt vid detaljplanering av en plats. Se även avsnitt *Byggtid, byggtrafik*. Olika synpunkter har framförts angående skala, placering och utformning av bebyggelse i Rödbergsparken att bebyggelsen inte ska genomföras eller kraftigt minskas. Motivet är utöver natur- och rekreativvärden förstörd utsikt och insyn. Stadsbyggnadsförvaltningen bedömer att det i en växande

stad kan förväntas att det kommer begräsningar i utsikten. Bedömningen är även att de krav som ställs på begränsad bebyggelse är allt för hårda och skulle innebära ingrepp i området för mycket liten vinst. Programmet kompletteras med karta, riktlinje och text som beskriver att en grön bård ska hållas mellan befintlig och ny bebyggelse samt att byggnadskroppars inte ska placeras så allt för stor insyn sker. Dessa frågor kommer att kunna hanteras i ett efterkommande detaljplanearbete. Den exakta bedömningen görs i efterkommande detaljplanearbeten, där även skala och utformning på byggnaderna hanteras och deras placering i förhållande till buller, topologianpassning och möjligheten att låta naturen gå in bland husen. Stadsbyggnadsförvaltningen bedömer att en anpassning av bebyggelsen är möjlig.

Bebyggelsen kommer att utformas med möjlighet till parkering. Uppsala kommun har parkeringstal som används vid planering och bygglovgivning. Parkeringstalen syftar till att skapa bättre förutsättningar för gång, cykel och kollektivtrafik. Rödbergsparken är centralt beläget i Uppsala med mycket goda förutsättningar för ett lågt bilinnehav. Det finns möjlighet att ha parkering i gemensamma parkeringshus. Den exakta parkeringslösningen utreds närmre vid detaljplanering av områden.

Eventuellt spring mellan Glimmervägen/Fältpatsvägen och Rödbergsparken bedöms som ringa och det är upp till fastighetsägaren att spärra av om man ej önskar gående på fastigheten.

Angående stadsfront mot Ekebydalen, se kapitel *Norra Eriksberg – Generellt*.

Villaområdet

Kulturnämnden: Anser att det viktigt att överväga utformningsbestämmelser som reglerar bl a byggnadshöjd, våningsantal, takresning och byggnaders placering för att värna kulturvärden inom den befintliga villabebyggelsen, trots att endast en handfull villor vittnar om hur husen såg ut när egna hemmen i Eriksbergs villaområde började byggas på 1920-talet.

Eriksbergs Socialdemokratiska förening: Sommarro och Eriksbergs egna hemsområde delas av ett stängsel utmed den gamla sockengränsen mellan Bondkyrko församling och Domkyrkoförsamlingen (Uppsala stad). Stängslet bör öppnas på lämplig plats för att medge gång- och cykeltrafik mellan områdena, i planprogrammets anda att ta bort barriärer. Ett öppnande av staketet kräver avtal med egna hemsägare och bostadsrättsföreningar och bildande av servitut.

Stallföreningen Norra Norby gård: Saknar motiv att bevara den glesare bebyggelsestrukturen i Eriksbergs egna hemsområde. Anser att även befintlig bebyggelse bör ges möjlighet att förtätas och att orörd natur då kan bevaras.

White arkitekter: Tolkar markanvändningskartan som att ingen ny bebyggelse ska kunna prövas i villaområdet och anser att det på grund av förtätningen i övriga delar är obalanserat och onödigt. Anser att det, även om det är svårare att se hur villaägare ska stå för förtätning och nya bostadsmöjligheter, är orimligt att förbjuda möjligheten. Föreslår att en långsiktig utveckling skulle kunna vara att ändra detaljplan för att ge generellt ökade byggrätter på villatomter. Det skulle ge en intressant och organisk tillväxt av bostäder, och vara en rimlig utveckling av det centrumnära villaområdet.

YIMBY (Yes In My BackYard): Anser att villaområdet borde ges indikationer om att förtätning från enskilda fastighetsägare är välkommet, och att det är tillåtet att bygga i direkt anslutning till gatan.

Fastighetsägare Eriksberg [REDACTED]: Anser att det är angeläget att anpassning av ny bebyggelse i skala och volym också sker i villaområdet, där tillkommande bebyggelse planeras, t ex vid radhusen utefter Granitvägen. Att det finns skäl att överväga om de kompletteringar som föreslås för (i delområden som ansluter till) villaområdet alls är lämpliga. Skriver att det är utmärkande för villaområdet att gemensamma grönytor, inte minst för barn, saknas samtidigt som mindre barn inte på egen hand kan ta sig till lekplatser på andra sidan Norbyvägen eller Granitvägen. De grönytor som nu ska bebyggas, är de enda som finns kvar i området.

Har synpunkter angående ny bebyggelse på den parkeringsplats som idag finns i hörnet Granitvägen/Skogsbergsvägen/fastigheten Eriksberg 29:1. Har förståelse för önskan om att skapa ett stadsstråk med bebyggelse på ömse sidor om Granitvägen men påpekar att utrymmet på denna markplätt är begränsat och att avståndet till gränsen för fastigheten Eriksberg 29:1 är kort. Anser att det är angeläget att ny bebyggelse ansluter till den intilliggande villabebyggelse, med en höjd på högst ett par våningar, att husen/huset bör ansluta till gatan och lämna rimligt utrymme på baksidan för befintlig grönska. Tycker att bebyggelse i form av trähus skulle passa väl på platsen och undrar om den urbana miljön på villasidan av Granitvägen kanske kan anknyta till äldre stadsbyggnadstradition, urbant men småskaligt.

Fastighetsägare Eriksberg [REDACTED]: Har invändningar mot den planerade bebyggelsen öster om Granitvägen, invid Eriksberg 29:1 och Eriksberg 29:12. Anser att en högre fastighet på platsen riskerar att skapa olägenheter för de intilliggande fastigheterna, dels i form av skymd sikt och ljusinsläpp samt dels i form av ökad insyn (med bl.a. minskade levnads- och fastighetsvärden som följd). Menar att ytan lämpar sig bättre för lägre bebyggelse samt som park- och grönyta (en fortsättning söderut av parken norr om Skogsbergsvägen ter sig lämpligt). Att planprogrammet i stor utsträckning är positivt men ovan nämnda punkter bör tas hänsyn till.

Boende i Eriksberg skriver:

En boende anser att förtätningen endast bör ske i villaområdet, genom att privata småhus här och var exproprieras, rivs och att tomterna därefter bebyggs med flerfamiljshus. Detta för att uppnå en blandning av boendeformer. En annan förordar förtätning bland villorna istället för Hammarparken, menar att de står för större delen av Eriksberg och det nog finns gott om fastighetsägare som kan tänka sig att stycka av sina stora tomter. En annan boende påtalar att det finns möjligheter till bebyggelse i egna-hemsområdet längs med Norbyvägen och skriver att om man verkligen vill sammanväva staden bör detta område vara där man börjar.

Stadsbyggnadsförvaltningens bedömning

Att i ett planprogram ange utformningsbestämmelser som reglerar byggnadshöjd, våningsantal, takresning och byggnaders placering är för detaljerat. Den typen av bestämmelser lämpar sig bättre för en detaljplan. Vid bygglösa ska alltid en byggnads kulturvärden värnas, i enlighet med PBL 8 §13.

Förvaltningen anser att fler tvärkopplingar mellan villaområdet och Sommarro skulle vara välgörande och det finns ingenting i programmet som hindrar en sådan utveckling. Men det kräver, precis som föreningen skriver, bland annat fastighetsrättsliga åtgärder och därutöver att alla parter är överens.

Den markanvändningssort som gäller för villaområdet innebär *inte* ett förbud mot ny bebyggelse. Ny bebyggelse, som följer områdets struktur, kan provas men det kräver fastighetsägarens initiativ.

Omfattningen av eventuell ny bebyggelse öster om Granitvägen, invid Eriksberg 29:1 och Eriksberg 29:12 provas i en efterföljande detaljplanprocess. Ambitionen är en bebyggelse som stärker gaturummet samtidigt som den förhåller sig i skala och utformning till den närliggande villabebyggelsen.

Sommarro/Lindsberg

Kulturnämnden: Påpekar att det i området finns mycket höga kulturvärden i form av Eriksbergskyrkan och Lassebygårde. För att hindra att dessa miljöer förvanskas vid framtida förnyelse bör det vara ett planeringsmål att denna bebyggelse värnas i samband med detaljplanearbete.

White arkitekter: Tolkar markanvändningskartan som att ingen ny bebyggelse ska kunna provas i Sommarro/Lindsberg och anser att det på grund av förtätningen i övriga delar är obalanserat och onödigt. Anser att det, även om det är svårare att se hur mindre bostadsrättsföreningar eller villaägare ska stå för förtätning och nya bostadsmöjligheter, är orimligt att förbjuda möjligheten.

Boende i Eriksberg skriver:

Några enskilda boende undrar varför det inte finns för planer för tomten längs Karlsrogatan där den nedlagda macken ligger och om möjligheten att bebygga eller kräva upprustning av området. En av dessa boende undrar om det finns planer på att flytta avfallssorteringen till ett annat mer lämpligt område, än i anslutning vid bostäder och vid "entrén" in till Sommarro/Lindsberg.

Övriga skriver:

En Norbybo uppmanar "*Våga överväga förtäta Norbyvreten*" och menar att det är märkligt att lämna den platsen, nära stomlinjen samt gång- och cykelvägar, obebyggd. Anser att parkeringsplatsen och ytterligare en bit längs Norbyvägen lämpar sig för lamellhus och att tvärställda huskroppar där Norbyvreten är djupare övervägas för att upprätthålla kontakt mellan Stadsskogen och övriga Sommarro.

Stadsbyggnadsförvaltningens bedömning

Lassebygårdens och Eriksbergskyrkans kulturvärden har förtydligats i programhandlingen. Såväl i text som i markanvändningskartan där dessa områden fått en egen markanvändningssort.

Den markanvändningssort som gäller för resterande del av Sommarro/Lindsberg innebär *inte* ett förbud mot ny bebyggelse. Ny bebyggelse, som följer områdets struktur, kan provas men det kräver fastighetsägarens initiativ.

Tomten där det tidigare låg en bensinstation kommer att omvandlas. En detaljplan för bostadsändamål har tagits fram och vann laga kraft 2016. Bygglov har beviljats och radhusbebyggelse med åtta bostäder kommer att uppföras under 2018.

En flytt av återvinningsstationen är planerad. Den kommer sannolikt att flyttas till Ekebydalen, i nära anslutning till Ekebyvägen. Hur den kommer att utformas och hur stor den blir är ännu inte beslutat, det är i nuläget FTI (förpacknings- och tidningsinsamlingen) som ansvarar för återvinningsstationerna. (se även under avsnittet *Teknisk försörjning*).

Att bebygga Norbyvreten är inte aktuellt. Parkplanen pekar ut platsen som en kvarterspark och kommunen håller just nu på att rusta och göra om parken. Norbyvreten är en av få öppna parktyper i anslutning till Stadsskogen och bedöms vara viktig att bevara som allmän plats. Bebyggelse på parkeringsytan kan undersökas vidare, området har i markanvändningskartan ändrats till att omfattas av samma markanvändningssort som delområdet i övrigt.

Täljstenen

Uppsalahem AB: Påpekar att de har utrett möjlighet, och till viss del föreslagit, förändring inom kvarteret Täljstenen. Markanvändningskarta med markeringen "utan föreslagna förändringar, enstaka mindre kompletteringar kan provas" blir därför missvisande då förändringar enligt Uppsalahem kan aktualiseras. Uppsalahem anser att Täljstenen bör ges samma markering som exempelvis Blodstenen – "Bostadskompletteringar inom befintliga strukturer kan provas". Markeringstexten bör också ges möjlighet till mindre ändringar av strukturen genom exempelvis ändring eller rivning av befintliga byggnader i lägre omfattning.

Kulturnämnden: Skriver att Täljstenen är ett tydligt exempel på 1960-talets nya grannskapsenhet som också uppmärksammandes nationellt i tidskriften Arkitektur (1960:1). Bostadsarkitektens höga kvalitet gör att det i samband med kommande detaljplanering bör övervägas adekvata varsamhetsbestämmelser för att värna områdets egenskaper och karaktär.

Lokala Hyresgästföreningen, Täljstenen: Stödjer Täljstenens plangrupp i deras strävan att q-märka Täljstenen. Om denna skyddsåtgärd inte skulle vinna gehör i detaljplanen, så är det vår bestämda uppfattning att det endast kan bli fråga om en utökning/förnyelse av förskolans byggnad förutsatt att den kommer att smälta in i befintlig bebyggelse och natur beträffande byggnadsmaterial och arkitektur. Inga andra nya hus i kvarteret, det skulle förstöra områdets karaktär, vi måste vara varsamma om våra bostadsmiljöer.

Eriksbergs socialdemokratiska förening: Anser att de föreslagna husen kring P-platsen bör begränsas till ett hus och att skoltomten är mycket lämplig för förskoleverksamhet/lågstadium.

Plangrupp Täljstenen: Föreslår att kvarteret ges skydd genom q-märkning och menar att området uppfyller de krav som ställs för sådant skydd. Anser att det är viktigt att områden inom Eriksberg och Ekebydalen får behålla sin ursprungliga karaktär från den aktuella byggnadsepokens ideal och att Täljstenen representerar det bästa exemplet, att det är mycket väl bevarat. Det är ett förhållandevis litet område, beläget som en kil in i naturreservatet Stadsskogen. Anser att även en försiktig förtätning genom ytterligare bostäder inom kvarteret gör att det mister sin karaktär och särart, tror att en försiktig utökning av förskolan kan vara möjlig. Anser att kommunens nya styrdokument Arkitektur Uppsala stödjer deras synpunkter. Bifogar medborgarförslag om q-märkning av kvarteret Täljstenen, daterat 2014, och en skrivelse, daterad 2015, om varför Täljstenen är värt att q-märkas.

Boende i området skriver:

Flera boende skriver om närheten till naturen, Stadsskogen, om att blicka ut mot grönskan genom fönstret eller att snabbt kunna ta sig ut i skogen. En boende uttrycker att Täljstenen är ett ypperligt exempel på det som i programmet beskrivs "Gränsen mellan grönområden och gårdsmark är i många fall flytande" med övergången från taltäckta gröna bostadsgårdar till naturreservatet Stadsskogen.

En boende tar upp det gröna stråket genom Täljstenen, undrar om det är nödvändigt och menar att det finns andra vägar in i stadsskogen. Är orolig för att stråket ska användas för frekvent och innebära störningar.

En boende uttrycker att ytterligare tillägg inte skulle tillföra något positivt och att området är en komplett och välplanerad plats som den är, med ljus och andrum. En annan hoppas på hänsyn till Täljstenens unika karaktär och påtalar att programmets ambition om att kunna skymta grönska eller omkringliggande landskap kommer att minska om området förtätas. Personen tycker att det är oklart vad som menas med att den nya bebyggelsen ska skapa mervärden för den befintliga miljön och ge tillbaka till omgivningen, speciellt om vändplanen bebyggs. Ser hellre att den gröna andelen ökar och att vändplanen omvandlas till parkmark och/eller odlingsbar mark för boende.

Några enskilda boende anser att kvarteret Täljstenen ska q-märkas. En annan betonar bebyggelsens kvalitet, att husen är ovanligt välproportionerade: *"De är inte renoverade men egentligen gör det inte så mycket, det är tydligt att man byggde för att det skulle hålla med estetisk omsorg i val av material."* Några boende uttrycker att eventuella nya hus ska ha samma arkitektur, färgsättning och antal våningar som nuvarande 60-talshus, för att bevara den enhetliga känslan av Täljstenen. Att nya byggnader borde vara så lika de gamla som någonsin är möjligt.

En boende skriver angående jämförelsen med ett trädets nya årsringar, att en nybyggnation i mitten av Täljstenen, skulle kunna bli en *"skadlig kil in i kärnan av en trädstam"* och refererar till illustrationsplanen och att menar att den visar en instängd gård på vändplanen som inte rimmar med riktlinjen om att gårdar ska öppna sig mot park eller natur. Anser att ett eller två nya hus, lika befintliga, skulle kunna fungera. En annan boende anser att det inte finns anledning att markera några årsringar.

En boende tar upp att uppskattningsvis 150 st parkeringsplatser försvinner och påtalar sitt beroende av bil i arbetet och förstår inte hur detta ska fungera. Påpekar också att bussen inte längre kan trafikera Täljstenen när vändplanen tas bort och undrar hur ambulans ska kunna ta sig in till Täljstenvägens två innersta kvarter.

En boende undrar hur höga byggnaderna i skolområdet i Täljstenen kommer att bli och hur kommer dessa skolbyggnader anpassas till skogen och dess omgivning.

Stadsbyggnadsförvaltningens bedömning

Markanvändningskartan anger att kompletteringar, inom befintliga strukturer, kan ske i delar av kvarteret Täljstenen, företrädesvis vid vändplatsen. Hur denna möjliga komplettering av kvarteret kommer att se ut är i dagsläget inte studerat i detalj, en komplettering av kvarteret Täljstenen ligger inte inom genomförandets första etapp. Illustrationen visar således ett av flera möjliga framtida scenarios, utifrån de riktlinjer som anges i programmet.

Skoltomten är relativt stor i förhållande till hur stor del av den som är bebyggd. Den ligger dessutom i direkt anslutning till naturen. Förvaltningen ser att skoltomten kan utvecklas för skoländamål.

Den gröna kil som planprogrammet anger genom området syftar till att värna kopplingen till Stadsskogen och till kvarteren på andra sidan Norbyvägen. Den är inte avsedd att vara ett huvudstråk.

Stadsbyggnadsförvaltningen bedömer inte att Täljstenen har sådana kulturhistoriska värden att den kan skyddas rakt av. Eventuella värden hanteras i efterkommande detaljplaner om området planläggs, eller vid bygglov om åtgärder görs inom befintlig plan. Byggnaders kulturvärden ska alltid beaktas vid bygglov, i enlighet med PBL 8 kap 13 §. Planprogrammet reglerar inte i detalj hur nya byggnader ska se ut (som färg, material osv), eller hur de ska byggas (trä, betong osv). Det som läggs fast i ett program är grundstrukturen, var ny bebyggelse lämpligen kan prövas. Programmet anger också riktlinjer för den fortsatta planeringen (och senare bygglov). Bland annat att ny bebyggelse ska gestaltas omsorgsfullt och utgå ifrån den mänskliga skalan, och att nya kvarter inte ska slutas helt.

Blodstenen

Kvarteret Blodstenen, befintlig bebyggelse

Övriga skriver:

En privatperson, bosatt utanför Eriksberg, har synpunkter på illustrationen över Blodstenen och påpekar att nya hus har placerats på platser som innebär att viktiga värden skulle försvinna: på en berghäll där hela kvarterets barn åker pulka på vintrarna och studenter grillar om sommaren och i den populäraste lekparken i hela området.

Stadsbyggnadsförvaltningens bedömning

Markanvändningskartan anger att kompletteringar, inom befintliga strukturer, kan ske i Blodstenen. Den befintliga strukturen är i vissa delar svår att komplettera och det kan därför uppstå behov av att riva byggnader i området för att nå en bra helhet vid en komplettering. Hur denna helhet kommer att se ut är i dagsläget inte studerat i detalj, en komplettering av Blodstenen ligger inte inom genomförandets första etapp. Illustrationen visar således ett av flera möjliga framtida scenarios, utifrån de riktlinjer som anges i programmet.

Väster om Blodstenen, mot naturreservatets gräns

Stallföreningen Norra Norby gård: Ställer sig frågande till syftet med att bebygga området väster om Blodstenen då detta område med äldre tall och mindre gölar är en naturlig övergång till naturreservatet. Anser att skogsområdet mellan Blodstenen och hästhagarna är av en karaktär som lämpar sig mycket väl för lek och att det kommer att bli särskilt värdefullt när skogen mellan Blodstenen och Marmorvägen byggs bort.

YIMBY (Yes In My BackYard): Anser att det som byggs väst om Blodstenen inte bör vara hus i skog, utan en bebyggelse med en tydlig gräns mellan privata gårdar och allmän skog.

Föreningen Vårda Uppsala (FVU): Anser att eventuell ny bebyggelse mot Håga måste gestaltas så att den underordnas landskapsrummet. Anser att det är ett historiskt misstag att inte värna naturvärdena och att inte lämna respektavstånd till de redan naturskyddade områdena. Det rör sig här om områden med högt naturvärde och känslig natur och ökat slitage blir ofrånkomligen konsekvensen. FVU menar att förslaget helt saknar perspektiv på dessa frågor och påpekar att det i närmiljön runt städerna

ofta finns högre naturvärden än på den egentliga landsbygden eftersom de stadsnära naturområdena inte utsatts för rationellt skogs- och jordbruk. Detta i sig utgör ett starkt naturvårdsargument mot att exploatera stadsnära grönområden. FVU anser också att det saknas ett kulturmiljöperspektiv eftersom bebyggelsen kommer närmre det gamla soldattorpet och beteshagarna med runristningar.

Eriksbergs socialdemokratiska förening: Påtalar att hela området sydväst om Blodstenen består av klippig mark med fina granithällar, anser att området inte alls lämpar sig för de hus eller vägar som föreslås. Block, hållar, fuktstråk med gölar ger en stor variation i området gynnsamt för djur- och växtliv. Skog och jord kan ersättas men inte förstörda hållar. Granithällarna har en imponerande ålder, de har funnits där i 1,8 miljarder år och slipats ner till ett vackert minne om jordens historia. Det är en viktig lärdom att dra. Föreningen hänvisar till att området enligt naturvärdesutredningen har ett högt naturvärde och att det i området finns ett stort antal rara arter.

Bostadsrättsföreningen Sandstenen 1: Anser att ”den totala utplåningen av skogsmark i anslutning till Blodstenen” inte är acceptabel och påtalar att de ståliga gamla tallar som i sin tur utgör hem för många hotade arter av insekter, svampar m.m. är särskilt viktiga i det området. (Oklart om det är detta område, dvs Väster om Blodstenen, mot naturreservatets gräns som avses, red anm.)

Boende i området skriver:

En boende anser att nya kvarter och kompletteringar sydväst om Blodstensvägen är mycket attraktivt i och med att det gränsar till naturreservatet. Påpekar att det är viktigt att inte bygga för exklusivt i lägen som dessa, utan prioritera att få till många bostäder i guldlandet och att gränsen mellan bostadsmiljö och offentligt stråk måste utformas mycket tydlig. Påtalar samtidigt svårigheter som gör läget mindre lämpligt för ett rejält bebyggelsetillskott, eller ens ett litet bebyggelsetillskott: att den nya bebyggelsen skulle ligga skuggad av höga naturreservatsskyddade tallar och undrar om det inte skulle skapa konflikter och klagomål.

En annan boende skriver att nya bostäder kan placeras på båda sidor av Kwickstensvägen och föreslår ett antal höghus på 20 våningar på den sidan där det inte finns några hus. Menar att det inte skulle påverka de boende och stadsbilden av Eriksberg.

En boende anser att det är ett problem, vad gäller naturhänsyn, när befintliga och värdefulla naturområden minskas och anser att detta i synnerhet gäller området sydväst om Blodstensvägen. Anser att området utgör en del av Hågadal och att bebyggelse i detta område innebär att Hågadal krymper, att det är ett mycket vackert område, och undrar om det inte finns alternativa, bättre sätt att förtäta på. En annan boende skriver att naturområdet mellan Blodstenen och naturreservatet är en rik skogsmiljö som bör vara kvar.

Fem Eriksbergsbor har lämnat in separata men identiska yttranden där de betonar att tillgängligheten till områdets grönområden kommer att inskränkas när området sydväst om Blodstensvägen bebyggs. De anser att nuvarande bebyggelse med tegelhus i tre plan bildar en väljord och vacker övergång till Hågadal respektive stadsskogen och att en bilväg och nya byggnader sydväst om Blodstenen krossar brutalt den tanken liksom iden med ”årsringar” i Eriksberg. En boende anser att man inte bör bebygga området mellan Blodstenen och cykelvägen, att man då förstör man cykelvägens skogs känsla.

Stadsbyggnadsförvaltningens bedömning

Markanvändningskartan anger ett nytt kvarter för bostadsbebyggelse i området väster om kvarteret Blodstenen. För att det ska vara möjligt att bebygga det området krävs en ny detaljplan. Hur området kommer att gestaltas är inte studerat i detalj, området ligger inte inom genomförandets första etapp. Illustrationen visar sett av flera möjliga framtida scenarios, utifrån de riktlinjer som anges i programmet. Området har stora naturvärden och det gränsar till naturreservatet. Det innebär att särskilda hänsyn måste tas när det blir aktuellt att bebygga området och dessa, liksom andra frågor som rör områ-

dets förutsättningar, kommer att utredas djupare inom ramen för ett framtida detaljplanearbete. Generellt anger programmet riktlinjer om en högre grad av anpassning till naturen i programområdets ytterkanter, till exempel genom sparad vegetation och anpassning till topografin. Även äldre värdefulla träd ska beaktas, liksom upplevelsen från Hågadal. Plats för rörelsestråk till befintlig bebyggelse men också ut i omgivande natur ska värnas, för att minska barriäreffekter.

Att bygga bostäder på båda sidor om Kwickstensvägen är inte möjligt. Området söder om Kwickstensvägen ligger inom naturreservatet.

Söder om kvarteret Kalkstenen, norr om Blodstensvägen

White arkitekter: Anser att området mellan Marmorvägen och Blodstensvägen har i planprogrammets illustrationsplan en olyckligt upplöst struktur som är allt annat än tydlig. Markanvändningskartan visar tre öst-västliga grönstråk mellan Granitvägen och programområdets södra gräns, men i illustrationen tycks det gröna mellan husen bilda ännu ett grönstråk med oklara gränser och oklar användning. Redan tre öst-västliga grönstråk verkar mycket, med tanke på att området i söder gränsar mot det riktigt breda grönstråket mellan Hågadal och Stadsskogen. Är antalet grönstråk nog studerat, är de alla nödvändiga för biologisk mångfald? Risken finns att det blir förvirrande för människor, att skillnaden mellan det som planeras som grönstråk och annan grönska mellan husen inte kan läsas. Grönstråken förlorar då sin poäng som stadsbyggnadselement.

Ny bebyggelse i området innebär att närnatur går förlorad – skogsvegetation med fina upplevelsevärden. Programmets illustration andas att man vill både äta kakan och ha den kvar, en strävan som riskerar leda till vaga kompromisser och otydlig stadsmiljö. Offra istället skogen fullt ut här, bygg rimligt hög bebyggelse i en läsbar struktur med goda kopplingar mot omgivande rekreationsområden. Bebyggelsestrukturen behöver inte vara så lucker och grön så länge kopplingarna till den nära gröna omgivningen är lätta att förstå. Punkthus är knappast den lämpligaste bebyggelsestypen, även om det finns en detaljplan på gång för sådana. Detta förslag bör omstuderas utifrån den nya ambitionen om ett helhetsgrepp på stadsdelen.

Föreningen Vårda Uppsala (FVU): Har tidigare haft synpunkter på detaljplaneförslaget för Norby 31:74 mellan Blodstensvägen och Norbyvägen av framförallt naturvårdsskäl. Kritiken kvarstår och förstärks genom att nu ett ännu större område föreslås bli utbyggt.

Eriksbergs socialdemokratiska förening: Hänvisar till yttrande över detaljplaneförslaget för Eriksbergsparken, del av Norby 31:74 (PLA 2012/020122) inskickat 2014-05-08. Där avstyrker föreningen bestämt bygghet i området med den föreslagna detaljplanen som grund.

Bostadsrättsföreningen Sandstenen 1: Anser att ”den totala utplåningen av skogsmark i anslutning till Blodstenen” inte är acceptabel och påtalar att de ståliga gamla tallar som i sin tur utgör hem för många hotade arter av insekter, svampar m.m. är särskilt viktiga i det området. (Oklart om det är detta område, dvs Söder om kvarteret Kalkstenen, norr om Blodstensvägen som avses, red anm.)

Boende i området skriver:

Flera boende har synpunkter på det pågående detaljplanearbetet, många av dessa anser att skogen eller det mesta av den ska bevaras. Ett par boende skriver om områdets höga naturvärden och anser att skogen bör behållas för att förstärka de ekologiska sambanden mellan naturreservaten och att den är en tillgång som utepedagogisk närnatur. De anser att argumentet om att Eriksberg är välförsett med natur på grund av närheten till naturreservaten är bristfälligt, att skogsområdet har särskilda kvaliteter i och med att den finns direkt inpå mångas hem och att den kommer bli än mer betydelsefull efter förtätningen. En boende anser att skogsområdet bör inlemmas i Stadsskogens naturreservat.

En boende skriver att området är en rik skogsmiljö, med många fina tallar och en stor biologisk mångfald, som bör vara kvar. Han betonar att skogen runt Blodstenen har de högsta naturvärdena enligt inventeringen och att det är en viktig grön korridor mellan Stadsskogen och Hågadal-Nåsten för djur- och växtliv.

Fyra Eriksbergsbor har lämnat in separata men identiska yttranden och framför att de i förslaget inte ser några tydliga gröna stråk för djurpassager som förbinder Hågadal med Stadsskogen, vare sig i området längs Marmorvägen eller söderut. De påtar att en sådan korridor i stort sett redan är stängd genom den redan planerade bebyggelsen mellan Blodstensvägen och Marmorvägen.

En annan boende skriver att skogen mellan Marmorn och Blodstenen kan bebyggas med många hus.

Övriga skriver:

En Norbybo anser att området med punkthus bör utformas på nytt för att bättre passa de tankar som präglar planprogrammet.

En Norbybo protesterar mot byggnadsplanerna i Eriksberg och vänder sig främst mot förtätningen i närheten och öster om Hågadalsskolan. Anser att den helt ändrar karaktär i området, är en förändring som drabbar boende och upplevelsen av hela miljön. *”Jag tycker det är skamligt att gå fram med en sådan irreversibel handling!”*

En annan Norbybo anser att området är en mycket exklusiv skog som rymmer månghundraåriga tallar med rödlistade arter. Menar att skogsremsan fungerar som grön korridor mellan Hågadal och Stadsskogen, erbjuder glädje och upptäckarlusta hos små barn, säker skolväg för alla skolbarn, rekreation för äldre och för de funktionshindrade. Undrar hur hade förslaget hade sett ut om ordningen hade varit omvänd, om programmet inletts innan denna detaljplan. Anser att chansen bör tas att bevara denna skogsremsa, den skänker området en hög status och kan utnyttjas av de människor som bor i Eriksberg, Blodstenen och Täljstenen inte minst för att ta sig ner till Hågadal. Till yttrandet bifogas yttrande och namnunderskrifter från 2014 då granskning av planförslaget för området hölls.

Stadsbyggnadsförvaltningens bedömning

Detaljplanearbetet för området söder om kvarteret Kalkstenen har pågått i många år, *Detaljplan för Norby 31:74, dnr 2012–20122*, och varit utställd för såväl samråd som granskning. Efter fördjupade fladdermusutredningar tog PBN i juni 2017 beslut om att ställa ut planen för granskning på nytt. Granskningen är planerad till slutet av 2017 och ett antagande till början av 2018. Eftersom detaljplanen redan pågått en längre tid när programarbetet inleddes har denna del setts som en förutsättning och inte förändrats i någon större grad under programarbetet. Ett genomförande av detaljplanen innebär att naturmark bebyggs till förmån för fler bostäder i ett naturnära läge. Avvägningar har gjorts inom ramen för detaljplanen, viktiga berghällar och träd skyddas i planen och bebyggelsens utbredning och andelen hårdgjord mark begränsas.

Området är inte utpekad som väsentligt för stadens grönstruktur i ÖP. I områdets omedelbara närhet finns områden med höga naturvärden, vilka är skyddade som naturreservat, Stadsskogen och Hågadal. Naturreservaten kopplas samman söder om kvarteret Blodstenen. Planförslaget bedöms kunna genomföras utan att viktiga naturvärden knutna till gammal skog påverkas negativt.

Förvaltningen anser att den primära spridningsvägen för djur är där de två naturreservaten möts, Lunsen – Hågadalstråket, söder om programområdet.

En fördjupad inventering av fladdermöss genomfördes inom ramen för pågående planarbete under sommaren 2016 av Ecocom AB. Ingen fladdermuskoloni hittades i det undersökta området, även om området används regelbundet av åtminstone tre skogslevande fladdermöss, varav en, fransfladdermus, är rödlistad. Exploateringen medför en försämring för fladdermössen genom en minskad areal av

lämpliga jaktområden, och försämrade konnektivitet (möjlighet till spridning), men området bedöms inte som en avgörande biotop för fladdermössens överlevnad i södra Uppsala.

Planområdet har god försörjning av lekmiljöer i och med närheten till Hågaladsskolan och den naturliga skogsmarken däromkring. Det är möjligt att anlägga en lekplats inom parkmark inom planområdet och byggherren har möjlighet att anlägga lekytor inom kvartersmarken.

Inom ramen för detaljplanen har det genomförts ekologisk värdering av området. Det ekologiska värdet består framförallt av äldre tallar som i sin tur hyser rödlistade-, signal- eller sällsynta arter. Troligen kan det under hösten finnas en del sällsynta marksvampar, t ex blomkålssvamp. Det går inte att ringa in några delar som är särskilt värdefulla inom området, då de gamla tallarna är jämt spridda över området. Totalt har fem sällsynta eller rödlistade arter hittats i området; vintertagning, tallticka, blodticka, reliktböck och granbarkgnagare. Fynden visar att området har ett ekologiskt värde men det är dock inte ovanligt att hitta dessa arter i stadsnära miljöer. Tillgången på områden med gamla tallar relativt god i Uppsala och möjligheten att områdena fungerar tillsammans som en helhet är stor. Men eftersom det finns ett sammanlänkande skogsstråk med gamla tallar strax söder om området (där Hågaladens reservat sammanlänkas med Stadsskogens naturreservat) är inte det aktuella området oombärligt för spridning. Vad gäller fåglar, t ex mesar, är det viktigt att husen inte skymmer siktlinjer för fåglarna för att de ska kunna "hitta" till trädkronor.

Den nya gatan som försörjer bara den nya bebyggelsen vilket innebär att det inte förväntas bli några höga trafikflöden på gatan. En separat gång- och cykelväg planeras längs med den nya gatan, vilken kopplas ihop med gång- och cykelnätet i Eriksberg. Förutsättningar finns således för att säkra skolvägar även efter detaljplanens genomförande.

Centrala Eriksberg (Marmorn, Moränen, Kalkstenen)

Generella synpunkter på hela delområdet

Uppsalahem AB: Uppsalahems uppfattning är att skivhusen fortsatt företrädesvis ska vara högre än tillkommande bebyggelse. Genom en lägre tillkommande bebyggelse får området en variation samt möjlighet till goda solbelysta boendemiljöer. Befintlig bebyggelses avläsbarhet ges dock av mer än dess höjd varför vikten av en tydlig höjdskillnad kan ifrågasättas. En samlande skala bör istället ligga i spannet fyra till sex våningar för att möjliggöra en större variation.

Lokal Hyresgästförening Täljstenen: Ser med fasa på den omfattande förtätningen runt Marmorvägen och Granitvägen; *"en viss förtätning kan säkert göras men det här förslaget vinner inte vårt gillande."* Refererar till Rosendal, *"ett förskräckande exempel på förtätning"* och påtalar att det finns något som heter respektavstånd.

White Arkitekter: Anser att man med programmets skisserade skala på generellt 4–5 våningar riskerar man bygga bort fler kvaliteter än man tillför.

Anser att det är bra att bebyggelse i anslutning till de gamla skivhusen ska vara tydligt lägre än dessa, men att större kontrast mellan högt och lågt krävs för att verkligen göra idén om tydliga årsringar rättvisa. Menar att ett tillägg av en låg och tät bebyggelsestruktur, 2–3 våningar med enstaka delar 4 våningar, med tydligt offentliga rörelsestråk och tydligt privata bostadsgårdar, vore ett intressant komplement till den höga glesa strukturen. Att Uppsalas äldsta höghusområde får möta Uppsalas nyaste tätt-och-och-lågt-område, att det kan ge en attraktiv ny stadsdel tydligt rotad i historien. Det har också tillräcklig potential, menar vi, att bidra till den önskade vitaliseringen av stadsdelscentrum Västertorg. Gaturummens utformning och gränserna mellan offentligt och privat är minst lika viktigt i detta sammanhang som att tillföra många nya boende genom att bygga på höjden.

Stadsbyggnadsförvaltningens bedömning

Stadsbyggnadsförvaltningen bedömer att en samlande skala om 4–6 våningar är rimligt för att fortsätta ge den befintliga bebyggelsen en tydlig avläsbarhet och ändå skapa nya bostäder centralt i Uppsala som kan ge ett bra underlag till Västertorg och annan service. I det reviderade förslaget föreslås en annan placering av tillkommande bebyggelse än i samrådsförslag. Bebyggelsen föreslås på ett tydligare sätt skapa större gemensamma gårdar med befintlig bebyggelse än i samrådsförslaget. Utöver den samlande skalan kan det i olika lägen vara lämpligt med olika höjder både högre och lägre än den samlande skalan. Till exempel görs bedömningen att bebyggelsen runt utvidgningen av Västertorg kan ha en högre täthet. Faktorer som till exempel befintlig bebyggelse, dagsljusmöjligheter mm är avgörande för vad som är lämpligt på platsen. Detta studeras närmre i efterkommande detaljplanearbeten.

Kvarteret Kalkstenen

Eriksbergs socialdemokratiska förening: På Marmorvägens södra sida (jämna nummer) finns 6 hyreshus ägda av Uppsalahem. I planprogrammet är dessa hus rivna och ersatta av 9 hus. Enligt uppgift från hyresgäster har Uppsalahem aviserat upprustningar av de befintliga husen och avser att bevara dem. Planprogrammet går tydligen i otakt med husägarens vilja. Varför på detta ovärdiga och elaka sätt djupt oroar hyresgästerna med förslag att riva deras bostäder?

Fastighetsägare Eriksberg [REDACTED]: Anser att om befintliga hus rivs, är det här ”*man ska braka på med exploatering och höjd. Här står hög exploatering ingen.*”

Boende i Eriksberg skriver:

Ett antal boende tycker att låghusen i Kalkstenen med fördel kan höjas mycket.

En boende anser att trevåningshusen längs Marmorvägen bör ersättas av höghus för att på så sätt minska förtätningen som planeras i området.

Ett yttrande uttrycker en oro för hur bostad ska lösas om Kalkstenen rivs. I yttrandet framförs kritik mot att detta har planerats över deras huvuden.

Stadsbyggnadsförvaltningens bedömning

Programmet ger möjligheter att i kvarteret Kalkstenen, söder om Marmorvägen, genomföra en förtätning där rivning av befintlig bebyggelse kan komma att bli aktuell helt eller delvis. Detta beskrivs i text i samrådsförslaget. Samrådsförslagets illustrationsplan visar på ett fullt utbyggt förslag. I den reviderade versionen av programmet har delområdet kompletterats med kartor som visar på två olika scenarier för området.

Flera yttranden anser att området kan ersättas med hus som är mycket högre än idag. Området bedöms falla in under den samlande skalan på 4–6 med möjlighet till lokala avsteg. Faktorer som till exempel befintlig bebyggelse, dagsljusmöjligheter mm är avgörande för vad som är lämpligt på platsen. Detta studeras närmre i efterkommande detaljplanearbeten.

Planprogram är det första steget i att detaljstudera en plats för ny eller förändrad bebyggelse och är ett frivilligt steg kommunen kan använda sig av. I arbetet med programmet har tidiga dialoger förts utöver plan- och bygglagens krav för planprogram. Efterkommande detaljplaner och bygglov är ytterligare nivåer där synpunkter på bebyggelsen går att framföra.

Kommunen har inte planerat för evakuerings- eller ersättningsboende under byggtiden. Eventuellt evakuerings- eller ersättningsboende under byggtid löses av exploatören.

Kvarteret Marmorn

Eriksbergs socialdemokratiska förening: På Marmorvägens norra sida (udda nummer) finns plats för nya hus om den inhägnade parkeringsytan och ytan i kanterna av Granitvägen kan användas. Men det räcker gott med ett av de två föreslagna husen väster om Marmorvägen 11.

Hyresgästföreningen Lokal Täljstenen: Det kan finnas plats för ett par hus bakom nuvarande bensinmack men höga hus kräver också ordentligt med markyta för att kompensera för sin storlek, det behövs stora träd, gräsmatta, planteringar för att skapa en hälsosam närmiljö för de boende.

Byggnationer i Eriksbergsparken Ytterst måttliga. Alla ingrepp i naturen måste till största delen undvikas, det går inte att kompensera med "gröna stråk".

Boende i området skriver:

En boende anser att parkeringsgårdarna längs Marmorvägen med fördel kan byggas över men i så fall med väl placerade huskroppar i en vinkel som inte påverkar det insynsskydd som nya och gamla hyresgäster behöver.

En boende är undrande över hur gårdsmiljön mellan Marmorvägen 5, 7 och 9 kommer bli. Byggnaderna bildar idag en gemensamgårdsmiljö som flitig används menar den boende. Hen påpekar att man nyttjar det som finns utanför dörren och att byggnader kommer stycka upp ytan.

Flera boende anser att det inte är lämpligt att bygga nya byggnader mellan befintliga i kvarteret Marmorn då dessa tar grönytor i anspråk. Det påpekas att gårdarna används flitig speciellt av barn som leker och spontanidrottare. En boende påpekar att hen anser att hen aldrig bott i staden och att detta blir mer stad och inte de gårdar man vill ha. En annan påpekar att man vill ha kvar sin utsikt mot gården och inte se hus, speciellt inte parallellt ställda hus, hen undrar hur det är tillåtet att förtäta inne i befintliga områden.

En boende vill att befintliga byggnader i Marmorn byggs till med 2–3 våningar. Enstaka tillägg kan göras och dessa bör då göras i samma höjd. Hen vill att det ska byggas högt, glest och grönt.

En boende anser att dungen öster om skolans grusplan inte bör bebyggas. Personen är orolig för insyn i befintligt bostadshus och att hus på denna platsen gör att det blir sämre luftinströmning i det befintliga huset. Hen tycker att det blivit varmare i hens lägenhet de senaste åren och att ett nytt hus intill skulle förvärpa detta och att installation av luftkonditionering skulle behövas.

En boende anser att skogspartiet öster om idrottsplan vid Eriksbergskolan skulle passa bättre med radhuslängor av den typ som skymtas längre upp längs Granitvägen, närmare macken (Grönstensvägen). Mycket av den befintliga skogen skulle då kunna sparas till glädje för de närboende, som en naturlig barriär mot nybebyggelse

Övriga skriver:

Ett yttrande påpekar att Marmorvägen utgör ett lämpligt grönt stråk som ansluter väl via skolområdet till Hågadalen. Hen menar att hela sträckningen bör få en gemensam gestaltning och hänvisar till att grönytorna föreslås fungera som en gradient med mer naturkaraktär i ytterområdena och mer urban karaktär med sparad natur mer centralt.

Stadsbyggnadsförvaltningens bedömning

Programmet syftar till att möjliggöra en mer urban miljö. I det reviderade förslaget föreslås en annan placering av tillkommande bebyggelse än i samrådsförslag. Bebyggelsen föreslås på ett tydligare sätt skapa större gemensamma gårdar med befintlig bebyggelse än i samrådsförslaget. Påbyggnad av befintlig bebyggelse föreslås inte i programmet. Faktorer som t ex befintlig bebyggelse, dagsljusmöjligheter, gård, insyn mm är avgörande för vad som är lämpligt på platsen och exakt hur tillkommande bebyggelse placeras. Detta studeras närmre i efterkommande detaljplanearbeten. Programmet har kompletterats med riktlinje om hur byggnader ska förhålla sig till varandra vid parallell placering.

Eriksbergsparken, mellan kvarteren Moränen och Marmorn har vidgats åt söder i det reviderade förslaget och föreslås i huvudsak följa gränsen längs kortsidorna på befintlig bebyggelse. Skogsdungen öster om skolans grusplan föreslås i samrådsförslaget bebyggas, det kvarteret har i den reviderade versionen tagits bort och föreslås bli en del av den sammanhängande grönstrukturen. Den absolut största delen av den föreslagna bebyggelsen föreslås på befintlig kvartersmark och gårdar, varav mycket idag är markparkeringsplatser för bil. Gestaltningen av de offentliga rummen görs i senare skeden.

Kvarteret Moränen

Eriksbergs socialdemokratiska förening: Anser att hus längs Granitvägen på befintliga garageplatser är klart acceptabla men att de planerade gårdshusen i området inte bör byggas.

YIMBY: Korsningen Granitvägen-Glimmervägen-Skogsbergsvägen bör omgestaltas. Det är en plats många passerar idag, där många cyklister och gående från Sommaro använder Skogsbergsvägen som en genväg. Här bör det också finnas lokaler i bottenplan

Längs med Granitvägen, speciellt i korsningarna vid Norbyvägen, Glimmervägen och Stigbergsvägen är det mycket viktigt att det tillkommer lokaler i bottenplan för att stadsdelen ska kunna omvandlas till riktig stad.

Bostadsrättsföreningen Västertorg: Anser att de tre föreslagna nya husen utmed Granitvägen inte bör byggas då de förstör den öppenhet och rymd över Granitvägen och hela området som en gång var väsentligt för områdets gestaltning. Blir som en berlinmur framför befintliga hus, kommer att skugga Västertorg.

Fastighetsägare Eriksberg ■■■: Kommer framförallt att påverkas av det närmast liggande huset men kan också påverkas negativt av nya flerfamiljshus längre västerut längs Granitvägens södra sida, om dessa blir alltför höga. Västersolen kommer in i kvarteret från detta håll. Det är välkommet om nya hus i Eriksbergsparken – så som det anges i planprogrammet – kan bli lägre än de befintliga lamellhusens sju våningar.

Fastighetsägare Eriksberg ■■■: Har alltid undrat varför ingen byggt här. Anser att de befintliga gavarlarna ska vara synliga från Granitvägen, att det ska byggas som garagelängorna står idag, *”hellre några våningar högre än att det blir brett”*.

Boende i området skriver:

En boende anser att det längs med Granitvägen med fördel byggas kan ett antal lägre hus som ligger precis mot vägen för att tillåta ett lämpligt avstånd, för sol miljö grönska osv, från de nu befintliga höghusen. En annan boende tycker att det är lämpligt med radhus mot Granitvägen.

En annan skriver att det inte framgår hur många våningar husen längs Granitvägen blir men att det har framkommit att de ska bli 9-våningshus och undrar om det stämmer. Påtalar att det innebär att de som bor på 7:e våningen i 7-våningshus kommer att få utsikten in mot staden obefintlig, och mindre solljus. Påtalar att gårdarna blir mörka och trånga och att den luftighet som idag finns kommer att vara obefintlig. Kräver att 9-våningshusen blir lägre, förslagsvis lika höga som de husen som är på innergården dvs ca 4–5 våningar. Föreslår att de antal lägenheter som motsvarar husen på innergårdarna skulle kunna byggas i punkthus vid Västertorg eller på annan plats i yttre delen av området så vi får behålla luftigheten och grönskan på gårdarna. Ytterligare en boende är orolig för att bebyggelsen mot Granitvägen kommer bli upp till 9 våningar hög och menar att detta kommer skugga den andra sidans balkonger. Hen anser att helst ska inga hus byggas här annars ska de vara kraftigt lägre än 9 våningar. En annan boende anser att hus längs med Granitvägen kommer stå för nära befintliga höghus och därför inte är lämpliga.

Flera boende anser att det inte är lämpligt att bygga nya byggnader mellan befintliga i kvarteret Moränen då dessa tar grönytor i anspråk. Flera boende uttrycker en oro för att framtida bostadsgårdar kommer bli för mörka vid en förtätning.

En boende anser att hen inte vill att det blir verksamheter och lokaler i bottenvåningar i bebyggelsen längs Granitvägen.

Stadsbyggnadsförvaltningens bedömning

Programmet syftar till att skapa en mer urban i de centrala delarna av Eriksberg. Bebyggelse längs Granit vägen och även mot parkstråket mellan kvarteren Moränen och Marmorn bidrar till detta. Granitvägen är utpekad som stadsstråk i kommunens översiktsplan, där en tätare bebyggelse ska eftersträvas. Tillägg av bebyggelse mellan befintliga byggnader bidrar till denna karaktär.

I det reviderade förslaget föreslås en annan placering av tillkommande bebyggelse än i samrådsförslag. Bebyggelsen föreslås på ett tydligare sätt skapa större gemensamma gårdar med befintlig bebyggelse än i samrådsförslaget.

Stadsbyggnadsförvaltningen bedömer att en samlande skala om 4–6 våningar är rimligt för att fortsätta ge den befintliga bebyggelsen en tydlig avläsbarhet och ändå skapa nya bostäder centralt i Uppsala som kan ge ett bra underlag till Västertorg och annan service. I det reviderade förslaget föreslås en annan placering av tillkommande bebyggelse än i samrådsförslag. Bebyggelsen föreslås på ett tydligare sätt skapa större gemensamma gårdar med befintlig bebyggelse än i samrådsförslaget. Utöver den samlande skalan kan det i olika lägen vara lämpligt med olika höjder både högre och lägre än den samlande skalan. Till exempel görs bedömningen att bebyggelsen runt utvidgningen av Västertorg kan ha en högre täthet. Faktorer som till exempel befintlig bebyggelse, dagsljusmöjligheter mm är avgörande för vad som är lämpligt på platsen. Detta studeras närmre i efterkommande detaljplanearbeten.

Gaturummet längs med Granitvägen kommer att omgestaltas när sektionen för gatan kan behöva ändras när ny bebyggelse tillkommer och att ge mer plats för kollektivtrafik, gång och cykel. Programmet har en ambition om levande bottenvåningar även om det inte bedöms att verksamhetslokaler kan finnas i överallt pga. för litet underlag. Bottenvåningar ska ändå utformas attraktivt och kan ge utrymme för föreningslokaler, tvättstugor eller annat som skapar en aktivitet. Lokaler föreslås finnas primärt runt Västertorg och två andra stomlinjehållplatser. Det reviderade förslaget föreslår ett utökat område längs Granitvägen för lokaler mot samrådsförslaget som föreslog lokaler i en mer södergående riktning.

Västertorg och skolområdet

Kulturnämnden: Nämnden ser positivt på förslaget att Västertorg och stadsdelens centrala delar utvecklas till en nod med större mångsidighet, handelsutbud fler aktiviteter och mer liv och rörelse än idag. Förslaget att samla olika funktioner som lockar människor i olika åldrar välkomnas. I och med en kraftigt ökad befolkning i området kommer nuvarande biblioteks- och fritidsverksamhet att behöva större lokaler i centrum vilka med fördel kan samlokaliseras med andra verksamheter. Det är också viktigt att beakta behovet av samlingslokaler och verksamhetslokaler för förenings- och kulturliv. Eriksbergsskolans aula fungerar till exempel i nuläget som en viktig scen för barns och ungas eget kulturutövande och dess funktion bör bevaras. Vid kommande detaljplanearbete ska konstnärlig gestaltning övervägas i anslutning till att stadsdelens centrala delar utvecklas. Den konstnärliga gestaltningen kan bidra till att stärka rumsliga samband och öka tryggheten.

Lokala hyresgästföreningen Täljstenen: Anser att Västertorg kan göras mer användarvänligt med planteringar, sittplatser, plats för torghandel, kulturhus. Att det kan kräva en viss utbyggnad och att nya bostäder i området kan övervägas.

Bostadsrättsföreningen Västertorg: Anser att de befintliga p-platserna alldeles intill torget måste vara kvar, att en utökning behövs redan nu. Med Granitvägen som avskiljare kan centrum kvarteret

märkt RCBP inte uppfattas som en förlängning av Västertorg, i synnerhet inte om det östligaste höghuset byggs.

Bostadsrättsföreningen Västersol: yrkar att i planförslaget för markanvändning skrivs in restriktioner beträffande placering, utformning och höjd av nybyggnationer i denna del av området. Anser att ny bebyggelse ska utformas och placeras så att tillgång till ljus och sol inte försämras i föreningens fastighet. Kommer att protestera mot varje byggnad som inverkar negativt på tillgång till sol och ljus och yrkar vidare att naturvärden i form av uppvuxna träd intill fastigheten ska bevaras.

Ett alternativt sätt att utnyttja området mellan Granitvägen 12 A och B och Granitvägen 14 A är att, istället för att spränga bort den nuvarande skogsdungen med klipphöllar, göra den till en park för lek, motion och paus, i stil med vad som skapas i Rosendal. Med den ökning av befolkningen som planeras finns tveklöst behov av fler lättillgängliga ytor med lekplats för barn och fasta installationer för motion för vuxna och äldre samt "paus"-utrymmen/möjligheter i form av bord och soffor omgivna av skön, grön skugga från de uppväxta träden. Dessutom kan man här visa ett mycket bra exempel där man bevarat och kan avläsa "årsringarna" i Eriksberg.

Uppsala pensionärsföreningars samarbetsråd (UPS): Att komplettera Västertorg med mer service och mötesplatser för unga och gamla är bra, men torgets roll som mötesplats får inte förfuskas med alltför höga, skuggande hus.

Cykelfrämjandet Uppsala: Förstärkning av Västertorg som lokalt centrum är bra men motverkas av den gigantiska utbyggnaden av externhandelscentra i andra delar av staden med gratis parkering. CFU vill uppmanas till att ta cykeln till affären och då är det viktigt att stadsdelscentra får så brett utbud som möjligt.

Handelskammaren i Uppsala län: Av stor vikt är att god framkomlighet vid Västertorg, tillkommande bebyggelse och skolorna (med hämtning och lämning) fortsatt garanteras och att inte onödiga hinder och restriktioner tillkommer.

YIMBY: Korsningen Stigbergsvägen-Granitvägen kommer vara en central plats i området som många rör sig förbi, där bör det finnas lokaler i bottenplan, så att handeln vid torget kan växa ut mot korsningen. Speciellt grönytan nordväst om korsningen är idag väldigt underutnyttjad och borde vara en bra plats för mer bebyggelse.

White arkitekter: Programmet innehåller många goda idéer om inriktning för utvecklingen, till exempel: Att stärka Västertorg genom att koppla ihop det befintliga torget med en ny stadsdelspark vid skolorna.

Idrottslärare på skolorna:

Grusplanen mellan Hågalsskolan och Erikbergsskolan. Oro angående att den öppna lek/spelytan kraftigt minskas. En yta som utnyttjas flitigt i idrottsundervisning under alla årstider av båda skolorna. I flera fall är vi tre klasser a´ 30 elever som har idrottsundervisning samtidigt. I en växande stadsdel med utökat antal elever skulle det kunna vara fyra klasser samtidigt inom en snar framtid. För att kunna fullfölja läroplanens intentioner är vi lärare i stort behov av ytor för att kunna ge eleverna en adekvat och ändamålsenlig utbildning. Den öppna ytan används för friidrottsgrenar, bollspel, lekar av olika slag och skridskoåkning. Ytan används både vid lektioner i idrott och hälsa och även under raster för lek och bollspel. För barnen på Hågalsskolan (F-6) blir det längre till den öppna lekytan, som enligt detaljplanen dessutom kommer att skymmas av en park!? I dagens samhälle är det av extra stor vikt att stimulera barn och ungdomar till rörelse och det finns en stor fara med att begränsa ytan för den organiserade och fria leken. Istället skulle ytor för lek, spel och rörelse behöva utökas i takt med att våra två skolor antagligen kommer att växa. Forskning visar att kunskapsinhämtningen ökar om eleverna får vara fysiskt aktiva under skoldagen. Något de i större utsträckning kan vara om ytan för den planerade parkanläggningen får vara kvar.

Eriksbergs socialdemokratiska förening: Vill att Västertorg utvecklas men att det inte ska spridas över till Granitvägens södra sida utan enbart utvecklas i befintliga lokaler. Man påpekar att parkeringsavgift gör att en del väljer att åka till andra handelsplatser och att en spridning över gatan skulle minska framkomligheten för bil vilket ytterligare skulle få folk att åka till andra handelsplatser samt orsaka olyckor. Man önskar att ytterligare parkeringsplatser anläggs på kommunalt ägda markytor i närheten.

Föreningen undrar hur idrottshall och -ytor vid skolområdet komma hanteras man upplever att de försvunnit i samrådsförslaget. Man påpekar att hela grusytan används för skridskoåkning vintertid och att den på används flitigt på sommaren även utanför skoltid.

Parkområdet väster om skolorna som leder till Hågadalen behöver en upprustning, föreningen önskar ett utomhusbad. Föreningen menar att de satsningarna gjorts här tidigare ej har förvaltats bra.

Föreningen önskar att "scoutstugan" och övriga närliggande byggnader rustas upp och kan användas för föreningsliv.

Styrelsen för Karlsro scoutkår: Skriver att planprogrammets aktuella område inte omnämner scoutverksamhet. På markanvändningskartan i Planprogram för Eriksberg och Ekebydalen anges området som Skola och förskola. Karlsro scoutkår, som hyrt fastigheten för scoutverksamhet, bidrog med avsevärda ideella insatser i samband med att den befintliga fastigheten byggdes till med en samlingslokal 1996–1997. Styrelsen påpekar att det blir mycket negativa konsekvenser för deras verksamhet, med stor barnverksamhet, om scoutgården rivs och de inte ges plats.

Styrelsen beskriver den brand som skedde i scoutgården 2015 och tydliggör att de getts besked av Uppsala kommun Sport- och rekreationsfastigheter AB att byggnaden skulle gå att återställa. Styrelsen uttrycker oro för både den kortsiktiga och långsiktiga verksamheten och kritiserar att kommunens olika grenar inte är samordnade. Man upplever att man fått nya besked där planprogrammet ses som orsak.

Scouterna vill bidra till att området nyttjas större del av dygnet och på helger, för ökad trygghet och liv i stadsdelen. Man ser att området utvecklas till ett nav för friluftsliv med enkel tillgång från staden. De föreslår att området utformas så att Västertorg, med hela Eriksberg som fond, får en direkt, tydlig och inbjudande koppling ut mot Hågadalen. Idag är det krångligt och otydligt att röra sig genom skolområdet, bättre skyltning etc. behövs.

Vidare skrivs att ett sätt att tänka sig utvecklingen är att försäkra sig om att centrumkvarter och verksamheter bokstavligen vänder sig ut mot Hågadalen. Man skulle till exempel kunna tänka sig en alléstruktur med gång- och cykelstråk som knyter ihop Norby med Västertorg och längs den planeras för lokaler och liknande. Sydväst i detta område tänker man sig verksamheter som skolor och förskolor med generösa ytor för utelek och spontansport och kanske en belyst fotbollsplan med konstgräs. Efter detta ser man att det finns en scoutgård som vänder sig både mot staden och naturreservatet.

Fastighetsägare Eriksberg ■■■: Skogen, det vill säga allaktivitetshuset är en rolig skogsdunge för barn. Anser att kopplingen till Västertorg känns sökt och att parkeringsgaraget placeras för långt in i området.

Boende i området skriver:

En boende anser att det är viktigt, av miljöskäl och rent mänskliga "trivselskäl" att Eriksberg får ett större och bättre centrum.

Ett par boende skriver att seniorboende på Granitvägen vid Västertorg kommer byggas in och att äldre har ett stort behov av ljus och rymd och att bebyggelse intill motverkar detta om den byggs för nära.

De är oroliga för att boendet inte får någon grönska synligt utanför fönstret vilket motverkar programmetns intention om att alla ska ha detta. Höghuset borde istället byggas på södra sidan om grusplanen.

Flera boende påpekar vikten av skolbarnens lekrområden. Bland yttranden nämns att dungen öster om grusplanen vid skolområdet bör bevaras. Även dungar i parkområdet väster om skolområdet och dess mindre pulkabacke pekas ut som viktiga för skolbarnen. En boende önskar en konstgräsplan väster om skolområdet. En annan boende tycker inte att skolorna bör få expandera mot väster utan att det ska behållas som natur och entré till Hågalan.

Flera boende påpekar att det vore en förlust om skridskomöjligheterna försvinner vid skolområdet.

En boende tycker inte att torgytan ska byggas över vägen då det minskar framkomligheten på vägen. Torget borde istället byggas på gräsplattan öster om Stigbergsvägen vid Granitvägen. Hen tycker också att föreslagen torgyta söder om Granitvägen inkräktar på de boende i befintliga byggnader. En annan boende ställer sig frågan till hur man kan ha en sammanhängande torgyta med en väg över.

En boende menar att Västertorgs karaktär måste bevaras ner i detalj. En annan boende påpekar att det finns kvaliteter i gestaltningen av befintliga Västertorg.

Ett par boende menar att en uppfräschning av Västertorg inte behövs och att det är bra som det är. I ett yttrande påpekas att leveranser i dag upplevs störande. En annan boende önskar istället en uppfräschning men tycker inte att en stor utökning av antalet lokaler behövs. Flera andra boende påpekar att det behövs både en uppfräschning och ett utökat utbud och tycker att förslaget är bra. En boende påpekar att förslaget är bra men behöver studeras närmre. En boende menar att utbudet ska styras efter Eriksbergsbornas önskningsar och påpekar att sten och betong runt centrum inte kan ersätta natur och lummighet. En boende tycker att befintliga Västertorg ska rivas och en större handelsbyggnad byggas på samma plats, vill inte att det utvidgas söderut för att spara natur. En boende undrar vad det betyder att skolområdet och Västertorg ska närma sig varandra. Ett par boende tycker att planprogrammet beskriver Västertorg som dött och att det är felaktigt.

En boende motsätter sig att det byggs nya byggnader i Västertorgs närhet och menar att invånarna inte har efterfrågat urban karaktär utan vill ha befintligt 60-talstorg.

En boende ifrågasätter att en karaktärsfull byggnad som befintlig gymnasal kan tas bort.

En boende anser att allaktivitetshuset inte ska byggas vid grusplanen då detta upplevs som en bullrig plats. Istället borde den förläggas till Ekebydalen för att kunna serva även Flogsta och Ekeby.

En boende föreslår i med skickade kartor att en utveckling av bebyggelse istället borde ske längs med Granitvägen och att torget inte ska knytas mot skolområdet. I samma yttrande föreslås även en ny skolbyggnad väster om Hågalsskolan.

Övriga skriver:

En person skriver att barnens möjlighet att röra sig fritt speciellt i skolområdet och att det är viktigt att barnen använder naturen. Samtidigt tror inte hen på att det går att kombinera natur och skolgård då lärarna behöver överblickbarhet. Personen påpekar att skogsområdena söder och väster om Hågalsskolan är populära.

En person föreslår att det byggs en byggnad söder om väster torg som definierar torget. Det behövs inte två torg.

En person skriver att det inte är lämpligt med entréer för bostäder mot torg för att det rör sig för mycket människor som skapar otrygghet.

En person skriver att det är viktigt att skolorna inte skärmar av Hågadalen och att förslaget upplevs som att det kommer bli så. Hen vill att det planeras in funktioner som stärker friluftslivet och att scouterna får en naturlig plats att vara på.

En person som använder sig av Västertorg till vardags tycker det känns slitet och otryggt och behöver rustas.

Stadsbyggnadsförvaltningens bedömning

Lokaler för verksamheter, kommunal service och föreningsliv skiljer sig åt. Vissa platser lämpar sig mer för handel. Programmet förespråkar att handel i första hand ska förläggas till ett antal platser längs med stomlinjen för kollektivtrafik. Stadsbyggnadsförvaltningen tycker att lokalt förankrad föreningsverksamhet, speciellt för barn, är en viktig funktion ett växande Eriksberg. Programmet föreslår även att samutnyttjande av lokaler ska utnyttjas. Ett exempel på detta kan vara att när en ny förskola byggs så står den tom stora delar av dygnet och på helger så kan den användas av andra på dessa tider och ett bättre utnyttjande av lokalerna uppnås. Det är ofta för dyrt att bygga lokaler enbart för föreningar. En utbyggnad av området ger ett ökat behov av t ex förskolor och ger vid utbyggnad av området då samtidigt fler lokaler för föreningar ut spritt på flera platser i området. Planprogrammet har uppdaterats med en text om föreningsverksamhet.

I det reviderade förslaget har Stigbergsvägens förlängning tagits bort, vilket innebär kvarteret i dungen öster om grusplanen också tagits bort. En ny placering av allaktivitetshus/idrottshall föreslås kunna finnas där befintlig idrottshall finns i fonden på den föreslagna utvidgningen av Västertorg. Den befintliga idrottshallen bedöms kunna bli för liten med ett ökande elevantal vid en utbyggnad och en ny bör kunna samlokaliseras i ett allaktivitetshus. Även övrig bebyggelse i den direkta närheten av servicehuset vid Granitvägen/Västertorg har reviderats i det nya förslaget och gjort mindre.

Den dunge som finns där förlängningen av Västertorg föreslås finns står på kvartersmark och innehåller en outnyttjad byggrätt. Torget föreslås utformas med sparad natur enligt programmet riktlinjer och intentioner. En framtida användning på detta sätt ger ett större skydd för dessa träd än vad de har idag då de när som helst kan tas ned av fastighetsägaren, vilket bedöms vara en fördel för bl a servicehuset. Området är idag inte heller formellt allmänt tillgängligt i och med att det är kvartersmark och kan när som helst stängslas av. Texterna i programmet har justerats något för att tydliggöra att natur ska sparas på allmänna platser.

Västertorg är ett bra exempel på ett välfungerande lokalt centrum. Detta påpekas redan i programmets kärnvärden då andra centrumbildningar av samma typ har haft det mycket svårt att överleva pga. förändrade handlingsmönster som handel i större externa områden och e-handel. Västertorg är utpekad i översiktsplanen som en stadsdelsnod och förväntas ha primärt ett lokalt upptagningsområde. En ökad befolkning ger ett ökat underlag som ger bättre möjligheter för verksamheter att kunna finnas i området trots ändrade handlingsvanor. I det reviderade programmet föreslås fortfarande en koppling som knyter ihop befintliga Västertorg med skolområdet genom att arbeta med en sammanhängande gestaltning, tydlighet och siktlinjer. De centrum kvarter som föreslagits i samrådsversionen längre söderut har tagits bort och föreslås istället spridas i bottenvåningar längs Granitvägen. Den faktiska mängden av framtida lokaler måste studeras i fortsatta arbeten. Utbudet i lokaler styrs inte av kommunen utan planeringen kan endast ge möjlighet för privata aktörer att etablera sig. Det befintliga Västertorg har högs kulturvärden vilket måste beaktas i den fortsatta detaljplanläggningen och gestaltningen av platserna.

Vid detaljplanering och efterkommande bygglov och projektering av allmän plats så studeras gestaltning mer i detalj. Detta inkluderar bl a byggnader placering, gestaltning och höjd. Skuggverkan på torg och andra allmänna platser och hus görs i dessa skeden.

Den stora grusplanen som idag används av skolan föreslås vara en del av den förlängning som knyter Västertorg till skolområde och vidare ut till Hågadalens entré. Ett ökat invånarantal och därmed ökat

elemtal ställer högre krav på ytor som tål en intensiv användning och kan användas både av skola och allmänhet. Illustrationen är inte en definitiv sanning och utveckling av platsen behöver studeras vidare i kommande detaljplaner och projekteringar. Möjligheten att ha skridskoåkning bör kunna säkerställas även i framtiden. Skolorna föreslås även få ökat utrymme väster om befintliga byggnader.

Området väster om skolområdet avses fungera som en entré till Hågadal och övergå i en tydligare naturkaraktär. Övriga typer av vistelsevärden kan behöva utveckla sig området. Ett tydligt stråk pekas ut i programmet som garanterar att skolorna inte kommer skärmas av stadsdelen från Hågadal. Naturområdena närmast skolorna föreslås samutnyttjas med skolorna för park/skolgård med framförallt naturkaraktär. En hub för friluftsvksamhet har föreslagits, inget i programmet omöjliggör detta och skulle kunna samlokaliseras med en skola eller förskola och spelar i övrigt väl in med idén om att koppla Västertorg mot Hågadal. Scoutkåren har kortsiktigt getts tillfälliga lösning om inhyrning i 5 år från sommaren 2017, långsiktiga lösningar arbetas vidare med mellan hyresvärden och hyresgästen, men avses inte studeras inom ramen för planprogrammet. Programmet tar inte ställning till placering av några specifika föreningar eller verksamheter.

Nya markparkeringar runt Västertorg kommer inte anläggas. Centrumet bedöms primärt ha lokal karaktär och de flesta förväntas kunna ta sig det till fots, cykel eller kollektivtrafik. Eventuellt kan det tillkomma parkeringsmöjlighet i garage.

Fler personer i rörelse skapar i generellt en högre trygghet och entréer mot allmänna platser stödjer detta. Platser utformning är viktigt för att de ska upplevas trygga.

Det finns, ur planeringssynpunkt, ingen bullerproblematik vid grusplanen på skolområdet.

Västra Eriksberg (Gnejsen mm)

Uppsala pensionärsföreningars samarbetsråd (UPS): Anser att ökad bebyggelse väster om Granitvägen emot naturreservatet är olämplig. *”Där måste finnas en naturlig entré till Hågadal med både hållplats och parkering”.*

Eriksbergs socialdemokratiska förening: Anser att de planerade två husen mot Hågaån väster om Granitvägen är tveksamma, att det södra huset ser ut att ligga inom naturreservatet och det andra alldeles intill gränsen. *”Det blir ett klart hinder för dem som tar trapporna ner till stigen utmed ån”.* Föreslår istället utveckling norr om Granitvägen 30, mot Ekebydalen. Andra ytor som de anser vara lämpliga för prövning av mindre utbyggnad är parkeringen vid Granitvägen 20, utmed vägen strax norr Stigbergsvägen 1 och öster Stigbergsvägen 4 – 6.

Eriksbergs egna hem- och fruktodlareförening: Anser att den föreslagna utvecklingen av de tre punkthusen mellan Glimmervägen och Röddbergsvägen inte berörs nämnvärt och att denna exploatering inte känns genomtänkt. Anser att den ändrade markanvändningen inte ska tillåtas. Ifrågasätter om det är möjligt att genomföra denna exploatering på de förhållandevis små ytorna och menar att exploateringen inte är motiverad utifrån den fina naturtillgång som området är. Att skogsområdet används av barn och vuxna och är en av de sista resterna av den skog som tidigare kallades för Ekeby skog. Att det bidrar till områdets läsbarhet då det utgör en naturlig avgränsning mellan höghusområdet och de gamla villakvarteren. Anser att ett bevarande av den här skogsremsan skulle vara ett gott exempel på vad man säger sig vilja åstadkomma i planprogrammet – läsbarhet, bevarande av trädridåer och respektavstånd mellan gammal och ny bebyggelse. Påtalar att skogsremsan har i tidigare översiktsplaner varit ett s.k. streckat område och därmed skyddat för exploatering och att området, liksom hela villaområdet, enbart flygbildstolkats i den naturvårdsutredningen. Menar att det inte är seriöst att utan en naturinventering bebygga området. Anser att det faktum att detta saknas är en negativ särbehandling som även gäller fler skogs- och naturområden i anslutning till villabebyggelsen.

Bostadsrättsföreningen Sandstenen 1: Anser att det är angeläget att Hågaån inte utsätts för ytterligare belastning. Påtalar att strandskyddsområdet är utökat längs Hågaån, utom just ett parti invid Granitvägens nedre del men att den nya bebyggelse som föreslås väster om Granitvägen kommer ändå att hamna innanför eller på den ordinarie 100-metersgränsen för strandskydd och bör av det skälet inte tillåtas. Har svårt att se att något mer än en eller ett par villor kan få plats uppe på klippan och menar att eventuell bebyggelse nedanför klippan definitivt skulle hamna inom strandskyddat område och där till privatisera en viktig del av naturreservatsområdet förutom att risken för ytterligare förorening av Hågaån ökas. Påtalar också att det berörda området omfattas av Skötselområde 18a och 18b enligt Skötselplanen för naturreservatet Hågadal – Nästen, där det finns särskilt skyddsvärda arter.

Anser att det är bättre att tydligare involvera det berörda området i naturreservatet än att släppa fram ytterligare hus, som knappast kan tillföra mer än ett fåtal bostäder. Föreslår anläggande av en spännande entré till reservatet och utnyttja den trappa som murats i klippan ner mot ån. Anser att trappan understryker nivåkillnaden mellan ån och berget. Föreslår också ett övergångsställe nedanför parkeringshuset i anslutning till den stig som via Hammarparken slingrar ner mot Ekebydalen. *”En vandringsled som förbinder Ekebydalen och Hågadal kunde på så sätt skapas och ytterligare förstärka istället för att riskera Eriksbergs fantastiska kvaliteter!”*

Fastighetsägare Eriksberg [REDACTED] och fastighetsägare [REDACTED]: Önskar att det skrafferade området ändras enligt en till yttrandet bifogad karta och att den nya gränsen ska följa östra kanten av gc-vägen öster om fastigheten Eriksberg 4:1. Som skäl anger fastighetsägarna att bostadskompletteringar kan komma prövas inom området vilket innebär att framtida bebyggelse kan komma alltför nära in på deras fastigheter, att en eventuell byggnation så nära fastigheterna inte är acceptabelt, på grund av insyn och inskränkt social frizonen. De anser också att en viktig bit parkmark försvinner för de boende i kvarteret och att insynen mot fastigheten ökar från den idag högre belägna fastigheten på Glimmervägen 10, och menar att det kommer kännas mycket besvärande. Skriver att även djurliv och mångfald kommer att minska i området om träd och buskage kommer tas bort. Topografin i området är även besvärlig ur ett bygg- och anläggningsperspektiv, en byggnation kommer medföra stora ingrepp i det befintliga parkområdet.

Fastighetsägare Eriksberg [REDACTED]: Har synpunkter på att planprogrammets illustration av bebyggelsen som beröra Eriksberg 1:4 och Eriksberg 4:1 inte stämmer överens med det planbesked som givits för området. Anser att den alternativa placeringen av huskropparna i planbeskedet är väl genomtänkta och det inte finns anledning att i planprogrammet frånga detta planbesked. Planprogrammets placering av den nordligaste huskroppen riskerar att beskugga fastigheten 5:15 eftersom den nya huskroppen ligger på krönet och fastighet 5:15 nedanför i brant nordsluttning ner mot Ekebydalen.

Fastighetsägare Eriksberg [REDACTED]: Påminner om tidigare inlämnat yrkande tillsammans med Eriksbergs Egnahems- och fruktodlareförening om att föreslagen exploatering i naturområdet längs Glimmervägen ska utgå.

Fastighetsägare Eriksberg [REDACTED]: Angående Eriksberg 1:4 och 4:1, är säkert möjligt.

Boende i området skriver:

En boende i området yttrar sig över föreslagen bebyggelse väster om Granitvägen och menar att det innebär ett omfattande ingrepp i naturen mellan Granitvägen och vandringsleden mot Hågadal. Skriver att det södra huset av de två husen kommer att inkräkta på Hågadalens naturreservat. En annan boende, som också anser att detta område ska undantas från vidare exploatering, menar att det är ett vackert kuperat skogsområde för rekreation och en barriär mellan Hågadal och bostäderna i Eriksberg. Anser att exploatering förstör det visuella skyddet och påverkar Hågadalens naturvärden negativt.

En boende anser att grönområdet innanför Stigbergsvägen och Glimmervägen kan bebyggas med två mindre punkthus alternativt en lägenhetslänga. *”På tomkartorna verkar inte detta område tillhöra någon av bostäderna och det förefaller besynnerligt att just detta område ska få vara fredat i ett sådant extremt förslag på förtätning som planprogrammet ändå är”*.

En handfull personer yttrar sig över föreslagen bebyggelsekomplettering vid fastigheten Eriksberg 4:1. Några ställer sig frågande till varför programets illustration inte stämmer överens med den eller de illustrationer som finns i det beslutade planbeskedet för det aktuella området. Ett par boende anser att placeringen av den nordligaste huskroppen, så som den illustreras i programmet, riskerar att innebära skuggning av fastigheten 5:15. En annan person undrar varför programmet redovisar en illustration som han tolkar som ett av de tre inlämnade förslagen till planbeskedet och menar att bebyggelsen är ”ad hoc-artad” och påverkar grannar på Glimmervägen 4a och 4b mer än de som bor inom den fastighet som föreslår förtätas.

En boende har synpunkter på området längs öster om Glimmervägen, söder om Glimmerns förskola. Påtalar att bebyggelse där kommer innebära en hel del sprängningsarbeten eftersom det är gott om berg i dagen på den markremsan och vill se en konsekvensanalys för verksamheten på Glimmerns förskola under byggnationstiden om ett bygge där blir aktuellt.

En boende har synpunkter på möjligheten till komplettering av bostäder för området mellan västra Granitvägen och Gnejsvägen. Hen vill framhålla att de två små gårdar som ingår i BRF Porfyren knappast ägnar sig för nybyggnation men däremot är en påbyggnad med en eller två våningar tänkbar, fast den stupar möjligen på kravet på hiss.

En boende anser att en förtätning vid Eriksberg 4:1 skulle få negativ inverkan på miljön.

Stadsbyggnadsförvaltningens bedömning

Avgränsningen för bostadsbebyggelse väster om Granitvägen har reviderats på grund av strandskyddsbestämmelser, svår terräng och svårighet att angöra bebyggelse trafiksäkert. I övrigt har planprogrammet inte reviderats inom detta delområde. Inom större delen av delområdet kan bostadskompletteringar inom befintliga strukturer prövas, men det kräver fastighetsägarens initiativ.

För fastigheten Eriksberg 4:1 har planbesked givits men planarbetet har ännu inte påbörjats. Riktlinjerna i planprogrammet ska vara ett vägledande underlag i det planarbetet, som i alla andra efterföljande detaljplaner i området. Inom ramen för planarbetet kommer husens placering studeras närmare och planprogrammets illustrationsplan ska inte läsas exakt – de svarta rektanglarna är snarare symboler av hus än faktiska huskroppar. Planillustrationen är en möjlig tolkning av markanvändningskartan och de riktlinjer som anges i programmet. Att illustrera alla de tre alternativ som byggherren redovisar i sin planansökan i en och samma illustrationsplan är varken rimligt eller möjligt. Den illustration som gjorts påminner förvisso om ett av alternativen men är i huvudsak gjord utifrån riktlinjerna i programmet. Placering och utformning av bebyggelsen kommer att studeras närmare i den fortsatta planprocessen. Den avgränsning som gjorts i planprogrammets markanvändningskarta följer fastighetsgränsen. Det betyder inte automatiskt att all parkmark kommer att bebyggas eller att en framtida bostadsfastighet kommer att gränsa direkt till villaområdet. Planprogrammet är övergripande, exakt avgränsning för nya kvarter eller kompletterade kvarter avgörs i senare skeden.

Förvaltningen anser att området mellan Glimmervägen och villaområdet kan prövas för bebyggelse. Ambitionen är en bebyggelse som stärker gaturummet samtidigt som den förhåller sig i skala och utformning till den närliggande villabebyggelsen. Syftet är att koppla samman. Hur denna plats skulle kunna gestaltas är inte studerat i detalj, en komplettering i det här området ligger inte inom genomförandets första etapp. Illustrationen visar således ett av flera möjliga framtida scenarios, den ska inte tolkas exakt utan de tre rektanglarna ska i första hand ses som symboler för ny bebyggelse. I ett detaljplanearbete undersöks områdets förutsättningar (som t ex buller, naturvärden, dagvattenhantering osv) djupare i de fall det bedöms vara behövligt. Störningar under byggtiden regleras inte i planprogram

eller detaljplaner, men det är en realitet när planer och program ska genomföras. För att mildra olägenheterna för de kringboende och nära verksamheter är det viktigt att exploaterare informerar om olika byggskedan samt tider för leveranser, avstängningar etcetera.

Högbergsparken avses inte att bebyggas, den föreslås utvecklas som lek- och rekreationsyta.

Runt Norbyvägen

Lokala hyresgästföreningen, Täljstenen: Anser att enstaka höghus kanske kan fungera i delområdet, men inte så det blir dominerande på något sätt, enstaka låghus kan tolereras.

YIMBY: Anser att det runt rondellen vid korsningen Norbyvägen-Granitvägen bör byggas hus med lokaler i bottenplan. En plats där många passerar och en bytesplats för kollektivtrafik, lämpar sig väl för höga hus för att ytterligare markera platsen.

Eriksbergs socialdemokratiska förening: Är emot ny bebyggelse i "Norby Helvete", även kallad "Norbydammen", vid korsningen Norbyvägen-Skogsbergsvägen och påtalar att Carl von Linné stannade vid detta dåvarande kärr på sin Herbario Gottsundensis. Föreslår istället något historiskt värdefullt på denna plats.

Stallföreningen Norra Norby gård: Noterar att bränslestationen vid Norbyvägen inte finns med i planprogrammet och ställer sig frågande till var närmaste station finns i framtiden för västra Uppsala.

Eriksbergs egna hem- och fruktodlareförening: Påpekar att parkområdet som löper längs Norbyvägen och Granitvägen i nordostlig anslutning till rondellen är det enda grönområde som kan nås från villaområdet utan att passera stora vägar och att den grusstig som kopplar ihop villaområdet med rondellen är frekvent använt. Man påpekar att man tycker att området inte bedömts tillräckligt i naturvärdesinventeringen, kulturmiljöutredningen och dagvattenutredningen och menar att det finns naturvärden, dagvattenproblematik samt att radhusen längs Grönstensvägen är kulturhistoriskt värdefulla och att det finns fornlämningar i närheten. Föreningen menar att illustrationsplanen och bakgrundskartan för geografiska delområden är missvisande då de ej tar hänsyn till topografi och befintliga kvarter. Man menar att området borde behandlas i delområdet "Villaområdet". Man anser att föreslagen bebyggelse kommer för nära befintlig radhusbebyggelse på Grönstensvägen och att vyn från dessa skulle störas av de nya husen som hamnar högre topografiskt och riskera att skugga radhustomter och då påverka deras möjlighet att bland annat använda solpaneler. Man menar att den föreslagna bebyggelsen inte skulle kunna få några gårdsytor.

Har lämnat synpunkter på platsen vid Norbyvägen – Skogsbergsvägen, "Norby Helvete". Skriver att där finns en rik flora och trots den lilla ytan ett rikt djurliv, att det på platsen finns tallar och björkar som ger Eriksberg sin speciella karaktär och påpekar också att det finns mycket gott om solbelysta tallar.

Områdets växtlighet är också ett viktigt bidrag för luftkvaliteten, vilket blir ännu angelägnare när angränsande Norbyvägen och Granitvägen i takt med ökad bebyggelse blir än mer trafikerade.

Föreningen menar att förslaget i dessa delar av området inte är förenligt med programmets vision om att sammanlänka landskapet med gröna stråk. Då detta kommer leda till att villaområdet blir avskilt från Stadskogen med bebyggelse. Vidare menar man att detta inte följer intentionerna i Uppsalas arkitekturpolicy. Man önskar att bebyggelse i detta läge ska utgå eller att tillräckliga utredningar ska genomföras.

Bostadsrättsföreningen Bergshöjden: Har synpunkter gällande bebyggelse vid korsningen Norbyvägen-Skogsbergsvägen. Föreningen finner förslaget anmärkningsvärt och refererar till att programmet har en uttalad ambition om att bevara områdets karaktär. De påpekar att naturvårdsinventeringen för

området pekar ut äldre barrträd (och framför allt de solbelysta träd som förekommer i den glesare och lägre bebyggelsen) som skyddsvärda från ett naturvårdsperspektiv och att den aktuella platsen har högvuxna och äldre solbelysta tallar. De skriver vidare att denna gröna kil inte är speciellt stor och att ny bebyggelse sannolikt skulle innebära de äldre träden avverkas. Möjligheterna till nödvändiga parkeringsplatser i anslutning till ny bebyggelse skulle sannolikt vara begränsade, likaså fria rekreationsytor i direkt anslutning till huset. Föreningen förutsätter att den hävdvunna tillfartsvägen till deras garage och parkeringar som till del passerar över kommunens mark fortsatt kommer att vara tillgänglig för föreningens medlemmar. Om det mot förmodan skulle komma att byggas på platsen förutsätter föreningen att ett minimalt antal tallar kommer att avverkas och att ny bebyggelse utförs i samklang med byggnader i närområdet, vilket då även innefattar den enplansvilla som befinner sig på cirka 10 meters avstånd från planlagd ny byggnad.

Fastighetsägare Eriksberg ■■■: Anser att "Norby Helvete" känns som ett dumt och klåfingrigt ställe att bygga på, bygg hellre på parkeringen vid Gläntan. Föreslår att entrén till Eriksberg ska vara fylld av natur, park och idrott istället för höga hus men att området vid Stadsskogen är en naturlig plats för höga hus. Föreslår tennisbanor vid Täljstenen längs Norbyvägen och "lekplatser eller annat" längs Granitvägen, vid radhusen. Föreslår badhus eller parkeringshus med t ex släpvagnsuthyrning, biltvätt och verkstad söder om rondellen.

Fastighetsägare Eriksberg ■■■: Har synpunkter på bebyggelse längs Granitvägen, mitt emot macken och vill att parken ska vara kvar, den används av barn, hundägare mm. Påpekar att programmet förespråkar "levande botten våningar" och menar att den egna botten våningen kommer att bli väldigt mörk med nya höga hus i söderläge, längs Granitvägen. Anser, som boende på Grönstensvägen, att förslaget är oacceptabelt på grund av ljusinsläpp och höjdskillnad. Påpekar att kartor ritat inte tar hänsyn till höjdskillnader eller solljus på tomten, att både Norbyvägen och Granitvägen är tillsammans med cykelbanor bredare än hur det ser ut på era kartor. Anser att högre bebyggelse kan prövas vid områdets entré från Norbyvägen men att grönytan vid stadsskogen (vänster sida från stan) inte direkt är "Entrén".

Boende i området skriver:

En boende skriver att huset vid korsningen Skogsbergsvägen/Norbyvägen tar bort ett uppskattat grönområde med många stora tallar som ger området särart.

Flera boende skriver om området runt cirkulationsplatsen. En person uttrycker att den täta bebyggelsen kring rondellen kommer att upplevas som alltför tät och att det är omöjligt att bygga utan att grönskan försvinner och det blir ett kompakt område med stora lägenhetshus. *"Lite mer luft och grönska och kvarlämnade större träd är av yttersta vikt."* En person anser att det inte ska byggas några hus längs Norbyvägen. En boende anser att alla huskroppar som planeras vid cirkulationsplatsen i området samt planerade byggnationer i korsningen Granitvägen/Norbyvägen, kommer "stänga in" täljstensområdet och menar att den öppna omgivningen mot Norbyvägen och skogsområdet väster därom, från Täljstenen sett, kommer bli helt inbyggd av alla planerade hus utmed Norbyvägen.

En boende skriver att de planerade bostäderna mitt emot macken, ovanför villaområdet, kommer att innebära insyn och ta bort all sol från de nedan belägna radhusen som redan i dag har problem med fuktiga och skuggiga tomter.

Många boende oroas över att drivmedelsstationen skulle försvinna vid ett genomförande av programmet. Ett par boende föreslår ett parkeringshus ovanpå eller i anslutning till macken.

Övriga skriver:

En person anser att den lilla grönytan vid Skogsbergsvägen och Norbyvägen inte bör bebyggas.

Stadsbyggnadsförvaltningens bedömning

Områden i direkt anslutning till Granitvägen och Norbyvägen pekas redan i översiktsplanen ut som viktiga för förtätning genom att de är stadsstråk och stomlinjestråk för kollektivtrafiken. I dessa områden ska en mer intensiv markanvändning eftersträvas. Dessa områden ligger för centralt och med för goda kommunikationer för att helt viga åt rekreation. Programmet har som ambition att länka samman de stora landskapsrummen med gröna stråk.

Illustrationskartan och delområdeskartan är schematiska. Illustrationskartan ska ses som en tolkning av programmets föreslagna markanvändning och riktlinjer. I efterkommande skeden studeras varje plats noggrannare och kan innebära förslag som väsentligt skiljer sig från illustrationen. Bakgrundskartan för delområdena ger grova avgränsningar för riktlinjer för specifika delområden där den tillkommande bebyggelsen och karaktären beskrivs. Förslaget hade inte sett annorlunda ut för att en viss plats hade knutits till ett visst delområde. Den övergripande strukturen är gjord på områdesnivå. Bakgrundskartan för delområdena är en mycket schematisk bild som grovt visar befintlig och möjlig kvartersindelning för framtida och befintliga kvarter. Syftet med den är att ge en möjlighet att orientera sig i förslaget.

Bebyggelsens placering och utformning kommer studeras i efterkommande detaljplanearbeten. I detta skede bedöms förutsättningarna för bebyggelsen mer i detalj och påverkar utformningen i förhållande till platsen. I detaljplanearbeten utförs mer detaljerade studier och utredningar på den lokala platsen. Detta kan innebära arkitektur, dagvattenutredningar, bullerutredning, luft- och markföroreningar, naturvärdesinventeringar och volym- och solstudier mm. Alla dessa ligger till grund för hur förslagen utformas. Det finns inga kända fornlämningar registrerade hos riksantikvarieämbetet. Detta kan komma att behöva utredas närmare i ett fortsatt planarbete. De utredningar som genomförts under programarbetet syftar till att ge en övergripande bild av sina respektive ämnen och har utförts på programområdesnivå och ger god kunskap om vilken kunskap som behöver fördjupas i efterkommande detaljplaner. Kulturmiljöutredningen pekar ut området nordost om rondellen som möjligt att förtäta med hänsyn till kulturmiljövärdena. Dagvattenutredningen syftar till att ge förslag på ett stort övergripande system, dagvattenutredningar för den lokala platsen görs alltid i detaljplaneskedet och det finns många olika sätt att hantera dagvatten på där den enskilda lösningen inte kans studeras på programnivå.

Vid befintlig drivmedelstation föreslås möjligheten att i framtiden uppföra ett mobilitetshus för parkering och andra funktioner. Det betyder inte att befintlig verksamhet måste tas bort utan innebär en möjlighet att utveckla. Mobilitetshus kan kombineras med många funktioner som till exempel drive-medelförsäljning och elbilsladdning. Detta innebär att detta kan integreras i framtiden. Platsen är också utpekad som viktig för handel vilket skapar möjligheter för lokaler i bottenvåning. Ett mobilitetshus kan även kombineras med bostäder till exempel på tak eller att vissa sidor "kläs" med bostäder.

Möjlighet att i framtiden ha en allmän passage mellan Grönstensvägen/Norbyvägen går att arbeta in i framtida detaljplaner. Programmet beskriver att endast större sammankopplande gång- och cykelvägar beskrivs. Därutöver finns många mindre lokala kopplingar som hanteras i efterkommande skeden.

Markanvändningen för grönområdet "Norby helvete" har reviderats i programmet och ingår nu i en lägre kategori som innebär mindre kompletteringar i befintliga strukturer. Naturvärdesinventeringen pekar ut vissa generella värden som finns i stora delar av Eriksberg. Vid efterkommande detaljplanearbete görs en bedömning om ytterligare lokala utredningar behöver utföras. Programmets har kompletterats med text och riktlinjer som förtydligar att naturvärden är en viktig faktor vid fortsatt planering. Grön karaktär vid Eriksbergs entréer ges genom Norbyvreten och Ekebydalen i norr och naturreservaten i söder.

Bebyggelsens utformning

Arkitektur

Centern: Menar att de tillkommande byggnaderna i Eriksberg bör inspireras av områdets nuvarande karaktär och utformas så att de kompletterar och tillför den nuvarande arkitekturen ett mervärde. Att Eriksberg idag präglas av en tämligen likartad arkitektur vilket starkt bidragit till att skapa områdets identitet och karaktär. Anser att den slutliga bebyggelsen i Eriksberg bör bli mer blandad än vad som är fallet idag men vi anser att den adderade arkitekturen bör inspireras av den nuvarande samtidigt som den tolkas enligt nutida stil. Stor hänsyn bör tas till områdets topografi och avstånd till Västertorg.

Kulturnämnden: Vill understryka betydelsen av att offentliga rum och bebyggelsen ska gestaltas omsorgsfullt och utgå från den mänskliga skalan.

Stallföreningen Norra Norby gård: Önskar ett förtydligande avseende vad som menas med ”hög arkitektonisk kvalitet”

Eriksbergs socialdemokratiska förening: ”Öka harmoni, bygg i trä.” Uppmanar till en arkitektur som behåller Eriksbergs naturnära karaktär, som knyter an till skogen, Hågaån, berghällars form och slottet. Vill se hus som mjukar upp intrycket av dagens räta vinklar, en mer omslutande naturnära arkitektur och inte de hårda kontraster som finns i Rosendal eller i det nya universitetshuset. Använd runda tak som vid Ekebyvägen invid Ekeby bruk och mansard- och sadeltak, inte hackade och lutande väggar och inga flygledartorn. Ser gärna en färgsättning i ton med landskapet: skogsgrön, ockragul (torrt gräs Ekebyfältet), brun (Hågadalens plöjda åker), mörkare röd.

Klimataktion Uppsala: Föreslår att de nya husen som byggs i Eriksberg så långt som möjligt förses med solceller och att de nya husen så långt som möjligt byggs i trä som är ett betydligt mer klimatsmart alternativ än betong. Att Eriksberg blir den naturnära trästaden.

Arkitekturupproret: Skriver att Uppsalas invånarna är kritiska till det som byggs och menar att det som påverkar människorna mest är utformningen av husen. Att Sverige är ett av världens rikaste länder men bygger de billigaste, tråkigaste, mest intetsägande husen. Menar att byggherrarna struntar i hur resultatet ser ut, bara det ger klirr i kassan. Anser att genom att titta på var Uppsalaborna betalar mest kan vi se vad invånarna anser är finast, att det är hus byggda före 1960-talet. På grund av charm, pondus och trivsel. ”Kanske kan Eriksberg bli ett exempel där tråkiga miljonprogramsbyggnader i stället möts av fantastiska byggnader i art-deco eller tidig funktionalism?”

Anger ett antal åtgärder som de anser leder till bättre områden:

- Riktig dialog med boende i område
- Ökad variation, bort från smakmonopolet. Modernismens slätstrukna funktionalistiska hus får inte vara det enda som byggs.
- Dela in kvarter i flera tomter för att få in flera olika byggbolag för ökad variation.
- Vid tävlingar – kräv att andra stilar än modernism/funktionalism i utformningen. Bjud in andra arkitekter, t.ex. från utlandet för att få inspiration.
- Håll ner skalan, max 3–5 våningar, för att bevara Uppsalas egen särprägel så inte närheten till Stockholm förvandlar Uppsala till en utslätad förort.

I yttrandet visas exempel på bland annat nyproducerade byggnader i klassisk stil.

YIMBY (Yes In My BackYard): Anser att på många ställen kan det passa med tomter för townhouses/stadsradhus, dels för att öka blandningen på vissa platser, och dels på platser där det kan vara svårt att bygga något större eller högre.

Fastighetsägare Eriksberg ■■■: Man vill inte ha stad i Eriksberg. Eriksberg ska vara Eriksberg med fristående hus och tallar. Skriver att en beprövad metod i Eriksberg är att bygga högt och glest med fristående byggnader i någorlunda orörd natur och anser att det vore intressant att se sådana lösningar.

Fastighetsägare Eriksberg ■■■: Anser att skapa kringbyggda gårdar är en god idé, men då krävs lägre höjder på husen, och det krävs att portar, fönster och balkonger vänds in mot väl utformade, trygga gårdsmiljöer. Barn ska kunna ta sig in och ut på egen hand och det ska vara möjligt att från lägenheterna se ut på gården. Så är det inte i kvarteret idag och risken är att det inte heller i framtiden blir så, om inte barnens behov sätts främst. Idéer om att skapa urbanitet genom att lägga hus nära gatan och systematiskt vända portar ut mot gatan, istället för in mot gårdar, kan ifrågasättas ur barnperspektiv.

Boende i området skriver:

En boende uppmanar kommunen att styra arkitekturen så att nya hus harmoniserar väl med befintliga hus. Anser att Studentstadens nybyggnation längs Artillerigatan är ett lyckat exempel, att dessa hus har en egen karaktär och är samtidigt vackert stilanknutna till de äldre husen på andra sidan gatan. ”Mer sådant! Och färre stela lådor.” Framför att 77 % föredrar traditionell arkitektur framför modernistisk.

En boende anser att fasader på nya flerfamiljshus ska vara påkostade och utförda i t ex nyrenässansstil.

En annan tycker att det är viktigt att bevara det tidstypiska i Eriksberg i form av tidstypiska detaljer på Västertorg och att ny bebyggelse smälter in väl med den äldre bebyggelsen. Tycker att de nya husen längs med Luthagesplanaden/i Ekonomikumparken är ett lyckat exempel där husen närmast Luthagesplanaden matchar den äldre bebyggelsen på andra sidan gatan på ett bra sätt medan husen längre in i Ekonomikumparken gradvis övergår till att likna bebyggelsen på Rackarberget.

En boende menar att man kan bygga arkitektoniskt tilltalande hus med bestående värde där människor kan känna välbefinnande, trygghet och hemkänsla och refererar till Ralph Erskines bostadsområde i Sandviken. Anser att husens utformning är viktigt och uppmanar till fantasifulla hus, grön luftighet, terrasshus på vissa håll. Anser att höga hus ska byggas kvadratiska, ”inga människofientliga anonyma stora breda kolosser”.

Ett par boende önskar vackra låga byggnader som tillsammans med höghusen bildar trivsamma gårdar.

Flera efterfrågar eller föreslår trähus, en boende efterfrågar tegel och trä, ljusa byggnader. En annan anser att färgen är viktig, den skapar trivsel, och önskar varmare färger på husen. Varmvit och ljusa, lugna färger.

En boende anser att variation i storlekar och arkitektoniskt utseende är tilltalande. En annan vill ha enklare/billigare byggalternativ blandat med påkostade och vackra material, för en blandad befolkning.

En boende anser att den nya arkitekturen ska smälta in bland befintlig bebyggelse, att exemplen i planprogrammet inte är vackra, ser ut som otäcka fängelsebunkrar i trista färger som skulle utgöra en bjärt kontrast till befintliga hus. Undrar vem som vill bo så och uppmanar kommunen att våga vara innovativa t.ex. genom att bygga ekohus som kan få en ovanlig arkitektur och helst skulle byggas i vitt eller ljusa neutrala färger som inte bryter av mot de omgivande husen på ett störande sätt.

En boende anser att nya hus i centrala Eriksberg bör följa samma mönster som befintliga, med fristående lamellhus i raka rader och inga vinkelhus, för att bevara områdets karaktär.

En boende påminner om den nya arkitekturpolicyn och de riktlinjer som anges där.

Övriga skriver:

En person, som arbetar i stadsdelen, upplever stadsdelen som storskalig och opersonlig och anser att det är en utmaning att göra Eriksberg till något som är attraktivt för dem som har möjlighet att välja annat. Personen önskar mer av det traditionella, mer klassiska linjer.

En annan skriver ”Bygg inte slutna gårdar så som förslagen visar, utan u-formation. Detta för att behålla grönska in i blickfånget för husen” Personen anser också att det nya byggnader ska byggas i samma stil, samma färgskala, samma höjd som kringliggande hus.

En person skriver föreslår att låta arkitekturen inspireras av de många vackra 20-talsvillor som finns i området eller de smakfulla lägenhetshusen från 40-talet. Hen ser ingen anledning till varför detta nyproducerade område skulle behöva domineras av skokartongsarkitektur.

En person anser att krav ska ställas på exploatörer att bygga hållbart och att bebyggelsen ska bli varierad, att komplettera med byggnader som gör området mer levande och intressant. Anser att det på flera håll i Uppsala uppförs flerbostadshus där de arkitektoniska värdena är skämmande låga.

Stadsbyggnadsförvaltningens bedömning

Planprogrammet reglerar inte i detalj hur nya byggnader ska se ut (som färg, material osv), eller hur de ska byggas (trä, betong osv). Utformningen av de nya byggnaderna kommer att ske vid olika tidpunkter, på grund av planprogrammets långa genomförandetid, och det är mycket troligt att det kommer att påverka även arkitekturen. Det som läggs fast i ett program är grundstrukturen, var ny bebyggelse kan prövas. Programmet anger också riktlinjer för den fortsatta planeringen (och senare bygglov).

Exempel på detta är att bebyggelsen och gårdsmiljöerna ska gestaltas omsorgsfullt och utgå ifrån den mänskliga skalan, att områdets hushöjder kan variera inom kvarteren men också inom stadsdelen och att entréer ska så långt de är möjligt vara genomgående (för att det ska vara enkelt att ta sig ut till både gård och gata). En nyttillkommen riktlinje förtydligar att när byggnader placeras med långsida mot en annan byggnads långsida ska bland annat parametrar som avstånd mellan bebyggelse och byggnadernas höjd beaktas. God arkitektonisk kvalitet ska alltid eftersträvas och den nyligen antagna arkitekturpolicyn Arkitektur Uppsala syftar till att vara ett stöd och en plattform i dessa frågor.

Levande bottenvåningar

Jordens vänner: Anser att mer verksamheter i husens bottenplan är ett bra mål, men påpekar att fler väggar och fönster i skuggade lägen knappast ger ett öppnare och trevligare intryck.

Boende i området skriver:

Anser att mängden butikslokaler i bottenvåningen på hus inte ska överdimensionera. Att tomma sådana lokaler inte fungerar som ”ögon” utan skapar otrygghet och bidrar till förfylning.

En annan skriver att det i bottenplanet ska det enligt förslaget finnas aktivitetsrum med olika inriktningar. Är rädd för att det kommer att bli stökigt, med risk för att boende ska känna sig störda och föreslår att aktivitetslokaler ska vara samlade på ett ställe och att man lämnar bostäder till just bara bostäder.

Övriga skriver:

En privatperson, bosatt utanför planområdet, undrar vad som ska finnas i bottenvåningarna, skriver att internethandeln tar över.

Stadsbyggnadsförvaltningens bedömning

Levande bottenvåningar syftar inte enbart på butiker, restauranger eller andra kommersiella och offentliga verksamheter. Även i byggnader där verksamheter eller andra typer av lokaler inte passar kan bottenvåningarna utformas för att bidra till en positiv upplevelse av en plats. Det handlar bland annat om hur och var entréer placeras och utformas, omsorg om detaljer och hur byggnaden möter marken

och gaturummet/parken utanför. Planprogrammet anger riktlinjer som syftar till att vägleda i dess frågor i kommande skede, detaljplaneringen.

Kulturmiljö

Kulturnämnden: Anser att skalan ställer krav på att olika planeringsdokument ger tydliga riktlinjer vid kommande vägval gällande hantering av frågor rörande befintliga kulturvärden. Vill understryka vikten av att se dessa frågor som strategiska och angelägna att fördjupa sig i för att åstadkomma goda lösningar längre fram i planeringsprocessen. Att integrera kulturhistoriska objekt/områden i samhällsplanering är att ta ansvar och möjliggöra för framtida uppsalabor att få uppleva kulturarvets mångfald. Att hushålla med en gemensam samhällsresurs som tidigare generationer skapat handlar ytterst om hållbar utveckling, varje stadsdel i Uppsala har sin historia och sin identitet. Anser att det är bra att de samlade kunskaperna om Eriksbergs kulturvärden har ställts samman i ett aktuellt kulturmiljöunderlag. Önskar att det i programhandlingen ska framgå att programområdets kulturhistoriska värden är beskrivna i en särskild utredning.

Lokala hyresgästföreningen Täljstenen: Anser att kvarteret Täljstenen bör q-märkas.

Fastighetsägare Eriksberg ■■■: Undrar hur en omfattande förtätning motiveras i Eriksberg som sedan 1988 är ett kulturmiljöskyddat område? Menar att Eriksbergsborna bor här under dessa förutsättningar och anser att detta är att betrakta ett samhällskontrakt.

Fastighetsägare Eriksberg ■■■: Anser att kulturmiljöanalysen har fångat karaktären av Eriksberg mycket väl, med beskrivning av hus i park, lamell- och skivhus med nära koppling till naturen och en öppenhet där alla invånare kan röra sig fritt mellan hus och även den privata marken känns allmän. Anser inte att förslaget är anpassat efter dessa förhållningssätt, att Eriksberg ska vara Eriksberg med fristående hus och tallar. Skriver att en beprövad metod i Eriksberg är att bygga högt och glest med fristående byggnader i någorlunda orörd natur och att det vore intressant att se sådana lösningar. *”Det kan säkerligen möta lika många protester men skulle jag flytta från villan och bosätta mig i en lägenhet skulle jag välja det högsta huset med magnifik utsikt. Jag säger inte att det är så man ska göra men det kan vara värt att utreda.”*

Boende i området skriver:

En boende undrar om stilen på de nya husen kommer att passa in. En annan anser att det är viktigt att bevara det tidstypiska i Eriksberg i form av tidstypiska detaljer på Västertorg och vill se att ny bebyggelse smälter in väl med den äldre bebyggelsen. Flera boende uttrycker önskemål om att nya hus byggs så lika befintliga hus som möjligt, för att passa in. (Se även under *Arkitektur*)

Några önskar att ”hus-i-park”-idealet bevaras, ett par boende anser att stadsplanen borde skyddas genom q-märkning.

Stadsbyggnadsförvaltningens bedömning

Eriksberg omfattas inte längre av riksintresset för kulturmiljövården, Uppsala stad. Däremot ingår Eriksberg i ett större kommunalt kulturmiljöområde enligt ÖP 2016. I den inventering som ligger till grund för kommunfullmäktigebeslutet från 1988 är Eriksberg klassificerat som särskilt värdefull bebyggelsemiljö. Men det gäller enbart i inventeringen. Området kom inte att ingå i de områden som enligt KF:s beslut 1988-11-07 § 306 klassificerades som särskilt värdefull bebyggelsemiljö.

Programmet har en tydlig ansats i att låta tillkommande bebyggelse komplettera den befintliga bebyggelsen. Detta sker genom att den ges en skala och utformning som bidrar till att det modernistiska

byggnadsidealet fortfarande tydligt kan utläsas. Detta gäller både byggnaders placering och gestaltning. Områden med speciellt höga kulturvärden har markerats i kartan och fått tillhörande riktlinjer. Även Västertorg har givits en kompletterande riktlinje.

Stadsbyggnadsförvaltningen bedömer inte att Täljstenen har sådana kulturhistoriska värden att den kan skyddas rakt av. Eventuella värden hanteras i efterkommande detaljplaner om området planläggs, eller vid bygglov om åtgärder görs inom befintlig plan. Byggnaders kulturvärden ska alltid beaktas vid bygglov, i enlighet med PBL 8 kap 13 §.

Den modernistiska bebyggelsen med hus-i-park har flera kvaliteter, men också många nackdelar som till exempel upplevd otrygghet, byggnader som stänger sig från omgivningen och långa avstånd. Vid en utveckling av Eriksberg ser förvaltningen att värden som skapar närhet, trygghet och möjlighet till lokaler där gaturummen kan stärkas. Möjlighet till solitära höga hus finns i vissa lägen.

Naturmiljö

Strandskydd

Länsstyrelsen: Inom västra delen av programområdet råder strandskydd för Hågaån. Delar av Hågaån har utvidgat strandskydd enligt Länsstyrelsens beslut Dm 511-2622-14, daterat den 17 december 2014. Enligt planprogrammet föreslår kommunen exploatering inom område med strandskydd. I behovsbedömningen anger kommunen att strandskyddsfrågan kommer att behandlas under framtida planarbete, om och när det blir aktuellt för de berörda delarna. Länsstyrelsen anser däremot att det är lämpligt att det redan i programskedet framgår vilka konsekvenser planprogrammet har för växt- och djurliv inom strandskyddat område och hur allmänhetens tillgänglighet till strandområden påverkas. Länsstyrelsen anser vidare att det är även bör framgå tydligare inom vilka områden det kan bli aktuellt att pröva att upphäva strandskyddet och vilka särskilda skäl kommunen anser att det finns.

Stadsbyggnadsförvaltningens bedömning

De revideringar som gjorts efter samråd innebär att ingen exploatering föreslås väster om Granitvägen inom område för utvidgat strandskydd. En omdragning av Ekebydalsvägen mellan Eriksberg och Flogsta föreslås rätas ut för att skapa bättre framkomlighet för kollektivtrafiken och ökad trafiksäkerhet. Denna dragning hamnar delvis inom det generella strandskyddet. Även den befintliga vägen ligger till största del inom strandskydd. Vid planläggning avses strandskyddet upphävas för vägen. Det bedöms möjligt genom miljöbalken 7 kap. 18c p 3 och p 5 i och med att befintlig väg ligger inom strandskyddet och inte kan flyttas samt att god kollektivtrafik och trafiksäkerhet på platsen bedöms vara ett angeläget allmänt intresse. Programmet kompletteras med en redovisning om var programmet berör strandskyddet, detta görs under programmets konsekvenskapitel.

Naturvärden

Generellt

Länsstyrelsen: Konstaterar att delar av områden med höga naturvärden kommer att bebyggas vid ett genomförande av planprogrammet. I den bifogade naturvärdesinventeringen finns det förslag på hänsyns- och förstärkningsåtgärder, en lista på påträffade arter inom inventeringsområdet samt en beskrivning av arter som kan vara i behov av hänsyn vid exploatering inom programområdet och behov av ytterligare inventeringar.

Länsstyrelsen saknar till stor del en återkoppling till detta underlag i programhandlingen. I beskrivningen av föreslagna riktlinjer och planens genomförande framgår det inte vilken hänsyn kommunen ska ta till de befintliga naturvärdena och de påträffade arterna i samband med en föreslagen exploatering. Länsstyrelsen anser att kommunen ska lyfta fram dessa frågor i programhandlingen.

I programhandlingarna anger kommunen att eventuella naturvärden vid behov ska utredas mer detaljerat i de efterkommande detaljplanarbetena. Länsstyrelsen anser däremot att följande frågor behöver lyftas mer i detalj redan under programskedet.

Jordens vänner: Skriver att det av programmet och underlagsrapporterna framgår att naturvärden kommer påverkas negativt. Påtalar att grönytor kommer försvinna och hårdgjorda ytor öka men att grönytorna bli än viktigare än idag på grund av ökade flöden.

Stallföreningen Norra Norby gård: Anser att konsekvenserna för naturreservaten Stadsskogen och Hågadalen-Nåsten bör lyftas fram ytterligare i planprogram och i naturinventering. Naturreservaten är viktiga platser för friluftslivet och genom förtätningen av Eriksberg i kombination med de stora nybyggnationerna i Rosendal och Ulleråker kommer nyttjandet i form av friluftsliv, motionärer och organiserad idrott (orientering, cyklisterna mm) att öka avsevärt. Bredare eller fler preparerade stråk kan komma att behövas för att hantera ett ökat tryck på naturreservaten. Stallföreningen kan intyga att reservatet idag är ett populärt mål för boende och besökare i området, framförallt under helger och vid bra väderlek.

Styrelsen för Karlsro scoutkår: Skriver att scoutkåren är väl förtrogen med alla de kultur- och naturhistoriska smultronställen som finns i riksintresset Hågadalen och Nåsten och använder området aktivt. De kan förstå skälen till att kommunen önskar förtäta Eriksberg väsentligt, men menar att det är av största vikt att området planeras så att de som kommer att bo här verkligen upplever Hågadalen som områdets framsida och finrum. De skriver att de tror att de kan hjälpa till med det.

Eriksbergs egna hem- och fruktodlareförening: Lyfter att alla naturområden med uppväxta träd bidrar till ovärderliga ekosystemtjänster som mildrar miljöpåverkan av trafikbuller och luftföroreningar inom i övrigt tätbebyggt område. Och att naturmark behövs för dämpning av effekterna av den pågående klimatförändringen genom att den kan ta hand om stora regnmängder och erbjuda solskydd och skugga vid värmeböljor.

Bostadsrättsföreningen Sandstenen 1: Påtalar att man kanske kan tänka, att boende i Eriksberg skulle vara fortsatt gynnade av närhet till naturområden som Hågadalen och Stadsskogen och Ekebydalen, men anser att naturen har ett värde i sig själv, att bostadsområdets karaktär och identitet riskerar att försvinna med förslaget. En jämförelse kan återigen göras med andra ytterområden, Gottsunda, t.ex., som också har fina naturområden i närheten. Där framstår själva bostadsområdet vid en jämförelse som kompakt, otrivsamt, jättelik och utan nämnvärd grönska. Tillkommer alltså att den sociala miljön där utvecklats mycket ogynnsamt. Det är något att ta lärdom av, inte att ta efter.

Boende i området skriver:

En boende anser att förslaget visar på en god förståelse för hur viktiga områdets omkringliggande naturvärden är, att det återspeglas i förslaget t ex genom stråk som knyter Hågadalen och Stadsskogen närmare. Ser dock ett problem när befintliga och värdefulla naturområden minskas, som den skog som finns sydväst om Blodstensvägen, och som i praktiken utgör en del av Hågadalen, eller öster om Täljstenen, i gräns mot stadsskogen. Anser att tillgång till större sammanhängande naturområden är mycket viktigt för Eriksbergs karaktär. Anser också att förtätning är positivt och utvecklande men tror inte det är rätt väg att ta mark i anspråk från de naturområden som utgör själva kärnan i stadsdelen.

En boende skriver att skövling av natur är irreversibelt och anser att det inte är rätt att förstöra en bra boendemiljö för de boende.

En boende påtalar att närheten till naturreservaten Hågadalen och Stadsskogen har ett stort värde men att alla inte kan ta sig dit. Att det därför är av stort värde att behålla redan befintlig natur inom området. En annan boende anser att av samma anledning är särskilt viktigt med oaser i ett förtätat Eriksberg, och att djurlivet (insekter, fåglar, groddjur m.m.) behöver gynnas med konstlade medel.

En boende undrar hur en ökad befolkning kommer att påverka naturreservaten och uppmanar till att bevara den fina miljön från ännu mer slitage och nedskräpning, för kommande generationer.

Fem Eriksbergsbor har lämnat in separata men identiska yttranden och anser att tillgängligheten till grönområden är mycket god men att områdets grönområden och tillgängligheten till dessa kommer att inskränkas. Ser i förslaget inga tydliga gröna stråk för djurpassager som förbinder Hågadalen med stadsskogen vare sig i området längs Marmorvägen eller längre söderut och anser att en sådan korridor är redan borta på grund av den planerade bebyggelsen mellan Blodstensvägen och Marmorvägen (pågående detaljplan söder om kvarteret Kalkstenen). Anser ett genomförande av programförslaget innebär att de värden som kännetecknar Eriksberg till allra största delen går om intet.

En boende undrar hur kommunen ersätter för natur som fått ge plats för bebyggelse och tar Stenhagen och Rosendal som exempel.

En boende påpekar att Hågadalen är naturreservat och inte får bebyggas.

Övriga skriver: En yttrande anser att det är viktigt att, som man försökte vid stadsdelens utbyggnad på 1950–60-talen bevara så mycket som möjligt av denna typiskt uppländska miljö. Att spara bara enstaka bergknölar längs gator och gångstråk (jfr fotot i samrådshandlingen s. 35) är inte tillräckligt.

En yttrande menar att det finns en stor variation av natur i Eriksberg och att barnen uppfostras till att bli medvetna om natur och miljö i Eriksberg och att minskningen av natur motverkar detta.

Stadsbyggnadsförvaltningens bedömning

Ett program är ett underlag som kommunen frivilligt kan ta fram och som syftar till att underlätta fortsatt detaljplaneläggning där utgångspunkter och viljeinriktning anges. I programmet anger kommunen i detta fall en inriktning för den framtida markanvändningen. Under framtagandet av programmet har en naturvärdesinventering tagits fram som visar på naturvärden i delar av programområdet. Ett program på denna övergripande nivå har inte möjlighet att detaljstudera varje enskild plats. Stadsbyggnadsförvaltningen bedömer att det framtagna underlaget inte behöver eller kan fördjupas ytterligare i programskedet, men att det ger goda förutsättningar för fördjupningar under detaljplaneläggningen. Det är först vid detaljplaneläggningen där möjligheten finns att detaljstudera ett område och utforma förslagen efter detta, vid detta tillfälle finns även möjlighet att överväga eventuella kompensations- och hänsynsåtgärder.

Uppsala växer och behöver skapa fler bostäder och plats för service som skola och vård. I kommunens översiktsplan har Eriksberg pekats ut som ett område som ska förtätas. Eriksberg har nära till stora naturområden, centrala Uppsala, ett lokalt centrum i behov av förstärkning och god kollektivtrafik och gång- och cykelmöjligheter. Kommunen önskar ett ökat användande av naturreservaten, en ökad användning kommer innebära ett ökat slitage och att åtgärder kan komma att behöva genomföras i reservaten på olika sätt. Det är däremot inte möjligt att göra en bedömning i programarbetet hur naturreservaten påverkas och när eventuella åtgärder kommer behöva utföras. Naturreservaten påverkas av användare som kommer från flera områden i staden och genom förtätning och utbyggnad i dessa, detta är processer som är mycket långa och har hög osäkerhet som gör det omöjligt att bedöma inom ramen för ett program. Spridningskorridorer för djur och växter finns genom naturreservatet som där Hågadalen samman binds med Stadsskogen och vidare via *Lunsen-Hågadalen-stråket*.

En förtätning av området kommer att förändra karaktären i området, programmet lägger upp riktlinjer för hur detta ska ske i förhållande till den befintliga bebyggelsen bland annat föreslås att den befintliga bebyggelsen ska vara tydligt avläsbar och att den tillkommande ska på de flesta platser vara lägre än de befintliga husen. En mer finskalig kvartersstruktur gör att den storskalighet som upplevs i många områden uppförda under 60- och 70-talen inte bedöms kunna upprepas vid en förtätning i Eriksberg.

Programmet avser att skapa samman kopplande rörelsestråk med en grön karaktär som binder samman de kringliggande större naturområdena och skapar enkel tillgång till dessa. Ett genomförande av planprogrammet innebär att vissa platser som idag är grönytor tas i anspråk för bebyggelse, t ex Hammarparken, Rödbergsparken och området väster om Blodstenen. På dessa platser bedömer stadsbyggandsförvaltningen att förtätning kan prövas vilket innebär att de kraftigt förändras från idag. En förändring som närmre studeras i detaljplaneläggning där det finns möjlighet att djupare undersöka naturvärden och hur bebyggelsen kan anpassas. Dock sker relativt stora delar av föreslagen bebyggelse i övriga områden på ytor som idag är markparkering eller gårdsytor, i dessa lägen kommer snarast mängden hårdgjord yta minska i och med att områden istället blir gård. Programmet pekar även ut ett antal parker nära bebyggelsen med olika karaktär, i de mest centrala områdena kommer denna vara av mer urban karaktär medan de i områdets yttre delar är mer naturlika. Den goda tillgången på grönområden och parker ihop med gårdar ger goda förutsättningar för god boendemiljö. Bebyggelsen i Eriksberg kommer som längst ha cirka 200 meter till närrecreation med naturkaraktär, vilket får ses som mycket god tillgång. Möjligheten att ta om hand ökat dagvatten har tagits i beaktande och en dagvattenutredning som följer med programmet har tagits fram som anger en övergripande lösning.

Hågadalens omfattas inte av planprogrammet, planprogrammets gräns sammanfaller med naturreservatets och programmet föreslår därmed ingen bebyggelse i Hågadalens.

Träd och träd nätverk

Länsstyrelsen: Av naturvärdesinventeringen framgår att Eriksberg spelar en viktig roll i tallnätverket och att inmätning och ekologisk bedömning av gamla tallar görs vid fortsatt detaljplaneläggning. Länsstyrelsen anser att träd eller trädgrupper inom programområdet som anses vara värdefulla att bevara ur naturvårdssynpunkt bör pekas ut i programmet liksom hur dessa ska skyddas från negativ påverkan, både genom byggnaders placering och vid anläggningsarbete. Vidare anser Länsstyrelsen att det är önskvärt att kommunen inom ramen för programarbetet, tydliggör de delområden som är viktiga för tallnätverket eftersom de kumulativa effekterna blir svåra att bedöma inom varje enskild detaljplan. Jätteträd, mycket gamla träd och grova hålträd bör enligt åtgärdsprogrammet för särskilt skyddsvärda träd betraktas som omistliga. Grova, gamla eller ihåliga träd har en mycket stor betydelse för olika djur- och växtarter. Förekomsten av sådana träd är i många fall avgörande för många hotade arters överlevnad. Generellt gäller att ju äldre och grövre ett träd blir desto fler arter kan det utgöra livsmiljö för. Med tiden får ett träd en mängd olika miljöer, till exempel grov bark, solexponerad ved och håligheter som utgör grunden för trädens stora biologiska mångfald. Eken är det trädslag som hyser flest arter, över 1500, varav mer än 500 arter utgörs av hotade arter. Även träd som inom en snar framtid kan betraktas som särskilt skyddsvärda kan vara naturvårdsintressanta. Länsstyrelsen anser att särskilt skyddsvärda träd bör så långt som möjligt bevaras oavsett om de påträffas i skogsmark, odlingslandskapet eller i urbana miljöer.

Stallföreningen Norra Norby gård: Noterar att naturvärdesinventeringen förordar att yngre träd bör värderas som skyddsvärda för att åstadkomma en förnygring av trädbeståndet och påpekar att det inte är med i planprogrammets planeringsriktlinjer.

Bostadsrättsföreningen Sandstenen 1: Anser att förtätningen innebär en avsevärd förlust av bevuxen mark, särskilt träd, och därmed en negativ påverkan på boendemiljö och naturmiljö. Anser att utplåningen av skogsmark i anslutning till Blodstenen inte är acceptabel och de gamla tallarna i det området är särskilt viktiga, de utgör hem för många hotade arter av insekter, svampar m.m. Nämner också Hammarparken, vars tallar de menar är bra för klimatet.

Boende i området skriver:

Flera boende skriver om de gamla tallarna i Eriksberg och anser att så många som möjligt ska bevaras. Att ny bebyggelse inte bör tillåtas på mark med 100-åriga tallar. En boende utmanar arkitekter och planerare att "smyga in" hus nära befintliga träd, att det är önskvärt att en sådan anpassning sker. Hen anser att det kan finnas anledning att sätta upp tydliga mål om att "bygga mellan träden" för att inte

fler träd än nödvändigt avverkas, Hen anser också att alla Eriksbergsbor borde få möjlighet att ge sin syn på vilka träd som skulle vara kvar och föreslår ett poängsystem för att rösta fram populära träd.

En boende påtalar att de tallarna som står kvar mellan husen idag är onekligen karaktäristiska för Eriksberg och att de enligt planprogrammet därför ska bevaras i görligaste mån. Påpekar att med ålder följer svaghet, och att en kraftig storm riskerar att förändra bilden och menar att viljan att ha kvar tallar som ett fint inslag i parkmiljön måste åtföljas av en föryngringsplan.

En boende skriver att Eriksbergs natur består av mer än tallar och påtalar det längs cykelbanan från Västertorg ner mot Ekebydalen finns flera äldre granar som bör bevaras. *"Bevara över huvud taget så mycket träd som det går. Hugg inte ner något för att få "marginal" vid byggena."*

Övriga skriver:

En stark karaktär är tallarna i Eriksberg, de sänker skalan på de höga hus som finns idag - viktigt att dessa tas om hand och får vara kvar till stora delar för att bevara den naturnära känslan.

Om en stadsdelspark ska skapas häromkring förstör inte naturmark utan använd annan mark.

Se till att när grönstråk behålls att de är tillräckligt breda för att också fungera som spridningsstråk ur ekologisk synvinkel.

En annan karaktär som Eriksberg kommer gå förlorad är ljus och luft.

Varför ska naturen i Eriksberg stiliseras? Att återskapa natur är mycket svårt och tar mycket lång tid. Välj ut och behåll istället natur i vissa delar och bygg i andra delar. Karaktären med nyplanterade gatuträd och nykonstruerade små gårdar kommer inte upplevas särskilt grön. Den karaktär som är Eriksberg kommer försvinna och Eriksberg blir som alla andra rätt nya stadsdelar. Behåll tallarna och naturen på vissa platser och bygg något mindre tätt så kan ändå den speciella karaktären som är Eriksberg behållas. Bygg på vissa platser där det upplevs särskilt otydligt, otryggt och svårorienterat. Behåll Eriksberg säregna karaktär - Spara natur med tallar och sol, luft på andra.

Stadsbyggnadsförvaltningens bedömning

Den analys av ekologiska landskapssamband i staden som kommunen tagit fram visar att Eriksberg har viss betydelse för stadens samband av gammal tall. I och med planerad förtätning i Eriksberg och andra stadsdelar där det idag finns mycket gammal tall, till exempel Flogsta, kommer landskapssambanden att försvagas. Det är dock inte möjligt att direkt bedöma konsekvenserna av detta eftersom tröskelvärden saknas.

Kommunens strategi för stadens ekologiska landskapssamband är att de i huvudsak får tillgodoses genom den grova grönstruktur som redovisas i kommunens översiktsplan, i Eriksbergs fall *Lunsen-Håga-stråket* som binder samman Hågadalens med Stadsskogen och vidare österut. Därutöver kan mindre områden och enstaka träd sparas i bebyggelseområdenas mer finmaskiga grönstruktur och stadens övriga grönska. Generellt bör gamla tallar, liksom en del yngre så kallade efterträdare, sparas i möjligaste mån i samband med förtätningen. Även andra skyddsvärda träd (grova träd, hålträd osv) bör sparas där det är möjligt och lämpligt, med hänsyn tagen även till säkerhetsrisker. Utöver att erbjuda livsmiljöer för sällsynta växter och djur bidrar träden med andra ekosystemtjänster, såsom skugga och svalka, utjämning av vattenflöden och estetiska värden. Naturvärden och eventuellt sparande av träd avses utredas närmre under efterkommande detaljplaneläggningar.

Kommunen avser att sparad natur ska vara en del i den grönstruktur som finns även i de delar av Eriksberg som bebyggs med nya hus.

Artförekomst, biologisk mångfald

Länsstyrelsen noterar att det finns fridlysta och rödlistade arter inom programområdet. Eftersom inventeringar ofta behöver göras under speciella tidpunkter på året är det viktigt att i ett så tidigt skede som möjligt få kännedom om vilka inventeringar som kommer att behövas inför en exploatering. Länsstyrelsen anser att det bör framgå av programhandlingarna vilka fridlysta och rödlistade arter som är kända inom området samt vilka riktlinjer för hänsyn kommunen avser att ha vid exploatering. I programförslaget nämns endast att rödlistade arter förekommer men begreppet fridlysta arter saknas vilket är otydligt eftersom fridlysta arter har ett starkare skydd. Länsstyrelsen vill påminna om att konsekvenser för fridlysta arter alltid bör utredas i ett tidigt skede eftersom det annars kan uppstå hinder att genomföra kommande detaljplaner.

Stallföreningen Norra Norby gård: Intygar förekomsten av fladdermöss i området och uppskattar att naturvärdesinventeringen särskilt studerat detta. Noterar att groddjur vanligen vandrar över Eriksbergsvägen till och från Ekebydammen under vår och höst, och att det inte framgår i naturvärdesinventeringen. Påpekar att särskilda varningsskyltar finns längs med denna väg med anledning av denna säsongsmigration och anser att det bör särskilt beaktas vid exploatering söder om Eriksbergsvägen.

Bostadsrättsföreningen Sandstenen 1: Påtalar att Hammarparken är av största vikt för utrotningshotade arter, som vissa grodarter, vilka omfattas av EU:s habitatdirektiv. Framhåller att skyddsreglerna gäller även för kommunen och att stadsdelen som livsmiljö kommer att förändras till det sämre för många slag av levande varelser i området om grönskan och träden minskar. Menar att det är särskilt tydligt i Hammarparken.

Fastighetsägare Eriksberg ■■■: Undrar hur kommunen ser på förlusten av biologisk mångfald. Anser att den tätortsnära orörda naturen många gånger är mer värdefull sett till biologisk mångfald än vad den brukade naturen utanför tätorterna är och att detta sannolikt gör att ett antal av EU:s habitatdirektiv kan bli tillämpliga.

Boende i området skriver:

En boende anser att planen bryter mot EU:s naturregler. Ett par skriver *”Bygg inte bort djurlivet. Vi vill ha kvar harar, fasaner, rådjur och fåglar (även ovanliga arter)”*.

En boende menar att naturvärdesinventeringen inte tydligt nog beskriver grodornas vandringsvägar mellan övervintringsplatser och dammarna i Ekebydalen. Hen har under ett antal år gjort egna inventeringar av överkörda grodor. En annan boende menar att kommunens skötsel av parkområdena i framförallt Hammarparken kan ha förstört habitat för groddjur och att inventering av groddjur måste göras systematiskt.

Stadsbyggnadsförvaltningens bedömning

Inom programområdet har en del rödlistade och/eller fridlysta arter observerats. För detaljer hänvisas till naturvärdesinventeringen och Artportalen. Vissa av dessa arter är knutna till gamla träd (tallticka, vintertagging, reliktböck), andra till vattenmiljöerna i Ekebydalen (utter, groddjur, sävsparv, svarthakedopping) och några till de mindre skogspartier som finns inom stadsdelen (spillkråka, kungsfågel, groddjur och vissa fladdermöss däribland fransfladdermus). En del förekommer i eller nära bebyggelsen (tornseglare, vissa fladdermöss, groddjur). Fladdermössen har utretts närmare och inga kolonier har återfunnits inom områdets naturmarker. Groddjursfaunan i Ekebydalen har också utretts närmare inom ramen för pågående detaljplanearbete. Vanlig padda, vanlig groda, åkergroda och mindre vattensalamander har påträffats. Salamandrarna förefaller övervintra i Ekebydalens koloniområden medan de övriga groddjuren sannolikt övervintrar bland annat i stadsdelens mindre skogspartier och villaträdgårdar, eftersom de i stora mängder korsar Eriksbergsvägen under vårvandringen.

Hänsyn till rödlistade och fridlysta arter avses tas i detaljplaneringen genom att vissa skogsbestånd lämnas obebyggda och planläggs som naturmark. En utbyggnad av stadsdelens områden kommer påverka den lokala biologiska mångfalden, detta avses hanteras i fortsatt detaljplanering, då det ej på

övergripande nivå är möjligt. I den fortsatta detaljplaneringen avses det att en del naturvärdesträd (både tall och andra arter) sparas i den bebyggda miljön. Att hänsyn tas till vattenmiljöer och viktig landmiljö för bland annat groddjur och fåglar vid utveckling av grönområdet Ekebydalen. Att åtgärder för groddjur utreds, till exempel groddjurspassage/er under Eriksbergsvägen och/eller övervintringsmiljöer i Ekebydalen. Att i samband med detaljplanering utreda vid behov artförekomster närmare, främst med fokus på att förebygga eventuella konflikter med artskyddsförordningens bestämmelser. Programhandlingen kompletteras med text som tydliggör att även fridlysta arter finns inom programområdet

Parker och grönytor

Allmänt om tillgång, behov och efterfrågan

Centern: Anser att tillgången till grönområden är en avgörande faktor för människors hälsa och välbefinnande. Därför är Centern positivt till att Ekebydalen föreslås förbli orörd och tillgänglig för rekreation och friluftsliv.

Kulturnämnden: Välkomnar att bostadsmiljöerna i Eriksberg ska kompletteras med tydliga offentliga platser. För att utveckla upplevelserika, hållbara och estetiskt attraktiva miljöer ska behovet av offentlig konst i anslutning till bostadsmiljöernas offentliga platser studeras särskilt i samband med kommande detaljplanearbete.

Omsorgsnämnden: Vid anläggning och förnyelse av lekplatser, parker och aktivitetsområden behöver tillgänglighetsperspektivet för funktionsnedsatta barn och vuxna uppmärksammas.

Utbildningsnämnden: Ser positivt på att förslaget innebär bevarande av kvalitativa grönytor samt utbyggnad/förbättring av parkområden samtidigt som ambitionen är att bygga bort otrygga ytor.

Äldrenämnden: Skriver att en full utbyggnad enligt programmet skulle innebära att mycket vegetation skulle tas i anspråk för byggnation. Anser att utbyggnaden av området därför behöver ske med varsamhet för att tillgången till denna typ av grönområden ska vara fortsatt god. Detta är särskilt viktigt för äldre personer, som oftare har svårigheter att röra sig till andra grönområden utanför bostadsområdet.

YIMBY (Yes In My BackYard): Anser att det är viktigt att de parker som blir kvar blir riktiga kvalitativa parker och inte grönkilar.

Uppsalahem AB: Vill poängtera att Parkplanen konstaterar tvärt emot planprogrammet, att den västra delen av staden, inklusive Eriksberg, har god tillgång på parkmark, men behöver utveckla fler upplevelsevärden i dess parkmark. Anser att det bör nämnas att Eriksberg har mycket god tillgång av grönska och skog jämfört med stadens övriga delar.

Uppsalahem ställer sig frågande till planprogrammets prioritering av grönområden, till att prioritering sker av sammanhängande grön helhetsstruktur och gröna stråk som skapar kopplingar framför områden där många människor rör sig och vistas. Uppsalahem anser att det är av vikt att parkmarken anläggs där den bäst lämpar sig och är till gagn för flest närboende och att det sker genom förädling av befintlig grönstruktur framför nyanläggning. Att stråk och kopplingar därför bör nedprioriteras till fördel för verkligt nyttjande.

Handelskammaren: Anser att området är sällsynt gynnat är det gäller näraliggande grönområden och rekreation.

Styrelsen för Karlsro scoutkår: Delar kommunens vision att Eriksberg ska vara en urban, grön och naturnära stadsdel med tydliga portar ut i de kringliggande naturreservaten. De skriver att scoutkåren aktivt bidrar till att öka användningen av naturreservatet.

Bostadsrättsföreningen Västertorg: Anser att det är svårt att se hur kringbyggda små gårdar ska kunna ersätta den vision av öppenhet och närhet till naturen som var en ledstjärna för dåtidens planerare av nya områden. Generellt kan man se att grönområden där barnen leker intill husen som finns idag försvinner och ersätts med nya hus.

Boende i området skriver:

En boende anser likt Uppsalahem att det är fel att i planprogrammet ange att Eriksberg har dålig tillgång på parkmark utan menar att de flesta som bor i Eriksberg god tillgång till parker och andra naturområden. *"Det som det måhända är ont om är planlagd parkmark, men det betyder ju inte att den inte finns där"*. En annan skriver att Eriksberg inte saknar parker, att de boende värdesätter den miljö som finns och att det är finare än så kallade rörelsestråk och artificiella parker.

Fyra boende har lämnat in separata men identiska yttranden och skriver att de gemensamma trivselområdena måste finnas kvar. Vill inte förlora den miljö som karaktäriserar Eriksberg, tallarna och knallarna. Även flera andra boende tar upp betydelsen av grönytorna och parkerna i området, att närheten är innebär ett lugn, är *"en del av charmen med Eriksberg"* eller *"det bästa med Eriksberg"*.

Några undrar varför man bygger bort naturliga lekområden med gräsmattor och träd för att istället anlägga en konstgjord park med stenplattor. En boende anser att planprogrammets definition på park är steril och tråkig och undrar om de boende kommer att få medverka vid planering av parkmark.

En boende påpekar att speciellt små barn och äldre behöver ha gröna ytor vid husen de bor i. Plats för lekplatser och bänkar bör komma i första hand, inte i sista hand när alla hus har planerats in. Att chansen att verkligen planera för barn och äldre finns.

En boende undrar om kommunen avsiktligt vill bygga bort de grönområden som finns istället för att bygga runt de grönområden som finns. En annan boende menar att visionen om att sammanlänka landskapsrummen är onödigt för att det redan fungerar så idag.

En boende anser att det är fint att planerna räknar in sparade träd, särskilt tallar och menar att det finns mycket fina tallar i området. Påtalar att en del av dem börjar bli gamla, och vill uppmuntra lite funderingar på förnygring av trädbeståndet så att det kan fortsätta finnas tallar och björkar i Eriksberg.

En boende tycker helt att *"stiliserad natur"* ska undvikas och att en policy för att spara så mycket berg i dagen som möjligt ska antas. En annan boende ställer sig kritisk till planprogrammets intentioner och menar att det inte går att tillföra värden på bekostnad av andra och menar vidare att många riktlinjer i programmet bara beskriver sådant som redan finns.

Övriga skriver:

En Björklingebo anser att det är viktigt att grönområdena i Eriksberg få vara kvar. Att grönområdenas funktion som stadens lungor är ovärderlig och att sambandet mellan god folkhälsa och tillgång till rekreationsområden i närmiljön har entydigt stöd i forskningen. Avståndet mellan bostad och grönområde är en avgörande faktor för om, och hur ofta, utövandet av motion och rekreation i naturen sker. Att folk mår bra av att komma ut i naturen.

En Uppsalabo menar att planen på att förtäta Eriksberg inte gynnar någon och anser att vi behöver skog, grönområden och parker för att kunna få bra livskvalitet och bl.a. kunna rasta våra husdjur. Anser att det är orimligt att husdjur måste åka bil till andra ställen av stan för att kunna rastas och grönområden och parker ska bevaras.

Stadsbyggnadsförvaltningens bedömning

Vid anläggning och förnyelse av lekplatser (och andra allmänna platser och parker) ska alltid tillgängligheten för alla beaktas.

Ett fullt utbyggt förslag kommer att innebära att vissa ytor som idag är grönområden bebyggs. Ambitionen är att utbyggnaden ska ske varsamt i förhållande till natur och topografi. Tillgången till grönområden både inom- och runtomkring stadsdelen kommer fortsatt att vara god. Alla boende kommer även fortsättningsvis ha tillgång till gröna områden naturkaraktär, som mest cirka 200 meter från bostaden.

Parkmarken inom Eriksberg kommer bestå av både sparad natur och park med nya upplevelsevärden. En stor del av Eriksbergs identitet grundar sig i att området har anpassats efter natur och topografi. Ändringar har gjorts i planprogrammet för att förtydliga att Eriksberg har god tillgång till grönområden men att tillgången på olika typer av parkkaraktärer är förhållandevis låg. Riktlinjer finns som beskriver att bergknallar mm ska sparas om det går. Riktlinjerna syftar till att säkra eller utveckla vissa kvaliteter medan andra tillförs till området vid en utbyggnad, därför kan det upplevas som att programmet beskriver mycket värden som redan finns.

Prioriteringen av en sammanhängande grönstruktur finns för att skydda, förstärka och koppla samman befintliga grönområden samt att behålla viktiga inslag av Eriksbergs gröna karaktär i den framtida stadsbilden. Förvaltningen anser också att parkerna ska förädlas där det bäst lämpar sig och är till gagn för de boende och detta bedöms vara avvägt i planprogrammet.

Ändringar har gjorts i planprogrammet för att skapa förutsättningar för större och mer sammanhängande gårdar än i samrådsförslaget. Ambitionen är att bevara delar av karaktären med öppenhet och naturen men i en mer urban miljö.

Ändringar har gjorts i planprogrammet för att förtydliga att planeringen av grönytor ska utgå ifrån bevarande och hänsyn till befintliga karaktärer vid nyanläggning. Vissa grönområden kommer dock att påverkas mer än andra.

Exakt hur utformning vid utvecklingen av vissa parkdelar kommer att se ut är ännu inte bestämt även om man kan få den uppfattningen från exempelvis visionsbilderna. Illustrationerna syftar till att visa i vilken riktning en förändring kan ske, de visar inte hur det kommer att bli i detalj. Ambitionen är att boende och verksamma i Eriksberg ska kunna medverka genom att lämna synpunkter vid planering och utveckling av parkområden, i senare skeden.

I vissa skogsområden inom planområdet avses ny bebyggelse. I andra delar avses att den nya bebyggelsen ska placeras runt befintliga grönområden.

Eventuella skötselplaner för parkmark och andra allmänna platser kan behöva tas fram i senare skeden. Till exempel för att säkra att tallbeståndet kan förnygras.

Behovet av offentlig konst på allmänna platser studeras närmre i senare skeden.

Specifika parker och allmänna platser

Synpunkter som rör större specifika delområden, t ex Ekebydalen och Hammarparken, återfinns under kapitlet *Markanvändning och utformning i olika delar av planområdet*.

Utbildningsnämnden: Anser att det är positivt med förfrågningsunderlag till skolornas elever. Det är till exempel viktigt att bevara skogen väster om Hågadalsskolan som eleverna pekar ut som en bra plats.

Uppsalahem: Uppsalahem ifrågasätter förslaget om anläggande av Marmorstråket och satsningen på ett grönstråk i detta läge. Menar att det dels finns svårigheter i att skapa en attraktiv parkmiljö i en långsmal form innehållandes bl.a. lekplats utmed en biltrafikerad gata och dels tveksamheter med dess framlyfta betydelse som grön koppling mellan de båda reservaten. Anser att den starka gröna kopplingen mellan reservaten finns sedan tidigare i området söder om Eriksberg och norr om Norby och är utpekad i Översiktsplanen som det gröna stråk som kopplar samman Ultunaåsen med Hågadal (Lunsen-Hågadalstråket). Framför också att kopplingen ej kan garanteras då bostadskompletteringar inom den befintliga strukturen inom Täljstenen på sikt avses prövas. Uppsalahem välkomnar att Marmorvägen ges en grön inramning genom exempelvis trädplantering och upplevs som säker. Investeringen i form av anlagd park kommer dock framförallt de boende, men även kommun, mer till fördel genom annan placering eller företrädesvis genom kvalitetshöjning av befintliga parkerna.

Styrelsen för Karlsro scoutkår: Vill bidra aktivt till att skapa en gestaltad ingång/entré ut i naturen – en form av naturhub – som kan förstärka skolområdets övergång till naturmiljö, särskild anpassad efter barns behov och förutsättningar och med ett genomtänkt kretslopps- och hållbarhetstänk redan från början (gärna i samverkan med kommunala aktörer såsom Biotopia och naturskolan)

Eriksbergs socialdemokratiska förening: Anser att omfattningen av Eriksbergsparken är otydlig i planprogrammet och påpekar att Eriksbergsparken ursprungligen begränsades av Norbyvägen, Granitvägen, Eriksbergskolan och gränsen mot Hågadalens naturreservat och Kvikstenvägen. *"Använd denna definition så vi vet vad vi talar om. I denna stora park byggdes "hus i parken" på 60-talet."*

Uppsala pensionärsföreningars samarbetsråd (UPS): Anser att det inte är trovärdigt att påstå att Marmorvägen blir ett grönt stråk. *"Grönska på taken och några nyplanterade gröna växter blir inget grönt stråk"*.

Fastighetsägare Eriksberg ■■■: Refererar till att parkstråket mellan skivhusen är värdefullt och högkänsligt och ser inte i illustrationerna hur känsligheten tagits på allvar. Anser att området i illustrationskartan känns på tok för exploaterat, hus överallt och för nära varandra.

Boende i området skriver:

En boende anser att den del av Eriksbergsparken som går längs med skivhusen på Granitvägen är ett bra exempel på hur det gröna kan bevaras och ha många funktioner kvar – som skolväg, promenadväg, cykelväg, grön aktivitetsyta. Anser att något kunde ges utrymme för mellan de stora husen på Marmorvägen. En annan boende anser att stråket ska behålla en lugnare, enklare gestaltning än vad som skisseras i visionsbilden och att kulturmiljön med skivhusens gavlar får vara det främsta motivet. Att dagvattenstrategin med uppsamlande av dagvatten i stråket bör göras så att befintliga tallar i så hög utsträckning som möjligt kan bevaras. Undrar om det finns det en motsättning mellan kulturmiljö och dagvattenhantering här, då det inte finns tillstymmelse till naturlig låglinje längs parkstråket?

Samma boende har synpunkter på grönstråket mellan Ekebydalen och Högbergsparken och anser också att gränserna mellan stråket och kompletterande bebyggelse behöver utformas så att bebyggelsen inte privatiserar stråket eller stör det med angöringstrafik. Påtalar att detta stråk är en av få platser i Eriksberg där man kan se domkyrkotornen och anser att det är en kvalitet som inte bör byggas bort vid komplettering av bebyggelsen utan bevaras och utnyttjas som en orienteringspunkt.

En boende tycker det är bra att Högbergsparken sparas.

En boende ifrågasätter anläggande av torgyta tvärs över Granitvägen, om vägen ska vara trafikled som knyter ihop staden. Föreslår att torgytan flyttas österut mot Stigbergsvägen där det finns möjlighet att dra om Stigbergsvägen lite längre österut och där det i nuläget är oanvänd gräsplätt samt en mindre parkering och soprum. Menar att torgyta i den utsträckning som den är markerad på plankartan skulle dessutom inverka menligt på de boende då den är alldeles inpå bostadshusen.

En boende undrar om samtliga befintliga lekplatser och till exempel parkourparken som byggts på senare år ska rivas och menar att med fler barn i området innebär behov av fler lekplatser. Anser att det finns väldigt gott om utrymmen att leka på som det är nu, det är inte främst det som behöver utökas, och att det är bättre att bevara befintliga lekmiljöer än att skapa nya.

En boende önskar en konstgräsplan bortom Hågadalsskolan där det idag bara är vildvuxet gräs. En annan önskar att den befintliga idrottsplanen vid skolorna bevaras med möjlighet till att spola is på vintern och att den kompletteras med en löparbana runt om.

En boende anser att skogsområdet söder om kvarteret Kalkstenen bör bevaras och införlivas i Stads-skogens naturreservat.

Stadsbyggnadsförvaltningens bedömning

Planprogrammet ger möjlighet till att skogsområdet väster om Hågadalsskolan ska kunna införlivas i skolgården. Hur en sådan skoltomt ska utformas i förhållande till den skog som finns där idag är inte bestämt, det är en fråga för senare skeden.

Marmorstråket syftar till att bevara och utveckla Eriksbergs gröna karaktär i ett tätbebyggt område och på längre sikt skapa en tydligare koppling mellan kvarteret Blodstenen och Stadsskogen mot Marmorvägen. Grönstråket söder om planområdet mellan Stadsskogen och Hågadalsskolan är huvudsakligen en ekologisk koppling. Planen på att skapa en tydligare park längs Marmorvägen finns för att kompensera för minskade gårdstorlekar och för att skapa goda ljusförhållanden när området förtätas.

Ändringar har gjorts i planprogrammet så att grönstråket mellan skivhusen i kvarteren Moränen och Marmorn benämns som Eriksbergsstråket istället för Eriksbergsparken. Detta eftersom Erikbergsparken är namnet på stor del av parkmarken i Eriksberg och inte bara detta stråk. Parkstråket har ett högt bevarandevärde. Ny bebyggelse kommer att ansluta mot parken men parkens bredd ska behållas. Illustrationerna är gjorda för att i stora drag ge förståelse för innebörden av tillkommande bebyggelse. Hur parken ska utvecklas i detalj och hur dagvatten ska hanteras utreds djupare och bestäms i senare skeden.

En ny lekplats planeras i närheten av den norra pulkabacken för att kompensera för lekplatsen i Hammarparken.

Att skapa en tydlighet i grönstråket mellan Ekebydalen och Högbergsparken är viktigt och något som man kommer att studera närmare i senare skeden.

Ändringar har gjorts i planprogrammet för att visa att den nya torgytan vid Västertorg inte ligger ovanpå körbanan. Torgytans syfte är att skapa en tydligare koppling mellan Västertorg och Skolområdet. Det innebär inte att hela ytan måste vara hårdgjord. Hur platsen ska gestaltas i detalj bestäms i senare skeden, planprogrammet pekar ut viljeinriktningen.

En del av de lekplatser som finns idag ligger på kvartersmark, det vill säga på bostadsgårdar och är inte allmänna (det vill säga kommunens) även om det kan uppfattas så. Dessa lekplatser ägs och förvaltas då av fastighetsägaren. Gränserna mellan det privata och det allmänna är i mångt och mycket otydliga i områden som gestaltas efter ett hus-i-parkideal, som i kvarteren Marmorn och Moränen. När området förtätas med ny bebyggelse, inom den befintliga kvartersmarken innebär det en omfördelning

av ytorna och att gårdarna förändras. Bland annat kommer sannolikt lekplatser behöva flyttas, samtidigt som till exempel nuvarande parkeringsytor kan bebyggas och ge plats för bostadsgård. Hur bostadsgårdarna utformas i detalj är en fråga för fastighetsägaren.

Det finns inga planer på att anlägga en konstgräsplan bortom Eriksbergs- och Hågalsskolan mot Hågalen.

Skogsområdet söder om Kalkstenen föreslås till viss del bebyggas och ett pågående detaljplanearbete finns. Det är inte aktuellt att detta område ska införlivas i reservatet för Stadskogen.

Bostadsgårdar och skolgårdar (grön kvartersmark)

White arkitekter: Anser att det finns en risk att utemiljön blir en otydlig labyrint med oklara gränser mellan offentligt och privat vid förtätning kring de befintliga husen. Refererar till att det på flera ställen i programmet skrivs att gårdar inte ska slutas, utan öppna sig mot park och natur. Anser att det är en bättre strategi för helhetsmiljön i en ny och tätare situation att tydliggöra vad som är privat bostadsgård och vad som är offentlig park och natur. Att vissa ytor är tydligt privata gör det offentliga mer offentligt. Anser att släpp i bebyggelsen kan behövas för att få tillräckligt med ljusinsläpp till nya bostäder, men kvarteren kan då slutas med plank, murar eller envåningslängor av komplementbyggnader för att ge tydligare privata rum, och därmed tydligare offentliga rum. Grönska på gårdar kan med noggrann utformning ändå berika det offentliga rummet, t.ex. genom träd placerade strax innanför mur eller plank.

YIMBY (Yes In My BackYard): Anser att förgårdsmark bör undvikas i alla lägen, att trottoarerna istället kan göras bredare, så att det inte finns någon död yta mellan det allmänna och privata.

Idrottslärarna på skolorna: Uttrycker oro för att den öppna lek/spelytan kraftigt minskas, en yta som utnyttjas flitigt i idrottsundervisning under alla årstider av båda skolorna. Menar att en växande stadsdel med utökat antal elever innebär ett ännu större nyttjande och att de för att kunna fullfölja läroplanens intentioner är i stort behov av ytor för att kunna ge eleverna en adekvat och ändamålsenlig utbildning. Skriver att ytan används för friidrottsgrenar, bollspel, lekar av olika slag och skridskoåkning, både lektionstid och under raster. Undrar om det för Hågalsskolan blir längre till den öppna lekytan, om den skymms av en park. Ser en fara med att begränsa ytan för den organiserade och fria leken och menar att ytorna för lek, spel och rörelse istället behöver utökas i takt med att våra två skolor antagligen kommer att växa och påtalar att forskning visar att kunskapsinhämtningen ökar om eleverna får vara fysiskt aktiva under skoldagen.

Fastighetsägare Eriksberg [REDACTED]: Påtalar att man genom området med höghusen mellan Marmorvägen och Granitvägen rör sig fritt mellan husen, att det inte finns någon väg som alla går utan alla har sina egna genvägar. Att denna frihet är värdefull för barn på deras väg till och från skolan och att slutna gårdar skulle förstöra denna frihet.

Boende i området skriver:

En boende anser att det skulle vara en stor förlust för Eriksberg att förlora möjligheten till skridskoåkning på vintern på idrottsplanen, att isen används flitigare än vad grusplanen används på sommaren av skolor, förskola och privatpersoner.

Ett par boende anser att Hågalsskolans viktiga närmatur ska beaktas. Att skolbarnen i många fall har andra perspektiv och behov än vuxna planeringstjänstemän och refererar till att deras barn går på Hågalsskolan och berättar om ett jätteviktigt lekområde, "Dungen", omedelbart intill skolan och i kanalen av Hågalen. Där är det tryggt, fritt från trafik och eleverna i mellanstadiet tillåts leka där under rasterna. Likaså är "Kullen" eller pulkabacken såklart viktig att spara liksom "bromssträckan" nedan kullen. Utifrån detta "elevperspektiv" är det sannolikt bättre att utveckla nya skolbyggnader söder om

Hågaladalsskolans vinkelbyggnad i sydost (mellan Hågaladalsskolan och Blodstenen), särskilt om exploateringen av Eriksbergsskogen genomförs och den gröna infrastrukturen/norra skogslänken till Stads-skogen ändå försvinner.

Flera skriver att parkeringsytor och garagelängor gärna får ersättas med bebyggelse men att grönytorna/gårdarna mellan husen behövs, att närheten är viktig och att det behövs gröna ytor för lek och rekreation i anslutning till husen. Att Ekebydalen och Hågaladalen inte kan uppfylla behovet av daglig närhet till grönska. En boende anser att gårdarna behöver få sol och ljus ända ner på marken och fyra enskilda boenden som lämnat in identiska yttranden skriver att gården på Granitvägen 12 B blir väldigt mörk, att det är skuggigt redan nu och undrar om något kommer att kunna växa där. En boende undrar om det finns en minsta rekommenderad yta per person som ska finnas runt ett hus.

Några önskar bevara hus-i-park kring skivhusen. En boende föredrar de mer naturliga inslagen som bevarade bergsknallar och gamla tallar framför anlagda trädgårdar är därför angelägen om att dessa inslag ska bevaras istället för att tas bort och ersättas av anlagda grönområden. En annan skriver att det i nuläget inte finns några bostadsgårdar som kan upplevas som privata, utan alla miljöer är öppna för att röra sig som man vill som cyklist eller gångare. Anser att det när man bygger är viktigt att man håller dessa rörelsemöjligheter öppna och inte stänger till dem genom nya hus och gator. Ytterligare en boende betonar att gårdarna inte bör byggas runt så att de upplevs för privata.

En boende önskar att det vid händelse av att Uppsalahem säljer en del av sin mark till bostadsrätter vore kul om det gick att upprätta gemensamma gårdar för bostadsrätter och hyresrätter så att boende i de olika boendeformerna möts. Detta för att slippa bostadsrättsföreningar som sluter sig kring en gård som inte kan utnyttjas av andra boende i närheten.

Stadsbyggnadsförvaltningens bedömning

Planprogrammets genomförande innebär en högre grad av slutna gårdar än idag i flera delområden. Men de ska inte slutas helt. Med delvis öppna gårdar skapas bättre förutsättningar för att den tillkommande bebyggelsen bidrar till att bevara kvaliteter som ljus, luft och grönska. Den gröna karaktären är en stor del av Eriksbergs identitet och mycket uppskattad av många boende. Att jobba mot att den gröna karaktären fortfarande ska vara tydligt avläsbar i en förtätad och mer urban miljö är därför prioriterat. Gränsdragningen för privat och offentligt behöver inte vara otydligt för att det finns släpp mellan husen. Den kan skapas med låga avgränsningar och en tydlig gestaltning.

Förgårdsmark kan utformas och utnyttjas på olika sätt för att förhindra att en yta upplevs som död. Grön förgårdsmark har en viktig roll i att skapa ett område som upplevs som både urbant och grönt.

Utformningen av området "parken" i och omkring grusplanen vid Eriksbergsskolan är ännu inte detalj-studerad. Ambitionen är att ytan ska kunna användas ännu mer och bli en viktig målpunkt för både skola och allmänhet. Ytan ska utformas för att kunna tillmötesgå skolans behov av idrott lek och rekreation. Det finns inga planer på att ta bort möjligheten att åka skridskor på vintern.

Förtätningen av Eriksberg kommer att innebära att ny bebyggelse tillkommer på befintliga parkeringsplatser men också på grönytor. Utifrån de stora förändringar som ett genomförande av planprogrammet innebär så är ambitionen att de nya gårdsmiljöerna ska bli så gröna som möjligt, givet de lokala förutsättningarna.

Stora delar av planprogrammets grönstruktur har anpassats för att det fortfarande ska finnas god tillgång till gröna miljöer med inslag av bevarad natur och bergsknallar. Inslag av bevarad natur är en viktig del av Eriksbergs topografiska anpassning och identitet. Och ska därför visas stor hänsyn vid förändring av parker, platser och ny bebyggelse.

Det finns dock inget krav på att ett program ska tas fram utan det är kommunen själv som avgör om och när det behövs. Eftersom Eriksberg är ett stort område, med potential att utvecklas enligt Uppsala

kommuns översiktsplan, har kommunen valt att inleda planeringen med ett program som ska ange riktlinjer för den fortsatta detaljplaneringen.

Planprogrammet ställer inga krav på att eventuella bostadsrättsfastigheter ska dela gård med befintliga hyresfastigheter.

Trafik

Generella synpunkter

Liberalerna: Liberalerna ser gärna att kollektivtrafik och cykel- och gångstråk utvecklas ytterligare men påtalar att bilen kommer att ha en given plats även i framtiden. Oavsett vilket drivmedel bilarna går på (Liberalernas förhoppning är att el-bilen slår igenom i större skala mycket snart) så behövs parkeringsplatser och fungerande trafikleder och stadsgator. Trots Uppsala kommuns ambition att fler ska åka kollektivt alternativt cykla, måste det beredas goda möjligheter för de som ändå behöver använda bil att tanka/ladda och tvätta dessa på närliggande och miljövänliga stationer.

Centern: Anser att det viktigt att trafik- och infrastruktursituationen i Eriksberg ses över. Det är positivt att cykelvägsnätet ska ses över så att stadsdelen hålls ihop bättre. Centern ser motsvarande behov också för övriga delar av trafiknätet, och menar att en ny trafikplan för området bör tas fram. Denna bör ingå som en del i en större trafikplan för Södra staden.

Omsorgsnämnden: Vill understryka att man vid anpassning av rörelsestråk och mötesplatser inom planområdet tar nödvändig hänsyn till alla personer, oavsett funktionsförmåga och särskilt för personer med olika typer av kognitiva funktionsnedsättningar. Det handlar exempelvis om val och utformning av beläggning, trygghet i trafikmiljön och att barriärer undviks. Rörelsestråk och mötesplatser behöver också vara tydliga och präglas av god orienterbarhet.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden: Ser positivt på den rörelseplan som tagits fram för att förändra området från att i huvudsak vara uppbyggt för att passa ett bilberoende samhälle till ett samhälle som främjar ett hållbart resande. I rörelseplanen anges olika scenarier och det som kallas för högsenario skulle innebära en ökning med 50 % av trafiken längs Norbyvägen. Miljöförvaltningen har haft flera klagomål om störande buller i detta område och särskilt längs Norbyvägen. Det kan förutom trafikbuller även innebära en ökad olycksrisk för gående och cyklister. Att utforma området så att hållbart resande prioriteras är därför av högsta vikt. Nämnden ser därför positivt på att flera förslag för att främja hållbart resande lyfts fram i rörelseplanen och exploatering bör säkerställa att dessa genomförs.

Uppsalahem: Efterfrågar sektioner för gator som ska tillkomma eller ändras. Utan förslag på sektioner är det svårt att skapa sig en uppfattning om vilken typ av gata och till vilken bredd kommunen avser anlägga.

Hyresgästföreningen och HUS: Ser mycket positivt på att Eriksberg, som idag är en i huvudsak bilorienterad stadsdel med stora parkeringsytor, ska göras om till en stadsdel som prioriterar andra transportmedel än bilen.

Handelskammaren: Anser att trafikplaneringen med nya gator och sträckningar förefaller ändamålsenlig och i linje med den nya bebyggelsens behov. Påpekar vikten av god framkomlighet vid Väster-torg, tillkommande bebyggelse och skolorna (med hämtning och lämning) fortsatt garanteras och att inte onödiga hinder och restriktioner tillkommer.

Klimataktion Uppsala: Ser positivt på kommunens mål att resandet skall vara klimatsmart och effektivt. Uppmanar till åtgärder som kan göra privatbilismen fossilfri, elstolpar för snabbbladdning av elbil och bilpooler. Anser att det skall vara närmast till cykelparkering och kollektivtrafik, sedan bilpool och därefter parkeringsgarage.

Jordens vänner: Saknar visioner och undrar hur bilismen ska minimeras till förmån för kollektivtrafik när man planerar som man alltid gjort, med försämrad luftkvalitet som följd på grund av trängre gaturum.

Uppsala IF (UIF): Påtalar verksamhetens behov av att det är viktigt att det är trafiksäkert för barn och ungdomar att ta sig till planer och hallar från olika håll. Och att det är viktigt både ur hälso- och miljösynpunkt att föräldrar inte ska behöva skjutsa till och från träningar. Önskar att det vid den närmare planeringen att stor vikt läggs vid barnens behov av att själva ta sig fram i Eriksberg.

Uppsala pensionärsföreningars samarbetsråd (UPS): Har fått påpekanden om att trafikmiljön inte alltid är säker, främst på grund av biltrafik som inte är hänsynsfull, bl a längs Stigbergsvägen. Anser att åtgärder för att trygga trafikmiljön måste vidtas.

Lokala Hyresgästföreningen, Täljstenen: Påtalar att fler människor betyder fler bilar och undrar hur gatuplaneringen ser ut. Tolkar programmet som om det finns en förhoppning om att "tänka bort" biltrafiken. Anser att man först måste planera för och budgetera för en ordentlig kollektivtrafik och att smala gator med plats för cykel och gångtrafikanter ger upphov till en långsam trafik där även busstrafiken drabbas.

Eriksbergs egna hem- och fruktodlareförening: Påtalar att befolkningsökningen i Eriksberg kommer att medföra en ökad trafikbelastning inom Eriksberg men framförallt till och från Eriksberg. Är oroliga för den ökande trafikmängden framförallt i rusningstid när folk ska till och från arbetet och menar att det redan idag är trångt, framför allt vid Bergaskolan och in mot stadens centralare delar. Undrar hur kommunen kommer att säkerställa de kommunala transporterna förbättras och att cykelvägarna byggs ut för att klara den ökade trafik som kommer av den ökade exploateringen? Önskvärt vore såklart att de som får möjlighet att bygga dessa nya bostäder också är med och finansierar förbättrade kommunikationer?

Bostadsrättsföreningen Bergshöjden: Uttrycker oro för trafiksituationen med ökat trafikflöde vid tillfartsvägarna, menar att ett dramatiskt ökat behov av parkeringsplatser skulle kunna orsaka stora problem och försämma livsmiljön och boendekvalitet för stadsdelsinvånarna.

Bostadsrättsföreningarna Gnejsen respektive Berget: Anser att den ökade trafikmängd den stora förtätningen medför oroar starkt.

Bostadsrättsföreningen Sandstenen 1: Anser att trafiklösningarna berörs endast flyktigt i planprogrammet. Påtalar att biltrafiken på Granitvägen har ökat betydligt på senare år och att hastigheterna ofta är för höga, särskilt på delen mellan Eriksbergsvägen och 30-området vid skolan, att många djur har fått sätta livet till, att personskador har förekommit och nerkörda refuger. Anser att en hastighetsbegränsning till 30 km/h längs hela Granitvägens sträckning skulle vara välmotiverad men att det vid en utbyggnad av Eriksberg blir än mer angeläget att sänka hastigheten och att ordna fler övergångsställen längs hela sträckningen, helst med trafikljus och/eller andra farthinder. Påtalar också att trafiken från Eriksberg mot Flogsta ökat kraftigt på Ekebydalsvägen intill Hågaån och att bättre trafiklösningar måste sökas, att risken är stor för föroreningar av ån.

Fastighetsägare Eriksberg ■■■: Undrar hur den ökade trafiken ska hanteras, anser att det inte är tillräcklig styreffekt i att ha ett lågt parkeringstal. Menar att bilarna redan idag svämmar över i området,

påtar att det blir allt vanligare med kantstensparkeringar i egnahemsområdet trots att nuvarande befolkning har lägre bilinnehav än motsvarande tätortsbefolkning. Undrar om man undersökt hur restiden med buss påverkas, menar att det med 5-minuterstrafik från Eriksberg kan bli trängsel på Norbyvägen när fler bussar ska åka där.

Fastighetsägare Eriksberg ■■■: Många barn rör sig i området och med mer trafik ökar risken för olyckor.

Boende i området skriver:

Många Eriksbergsbor berör trafikfrågor i sina skrivelser. Några anser att prioriteringen av gång, cykel- och kollektivtrafik är bra medan andra anser att biltrafiken och bilarna fortsatt kommer att ta mycket plats oavsett planprogrammets ambition. *"Uppsala har en lovvärd trafikpolicy med utbyggd kollektivtrafik och cykelbanor men människor kommer att ha sina bilar detta till trots, kanske inte för att åka in till centrum men till arbetsplatser och shopping-centra runtom (tyvärr)."*

En boende anser att det är en god idé, när det ändå ska byggas och förtätas, att prioritera cyklar, fotgängare och i viss mån busstrafik över bilism, eftersom bilarna tar så mycket mer plats än vad övriga trafikslag gör. *"I dagens samhälle kan jag inte se att det är försvarbart att fortsätta planera för bilar istället för att prioritera t.ex. bostäder och/eller grönytor."* En annan anser att stora delar av resorna och transporterna bör kunna ske genom en planerad utbyggnad av kollektivtrafik, cykelvägar och promenadstråk för att minska behovet att använda privatbilar i stadsmiljön. Att minskad privatbilism i stadsmiljön minskar föroreningar, buller, olyckor och slitage på vägarna och att en satsning enligt skisserade riktlinjer ger båda privata och samhällsekonomiska vinster.

En boende anser att man, om vill att invånare i större utsträckning ska använda alternativa färdmedel, behöver öka möjligheterna till busstransport m.m. och närheten till det man behöver, även för de som redan bor i området. Hen saknar en vision om hur man kan bemöta och uppmuntra ett ökat kollektivt åkande, en plan för hur återvinning skall kunna ske i närområdet med utökat stöd från kommunens återvinning och en utredning kring vilken typ av service/verksamhet som gör att Eriksbergsborna behöver transport in och ut ur Eriksberg ofta, tex träningsanläggningar av typen simhall eller Systembolag samt en vision om vilken service som skulle kunna tillföras. En annan boende påpekar att behovet av bil inte minskar per automatik bara för att man bygger tätt.

En Eriksbergsbo lyfter årstidsvariationen och menar att det är många i Eriksberg som cyklar till sina jobb. Personen cyklar dagligen i regn och snö, tacksam att cykelbanorna hålls rena från snö redan tidigt på morgonen, men påtar att många ställer undan sin cykel vintertid och tar bilen eftersom det kan vara krångligt med bussbyten om man ska lämna och hämta barn i anslutning till jobbet. En boende påpekar att det inte alltid går att åka buss eller cykla även det är bra många gånger, att vid lite längre resor och för transporter är bilen fortfarande det bästa alternativet.

En boende anser att hela Eriksberg, inklusive Granitvägen och Norbyvägen bör ha tvingande 30-gräns.

Flera Eriksbergsbor anser att utbyggnaden är för stor och undrar hur den ökade trafiken och behovet av parkeringsplatser ska tas om hand.

Övriga skriver:

En person föreslår ett modellområde för ett bilfritt samhälle. *"Bygg bort biltrafiken. Det är inte hållbart att bygga fram biltrafik"*.

En annan refererar till att det i programmet står att är Eriksberg en bilorienterad stadsdel och anser att det inte stämmer. Att en av de kvalitéer som finns i miljonprogramsområden är att det finns stora ytor där inte biltrafik kan åka och det gynnar fotgängare och cyklister. Anser att fler gator kommer innebära en förändring i en riktning där bilen kommer ta större plats. Men påpekar att det finns mycket

markparkering i området och att de platserna med fördel kan omvandlas till hus med underliggande garage.

En person skriver att det har blivit mycket svårare för bilpendlare att ta sig ut på E4 när Rosendal byggdes och undrar hur det ska bli nu. Om det inte finns några planer för alternativa bilvägar och utvidgning av vägen ut mot E4 kommer det att korka igen på morgnar och eftermiddagar och tillslut kommer det bli omöjligt för oss att bo kvar här, då en i familjen bilpendlar.

En samfällighetsförening i till programområdet angränsade stadsdel skriver att en fler boende i Eriksberg kommer innebära att trafikvolymen från Eriksberg över Ekebydalsvägen och Flogstavägen till Enköpingsvägen/Bärbyleden ökar. Att detta trafikstråk redan är vältrafikerat och fungerar som en genomfartsled för trafik som tar sig från de sydvästra stadsdelarna till Enköpingsvägen/Bärbyleden. Påtalar problem med hastigheten längs Flogstavägen, att vägens beskaffenhet inbjuder till högre hastigheter än tillåtna vilket innebär bullerstörningar för boende längs vägen. Skriver att en bullerdämpande häck togs bort när ny gång- och cykelväg längs Flogstavägen byggdes. Anser att kommunen ska vidta åtgärder för att minska den bullerpåverkan som fler boende i Eriksberg kommer medföra. Föreslår att vägens utformning ändras så att hastigheten sänks eller att föreskriven hastighet sänks.

Stadsbyggnadsförvaltningens bedömning

En av översiktsplanens (ÖP 2016) prioriteringar är ”Hög tillgänglighet med smarta transporter”. Prioriteringen innebär en satsning på att en ökad andel resor ska ske med kollektivtrafik samt gång- och cykel. Målsättningen är att kollektivtrafik, gång- och cykeltrafik tillsammans ska utgöra minst 75 procent av resandet inom staden 2050. Därför ska all planering sträva efter en lokalisering och utformning av bebyggelsen som stödjer att en hög andel av resorna kan ske med kollektivtrafik, gång och cykel samt bidrar till ett lågt bilberoende. Inom programområdet innebär det att flera nya sammankopplande gång- och cykelvägar med ökad orienterbarhet föreslås och att mer bebyggelse och fler verksamheter blir möjliga längs utpekade noder och stråk. Stora målpunkter som skolor och idrottsanläggningar har speciellt behov av goda gång- och cykelförbindelser vilket föreslås i programmet. Detta för att fler ska få nära till mer och på så vis minska behovet av längre transporter. I modernistiska stadsdelar har biltrafiken prioriterats med stora trafikleder som fungerar som barriärer och mycket god tillgång på parkering. Trafikseparering har dock även haft fördelen att områdena ofta har goda interna gång- och cykelstråk.

Ett förslag finns till trafiklösning i programmet, den har haft en trafikutredning som underlag som visar på god framkomlighet även med ett utbyggt förslag. Ambitionen är en ökad sammankoppling av stadsdelens idag separerade delar. Samrådsversionen hade flera sammankopplade gator, i den reviderade versionen har Stigbergsvägens förlängning till Marmorvägen utgått till fördel för en sammankopplande gång- och cykelväg. Syftet är att skapa bättre förutsättningar för park samt säkra skolvägar. Någon ytterligare utredning av trafiken i Eriksberg på programnivå planeras inte tas fram. Framkomlighet för kollektivtrafik är en fråga som kommunen arbetar kontinuerligt med, framkomlighetsåtgärder prioriteras,

Bilen kommer trots ökat resande med cykel och kollektivtrafik ha en given plats även i framtiden och det kommer behöva parkeringsplatser. Programmet tar höjd för detta genom en prioritering av olika parkeringslösningar för bostäder där parkering i mobilitetshus prioriteras högst. Dessa kan placeras strategiskt vid infarter för att minska den interna trafiken och går att kombinera med verksamheter och drivmedelsförsäljning/laddning. I andra hand ska parkering lösas på den egna fastigheten, detta innebär oftast i underjordiska parkeringsgarage. Programmet syftar till att markparkeringar ska undvikas då dessa är ytkrävande och inte innebär ett effektivt användande av marken. Mängden parkering som avses finnas för bostäder och andra användningar styrs genom Uppsala kommuns parkeringstal, dessa kan komma att ändras över tid och används vid detaljplanering och bygglovgivning. Parkeringstalen uppmuntrar till bilpooler och andra lösningar genom att exploatören då inte behöver bygga lika många parkeringsplatser. Det finns möjlighet att styra i vilken grad kantstensparkerings får finnas, vilka hastigheter som ska gälla etc., denna bedömning görs inte på programnivå.

Hur befintliga och tillkommande gator ska utformas exakt styrs inte i planprogrammet men prioriteringen av gång- och cykeltrafik ska vara vägledande. Vid projektering och anläggning tas alltid hänsyn till personers olika behov samt anpassning till hög trafiksäkerhet för i första hand oskyddade trafikanter. Programmet pekar ut vissa gator som extra viktiga för kollektivtrafiken där god framkomlighet för denna ska prioriteras. Exakta sektioner för gator avses sättas i kommande detaljplaner.

Vid kommande detaljplanearbeten studeras alltid trafikbuller mer i detalj. Acceptabla bullernivåer styrs av trafikbullerförordningen. Tillkommande bebyggelse kan beroende på placering bidra till minskade bullernivåer i bakomliggande områden.

Luftkvaliteten i Eriksberg är generellt mycket god. Vid efterkommande detaljplanering bedöms och utreds de lokala förutsättningarna för bebyggelsen i förhållande till luftföroreningar.

Flogstavägen ligger utanför programområdet och hanteras inte specifikt inom programarbetet. Enligt kommunens översiktsplan kommer stora delar av södra Uppsala utvecklas för bebyggelse. Möjligheten att kunna använda gatorna som genomfartsled kommer begränsas. Ekebydalsvägen föreslås rätas ut för att skapa bättre förutsättningar för kollektivtrafik och öka trafiksäkerheten. Hastighetsbestämmelser för olika vägar ses kontinuerligt över inom kommunen liksom eventuella åtgärder som behöver göras. Detta hanteras inte på programnivå.

Vägnätet

Generellt

Eriksbergs socialdemokratiska förening: Skriver att de sammankopplande vägarna i förslag bör utgå och att det ska fortsätta vara vändplaner för att undvika genomfartstrafik, skapa låga hastigheter och säkert för framförallt barn. Man önskar även att Granitvägens utformning ses över samt att det utförs bullerdämpande åtgärder.

Cykelfrämjandet Uppsala (CFU): Anser att det är bra att Ekebydalsvägen rätas ut då det minskar trycket på Norbyvägen norrut om denna väg väljs.

Styrelsen för Karlsro scoutkår: Skriver att även om scoutkåren inte vill basera verksamheten på bilar, så behöver de ha möjlighet att kunna köra fram till lokalerna. De lastar läger- och hajkmateriel och det behöver vara tillgängligt. Den som har svårt att gå ska också kunna komma fram.

Boende i området skriver:

En boende anser att en första förutsättning för fler bostäder i Eriksberg är att vägnätet förbättras. Menar att trafiken på Eriksbergsvägen, Ekebyvägen, Norbyvägen och Stigbergsvägen är besvärlig liksom trafiken över fälten till Flogstavägen, delvis på grund av många parkerade bilar eftersom antalet p-platser är underdimensionerat. Personen anser att framkomligheten och säkerheten för gång- och cykeltrafikanter samt bilar och kollektivtrafik bör ökas redan nu.

En boende anser att kommunen bör skippa de nya vägar som finns i förslaget. Anser att fler vägar uppmanar till mer biltrafik och ser inte att det skulle behövas i Eriksberg som har väldigt bra bussförbindelser. En annan boende skriver att så många gator som möjligt bör vara säckgator. En skriver: *"Försök hålla trafiken borta från bostadsområdena, de bilfria områdena mellan höghusen längs Granitvägen gör att barn kan leka oövervakade och ger en lugnare miljö även för de vuxna."*

En boende anser att de ändrade vägsträckningarna och idén om ett större centrum är mycket bra, att det innebär mer av stadskaraktär och mindre av förort.

En boende är bekymrad över ökad trafik på Norbyvägen och andra tillfartsvägar. En annan skriver att vägar till och från området måste förbättras, till exempel möjligheten att ta sig ut på väg 55. En person

menar att fler boende kommer att innebära ett enormt ökat tryck på vägnätet och att utfarten vid ICA Väst i Flogsta kommer att behöva ses över. *"Den utfarten utgör idag en ""propp"" och är redan i dagsläget en stor trafikfara!"*

En boende skriver att ett boende längs med stadsstråken inte kommer bli attraktivt för att mängden trafik kommer störa. Hen påpekar att specifikt Norbyvägen bör behållas som "landsväg" med grönt runt.

Ett antal boende menar att säckgatorna inte bör bindas ihop för att det skapar trafik som genar genom området. Ett par boende menar också att kopplingen mellan Granitvägen/Marmorvägen i höjd med Skogbergsvägen inte behövs.

En boende tycker att omdragningen av Ekebydalsvägen är bra, men att gång- och cykelvägen borde ligga längre från vägen. Samma boende anser att Hågabron bör breddas och rustas upp.

Flera boende anser att det är svårt att ta sig från Eriksbergs med bil och att trafiksituationen i Flogsta och södra Uppsala måste förbättras. En boende tycker en länk till Enköpingsvägen ska säkras.

En boende tycker Granitvägen måste breddas.

En boende anser att det är dåligt och trafikfarligt med befintliga utfarter mot Eriksbergsvägen då denna upplevs som genomfartsgata och inte som en villagata.

Flera boende önskar fartdämpandeåtgärder på en mängd olika platser i Eriksberg.

Övriga skriver:

Ett par skriver att trafiksituationen på Flogstavägen bör beaktas vid en eventuell förtätning av Eriksberg, att hastighetsbegränsningar, trafik hinder etc. måste övervägas. Påtalar att genomfartstrafiken redan nu är tät med ofta förekommande överträdelser av gällande hastighetsregler, hög bullernivå m.m.

En yttrande skriver att det behövs en västlig länk i Uppsala.

En yttrande menar att det behöver säkerställas god framkomlighet för alla trafikslag på Norbyvägen.

Stadsbyggnadsförvaltningens bedömning

Nya gator måste komma till för att skapa möjlighet till ny bebyggelse och behövs för angöring, räddningsfordon etc. En ambition i planprogrammet är att tydligare koppla samman Eriksbergs separerade bostadsområden för att skapa högre genomströmning genom tydligare tryggare stråk kantade av bebyggelse. Detta innebär fler sammankopplingar av dagens säckgator och bidrar även till en bättre spridning av trafiken. I det reviderade förslaget har förlängningen av Stigbergsvägen till Marmorvägen tagits bort för att skapa bättre förutsättningar för park och säkra skolvägar. Detta innebär även att det inte finns en rak ny genomfart och trafiken bedöms inte gena genom området.

Hur befintliga och tillkommande gator ska utformas exakt styrs inte i planprogrammet men prioriteringen av gång- och cykeltrafik ska vara vägledande. Vid projektering och anläggning tas alltid hänsyn till personers olika behov samt anpassning till hög trafiksäkerhet för i första hand oskyddade trafikanter tas. Programmet pekar ut vissa gator som extra viktiga för kollektivtrafiken där god framkomlighet för denna ska prioriteras. Exakta sektioner för gator avses sättas i kommande detaljplaner. Det finns möjlighet att styra i vilken grad kantstensparkering får finnas, vilka hastigheter som ska gälla etc., denna bedömning görs inte på programnivå. Ekebydalsvägen föreslås rätas ut för att skapa bättre förutsättningar för kollektivtrafik och öka trafiksäkerheten. Trafiklösningar utanför programområdet kan i framtiden behöva förändras men detta avses inte studeras i programmet. Befintliga utfarter på Eriksbergsvägen avses inte tas bort, vid detaljplanering av nya områden mot vägen så utreds utfarter speciellt.

Bostäder kan utformas så de blir attraktiva längs gator, de kan även bidra till bättre boendemiljöer ur trafiksynpunkt för de bakomliggande bostäderna. Stadsstråken längs med Granitvägen och Norbyvägen har en medelhög årsdygnstrafik och ökningen bedöms enligt trafikutredningen inte bli stor.

Bullerutredningar utförs vid behov under detaljplanearbeten. Bullerdämpande åtgärder kan även vid behov behöva göras i efterhand och beroende på situationen kan detta handla om olika lösningar som t ex hastighetsjusteringar, byte av fönster etc.

Vid Ekebydalsvägen avses ny dragning och cykelbana ansluta mot befintliga.

Granitvägen

Brf Gnejsenhus: Undrar hur trafiksäkerheten på Västertorg ska kunna garanteras om torget ska gå över vägen.

Fastighetsägare Eriksberg [REDACTED]: Anser att Granitvägen utgör en trafikbarriär, som genom sin bredd och trafikens höga hastighet försvårar kontakt mellan villakvarter och kvarter med flerfamiljshus i Eriksberg. Granitvägen kommer framgent att få ytterligare trafik och förstärkas som kollektivtrafikstråk. Det finns skäl att noga tänka igenom hur gatan ska utformas och trafiken styras så att i synnerhet barn inte hindras från att röra sig i området.

Boende i området skriver:

En boende anser att Granitvägen ska breddas, husen inte ska byggas så nära vägen. En annan föreslår sänkt hastigheten på Granitvägen och anser att det är redan nu svårt att korsa gatan vid Västertorg och längre bort på vägen där bilarna står tätt parkerade längs trottoarerna. Att det kommer bli ohållbart med mer trafik och fler fotgängare.

Flera boende önskar hastighetsbegränsningar på Granitvägen. Ett antal boende påpekar trafikfarligheten i kurvan mot Eriksbergsvägen.

Stadsbyggnadsförvaltningens bedömning

Bebyggelse intill Granitvägen syftar till att stärka den som stadsgata och minska barriäreffekten som finns idag. Vägen är utpekad som att den ska ha god framkomlighet för kollektivtrafiken, vilket kan innebära en annan sektion än dagens och utformning av Västertorg. Den exakta utformningen av vägen kommer studeras i framtida planarbeten och genomförandeprojekt. Det finns möjlighet att styra i vilken grad kantstensparkering får finnas, vilka hastigheter som ska gälla etc., denna bedömning görs inte på programnivå.

Stigbergsvägens förlängning

Föreningen Vårda Uppsala (FVU): Menar att nya genomfartsgator genom området, dels förstärker förändringen från "hus i park"-modellen, som bygger på utifrånmatning av trafik till bostadsområdet men ej genomfartstrafik, och dels ger många andra generellt negativa, för att inte säga farliga, effekter av ökad trafik.

Cykelfrämjandet Uppsala (CFU): Anser att det är bra med säckgator, vill ej ha förlängning Stigbergsvägen till Marmorvägen och vidare till Blodstensvägen. Motverkar intentionen om att minska bilåkandet enligt CFU.

Klimataktion Uppsala: Anser att man bör begränsa genomfartstrafik och bilanvändande bör fortsätta bygga med säckgator.

Yimby: Bra med förlängningen av Stigbergsvägen.

White arkitekter: Anser att förlänga Stigbergsvägen och förbinda den med Blodstensvägen är en god idé.

Bostadsrättsföreningen Gnejsenhus: Anser att den föreslagna förlängningen av Stigbergsvägen till Marmorvägen innebär en gata mycket nära befintlig (och planerad?) bebyggelse. Undrar hur det planeras det t.ex. skolbarn som måste korsa gator där det i dag är ett grönområde?

Bostadsrättsföreningen Västertorg: Anser att det är svårt att förstå vilket trafikbehov förlängningen av Stigbergsvägen är tänkt att lösa, att väg från Täljstenen till Västertorg redan finns.

Boende i området skriver:

Många enskilda Eriksbergsbor har lämnat in yttranden som berör Stigbergsvägens förlängning. Flera anser att det blir osäkert, inte minst för barn och äldre, när trafik dras in i området. Att det innebär att skolvägen blir osäker, att det resulterar i minskade grönområden och mer buller. Några undrar hur miljövänligt det är förlänga vägen och andra skriver att det inte finns anledning att anlägga en ny väg som förbinder Granitvägen med Marmorvägen, att det redan nu går att nå skolorna med bil. En person menar att föräldrar som lämnar och hämtar barn med bil vid skolan inte längre har någonstans att parkera om vändplanen försvinner. En boende menar att det utan vägen blir lättare att gå och cykla, som kommunen vill. En boende vill att en mer slingrande variant av Stigbergsvägens förlängning bör övervägas och som bör gå in längre öster ut än i förslaget, hen önskar också att den ska gå i en tunnel under befintlig bebyggelse för att ej ta gårdsyta i anspråk. En boende anser att det ska vara en så rak sammankopplingen mellan Stigbergsvägen och Blodstensvägen som möjligt. En boende tycker att korsning Granitvägen/Stigbergsvägen är stökig och kommer bli stökigare om Stigbergsvägen förlängs.

Övriga skriver:

En Norbybo anser att Stigbergsvägens förlängning mot Marmorvägen inte bör vara öppen för biltrafik utan enbart för cykeltrafik. Detta för att ge fler barn möjlighet att ta sig till Hågadals- och Eriksbergsskolorna utan att korsa en trafikerad gata.

Stadsbyggnadsförvaltningens bedömning

Programmets intention är att stadelens områden blir mer sammankopplande och att gå bort från gator som är enbart matargator. Därför föreslås vissa sammankopplingar av gatorna och bebyggelse längs gatorna. Syftet är att skapa mer stadsmässighet, trygghet och orienterbarhet. I det reviderade förslaget har förlängningen av Stigbergsvägen till Marmorvägen tagits bort för att skapa bättre förutsättningar för park och säkra skolvägar i det specifika läget. En större gång- och cykelväg föreslås i samma läge och kommer fungera sammanbindande och strukturerande. Eventuella utformningar av gatumiljö studeras närmre i senare skeden. Sammankopplingarna stödjer en större spridning av trafiken, då säckgator leder all trafik till ett fåtal punkter. Den trafikutredning som gjorts visar på att det fortsatt kommer vara god framkomlighet.

Marmorvägen

Brf Fältspaten: Anser att Marmorvägen och Blodstensvägen inte ska kopplas ihop då det innebär att folk kommer gena genom området samt att det kommer trafik för nära Hågadalsskolan. Kopplingarna bör istället ersättas med stora gång- och cykelvägar.

Boende i området skriver:

En Eriksbergsbo påtalar att Marmorvägen har en hög trafikbelastning morgon och eftermiddag med en strid ström av vårdnadshavare som hämtar och lämnar barn i skola och förskola. Upplyser om att det ofta är trångt på vändplatsen och att de tillfälliga parkeringarna är överfulla, hoppas att kommunen betänker detta vid planeringen av gator och cykelvägar, för att undvika störningar och trafiksäkerhetsproblem.

Stadsbyggnadsförvaltningens bedömning

Marmorvägen föreslås få en sammankoppling med Blodstensvägen vilket fungerar sammankopplande och hjälper till att sprida ut trafiken. I det reviderade programmet har Stigbergsvägens förlängning till Marmorvägen tagits bort. I och med detta finns ingen direkt genomfart. Programmet styr inte den specifika utformningen av allmän plats. Det finns möjlighet att styra i vilken grad kantstensparkering får finnas, vilka hastigheter som ska gälla etc., denna bedömning görs inte på programnivå. Denna typ av frågor berörs i efterkommande detaljplanearbeten.

Gång- och cykeltrafik

Generellt

Uppsalahem: Att bilen som färdmedel nedprioriteras inom området ligger i linje med Uppsalahems vision. Välkomnar att satsningar på cykeltrafik görs genom bland annat förstärkning av cykelvägar längs huvudstråk som Granitvägen och Norbyvägen.

Äldrenämnden: Skriver att topografin och karaktären i området har försvårat orienterbarheten och tillgängligheten för främst äldre med nedsatt fysisk och kognitiv funktionsförmåga. Vill därför betona vikten av att programmets ambition att förbättra gång- och cykelkopplingarna inom området genom att öka tydligheten, genheten och tryggheten fullföljs.

UL: Anser att föreslagen utbyggnad av gång- och cykelvägar uppmanar till hållbara färd sätt och bidrar till att öka tillgängligheten till de näraliggande hållplatserna, vilket underlättar kombinationsresor och främjar hela resan-perspektivet.

Uppsala cykelförening: Ser positivt på strategin att prioritera hållbara resor och nedprioritera biltrafik till förmån för gång och cykel. Anser att det är bra att cykelnätet byggs ut kraftigt och att tillgång till cykelparkering vid stombusshållplatser och viktiga målpunkter finns med i planeringen. Men saknar visioner för hur cykel-, gång- och kollektivtrafik ska prioriteras över biltrafiken och anser att trafikplaneringen måste vara attraktiv för gående och cyklister, för att kunna skapa en levande stadsdel med mer liv och rörelse runt stadsdelscentrumet Västertorg, som önskas. Menar att fler bosatta i området kommer öka behovet av en väl utbyggd, tydlig cykelinfrastruktur. Föreslår byggande av ett eller flera bilfria bostadshus (med p-norm noll) med stor möjlighet till cykelparkering och refererar till cykelhuset Oh'boy i Västra hamnen, Malmö. föreslår Generellt sett att det byggs cykelrum och utrymmen för att tvätta och meka med cyklar i anslutning till bostadshusen.

Cykelfrämjandet Uppsala (CFU): Anser att det är av yttersta vikt att människors möjligheter att röra sig till fots och per cykel inte förändras på grund av förtätningen. Anser att möjligheten att enkelt till fots eller med cykel ta sig till naturreservat bör ha fortsatt hög prioritet.

Klimataktion Uppsala: Anser att det är bra att utbyggnaden av cykelbanor fortsätter så att området binds ihop.

Jordens vänner: Ser positivt på att det planeras för bättre tillgänglighet för fotgängare och cyklister som bor eller besöker eller reser genom Eriksberg.

Ekeby-Flogsta samrådskommitté (ESK): Anser programförslagets genomförande innebär att det blir besvärligare för gång- och cykeltrafikanter till och från Eriksberg. Att många skolbarn får en problematisk skolväg från Ekeby och Flogsta till skolor i bland annat Eriksberg.

Eriksbergs egnahems- och fruktodlareförening: Yrkar att kommunen säkerställer att cykelvägarna byggs ut i relation till de behov som kommer av exploateringen.

Brf Gustavsberg 4: Önskar gång- och cykelbana längs Karlsrogatan och Lindsbergsgatan. Samt övergångsställen på Karlsrogatan.

Boende i området skriver:

Flera enskilda Eriksbergsbor har lämnat in yttranden som berör gång- och cykelvägarna. En boende skriver *"Jag välkomnar satsningen på gång- och cykeltrafik till förmån för bilåkandet enligt planförslaget"*. En person skriver att det finns även för lite cykelvägar i området och att de som finns slutar i tomma intet. *"I en cykelstad som Uppsala måste det väl ändå vara prioriterat att se till att det är säkert att ta sig fram på cykel, speciellt om man planerar för ökad trafik i ett område!"*

En annan gillar det som skrivs om utvecklingen av cykelnätet, men påpekar att bra cykelparkeringar inomhus är också viktigt med tanke på väder och stöldrisker. Anser att cykelrum ofta är underdimensionerade för det verkliga behovet och därför tenderar att bli mycket fulla och trånga.

Stadsbyggnadsförvaltningens bedömning

Programmet förespråkar cykelparkeringar i närheten av stomlinjehållplatser, målpunkter och bostäder. Det finns redan i de nuvarande parkeringstalen stora möjligheter att jobba med mycket liten andel parkering om andra lösningar tillhandahålls. Planen kan inte styra exakt hur enskilda byggnader utformas i denna fråga. När kommunen själv är exploatör eller säljer mark finns vissa möjligheter att styra utbudet. Uppsala kommun är generellt sett positiv till en ökad andel cykel. Detta stärks inom programområdet genom att flera nya cykelvägar föreslås längs de större gatorna Granitvägen och Stigbergsvägen. Flera andra sammankopplande cykelvägar föreslås som kommer ha en högre orienterbarhet än idag. Kopplingar till omkringsliggande områden stärks. Det finns möjlighet att styra i vilken grad kantstensparkering får finnas, vilka hastigheter som ska gälla etc., denna bedömning görs inte på programnivå. De gång- och cykelvägar som pekas ut i programmet är de som bedöms ha störst vikt för sammankopplingen av området. Utöver dessa finns det även ett flertal befintliga och tänkbara framtida lokala stråk som kan komma till, dessa studeras inte närmre i programmet.

Säkra skolvägar

Utbildningsnämnden: Anser att utökning och kompletteringar av cykelstråk är positivt eftersom det förbättrar möjligheten för barn och unga att ta sig till skolan på annat sätt än i bil.

Boende i området skriver:

En boende uppmanar till att planera för att så många barn som möjligt ska ha en trygg skolväg, och att inte bygga vägar som uppmuntrar till att köra bil nära skolan. Påtalar att många skolor har problem med en ond cirkel där skolvägen inte känns trygg för barnen att gå själva, och därför skjutsar föräldrarna barnen med bil, och då blir det ännu mer biltrafik som gör skolvägen farlig. *"Just nu kan väldigt många barn gå till Hågalsskolan utan att korsa någon bilväg, eller kanske bara en, och det ser vi som jättebra."* En annan påtalar att en förtätning av trafiken kanske gör att man bör följa barnen till skolan.

Stadsbyggnadsförvaltningens bedömning:

Säkra skolvägar är något som prioriteras i programmet. I det reviderade förslaget har förlängningen av Stigbergsvägen till Marmorvägen tagits bort för att skapa bättre förutsättningar för park och säkra skolvägar i det specifika läget. Utformningen av konfliktpunkter är en annan viktig aspekt för trafiksäkerheten och studeras närmre i senare skeden.

Utformningen av gång- och cykelvägar och specifika sträckor

Uppsalahem: Anser att separerade cykelvägar inom området bör tillämpas i lägre grad. Separerade trafikslag inbjuder generellt till högre hastigheter och skapar breda gaturum. Uppsalahems uppfattning är att blandtrafik bör tillämpas på exempelvis Marmorvägen då både cykel- och biltrafik idag är relativt begränsad och även fortsättningsvis bedöms vara så. Den intima täthet och sammanlänkningen

mellan delområdena som för Uppsalahems del varit viktig att uppnå går förlorad genom att förlägga en så pass bred gata genom området.

Eriksbergs socialdemokratiska förening: Anser att den skola/förskola som föreslagits bör placeras så att den inte skär av cykelleden Eriksbergbanan. Påpekar att cykelleden används flitigt av elever och vuxna till och från skolorna, vårdcentralen, Västertorg.

Cykelfrämjandet Uppsala (CFU): Anser att det är viktigt att cykelvägar blir väl avskilda från gångbanor, åtminstone med olika beläggning. Gång- och cykelvägar måste vara tydligt separerade. Anser att det är viktigt med cykelvägar på båda sidor om Stigbergsvägen och Granitvägen och att det är bra med ny cykelväg mellan Hammarparken och Stigbergsvägen (söder om Pulkabacken). Anser att Hammarbanan viktig väg för skolbarn men att föreslagen dragning är en försämring: bättre att låta ligga och placera husen efter vägen men om ny cykelbana görs ska den ha minst samma bredd som dagens. Påpekar att cykelvägen mot Norby från Granitvägen vid Orstenen, dvs cykelstråket till/via skolorna, överfart Västertorg ej är med i förslaget till förmån för väg längs förlängning av Stigbergsvägen, vilket blir en omväg. Undrar över säker skolväg och påpekar att vägen måste vara optimal och säker.

”Det är bra att man i planprogrammet behåller Hammarparkens lekplats och en liten bit av det öppna naturstråket som redan idag har två gång- och cykelstigar ner till Eriksbergsvägen. De används av många som skall till Ekebydalen och dess kolonilotter. Åtminstone en gång- och cykelväg måste laggas in i programmet i detta stråk”

Anser att det behövs en ny cykelväg fram till bron över Hågaån och vägen till Håga by. Idag finns en cykelväg tvärs över fältet som är en genväg till/från Flogsta. Det är bäst om den behålls för dem som ska den vägen, annars gör en folkets stig här som så småningom måste asfalteras.

Styrelsen för Karlsro scoutkår: Anser att cykel och gång bör vara de trafikslag som dominerar i området. De tror att man kan tänka sig en central alléstruktur som sträcker sig från Västertorg ut mot fri-luftsområdet och vidare mot Norby. Anser att den cykelväg som nu går från Norby är mörk, backig och känns som baksidan på Blodstenen och föreslår att den ges betydligt mer rymd, för att upplevas trygg för t.ex. barn på väg till och från skola, scouting och friluftsliv även sena kvällar och morgnar. Samma typ av lockande, luftiga allé för gång och cykel föreslås sträcka sig upp mot Täljstenen och Västertorg för att där ansluta till stadens övriga nät. De skriver även att det också behövs betydligt bättre förbindelser för cykel mot Håga By, Stenhagen/Enköpingstullen och Flogsta.

Uppsala pensionärsföreningars samarbetsråd (UPS): Påpekar att gångvägar måste planeras så att de lätt kan användas för den som har svårt att röra sig - även vintertid.

Bostadsrättföreningen Västertorg: Anser att cykelbanan längs Granitvägens södra sida från Täljstenen till Glimmervägen som färdigställdes för ett par år sedan borde förlängas minst till Eriksbergsskolan i höjd med biblioteket. Anser att gång- och cykelvägen bör förläggas i ett gröns stråk där det idag finns parkeringsplatser, istället för föreslagna bostadshus längs Granitvägen.

Bostadsrättföreningarna Parken respektive Gnejsenhus: Skriver om cykelvägen längs Eriksbergsvägen, att den saknar tillräcklig belysning och upplevs osäker. De önskar upprustning och skriver att bättre belysning skulle öka säkerheten och tryggheten för gång- och cykeltrafikanter.

Bostadsrättföreningen Fältspaten: Skriver att trottoarerna i Eriksbergs villaområde är smala och framkomligheten för fotgängare och cyklister är dåligt utvecklad. Önskar att en gång- och cykelväg från Glimmervägen genom villaområdet och Sommarro fram till Lindsbergsgatan/ Karlsrogatan blir möjlig. De förstår att det förutsätter markanspråk i nuvarande bebyggelse, men bedömer att det inte bör förorsaka stora problem eller kostnader. Anser att denna genomfart är viktig för alla åldersgrupper, inklusive för barn som ska ta sig till Hågadals- och Eriksbergsskolan. Cykelvägen bör även förlängas längs Glimmervägen så att den ansluter till den som dras längs Granitvägen. Anser också att barn och

vuxna ska kunna ta sig till Ekebydalen på ett säkert sätt, över Eriksbergsvägen. Föreslår gång- och cykelbroar eller tunnlar mellan Eriksberg och Ekebydalen alternativt att Eriksbergsvägen delvis sänks ned under marken.

Fastighetsägare Eriksberg ■■■: Anser att övergångsställen över Granitvägen från villaområdet är dåligt placerade i förhållande till hur man rör sig och föreslår ett antal nya lägen samt flytt av busshållplatser. Anser att det vore bra med ett rejält, funktionellt och trafiksäkert övergångsställe med bra belysning för gångtrafikanter över Granitvägen mellan villaområdet/Sommaro och Graniten. Påpekar att skolbarn från de östra delarna av Eriksberg kan idag röra sig helt bilfritt ända till skolan när de väl korsat Granitvägen. *"Det är otroligt värdefullt och trafiksäkert. Bygg inte bort denna fantastiska möjlighet."* Önskar en cykelväg ända fram till skolan längs Marmorvägen men påpekar att det inte är genomtänkt hur man ska ta sig från rondellen in på Marmorvägen. Anser också att cykelbanan längs Norbyvägen ska kopplas ihop med den nya busshållplatsen, påtalar att den upplevs glömd.

Boende i området skriver:

Flera enskilda boende nämner Granitvägen och önskar att cykelvägen färdigställs efter Glimmervägen. Någon påpekar att många i dagsläget använder gångbanorna istället, vilket innebär både lagbrott och olycksrisk.

Flera nämner även Stigbergsvägen och att det saknas cykelbanor även där. En boende önskar dubbelriktad GC-bana längs hela Stigbergsvägen och att den ska vara upphöjd där Glimmervägen ansluter till Stigbergsvägen.

Ett par privatpersoner skriver om cykelvägen längs Eriksbergsvägen, att den saknar tillräcklig belysning och upplevs osäker. De önskar upprustning och skriver att bättre belysning skulle öka säkerheten och tryggheten för gång- och cykeltrafikanter.

Ett par enskilda boende påtalar önskemål om möjligheten att per fot eller cykel ta sig från Glimmervägen genom villaområdet och Sommaro fram till Karlsrogatan.

En annan Eriksbergsbo önskar fler "bevakade" övergångsställen över Norbyvägen. En boende är mer specifik och önskar ett övergångsställe vid busshållplatsen söder om macken.

Övriga skriver:

Några personer boende utanför programområdet, företrädesvis i Norby men även i Håga, berör gång- och vägarna i sina yttranden. En person skriver att gång- och cykelväg mellan Hågabädd och Eriksberg saknas. Hen påpekar att det finns pengar avsatta för att bygga under 2018 och önskar att denna inlemmas på ett bra sätt i byggplanerna.

En annan person anser att programförslaget riskerar att förstöra det cykelstråk som idag finns mellan Norby och Flogsta (och i förlängningen mellan hela södra staden och Flogsta/Stenhagen) och som går genom skogen nedanför Blodstensvägen, förbi Scoutgården, väster om Hågadalsskolan, öster om Eriksbergsskolan, över trafikljuset vid Granitvägen och sedan nedför nordsluttningen bakom pulkabacken och längs en gen rutt över Hågadal mot Flogsta. Personen saknar avsnittet mellan skolorna fram till Granitvägen och genvägen i nordsluttningen och över Hågadal. Hen anser att stråket är ett av stadsdelens viktigaste, att det är unikt genom att det genom hela planområdet bara har två korsningar med gata, varav en bevakad. Dessutom utgör det en gen rutt jämfört med både bil- och kollektivtrafik, vilket uppmuntrar till ökad cykeltrafik. Stråket bör därför inte läggas ned, utan i stället uppvärderas och utvecklas. Omläggningen i norrsluttningen ("nytt cykelstråk" som går längsmed den nya gatan) bör avskaffas till förmån för befintligt läge av cykelbanan. Bebyggelsen i det området bör planeras så att cykelbanans läge inte ändras.

En person skriver om utformningen av gångfartsområden och anser att de bör utformas så att de inte hindrar cykeltrafik, det vill säga det ska vara möjligt att passera runt/genom gångfartsområdet i normal cykelfart, lämpligtvis med nivåskillnad mot gångfartsområdets öppna yta.

En Norbybo har synpunkter på utformningen av en befintlig cykelväg. ”*Precis i plan områdets sydliga ytterkant finns en befintlig cykelväg. Den är dock dragen/planerad under en tid då cykelvägar skulle dras som berg- och dalbanor (samma fenomen finns tex i Gottsunda). Den behöver dras om så att man inte måste gå av cykeln i brant uppförsläp. Likaså gör nedförläppen att det blir en farlig utfart på Kvikstensvägen.*”

En annan person önskar att ny bebyggelse inte hamnar för nära befintliga cykelvägar. ”*När det gäller cykelvägarna, behåll grönskan runt dem!*”

Stadsbyggnadsförvaltningens bedömning

Framkomligheten för cykel är en viktig faktor för att öka attraktiviteten i färdstället och därmed mängden personer som väljer det. I vissa sträckningar behöver cykel kunna framföras i högre hastigheter. Detta främst längs de större stråken längs med hela Granitvägen, Stigbergsvägen etc., men även vissa sammanlänkande stråk. Vissa stråk är också extra viktiga för skolvägar speciellt när delar av området bebyggs och möjligheten att gå över kvartersmark minskar. Marmorvägen är ett sådant stråk som bedöms som viktigt ur skolvägssynpunkt och därför bör ha säkra gång- och cykelmöjligheter. På så sätt finns flera möjliga bilfria vägar till skolområdet.

Även säkerheten och den upplevda tryggheten längs med stråken är viktig för attraktiviteten för gång och cykel. Detta kan gälla t ex god belysning, säkra korsningspunkter och att det inte finns grönska där man kan bli påhoppad. De allmänna platserna exakta utformning sätts inte i programmet utan studeras närmre i senare skeden där dessa parametrar är viktiga. Gångfartsområden är områden där övrig trafik får framföras på gåendes villkor, detta gäller även cykel.

De gång- och cykelvägar som föreslås i programmet är de som anses vara av högst vikt och fungerar strukturerande och sammankopplande. Om ett stråk inte är utpekad innebär det inte att det ska tas bort om det är ett befintligt stråk eller att det inte är möjligt att anlägga nya stråk i lägen som ej är utpekade. Cykelvägen in till skolområdet är idag problematisk då den för in mycket trafik på området. Därför föreslås en ny sammankopplande cykelväg till öster om skolområdet. Den befintliga cykelvägen kommer finnas kvar med en underordnad roll. Förvaltningen anser att fler tvärkopplingar mellan villaområdet och Sommarro skulle vara välgörande och det finns ingenting i programmet som hindrar en sådan utveckling. Men det kräver bland annat fastighetsrättsliga åtgärder och därutöver att alla parter är överens då marken ägs av flertalet privata fastighetsägare.

Befintlig cykelväg i Hammarparken är mycket brant och har därför dålig framkomlighet för vissa personer och under vissa tider på året. Den föreslagna dragningen är sammankopplad men en omdragning av Ekebydalsvägen och dess gång- och cykelbana vilket skapar en tydlighet och möjlighet till större öppna ytor i Ekebydalen samt bättre stigningsförhållanden än den befintliga. Stigbergsvägen får nya gång- och cykelvägar som ökar kopplingen till Ekebydalen. Den exakta utformning av gång- och cykelvägar studeras närmre i senare skeden.

Gång- och cykeltunnlar och/eller broar kan användas där framkomligheten för cykel är mycket viktig eller det är mycket stora trafikmängder. Dessa anordningar har ofta problem med otrygghet eller att de i alla fall inte upplevs gena och att det ändå springs över gatorna. Att det ska finnas denna typ av kopplingar över Eriksbergsvägen bedöms inte troligt i dagsläget då framkomligheten redan är god. Trafiksäkerhetsåtgärder kan genomföras i befintlig miljö om det bedöms nödvändigt.

Möjligheten att röra sig på cykel genom hela området från Blodstenen till Flogsta kommer stärkas då cykelvägar föreslås i en tydligare mer orienterbar dragning med fler möjligheter att välja olika vägar och cykelvägar som ges möjlighet att utföras för högre framkomlighet.

Möjligheten till gång- och cykelväg till Hågaby kommer inte undersökas inom ramen för programmet. Det finns goda möjligheter att ansluta en sådan cykelväg till det gång- och cykelvägnät som programmet förskriver. Detsamma gäller den gång- och cykelväg som sammankopplar programområdet med Norby.

Kollektivtrafik

UL: Anser att ordet stomlinjehållplatser ska undvikas, eftersom stomlinje inte längre används som begrepp i nya stadsbusslinjenätet. Utpekade hållplatser är bättre.

Klimataktion Uppsala: Framför att de tycker att det är bra med en stomlinje genom Eriksberg.

Styrelsen för Karlsro scoutkår: Framför att de stödjer tanken på att ha ett nav för kollektivtrafik i omedelbar anslutning till Västertorg. Det är viktigt för scoutkåren eftersom Karlsro scoutkår har medlemmar spridda över staden, och det är därför också viktigt att förbindelserna mot exempelvis Flogsta, Stenhagen och Luthagen utvecklas liksom att det finns bra förbindelser mot centrala staden med resecentrum. De skriver att exakt var detta nav ska ligga så klart kan diskuteras, men ur deras synpunkt skulle det vara optimalt om dessa förbindelser angjorde en punkt vid den södra spetsen av det lila RC/BP-området på markanvändningskartan.

Uppsala pensionärsföreningars samarbetsråd (UPS): Framför att kollektivtrafiknoden Västertorg måste planeras så att det är säkert att komma till och från hållplatserna, att byten av bussar kan ske lätt och inte hindras av biltrafik och att tydlig och läsbar skyltning måste finnas.

Eriksbergs egnaheims- och fruktodlarförening: Yrkar att kommunen säkerställer att de kommunala transporterna förbättras.

Bostadsrättsföreningarna Gnejsen respektive Berget: Ifrågasätter om stomlinje med bussar var 5:e minut kommer att fungera. Tolv bussar per timme, i vardera riktningen på Granitvägen, utan eget körfält, riskerar att resultera i köbildning morgon och kväll. Även andra enskilda Eriksbergsbor undrar hur en ökad busstrafik ska kunna rymmas på Granitvägen, med parkerade bilar längs sidorna och med den ökade privatbilismen som blir följderna av fler stadsdelsinvånare.

Bostadsrättsföreningen Parken: Undrar varför busshållplatser tas bort (Fältspatsvägen) så att det blir längre att gå till bussen och undrar hur det kommer det att öka bussresandet i linje med planprogrammets vision. *"Hur blir det för äldre, de funktionshindrade och de som väljer buss framför taxi när de har tungt att bära?"*

Boende i området skriver:

Ett stort antal boende (cirka 70 personer) har lämnat in yttranden identiska med Brf Gnejsen och Brf Berget, se ovan.

En boende framför att förtätningen av Eriksberg ökar trafikunderlaget för kollektivtrafiken och att det är bra med kollektiva trafiklösningar i en stor tätort som Uppsala. En annan Eriksbergsbo föreslår en satsning på gratis kollektivtrafik för att bidra till mindre luftföroreningar.

En boende vill se tätare avgångar och att stomlinjen som passerar Eriksberg även i fortsättningen stannar vid Resecentrum, att promenaden från stadshuset kan innebära förseningar för pendlare. Anser att ju närmare mellan tåg och buss desto bättre. Det underlättar även för funktionshindrade.

En person anser att trafik var 5:e minut låter överdimensionerat, även för ett utbyggt Eriksberg. Att även tomma bussar innebär buller och avgaser. Önskar dock ett par tidiga morgonturer, att de första bussarna till och från Eriksberg går för sent för att till exempel hinna till Arlanda och de tidiga flygen.

En boende anser att det redan i dag är det tätt med trafik på Norbyvägen/Granitvägen med förseningar av busstrafiken som följd och tror att detta kommer att försämrats ytterligare om den planerade förtätningen blir verklighet. *”För folk har bil, och använder bil, inte minst barnfamiljer. Det är dessutom väldigt dyrt att åka buss i Uppsala, varför det i allt mindre utsträckning kan betraktas som ett alternativ.”*

En boende anser att bussar kan vara bra men är inte den bästa lösningen. *”Spårtrafik underlättar”.*

Stadsbyggnadsförvaltningens bedömning

Programmet kommer fortsatt använda sig av termen stomlinje och stomlinje hållplats. Dessa termer är de som används i kommunens översiktsplan och för att det ska finnas en stringens i plandokumentet används dessa termer även här.

Uppsala kommun prioriterar gång-, cykel- och kollektivtrafik. Därför ska all planering sträva efter en lokalisering och utformning av bebyggelsen som stödjer att en hög andel av resorna kan ske med kollektivtrafik, gång och cykel samt bidrar till ett lågt bilberoende. De gator som i översiktsplanen pekats ut som stadsstråk vara tillgängliga för stomlinjetrafik med hög turtäthet. Granitvägen och Norbyvägen är sådana gator och de ska utformas för att främja en hög framkomlighet för kollektivtrafiken.

I Uppsala är det Region Uppsala som är kollektivtrafikmyndighet, inte Uppsala kommun. Region Uppsala bedriver och utvecklar den samhällsfinansierade kollektivtrafiken under varumärket UL. UL ansvarar för vilka linjer, hållplatser och turtäthet som finns. Programmet pekar ut de viktigaste hållplatserna som avses bli strukturerande för omkringliggande bebyggelse och ger utrymme för en kapacitetsstark kollektivtrafik.

Granitvägens sektion kommer att behöva förändras i framtiden för kollektivtrafikens framkomlighet, detta kommer studeras närmre i senare skeden. Den trafikutredning som gjorts visar på fortsatt god framkomlighet i stomlinjerna. I dagsläget kommer det inte vara aktuellt med spårtrafik i Eriksberg.

Parkeringsplatser

Generellt

Uppsala parkerings AB: Anser att kommunens krav på antalet parkeringsplatser på kvartersmark måste spegla en realistisk bedömning av bilinnehavet mot bakgrund av att gatumarken endast ska vara tillgänglig för korttidsuppställning samt en förändrad befolkningssammansättning med fler barnfamiljer och större hushåll. Förutom att avståndet till parkering ska bidra till ökat hållbart resande ska fastighetsägarens möjlighet att göra avdrag på antalet parkeringsplatser som ska anläggas på kvartersmark genom att tillskapa mobilitetstjänster, sänka bilinnehavet och bilresorna.

Omsorgsnämnden: Framför att det som utöver fristående parkeringshus och underjordisk parkering bör finnas örönmärkta parkeringsplatser för rörelsehindrade personer i närheten av bostäderna. De påpekar också att cykelparkeringar bör utformas på sådant sätt att de inte sväller ut och utgör ett hinder och en fara för synskadade personer.

Kollektivtrafikförvaltningen UL: Anser att det är bra att planprogrammet påtalar vikten av cykelparkeringar i anslutning till tre utpekade hållplatser i området men vill även lyfta hållplatserna Gnejsvägen och Glimmervägen som även de kommer trafikeras med hög turtäthet.

Handelskammaren: Anser att parkeringsfrågan bör ägnas större uppmärksamhet och att då området inte är beläget i centrum måste höjd tas för ett fortsatt normalt bilinnehav i stadsdelen. Därför bör garageplatser planeras, såväl i källarplan i nya hus som i tillkommande parkeringshus, liksom besöksplatser vid kommersiella noder och tillkommande bebyggelse.

Cykelfrämjandet Uppsala (CFU): Anser att fler cykelparkeringar behövs och att det är bra att planen tar upp väderskydd. Är tveksamma till om platser vid hållplatslägen är nödvändigt.

Jordens vänner: Ser positivt på parkeringsplatser vid busshållplatser.

Klimataktion Uppsala: Ser positivt på parkeringsplatser vid busshållplatser och anser det nödvändigt att bilparkeringsplatserna begränsas redan nu och från 2030 endast tillhandahålls för fossilfria bilar för att säkerställa kommunens 2030 mål och att god luftkvalitet förverkligas.

Stallföreningen Norra Norby Gård: Ser viss risk att tillgängligheten till naturreservatet kommer att påverkas negativt om parkeringsmöjligheterna minskar i anslutning till naturreservatet. Med ändrad p-norm inom planområdet finns det viss risk att boende väljer att parkera på parkeringar avsedda för besökare i naturreservatet österifrån, något som sker redan idag. Bra parkeringsmöjligheter är särskilt viktiga då denna del av naturreservatet med sina många hårdgjorda stigar har särskilt god tillgänglighet för funktionshindrade och äldre. Betonar också att bilen är viktig för många medlemmar för att klara av vardagspusslet med många sysslor och behov under dagen som skall utföras i olika delar av staden.

Förvaltnings AB Luthagen: Anser att det är mycket viktigt att klara behovet av parkeringsplatser och kollektivtrafik och menar att detta inte kan göras om allmänna parkeringsytor tas bort, såsom på Granitvägen och Gnejsplan. Anser därför att denna del av stadsdelen inte borde förtätas, vilket är möjligt enligt planprogrammet.

Eriksbergs egna hem och fruktodlareförening: Påtalar att det idag saknas reglering av gatuparkeringen inom villaområdet, vilket medför att boende i närliggande hyreshus använder möjligheten att gratisparkera. Anser att vore det önskvärt att se över regleringen av gatuparkeringen inom villaområdet men det är framförallt viktigt att de bostäderna som tillförs i Eriksberg får parkeringsytor som är rimliga för hur samhället faktiskt fungerar och inte enbart bygger på de kommunala visioner som framgår av programmet.

Bostadsrättsföreningen Gnejsgårdarna: Önskar en bättre redogörelse för var och hur bilparkeringar planeras.

Fastighetsägare Eriksberg [REDACTED]: Antar att det låga bilinnehavet i Eriksberg beror på närheten till centrum, universitetet och stora arbetsplatser, att flera har inkomster som inte tål en bil och att många är miljömedvetna. Antar att en stor del av de nya bostäderna som byggs är bostadsrätter och att folk som köper bostadsrätter har minst en bil. Anser att det är för lite att utgå ifrån 0,5 bilar per bostad, att det kommer innebära att många parkerar gratis i Eriksbergs villaområde. Anser att det inte är hållbart med fossildrivna fordon men påtalar att utvecklingen knappast går åt färre fordon utan åt elbilar och hybridbilar. Att vi inte vet hur självkörande bilar påverkar samhällena och parkeringsbehov.

Boende i området skriver:

Ett stort antal boende har lämnat in yttrandes som berör parkeringsfrågan. Många av dessa undrar om det kommer finnas tillräckligt med parkeringsplatser om programförslaget genomförs fullt ut, andra undrar om alla befintliga platser ska tas bort. De menar att situationen är ansträngd redan i dag. *"Vad är det tänkt att alla bilar ska få parkeringsplats? Det räcker ju inte ens nu." "Garage och garagegårdar skall ju bort för nya bostäder. Vad ska vi då parkera och de nya som kommer att flytta hit. Skall vi parkera vid maxi Stenhagen eller? Står då Kommunen för busskort?"*

En boende anser att möjligheten till gatuparkering längs Granitvägen bör tas bort helt eftersom det finns gott om parkeringar mellan husen och anser att dessa parkeringar inte ska bebyggas. En annan boende anser att parkering utefter gatan (kantstensparkering) inte alls bör tillåtas. Att gaturummet ska vara reserverat för rullande fordon och att bilarna redan tar upp mycket plats, och än värre kommer det att bli med kraftigt ökad folkmängd. Hen anser att nya parkeringsmöjligheter måste skapas tidigt i

processen så att man får bort bilarna från gatorna, eftersom stomlinjetrafik och byggtrafik kommer att öka trängseln innan de första husen är klara.

En boende, som menar att bilarna står längs gatan för att de inte finns tillräckligt många parkeringsplatser på kvartersmark, undrar hur *”ekvationen trånga gator + nuvarande brist på parkeringar + blivande nybygge utan parkeringar”* går ihop. Några boende ifrågasätter kommunens parkeringstal, att de borde höjas. Ett antal boende påpekar att det kommer komma miljövänliga bilar så man tror inte att bilåkandet kommer gå ned och att antalet parkeringar därför inte kommer kunna minskas.

En boende anser att billiga parkeringar måste finnas i framtiden så att även de med en lägre inkomst kan ha bil i Eriksberg,

Ett par boende skriver att man som boende har behov av att förvara däck och andra saker relaterat till bilen i garage och att detta bör finnas även i framtiden.

Övriga skriver:

En person anser att inte kan utgå från att de nya som flyttar in i området inte har någon bil. Att det heller inte är rättvist att de som redan bor där får ha bil, medan de nya inte får det eftersom det inte finns tillräckligt med planerade parkeringsplatser.

Stadsbyggnadsförvaltningens bedömning

Uppsala kommun prioriterar gång-, cykel- och kollektivtrafik. Därför ska all planering sträva efter en lokalisering och utformning av bebyggelsen som stödjer att en hög andel av resorna kan ske med kollektivtrafik, gång och cykel samt bidrar till ett lågt bilberoende. Detta möjliggör framförallt ett effektivt markanvändande och har även positiva effekter för miljön. De gator som i översiktsplanen pekats ut som stadsstråk vara tillgängliga för stomlinjetrafik med hög turtäthet. Granitvägen och Norbyvägen är sådana gator och de ska utformas för att främja en hög framkomlighet för kollektivtrafiken vilket kan innebära att parkeringar längs gatan tas bort.

Bilen kommer trots ökat resande med cykel och kollektivtrafik ha en given plats även i framtiden och det kommer behöva parkeringsplatser. Programmet tar höjd för detta genom en prioritering av olika parkeringslösningar för bostäder där parkering i mobilitetshus prioriteras högst. Dessa kan placeras strategiskt vid infarter för att minska den interna trafiken och går att kombinera med verksamheter och drivmedelsförsäljning/laddning. I andra hand ska parkering lösas på den egna fastigheten, detta innebär oftast i underjordiska parkeringsgarage. Programmet syftar till att markparkeringar ska undvikas då dessa är ytkrävande och inte innebär ett effektivt användande av marken.

Mängden parkering som avses finnas för bostäder och andra användningar styrs genom Uppsala kommuns parkeringstal, dessa kan komma att ändras över tid och används vid detaljplanering och bygglovgivning. Parkeringstalen uppmuntrar till bilpooler och andra lösningar genom att exploatören då inte behöver bygga lika många parkeringsplatser. Det finns möjlighet att styra i vilken grad kantstensparkering får finnas, vilka hastigheter som ska gälla etc., denna bedömning görs inte på programnivå. Att parkeringstalen inom bebyggelsen skulle påverka möjligheten att parkera vid Hågadalens parkeringsplatser bedöms inte vara ett problem. Ifall en problematik uppstår kan detta lösas genom övervakning av parkeringsplatsen eller parkeringsavgifter. Det finns regler som styr var parkering för rörelsehindrade ska finnas, detta behandlas alltid i detaljplaner och efterkommande bygglov.

Programmets har reviderats i text och riktlinjer till att tydliggöra att cykelparkering behövs vid fler hållplatser än de tre strukturerande stomlinjehållplatserna. Cykelparkering vid kollektivtrafiken behövs för att främja cykel/kollektivtrafik även vid längre resor inom staden eller vid sämre väder.

Hos fastighetsägare rapporteras vakanser på deras parkeringar då boende hellre ställer sig på gatan där ingen avgift för parkeringen tas ut. Med stor sannolikhet kommer mycket gatuparkering tas bort eller

avgiftsbeläggas för att parkering ska lösas på den egna fastigheten och inte belasta allmän plats. Framtida priser för parkering hanteras inte inom ramen för programmet, utan styrs i de flesta fall av fastighetsägaren. I och med att mycket parkering behöver finnas på privat mark är det fastighetsägaren som avgör hur mycket förvaring som finns på den aktuella platsen.

Parkeringshus/mobilitetshus

Liberalerna: Vill se att parkeringshusen/mobilitetshusen i enlighet med samrådshandlingen byggs redan i första etappen för att undvika parkeringskaos under renovering och nybyggnation.

Uppsala parkerings AB: Anser att programförslaget har en bra parkeringsstrategi som innebär att markparkering ska undvikas och ersättas av parkeringsanläggningar på gångavstånd från bostaden. Lägena som pekas ut ligger strategiskt till med tanke på förtätningsgrad och närhet till olika verksamheter. Finansieringen av anläggningarna kan lösas med parkeringsköp. Det krävs ett långsiktigt ägande för att garantera platser i anläggningarna. Förutom UPAB kan Uppsalahem, som är en stor fastighetsägare i området, också vara en möjlig aktör som bygger och förvaltar anläggningarna.

Eriksbergs socialdemokratiska förening: Anser att bilparkering är en svår fråga och att utökat samråd med de boende behövs. Menar att ett utbyggt Eriksberg behöver effektiv bilparkering. Idag står många bilar på gatan men parkeringshusen är inte fulla. Förslaget om ett stort parkeringshus vid Norbyvägen väcker frågor. Vi håller med planprogrammet om att garage i gatuplanet inte är en bra lösning. Men få byggnader har så mycket egen kraft att stjälpas ett område som parkeringshus. I sin tråkigaste form ger de "betongförort" och otrygghet. Parkeringshus kan bli bra. De kan utformas som ett konstverk i storformat som bidrar med belysning vintertid och en känsla av skydd. Men dess placering, utformning och samlokalisering med annan verksamhet, t ex verkstad, är avgörande.

Cykelfrämjandet Uppsala (CFU): Anser att parkeringshus är bra istället för dyr markparkering (som kan vara en fara för cyklister). Bra läge vid Preem, sämre inne i området. Föreslår vid Västertorg istället eller vid vändplan samt ett vid infart till Hammarparken för att undvika rörelser in i området.

Klimataktion Uppsala: Anser att det är bra att bygga parkeringshus för att undvika parkering i markplanet och att parkeringshusen ska förses med laddningsstolpar för elbil. För att ge parkeringshusen mer liv föreslår de att en del av bottenvåningen kan användas till någon form av serviceanläggning t.ex. bilverkstad cykelverkstad, cykelvårdsstation.

White arkitekter: Anser att det är en god idé att samla bilparkering i parkeringshus.

Boende i området skriver:

Ett stort antal boende (cirka 70 personer) har lämnat in identiska yttranden där de, liksom bostadsrättsföreningarna Gnejsen respektive Berget, undrar var ska alla tillkommande bilar ska parkeras och menar att två (eventuellt 3) parkeringshus inte kommer att räcka.

En boende, som anser att gatuparkering inte alls bör tillåtas, tycker att det är bra att markparkeringen ersätts av parkeringshus och garage. Undrar dock om förslaget täcker behovet och vill se beräkningar. Anser också att ett P-hus i kombination med den kultur- och idrottsanläggning som föreslås i den förlängda centrumkärnan verkar svårtillgängligt. En boende undrar vad det skulle kosta att ha sin bil i parkeringshuset.

En Eriksbergsbo föreslår att ett parkeringshus byggs öster om Granitvägen 4, delvis nedgrävt för att begränsa höjden. Samma person föreslår också ett nedgrävt parkeringshus mitt emot Västertorg så att så att den befintliga parkeringen där kan göras om till torgyta med t. ex caféverksamhet/restaurang.

En annan boende anser att planen att bygga ett parkeringshus vid cirkulationsplatsen vid Norbyvägen är positiv för att minska ytan för parkeringar i området. "Om möjligt skulle det vara härligt om ett av

arkitektförslagen som presenterades av Uppsalahem kunde bli genomfört, nämligen att ha odlingar och/eller växtlighet på taket av en sådan byggnad.”

En person skriver att ”tanken med parkeringshus är tilltalande i stället för upphöjda gårdar med parkeringsgarage under”. Hen påpekar att området är mycket bergigt, att garage under mark skulle kräva kostsamma sprängningar och att placeringen av parkeringshus vid macken/rondellen är lämplig men att det föreslagna läget vis skolans idrottsplan känns fel.

En boende tar upp trygghetsaspekten och anser att det inte är speciellt tryggt att gå till sin bil längst in i ett stort parkeringshus en sen kväll. ”*Små parkeringshus är att föredra.*” En tror inte att de som dagligen använder bil till sina jobb vill gå en lång promenad till parkeringshuset för att hämta och ställa tillbaka sin bil, eller hyra en bil från en planerad bilpool.

En boende undrar med anledning av de områden som markerats möjliga att utveckla för P-hus när beslutet tas och om det senare går att ge synpunkter på detta diffusa förslag.

En boende anser att parkering långt från boende försvårar när man fraktar tunga saker och gör det svårare att använda motorvärmare. En annan boende anser att det försvårar för äldre om de måste parkera i ett garage långt bort.

Stadsbyggnadsförvaltningens bedömning

Mobilitetshusen i programmet är placerade så de finns i områdets ytterkanter vilket minskar anledningen att köra in i området och kan minska bilåkandet internt. Att arbete med mobilitetshus är en del av kommunens strategi för att ge ökat utrymme åt andra trafikslag. Bostäder kan utformas så det är möjligt att lämna av frakt och sedan köra till sin parkering, Stadsbyggnadsförvaltningen bedömer också att det är viktigt att en eventuell mobilitetshus kommer till i ett tidigt skede och är något som kommer arbetas vidare med i genomförandefasen av kommande detaljplaner. Dock kommer det inte genomföras inom den första etapp som redovisas i planprogrammet. Genomförande och ägande av ett mobilitetshus är fortsatta frågor som behöver utredas mer i detalj. Mobilitetshus kan vara ett bra inslag i miljöer som kan vara bullriga då de skyddar bakomliggande miljöer och gör att bilåkandet internt i området minskar. De kan även innehålla andra funktioner som verksamheter i bottenvåning och drivmedelsförsäljning, de kan även ”kläs in” i andra användningar. Utformningen på parkeringshus kan göras på många olika sätt och är något som studeras närmre i senare skeden, där dess plats i staden och trygghet är viktiga aspekter. I planförslaget har Stigbergsvägens förlängning tagits bort, detta innebär att ett läge för mobilitetshus har försvunnit och innebär att större vikt behöver läggas på det föreslagna mobilitetshuset vid Norbyvägen. Mindre parkeringsmöjligheter kan fortfarande samlokaliseras med allaktivitetshus, men med fokus på att försörja den verksamheten.

Trafikutredningen

Cykelfrämjandet i Uppsala (CFU): Gillar mobility managementdelen i trafikutredningen.

Eriksbergs egna hems- och fruktodlareförening: Påtalar att trafikutredningen utgår från väsentligt lägre antal lägenheter än vad som finns i planprogrammet. De yrkar att planprogrammet omarbetas och anpassas till de förutsättningar som trafikutredningen bygger på.

Fastighetsägare Eriksberg Påpekar att utredningen är gjord på färre tillkommande bostäder än planprogrammet, 1 500–2 100 bostäder enligt sammanfattningen, och att om man ska gå fram med 2 600 bostäder måste trafikutredningen göras om med de nya siffrorna.

Brf Gnejsenhus: Tycker inte att trafikutredningen ger ett fullgott underlag. Efterlyser fördjupat underlag på områdesnivå.

Boende i området skriver:

En boende efterfrågar en trafikplan för de västra stadsdelarna och menar att en satsning på gång-, cykel- och kollektivtrafik är bra men att ett kraftigt ökat antal boende kräver också en planering för ökad biltrafik. *"Infrastrukturen måste vara på plats innan!"*

En annan boende ställer sig frågande till att utredningen diskuterar en förlängning av Täljstensvägen trots att det inte nämns i programmet. Samma person saknar en undersökning av cykeltrafiken och vilka effekter en förtätning skulle ha för cykeltrafiken, speciellt där de delar väg med andra fordon och där fordonstrafiken beräknas öka (Granitvägen exempelvis).

En boende undrar hur många av de förslag på åtgärder för att främja hållbart resande i Eriksberg som kommer att bli verklighet. Till exempel välkomstpaket, hemkörning av matkasse, bilpooler och parkeringsanläggning i nya området. Undrar hur mycket kommunen kan påverka dessa när de riktar sig mot exploaterare och näringsidkare.

En boende undrar om Stigbergsvägens förlängning är med i trafikutredningen och befärar ökad trafik på Eriksbergsvägen.

Ett antal boende tycker inte att trafikutredningen är trovärdig eller ger ett fullgott underlag. Ett fördjupat underlag behövs på områdesnivå.

Stadsbyggnadsförvaltningens bedömning

Trafikutredningen, "Rörelseplan Eriksberg", beskriver felaktigt att exploateringen kan hamna i intervallet 1 500–2 100 lägenheter i dokumentets inledande sammanfattning. Men de beräkningar och analyser som gjorts och som presenteras i rapporten, med avseende på trafikallsträng, baseras på två scenarior som båda bygger på en högre exploatering än 2 100 lägenheter. Dessa beskrivs som "huvudscenario 1" med 2 240 bostäder respektive "högscenario" med 3 240 bostäder. Huvudscenariot, som i och för sig baseras på ett lägre antal lägenheter än samrådsförslaget, är den exploateringsgrad utredaren utgick ifrån och som gällde vid den tidpunkt då analysen gjordes. Högscenariot kan ses som ett "stresstest" av infrastrukturen. Syftet med högscenariot är att skapa planeringsberedskap, utrymmesmässigt samt investeringsmässigt. Antal verksamheter är de samma i båda scenarierna och utgår från ett antal skol- och förskoleplatser, lokalytor m.m. Siffrorna har reviderats i en ny trafikallanalys som ska läsas ihop med den tidigare utredningen, denna bifogas till programmet. Stigbergsvägens förlängning är borttagen i det reviderade programförslaget. Trafikutredningen visar att det är möjligt att genomföra programförslaget.

Kommunen kan som markägare ställa vissa krav vid försäljning av mark. I övrigt innehåller kommunens parkeringstal möjligheter att behöva bygga reducerad antal parkering om åtgärder vidtas.

Social hållbarhet/Social infrastruktur

Boende för olika grupper

Centern: Skriver att Eriksberg präglas av en äldre befolkning och att det vore positivt om exploateringen av området ledde till en jämnare demografisk fördelning. Anser också att delar av de tillkommande bostäderna bör öronmärkas som studentbostäder, ungdomsbostäder eller andra mindre lägenheter som lämpar sig väl som förstagångsbostäder och att korridorsboenden bör övervägas som ett passande koncept för delar av det tillkommande bostadsbeståndet.

Socialnämnden: Vill betona att det är angeläget att lägenheter reserveras för bostadssociala ändamål och integreras i området med blandade upplåtelseformer.

Omsorgsnämnden: Framför att ett mer tillgänglighetsanpassat boende kan möjliggöra ett fortsatt oberoende och självständighet för många personer. Att om sådana möjligheter värnas kan det medföra besparingar för samhället genom minskade behov av stödinsatser inom ordinärt boende, bostad med särskild service/särskilt boende samt kostnader för kommunala bostadsanpassningsbidrag.

Äldrenämnden: Lyfter att förvaltningen har inventerat utbudet av senior- och trygghetsbostäder i kommunen och att jämfört med andra stadsdelar finns det i Eriksberg ett relativt gott utbud av senior- och trygghetsbostäder. Men att eventuella initiativ för nya senior- och trygghetsbostäder bör dock uppmuntras även här. Påtalar att det i äldreförvaltningens behovsbedömning av särskilt boende i kommunens stadsdelar beräknas det år 2025 finnas ett betydande underskott av lägenheter i vård- och omsorgsboende i Eriksberg, jämfört med vad som motiveras av den demografiska utvecklingen. Dessutom är situationen densamma i närliggande områden som Kåbo, Norby och Flogsta-Ekeby. Anser att planprogrammet därför bör ingå en beredskap för ett nytt vård- och omsorgsboende inom området under perioden fram till år 2030 och ser därför positivt på att planprogrammet tar höjd för utbyggnad av ytterligare ett vård- och omsorgsboende i området på kort sikt (fram till år 2025), samt ytterligare ett boende på längre sikt. Anser att de planeringsriktlinjer som beskrivs är rimliga.

Uppsala pensionärsföreningars samarbetsråd (UPS): Anser att planprogrammet innehåller flera viktiga punkter. Till exempel att det skapas möjligheter för att bygga vård- och omsorgsboenden, att lämpliga lägen är i de centrala delarna, nära till kollektivtrafik, parker och service och att möjligheten att samordna dessa boenden med förskolor uppmuntras. Anser att om de ambitioner som beskrivs i programmet följs kan Eriksberg bli ett föredöme för äldre i Uppsala men ser inga tydliga spår därav i handlingen. Anser att mark måste reserveras redan i planprogrammet för framtida särskilda boenden och trygghetsboenden och att lämpliga platser är de kvarter som markerats med BC eller kvarter nära Västertorg. Närhet till affärer, bibliotek, samlingslokaler, vård och kollektivtrafik är avgörande för väl fungerande boende för äldre.

Boende i området skriver:

En boende anser att man i programmet ska presentera mer konkret var och i vilken omfattning vård- och omsorgsboenden kommer att byggas, och undrar om det finns markområden avsatta för detta ändamål. En annan boende betonar att det är viktigt att man fullföljer idéerna med olika slags boenden; för äldre, funktionshindrade och barnfamiljer, och för olika ekonomiska förutsättningar.

Stadsbyggnadsförvaltningens bedömning

Programmets målsättning om en stadsdel där människor i alla åldrar möts innebär att bostäder för olika grupper välkomnas och behövs. Det är viktigt att det finns olika typer av boenden i stadsdelen. Omsorgsboenden, LSS-boenden etc. ingår i markanvändningen bostäder och är inte specificerade eller lokaliserade på programnivå. Planprogrammet belyser viktiga kriterier för lämplig lokalisering av tillkommande social- och omsorgsboenden. Omfattning och mer specifika lägen för olika typer av special- eller omsorgsboenden utreds i den fortsatta detaljplaneringen, ofta i samband med markanvisning. Studentbostäder eller andra bostäder för specifika åldersgrupper ingår också i markanvändningen bostäder, och är inte heller specificerade eller lokaliserade på programnivå.

Detaljplanen i sig reglerar i allmänhet inte i detalj vilken typ av bostad som avses. Det är främst en fråga för framtida markanvisningsprocesser.

Bostäder i olika typer, storlekar, prisnivåer och upplåtelseformer

Centern: Menar att den sociala hållbarheten handlar om att blanda boendeformer och motverka segregation. Skriver att Eriksberg domineras av hyresrätter, varför det vore önskvärt med en högre andel bostadsrätter i området. Anser att kommunen ska sträva efter att fler byggemaskiner ska kunna etableras. Exempelvis genom att erbjuda och marknadsföra denna möjlighet till byggnation i stället för markanvisningstävlingar med stora tomter som i första hand riktar sig till större byggföretag.

Liberalerna: Understryker vikten av att samordning sker mellan renoveringar och nybyggnationer så att nuvarande hyresgäster får så liten hyresökning som möjligt efter renoveringarna. Den ekonomiska planen måste ta hänsyn till den sociala hållbarheten.

Socialnämnden: Skriver att nybyggnation av bostäder skapar möjligheter för kommunen att i samma område styra utbyggnaden till blandade upplåtelseformer och lägenhetstyper, vilket kan bidra till att skapa variation vad gäller befolkningssammansättning och verktyg för social integration.

Äldrenämnden: Skriver att Eriksberg är en av de stadsdelarna i Uppsala med högst andel äldre personer och att bostäderna inom området ska vara tillgängliga. Vid renovering och nybyggnad behöver därför tillfället att genomföra olika typer av tillgänglighetsåtgärder tillvaratas. Detta för att möjliggöra kvarboende för äldre i så hög utsträckning som möjligt. Påtalar att äldre som grupp och i synnerhet äldre kvinnor har betydligt lägre inkomster än den förvärvsarbetande befolkningen och att medianinkomsten i Eriksberg i åldersgruppen 65 år och äldre är ca 7 procent lägre än kommungenomsnittet för denna åldersgrupp. Anser att det därför är viktigt att upprustningen av det befintliga beståndet inte medför orimliga hyreshöjningar som försvårar för äldre att bo kvar. Prisnivåerna i nyproduktion måste också vara rimliga för att äldre ska kunna efterfråga dessa bostäder.

Eriksbergs socialdemokratiska förening: Skriver att bristen på bostäder i Uppsala är störst bland unga vuxna, inflyttande, unga familjer, de som skiljer sig och de som inte har råd att bo kvar efter en dyr renovering. Anser att nya bostäder främst bör vara hyresrätter i olika storlek, även i lägen som vid t ex Eriksbergsvägens södra sida.

Föreningen Vårda Uppsala (FVU): Anser att det är viktigt att blanda upplåtelseformerna.

Uppsala pensionärsföreningars samarbetsråd (UPS): Konstaterar att renoveringen av befintliga bostadshus förutsätts ske parallellt med tillkomsten av nya hus, dit nuvarande hyresgäster förväntas hänvisas i samband med renoveringen. Anser att renoveringen måste genomföras så att det blir möjligt att bo kvar, alternativt flytta till nytt hus, även för den som har låga pensioner.

Hyresgästföreningen och HUS: Hoppas att utbyggnaden och förtätningen av stadsdelen Eriksberg och Ekebydalen verkligen kommer att skapa en blandning av en- och flerfamiljsbostäder (från små ettor till stora sexor) av vilka hälften bör vara hyresrätter där människor har råd att bo och i syfte att utveckla en socialt hållbar och sammanhållen stadsdel.

Uppsalahem: Strävar vid byggnation efter att uppnå en blandning av boendetyper och lägenhetsutformningar som på sikt skapar ett socialt hållbart bostadsområde. Uppsalahem söker också en blandning av upplåtelseformer som syftar till att erbjuda olika boendevarianter inom olika bostadsområden och stadsdelar. Uppsalahem vill dock poängtera att det är viktigt att det som byggs svarar mot den efterfrågan som finns och anser att det därav kan vara vanskligt att i ett planprogram peka ut en riktlinje gällande vad som ska byggas och därmed dirigera bostadsutbudet. Programområdet kommer att byggas ut under lång tid varför det idag är svårt att svara för hur efterfrågan kommer att se ut på lång sikt.

Bostadsrättsföreningen Sandstenen 1: Anser att det kan vara fördelaktigt för den sociala miljön att komplettera befintliga bostadsområden snarare än att göra stora nybyggen och att det kan vara lämpligt att blanda upplåtelseformerna. Föreningen menar dock att man måste se upp så att inte effekten blir en utflyttning av de redan etablerade till följd av otrivsel på grund av att man inte känner sig hemma längre och upplever sig instängd i den nyttillkommande bebyggelsen.

Bostadsrättsföreningen Gnejsenhus: Anser att det är viktigt att eventuell framtida bebyggelse innebär att boendeformerna blir blandade för att minimera risk för segregation. Här ställs krav på politiken att se till detta.

Fastighetsägare Eriksberg [REDACTED]: Blandade upplåtelseformer är angeläget.

Boende i området skriver:

Ett par enskilda boende anser att det är viktigt att eventuell framtida bebyggelse innebär att boendeformerna blir blandade för att minimera risk för segregation. Här ställs krav på politiken att se till detta. (Identiskt yttrande som brf Gnejsenhus, se ovan.).

En boende påpekar att det i planprogrammet visserligen står att blandade boende- och upplåtelseformer ska eftersträvas men att delar som utgörs av bostadsrätter och villor knappast alls drabbas av nybyggnation. Skriver att *"det verkar bara vara områdena med hyresrätter som nu skall bli mer blandade. Där skall det alltså byggas bostadsrätter. Eller? Följden av detta blir sannolikt att andelen hyresrätter i Eriksberg minskar. Det borde vara tvärtom. Är det någon nyproduktion som önskas så är det hyresrätter, billiga hyresrätter."* En annan boende anser att det bör förtätas mellan villor och bostadsrätter, att hyresrätter bör byggas där och att programförslaget innebär en orättvis fördelning.

Flera Eriksbergsbor uttrycker att de förstår att fler bostäder behövs och att det finns behov av renovering. En boende är dock skeptisk mot att det bara byggs bostadsrätter och dyra hyresbostäder och betonar att det behövs fler bostäder för låginkomsttagare.

En annan boende påtalar att alla samhällsklasser finns representerade i stadsdelen och fungerar bra tillsammans, barn och vuxna umgås kors och tvärs i området. Personen undrar hur man behåller denna positiva känsla med så mycket ny bebyggelse som antagligen blir bostadsrätter till stor del och tycker att det i detaljplanerna tydligt bör planeras för hyresbostäder och äldreboenden.

En boende anser att den mängd nyinflyttade som den planerade utbyggnaden skulle innebära är inte är oroväckande i sig. Att det kan innebära "kulturkrockar" och en förändrad vi-känsla i stadsdelen, men att det inte måste vara dåligt. Menar dock att endast välbeställda har råd att flytta in i nybyggda lägenheter i Uppsala och att det när en så stor del av områdets bostäder planeras att vara nybyggen kommer att ge effekter för redan bosatta. Att fastighetsägare får möjligheten att höja hyror, vilket gör det svårt för både ensamstående, äldre, barnfamiljer och studenter att bo kvar. Personen anser att det inte är en kommuns ansvar att bidra till en sådan utveckling och menar att med en mindre andel nybyggen minskar risken för en demografisk utjämning av stadsdelen.

En boende informerar om att hon startat just en byggemenskap, inriktad på ekohus, och uppmanar till kontakt för mer information angående genomförandet. En annan framför önskemål om gemenskapsboende i Eriksberg, det vill säga en form av kollektivboende med gemensamma utrymmen (personen ger exempel som kök, samlingslokal, träningsrum, verkstad, gemensam trädgård, plats/elstolpar för (el)bilpool etc.).

Några boende skriver om hyreshöjningar kopplat till renovering av befintliga bostäder. Flera av dessa yttrar sig om möjligheten att ha inflyttande över renoveringsnivåer. Några uttrycker oro för att tvingas flytta på grund av för höga hyror, en annan för att hyrorna höjs mer än vad som är rimligt och någon undrar var de med sämre ekonomi ska bosätta sig. Ett par personer skriver att de planerade renoveringarna bara är ett svepskäl för att öka vinsten och påpekar att många renoveringar redan är gjorda. En annan undrar vem som kommer att betala hyrorna, om det blir socialen som kommer att stå för merparten av hyrorna. En boende skriver att många kommer behöva flytta till för små lägenheter och att även trångboddhet leder till ökade problem.

En boende undrar över hyresnivån för de tillkommande bostäderna. En annan anser att det i programmet bör finnas ett uttalat mål om att bygga med låga hyror, för en fortsatt blandad stadsdel och att renoveringar och ersättningslägenheter bör regleras så att hyreshöjningar inte sker på samma sätt som under tidigare renoveringar i Uppsala, tex Kvarngärdet.

En boende skriver att socialt och ekonomiskt kaos väntar i Eriksberg och anser att de problemen som uppstår i samband med en förtätning är en produkt av en neoliberal New Public Management (NPM)

där allt ska vara projekt som genererar ett ekonomiskt överskott. Att renovering då blir ett projekt, och underhåll blir det inte. Att alla vet att allt blir mycket dyrare utan underhåll men med NPM som förklaring innebär det inte att fastighetsägaren missköter sitt jobb genom att låta fastigheten förfalla och låta renoveringen bli nödvändig. Menar dock att det är en ovanligt osympatisk kommunal strategi att inte underhålla en kommunal fastighet för att i stället renovera och chockhöja hyrorna. Menar att förtätningen av Eriksberg kommer skapa enorma problem på grund av chockhöjda hyror i renoverade fastigheter. Anser dessutom att det skapas enorma problem för kommunen när ingen rik vill bo där man kan titta in genom fönstret hos grannen och ingen fattig har råd att bo där om de ska betala själv. Menar att bara den som får sin höga hyra betalt av kommunen kommer bo i förtätade Eriksberg. Uppmanar Uppsala kommun att identifiera Uppsalas gyllene ghetto och förtäta det i stället.

Stadsbyggnadsförvaltningens bedömning

Planprogrammets intention är att möjliggöra en ökad blandning rörande bostädernas storlekar och upplåtelseformer som är väl lämpad för alla livsskeden och som ger en socialt blandad befolkning. Det är dock inte möjligt att till exempel styra upplåtelseform i planprogram eller i detaljplan, som är nästa steg i planprocessen efter planprogrammet.

Planprogrammet anger inte framtida fastighetsstorlekar eller storlekar på eventuella följande markanvisningsförfaranden. Intentionen är att skapa ökad variation och att den tillkommande byggnationen ska bidra till att komplettera den befintliga bebyggelsen gällande skala. Planprogrammet har också en riktlinje om att "Verka för en bredd av exploatörer för att främja blandning och variation av bostäder"

Ombyggnation av hyresrättslägenheter och hyressättning i samband med detta är något som avgörs av fastighetsägaren i förhandling med hyresgästföreningen. Planprogrammet har som intention att nybyggnation ska kunna samordnas med ombyggnation. Detta kan ge positiva effekter för såväl boendetrivsel som effektivitet och kan också ses som fördelaktigt ur ett samhällsekonomiskt perspektiv. Kostnaderna för hyresrättslägenheter är inte något som beskrivs i planprogrammet. Ambitionen är att Eriksberg ska vara en socialt blandad stadsdel och en inriktning där nybyggnation är i blandade bostadsstorlekar och -former och prisnivåer är således eftersträvarvärt.

Trygghet och trivsel

Liberalerna: Anser att fler borde kunna bo i det framtida fortsatt gröna och hållbara Eriksberg. Fler människor på området skapar också trivsel och möjlighet för att behålla och skapa nya arbetsplatser.

Omsorgsnämnden: Vill även trygghetsperspektivet beaktas vid planeringen av den psykosociala miljön, vilken ska upplevas som inkluderande av alla.

Föreningen Vårda Uppsala (FVU): Skriver att den långa byggtiden innebär en risk att många Eriksbergsbor kommer att flytta från stadsdelen. *"Stadsdelen kommer då från en social synpunkt att tvingas börja om" med allt vad det innebär av barnsjukdomar som i värsta fall innebär sociala problem av den typ vi idag ser i yngre bostadsområden än Eriksberg, t.ex. Stenhagen och Gottsunda. På 1960-talet, när västra Eriksberg var nybyggt och alla som bodde där var nyinflyttade samtidigt, förekom mycket oro och bråk i området. Så småningom har området "satt sig" men läget i vissa delar av området är ändå skört och det skulle vara ett misslyckande för kommunen att utsätta de boende för en ny, liknande kris."*

Jordens vänner: Anser att fler lokaler i bottenvåningarna är ett bra mål men att fler väggar och fönster i skuggade lägen knappast ger ett öppnare och trevligare intryck.

Styrelsen för Karlsro scoutkår: Beskriver att scoutkåren är en del av Eriksbergs identitet genom dess långa historiska närvaro i stadsdelen. De skriver att de vill bidra till att området kring skolorna nyttjas även på icke skoltider för att öka närvaron i området på kvällar och helger och därigenom bidra till en känsla av ökad trygghet och liv i stadsdelen.

Bostadsrättsföreningen Sandstenen 1: Befarar att bostadskompletteringen och renoveringen av befintliga hus kan leda till utflyttning till följd av otrivsel. *"Förutom att den föreslagna förtätningen förändrar karaktären på dagens luftiga och parkartade höghusområden i otrivsam riktning så sammanfaller förändringen med att det befintliga hyresbostadsbeståndet renoveras. Etablerade hyresgäster väljer kanske i det läget att avflytta permanent eftersom de ändå måste evakueras under ombyggnaden. Därmed förloras den kontinuitet, som är värdefull för lugn och ordning i ett bostadsområde."*

Boende i området skriver:

En boende beskriver i sitt yttrande anledningarna till varför Eriksberg är en populär och omtyckt stadsdel att bo i: hyror som tillåter de boende att göra annat än att bara bo, att det inte är insyn eftersom det finns lagom med mellanrum mellan husen, att utsikten från lägenheterna inte bara utgörs av andra hus och att det finns gröna, om än små, ytor vid centrum. Anser att detta kommer att ändras genom högre hyror, ökad insyn och avsaknad av öppna och gröna ytor och en "stenöken" i centrum. *"Detta är viktiga saker som gör att Eriksberg inte kommer vara lika trivsamt stadsdel längre."*

En annan boende skriver att de som flyttat till Eriksberg har valt det för att få bo lugnt och naturnära och anser att det Eriksberg som målas upp i planprogrammet är en *"grotesk hyperurbaniserad miljö"* som Eriksbergsborna, enligt yttrandet, känner sig mycket främmande inför. Framför vidare att upp till 50% av de boende kommer att behöva lämna området, beroende på hur mycket hyrorna stiger om befintliga hus renoveras, och att utflyttningen redan har börjat. Anser att Eriksberg skulle kunna bli ett pionjärområde för ett helt nytt och bättre sätt att bygga och bo, där alla som vill har råd att stanna kvar och många nya människor har möjlighet att flytta in, om befintliga hus rivs och ersätts av billiga nya hälsosamma ekohus. Påpekar utflyttningen redan påbörjat och menar att ju mer sterilt urbant och ensidigt samhällsklassisolerat ett område blir desto mer ökar kriminaliteten, gentrifieringen och främlingskapet. Anser att otryggheten kommer att öka i Eriksberg om programförslaget genomförs.

En boende undrar det blir bra att fördubbla folkmängden genom att bygga fler hyresrätter på så kort tid och anser att det kommer bli *"massor med sociala problem"*. En annan boende skriver *"Inte göra Eriksberg till ett nytt Gottsunda tack."* Ytterligare en annan tror att denna planering kommer att *"förslumma"* området.

En boende undrar vem som har undersökt de sociala och hälsomässiga aspekterna av förtätningen och framför att det finns forskare som menar att förtätning ger ökad segregering, att det passar människors psyke dåligt, att det försämrar den mentala hälsan och att det finns myter kring behoven av renovering av miljonprogram. Personen undrar *"Hur är det med ökad kriminalitet?"*. En annan menar att ju tätare människan tvingas bo, desto högre frekvens av t. ex. depression, oroligheter, drogmisbruk, aggression, kriminalitet. Ytterligare en boende upplever att kommunen inte har beaktat de sociala riskerna nämnvärt i konsekvensanalysen av programmet.

Övriga skriver:

En person menar att många som bor i Eriksberg gör det för att de trivs med lugnet, naturen och den prismet som hyrorna erbjuder. Förtätningen av Eriksberg riskerar att få dessa människor att flytta och att en mer homogen och välbeställd grupp flyttar in vilket gör att Eriksbergsandan försvinner.

En person skriver att ett charmigt område kan få sociala problem, ökad otrivsel och sannolikt också ökad brottslighet. Anser att politikernas ansvar borde också gälla bevarandet av det som är bra i Uppsala. Skriver att hyrorna kommer att gå upp kraftigt och att många blir tvingade att lämna sina hem, att de nya planerna för många av de boende i Eriksberg kommer att vara en mardröm.

Stadsbyggnadsförvaltningens bedömning

Planprogrammet syftar till en ökad sammankoppling i Eriksberg, att de olika delarna knyts ihop genom ny bebyggelse samt tydligare och tryggare rörelsestråk. Den nya bebyggelsen kan innebära "fler ögon" på stråken och på platser som idag inte är överblickbara från exempelvis bostäder. Förtätningen

av Eriksberg ska tillföra mervärden och inte försämrade för området, visionen är att Eriksberg fortfarande ska vara ett omtyckt bostadsområde och en mötesplats för människor i alla åldrar.

Trygghet skapas också genom att platser som används dagtid även får en funktion och kan användas kvällstid. I planprogrammet har ett nytt stycke förts in om samnyttjande av lokaler. Detta nämner bland annat att skol- och förskolelokaler kan användas även under tider som utbildningsverksamheten inte är igång under kvällar och helger.

Nybyggnationen kommer att göra att det på vissa platser blir ett mindre avstånd mellan huskroppar än det är idag. För att det inte ska upplevas som alltför tätt nya riktlinjer förts in i planprogrammet. Riktlinjen "När byggnader placeras långsida mot långsida ska parametrar som avstånd mellan husen, förskjutning och höjd beaktas" är ett exempel. Nybyggnationen ska komplettera den existerande bebyggelsen och inte skapa en helt ny stadsdel med nya sociala strukturer. En ny riktlinje betonar detta och handlar om att ny och befintlig ska skapa gemensamma rum och gårdar, för att minska risken att den tillkommande bebyggelsen inte integreras med den befintliga.

Utbyggnaden av Eriksberg kommer att ske under en lång tid. Enbart delar av stadsdelen kommer att påverkas under olika delar av utbyggnadstiden. Det minskar risken för att de sociala strukturer som finns i stadsdelen löses upp.

Hyresnivåer efter ombyggnation är inte något kommunen styr över. Hyran sätts av fastighetsägaren i förhandling med hyresgästföreningen. Det är viktigt att i ombyggnation se till de boendes situation för att möjliggöra så smidig process som möjligt. Denna process är dock inte något som kan styras i planprogrammet, det är en process som leds av fastighetsägaren.

Barnperspektiv, äldreperspektiv och andra perspektiv

Socialnämnden: Framför att det sedan 2015 inte finns något särskilt barn- och ungdomspolitiskt program i Uppsala kommun och att barn- och ungdomsperspektivet istället ska finnas med i kommunens samtliga styrdokument och riktlinjer. All ärendehandläggning i kommunen ska därför ta hänsyn till barn- och ungdomsperspektivet, och kulturnämnden anser att det behöver tydliggöras hur dessa perspektiv integrerats i programförslaget. Saknar integrationsperspektivet och anser att det bör beaktas under rubriken sociala aspekter.

Kulturnämnden: Framför att det från och med 2015 inte finns något barn- och ungdomspolitiskt program i Uppsala kommun och att barn- och ungdomsperspektivet istället ska finnas med i kommunens samtliga styrdokument och riktlinjer, att all ärendehandläggning ska ta hänsyn till barn- och ungdomsperspektivet. Anser att diagrammet som redovisar åldersstrukturen i Eriksberg bör kompletteras med uppgifter om antalet barn och unga i stadsdelen. Anser att behovet av lokaler för barn och ungas fria tid behöver beaktas och möjlighet till samlokalisering med andra verksamheter bör studeras vidare i programarbetet.

Handikappföreningarnas samarbetsorgan (HSO): Konstaterar att funktionshinderperspektivet inte har beaktats i planprogrammet. Anser att funktionshinderperspektivet ska diskuteras i ett tidigt stadium i ett planprogram. Anser att hälsokonsekvenserna är bristfälligt redovisade och behöver utredas ytterligare. Påpekar att avståndet till befintlig hästverksamhet inte har redovisats.

Ekeby-Flogsta samrådskommitté (ESK): Anser att hälsokonsekvenserna inte har beaktats i planprogrammet.

Uppsala IF (UIF): Saknar barn- och ungdomsperspektiv samt föreningslivsperspektivet i programmet.

Styrelsen för Karlsro scoutkår: Skriver att de inte kan se att planprogrammet innehåller någon barnkonsekvensanalys, samtidigt som det talas om att det kommer att finnas mer barn i området i framtiden.

den. Framför att scouterna behövs i Eriksberg idag och att de kommer att behövas än mer i ett mer urbant och stadslikt Eriksberg. Menar att scouterna varje dag bidrar till att stärka barn och unga. Att scoutkåren gör barn och unga redo för livet genom att vilja och våga ta ansvar. De arbetar aktivt med att lära känna naturen och leva hållbart, att visa respekt för olikhet, motverka intolerans och värna allas lika värde. Hos dem får alla barn vara med, i scouterna får man vara sig själv.

Framför att scouterna arbetar med socialt ansvarstagande. De samarbetar därför med Rörelsehindrade Barn och Unga i Uppsala, har samarbetat med Röda korsets ungdomsförbund för att bidra med roliga aktiviteter för ensamkommande flyktingbarn och säljer majblommor till stöd för ekonomiskt utsatta barn i Sverige.

Boende i området skriver:

Flera boende i området, såväl hyresgäster som bostadsrättsinnehavare och villaägare, skriver om barnperspektivet i sina yttranden. Flera är oroliga över trafiksäkerheten och undrar hur barn ska kunna ta sig säkert till skolan och hur skol- och förskolemiljön blir under byggtiden.

En person skriver att barn ska kunna ta sig in och ut på egen hand och det ska vara möjligt att från lägenheterna se ut på gården. Så är det inte i kvarteret idag och risken är att det inte heller i framtiden blir så, om inte barnens behov sätts främst. Idéer om att skapa urbanitet genom att lägga hus nära gatan och systematiskt vända portar ut mot gatan, istället för in mot gårdar, kan ifrågasättas ur barnperspektiv anser synpunktslämnaren.

En boende är orolig över alla barn som bor, lever och växer upp just nu i Eriksberg. Deras uppväxt pågår här och vägen till skola och förskola kommer påverkas stort av dessa massiva planer i närområdet.

Bostadsrättsföreningen Fältspaten refererar till planprogrammets vision och en av de strategier som anges, "Planera för barn och äldre – det möjliggör en stadsdel för alla" och skrivningen om att det ska vara möjligt för barn att röra sig fritt i Eriksberg även i framtiden. De anser att barnens behov beskrivs diffust i programmet och undrar hur plan- och byggnadsnämnden kan säkerställa att goda lekmöjligheter upprättas eller bevaras i direkt anslutning till husen när dagens stora gårdar försvinner. De undrar hur även mindre barn ska kunna röra sig fritt och säkert mellan gårdarna och på vilket sätt förtätningsplanen för Marmorvägen och Granitvägen är förenlig med visionen.

Ett par Eriksbergsbor påtalar att Uppsala kommun är medlem i WHO-nätverket *Äldrevänliga städer* och att 20% av befolkningen i Eriksberg är äldre än 65 år. De undrar hur kommunen uppfyller sina åtaganden om äldrevänlighet när de äldre tvingas välja mellan att bo på en byggarbetsplats eller helt enkelt tvingas flytta från området och tillägger att de tror att få kommer att ha möjlighet att flytta.

Övriga skriver:

En person skriver att barnens synvinkel måste komma med i planeringen. Hen lyfter kopplingen mellan folkhälsa och det faktum att allt fler barn skjutsas till skolan och framför att Eriksberg har kvalitéer för barnen eftersom det finns stora ytor med lite trafik där de kan röra sig utan att behöva korsa vägar. Hen anser därför att dragningen av nya vägar bör ske med hänsyn till barnens möjlighet till fri rörelse men också att skolgårdarna inte får bli för små. Personen anser också att det är svårt att kombinera skolgård med parken men ser gärna en bättre koppling mellan skolgård och omgivande natur.

Ett par andra personer påtalar att det finns många äldre i Eriksberg och saknar kopplingen mellan planprogrammet och de eventuella hyreshöjningar som renovering i området kan medföra för dem.

Stadsbyggnadsförvaltningens bedömning

Inom ramen för planprogrammet har ingen separat barnkonsekvensanalys gjorts. Ej heller några separata konsekvensanalyser för hälsofrågor, äldre- eller funktionshinderperspektivet. Dessa frågor ska alltid beaktas i planeringen och i efterföljande skeden, de fördjupas när förslagen blir mer konkreta och detaljerade.

De olika perspektiven har vävts in i arbetet med socialkonsekvensanalysen och den behovsbedömning som gjordes i början av planprogrammet. Programmets målsättning om en stadsdel där människor i alla åldrar möts ställer krav på att såväl barnens som de äldres perspektiv beaktas i planeringen och i genomförandet. Genom att möjliggöra för fler bostäder som kan komplettera nuvarande bostadsutbud gällande exempelvis storlek och upplåtelseform skapas ett bredare utbud för fler människor i olika livsskeden och familjekonstellationer. Detta möjliggör en minskad uppdelning av upplåtelseformer med intentionen om en ökad social blandning i olika delar av Eriksberg. Det är idag en relativt liten andel barn och unga i Eriksberg, samtidigt som andelen äldre är stor. Nya bostäder, som avser att komplettera befintliga, ger ökat behov av förskole- och skolmiljöer samt mötesplatser genom exempelvis lokaler för bland annat föreningsverksamhet. Planprogrammets intention om att tillföra ett allaktivitetshus som en del av skolutvecklingen som även kan fungera som en mötesplats och med funktioner för civilsamhälle kvällar och helger har förtydligats i programhandlingen. Planprogrammets intention är att även förskolor och skolor generellt ska främja ett samnyttjande. Idag finns det inte någon fullstor idrottshall i Eriksberg. I och med den utveckling av skolområdet som är nödvändig för att förverkliga planprogrammets intentioner kommer minst en fullstor idrottshall att kunna bli möjlig i skolområdet. Detta gynnar möjligheterna för ett aktivt föreningsliv i stadsdelen.

I det reviderade planprogrammet har förlängningen av Stigbergsvägen till Marmorvägen för bil ersatts av en sammankoppling enbart för gång och cykel. Denna förändring försämrar framkomligheten för bil, men möjliggör säkrare gång- och cykelvägar till skolområdet. Revideringen gör även att stora delar av centrala Eriksberg kan förbli bilfria, vilket gynnar möjligheterna för barn att kunna röra sig fritt i området.

Nybyggnationen kan tillföra kvalitéer som idag inte finns i stadsdelen i form av bland annat fler verksamheter. På detta sätt kan fler nödvändiga och önskvärda funktioner finnas närmare människor. Detta förenklar, inte minst för äldre människor och andra som har begränsade möjligheter att röra sig, att kunna tillgodose sig ett bredare utbud av kommersiell och offentlig service i sin närhet.

Nybyggnationen som föreslås i centrala Eriksberg medför att områdets stadsbyggnadsstruktur förändras. När ny bebyggelse tillförs som tillsammans med den befintliga skapar gemensamma rum och gårdar blir platser som idag upplevs som offentliga av mer semi-privat karaktär. Detta gör översynen av gårdarna kan förbättras och då även bidra till barns möjligheter att ha möjlighet att röra sig i gårdsmiljön.

Mötesplatser och verksamheter

Omsorgsnämnden: Anser att en hög grad av integration inom planområdet och attraktiva mötesplatser främjar en inkluderande stadsmiljö.

Socialnämnden: Ser positivt på den funktionsblandning som beskrivs. Skriver att det idag finns en begränsad möjlighet till organiserad föreningsverksamhet i området. Anser att det är angeläget att planprogrammet lyfter fram behovet av att avsätta markområden för aktivitetshus, kulturverksamhet, fritidsaktiviteter och föreningsverksamhet. Förvaltningen delar bedömningen av att detta bidrar till ökat socialt kapital och därmed får positiva sociala konsekvenser.

Kulturnämnden: Anser att det fortsatta programarbetet behöver klargöra behovet av särskilda lokaler som möjliggör allas tillgång till ett kulturliv med kvalitet och mångfald hos olika brukare. Möjligheten till samlokalisering med andra intressen behöver studeras vidare i programarbetet.

Eriksbergs socialdemokratiska förening: Skriver om Eriksbergskolan som ett framtida kulturhus. De anser att flytten av Eriksbergs bibliotek till skolan för 15 år sedan var lyckad, att biblioteket kan bli bättre som arrangör av författaraftnar, studiecirklar, föredrag mm. men att dess öppettider måste öka om antalet invånare ökar. De framför också att Eriksbergskolans aula som rustades för några år sedan

används alldeles för litet och har ett behov av anställd personal som kan skapa och driva teater-, musik-, målarverksamhet.

Uppsala pensionärsföreningars samarbetsråd (UPS): Noterar att det råder brist på lämpliga möteslokaler inte bara för pensionärsföreningar. Tillgång till lokaler för fritids-, hobby- och föreningsaktiviteter måste finnas både centralt i området och på rimligt avstånd från bostaden.

Hyresgästföreningen och HUS: Anser att kommunen borde bygga samlingslokaler där alla boende kan träffas och umgås utan att det kostar.

Styrelsen för Karlsro scoutkår: Framför att det är viktigt att barnen som deltar i scoutverksamheten i kommer från olika delar av Uppsala – scouterna blir ett sammanhang där barn från olika socioekonomiska förutsättningar och från olika delar av staden möts och knyter vänskapsband. Detta bidrar till social sammanhållning i samhället. De framför att scoutgården i Eriksberg har ett idealiskt läge idag. Det är nära till naturen i Hågadalen och stör inga grannar. Många barn bor i närheten och kan själva ta sig till scoutgården. Om scoutkåren tvingas söka sig längre ut från centrum – för att klara framtida hyreskostnader – kommer fler att behöva åka mer bil och vissa barn kan kanske inte längre ta sig dit på egen hand. De sammanfattar genom att skriva att placeringen har stor betydelse för verksamheten och att de vill ha kvar närheten till Hågadalen.

Boende i området skriver:

En boende har synpunkter angående aktivitetslokaler i bostadsområdena och är rädd för att det kommer att bli stökigt och finns en risk för att boende ska känna sig störda. Personen föreslår att alla aktivitetslokaler ska vara samlade på ett ställe och att man lämnar bostäder till just bara bostäder.

En boende betonar att det är viktigt att det inte bara blir kommersiella lokaler och att det som behövs är medborgarhus och kulturhus där medborgarna kan mötas utan att det kostar. Personen menar att det skulle möjliggöra demokratiska möten och ökad förståelse och tolerans mellan olika grupper.

En annan boende tycker att det skulle kännas mer naturligt att knyta ihop de befintliga "attraktionerna" kring Västertorg istället för att utvidga centrum mot skolan. Hen påpekar att det finns möjlig mark att bebygga mer nära Västertorg och anser att ett parkeringsgarage i denna närhet är lämpligt, kanske under torget. *"Koncentrera hellre än sprid ut."*

Ett par Eriksbergsbor undrar vad det betyder för integrationsarbetet och den sociala hållbarheten att byta ut den öppna planläggningen till slutna kvartersstruktur. De anser att hus-i-park har varit ett vinnande koncept med öppna mötesplatser mellan höghusen dit alla varit välkomna oavsett om man bott i hyresrätt, bostadsrätt eller i egnahemsområdet.

Stadsbyggnadsförvaltningens bedömning

Skrivelsen om ett multihus/allaktivitetshus har förtydligats. Ett sådant hus är tänkt att fungera för såväl skolans som civilsamhällets syften och kan fungera som en mötesplats i Eriksberg. Vilka aktörer och funktioner som bör finnas i ett sådant allaktivitetshus behöver studeras vidare i kommande planeringsskeden. Användning av kommunens lokalresurser är inte kostnadsfria, men föreningar har kraftigt subventionerade avgifter i syfte att gagna ett aktivt civilsamhälle. Kostnader för nyttjande av kommunala lokaler är inte något som regleras i ett planprogram. Planprogrammet går heller inte in i detalj på var föreningar kan bedriva sin verksamhet.

I planprogrammet koncentreras de huvudsakliga centrumfunktionerna till en utveckling av Västertorg, längs Granitvägen och i anslutning till cirkulationsplatsen på Norbyvägen. Västertorgs utvidgning skapar tillsammans med utvecklingen av skolområdet, med bland annat ett allaktivitetshus och en ny stadsdelspark, en övergripande mötesplatsfunktion i Eriksberg. Skolområdets läge i gränsen mot Hågadalen öppnar också för att verksamheter som gynnas av närhet till park och natur skulle kunna samnyttja skolorna och skolgårdarna under kvällar och helger. Genom att skapa fler verksamhetslokaler i

kombination med bostäder möjliggörs även ett mer levande stadsliv med rörelse under dygnets alla timmar. Till detta bidrar även kollektivtrafiknodens läge.

Idag finns det en tydlig uppdelning av upplåtelseformer inom Eriksberg. När ny bebyggelse tillkommer kan dessa gränser luckas upp och en ökad blandning mellan upplåtelseformerna kan ske. I samband med den nya bebyggelsen i centrala Eriksberg uppförs omvandlas vissa miljöer som idag är av karaktären hus-i-park till med kvarterslik. Behovet av mötesplatsfunktioner på allmän platsmark ökar då invånarna blir fler och när delar av kvartersmarken blir av mer privat karaktär. Detta bedöms tillgodoses genom en utveckling av en ny stadsdelspark i anslutning till skolområdet, och dess sammankoppling med parkstråket mellan skivhusen och genom ett grönt allmänt stråk norr om Marmorvägen – Marmorstråket.

Skolor och förskolor

Allmänt om behov och efterfrågan

Utbildningsnämnden: Att bygga 2 600 nya bostäder till 2030 genererar ett stort behov av platser i förskola och grundskola. Behovet beräknas till drygt 500 förskoleplatser och drygt 1000 grundskoleplatser. Utbildningsförvaltningen bedömer att ytterligare tomter för förskolor och för skolor behöver planeras in i planprogrammet för Eriksberg och Ekebydalen.

Hågaladsskolan och Eriksbergsskolan har redan cirka 700 elever tillsammans i fungerande skolbyggnader. Att öka antalet elever på dessa två skolor genom att riva befintliga fastigheter och bygga nya, större grundskolor med ytterligare 1000 elever riskerar att ge flera problem. Utbildningsförvaltningen ser det därför som nödvändigt att ytterligare skoltomter planeras in inom planprogrammet så att nya skolor kan byggas på nya tomter och befintliga skolor kan bevaras och utvecklas istället för att rivas. Att riva befintliga fungerande skolor är inte god ekonomisk hushållning. Dessutom måste utbildningsförvaltningen hitta lämpliga lokaler att evakuera eleverna till under tiden skolan återbyggs, vilket alltid är svårt.

Utbildningsförvaltningen ser positivt på att det finns en reserverad plats för ny, friliggande förskola i anslutning till skolorna samt möjlighet till förskola på flera ställen.

Utbildningsförvaltningen ser också ett ökat platsbehov på närliggande förskolor och skolor även utanför planområdet, t.ex. Flogtaskolan och Ekeby gymnasium. Detta måste tas in i planens beräkning.

Boende i området skriver:

Bostadsrättsföreningen Gnejsenhus och ett par enskilda boende i området refererar till ett inslag i de lokala tv-nyheterna där det från politiskt håll lovades att det i områden som planeras/byggs ska finnas möjlighet till förskoleplats för samtliga. De skriver att planerna för utökning av olika verksamheter inom social infrastruktur och samhällsservice därför måste fram redan nu.

En boende undrar om kommunen tar med skolplatser i beräkningen när befolkningen ökar och påtalar att skolorna i området redan kämpar med stora elevgrupper som knappt ryms i deras lokaler.

En boende anser att kommunen ska ta vara på en mycket väl fungerande skola och skolmiljö och utveckla den positivt och varsamt. Anser att det är vårdslöst illustrerat att riva båda idrottshallarna och göra idrottsplatsen betydligt mindre men att längan som är tillagd längs med idrottsplanen känns naturlig. Istället för att riva fungerade skolbyggnader föreslår synpunktslämnaren en byggnad söder om Eriksbergsskolan och väster om Hågaladsskolan. I yttrandet bifogades en skiss över förslaget.

En annan boende tycker att det är anmärkningsvärt och oprofessionellt att man vid informationsmötet inte mer konkret kunde besvara frågor om hur skolgång för potentiellt tusentals nya elever i Eriksberg ska lösas.

Ytterligare en annan privatperson skriver att det är bättre att anlägga en ny skola intill den nya bebyggelse som kan komma att uppföras inom det nuvarande villaområdet istället för att bygga ut de nuvarande skolorna.

Stadsbyggnadsförvaltningens bedömning

Det finns ett stort behov av fler bostäder i Uppsala samtidigt som marken är begränsad. Nya bostäder behövs inom stadens gränser för att bemöta rådande bostadsbrist och samtidigt möjliggöra en ekonomisk, social och miljömässig hållbar utveckling av Uppsala. Det är kostsamt att öppna helt nya områden för kommunala investeringar. Det är därför nödvändigt att bygga vidare på den infrastruktur i form av lokaler och mark för förskolor och skolor som redan finns.

Programmet räknar med att det inom planområdet finns möjlighet till cirka 77 000 kvadratmeter mark för förskolor och skolor inklusive uteytor/gårdar, angöring och parkering. Här ingår mer mark än vad som idag räknas till skolgårdsyta samtidigt som en del av den stora grusplanen vid Eriksbergsskolan räknas som park/aktivitetsyta. Markyta för idrottshall till Eriksbergsskolan tillkommer och är möjlig i anslutning till skolan.

En yta på 77 000 kvadratmeter möjliggör mer än 2 000 platser i förskola/grundskola räknat på envåningsbyggnader med 20 kvadratmeter uteyta per barn/elev samt ytor för angöring och parkering. Flera nya förskoleplatser planeras bli förverkligade i bottenvåningar till flerbostadshus. Dessa förskolor kräver därför ingen egen yta för själva huskroppen.

Skolors och förskolors utemiljö

Utbildningsnämnden: Friytan (den yta som barnen har fri tillgång till utomhus) per elev vid de befintliga skolorna är idag ca 25 kvm/elev respektive 15 kvm/elev och skulle vid en förtätning bli ännu mindre. I Boverkets vägledning "Gör plats för barn och unga!" anges 40 kvm friyta per barn i förskolan och 30 kvm friyta per barn i grundskolan som rimliga mått, vilket stämmer överens med Uppsala kommuns egna riktlinjer. Även om kommunen inte klarar att uppfylla detta på alla befintliga skolor så är det viktigt att kommande projekt och nybyggnationer bevakar att barnens tillgång till friyta stämmer överens med rekommendationer och riktlinjer. En ökning av skolans tomtyta behövs om flera elever ska gå i befintliga, men utökade, lokaler.

Vid föreslagen utökning av befintliga förskolor behöver friytan bevakas och möjlighet till eventuell utökning av tomter ges i kommande skeden.

Nämnden ser positivt på att förslaget innebär samutnyttjande av lekytor samt integrerade lekområden i skogspartier/ naturområden, att förskolor planeras vid intilliggande park- och naturområden. De är också positiva till bevarande av kvalitativa grönytor samt utbyggnad/förbättring av parkområden samtidigt som ambitionen är att bygga bort otrygga ytor. De anser att det är positivt med förfrågningsunderlag till skolornas elever. Det är till exempel viktigt att bevara skogen väster om Hågalsskolan som eleverna pekar ut som en bra plats. Utökning och kompletteringar av cykelstråk är positivt eftersom det förbättrar möjligheten för barn och unga att ta sig till skolan på annat sätt än i bil.

White arkitekter: Anser att utveckla/lägga till skol-/förskoleverksamhet i anslutning till grönstruktur är en god idé.

Boende i området skriver:

En boende påtalar att det vid Glimmervägen 6, nära Glimmerns förskola, finns en lekplats och att den marken kan användas för hus eller p-platser om barn får använda förskolans lekplats under kvällar och helger.

Stadsbyggnadsförvaltningens bedömning

20 kvadratmeter uteyta per barn i förskola/elev i grundskola är det mått som används som riktmärke inom Uppsala. Planområdet är välförsörjt med "närnatur" som är en kompletterande tillgång till gården. I omedelbar anslutning till Eriksbergsskolan liksom Hågaladsskolan finns "närnatur", som i dag kan användas av de äldre eleverna på raster. Delar av dessa kommer att vara kvar som gröna uteytor även när skolområdena byggs ut. Genom att skolgårdarna ligger i anslutning till allmänna platser kan ökad användning av ytor uppnås. Detta rör flera områden runtomkring såväl Eriksbergs- som Hågaladsskolan. Skolorna gränsar dessutom till naturreservatet Hågaladalen-Nåsten och Täljstenens förskola gränsar till naturreservatet Stadsskogen. Övriga förskolor ligger i omedelbar närhet eller mycket nära grönområde med ett mindre skogsparti. Även de förskolor som kommer att byggas i bottenvåningarna på flerbostadshus kommer att ha nära till ett grönområde med skog.

En ny detaljplan håller på att tas fram för Glimmerns förskola. Syftet med den nya detaljplanen är att ändra den tillåtna markanvändningen så att det kommunala bolaget Uppsala kommun Skolfastigheter AB ska kunna fastighetsbilda den mark de förvärvat i samband med bolagets bildande. Syftet är också att förskolan på lång sikt ska kunna växa och rymma fler förskolebarn. Förskolgården ska kunna utvidgas, och då omfatta även den yta som idag utgörs av lekplatsen, och förskolebyggnaden ska kunna uppföras i två våningar.

Ekonomiska konsekvenser för skola/förskola

Utbildningsnämnden: Enligt den beslutade lokalstrategiska planen ska 5 000 nya grundskoleplatser och 700 nya förskoleplatser skapas fram till år 2020. Planen innebär att antal platser ökar med närmare 30 procent inom grundskola och 10 procent inom förskola. Vidare finns enligt lokalförsörjningsplanen stora renoveringsbehov 2016–2020 vilket medför behov av evakueringslokaler. Ett ökat elevantal har hittills i stor utsträckning lösts genom förtätning i befintliga lokaler, men framöver kommer det inte längre att vara möjligt. Det kommer att vara en utmaning att matcha byggandet och lokalnyttjandet med barn- och elevtalsutvecklingen för att undvika lokalbrist.

Stadsbyggnadsförvaltningens bedömning

Programmet är tänkt att förverkligas under en lång tidsperiod. Någon etappindeldad plan för utvecklingen av befintliga och nya förskole- och skolfastigheter har inte tagits fram inom ramen för planprogrammet. Men planprogrammet ger en långsiktig inriktning för utvecklingen i området vilket möjliggör en fördjupad studie angående hur och när olika förskole- och skolfastigheter lämpligast byggs om och/eller till eller när nya bör uppföras. Genom en sådan långsiktig plan kan resurseffektiva prioriteringar göras i investeringar för en god kommunalekonomi.

Fritid, kultur och idrott

Allmänt om behovet

Socialnämnden: Då socialnämndens ansvar omfattar stöd till föreningar ser förvaltningen det som angeläget att planprogrammet lyfter fram behovet av att avsätta markområden för aktivitetshus, kulturverksamhet, fritidsaktiviteter och föreningsverksamhet. Förvaltningen delar bedömningen av att detta bidrar till ökat socialt kapital och därmed får positiva sociala konsekvenser.

Kulturnämnden: Anser att skalan ställer krav på att olika planeringsdokument ger tydliga riktlinjer vid kommande vägval gällande hantering av frågor rörande kulturell infrastruktur och barn och ungas fria tid. Nämnden vill understryka vikten av att se dessa frågor som strategiska och angelägna att fördjupa sig i för att åstadkomma goda lösningar längre fram i planeringsprocessen. Konst är en resurs för samhället och har betydelse för vår hälsa och vårt välbefinnande. Konst ska ses som en självklar

del av välfärden när olika delar av kommunen utvecklas. Den offentliga konsten är en del av vårt demokratiska samhälle. Enligt kommunens kulturpolitiska program ska alla uppsalabor, oavsett vem man är eller hur man lever, ha möjlighet att uppleva konst i sin närmiljö. Kulturnämnden föreslår att enprocentregeln tillämpas när Eriksberg byggs ut. Detta innebär att en del av varje byggprojekts budget ska avsättas till konstnärlig gestaltning i området till gagn för de uppsalabor som ska bo och arbeta i Eriksberg. Uppsala kommuns kulturpolitiska program anger att förutsättningar ska skapas för att tillvarata ungas engagemang, vilja och lust till kulturupplevelser och eget skapande både i skolan och under deras fria tid.

UNIK (Uppsala-Näs IK): Anser att programmet helt saknar idrottsligt perspektiv och därtill relevanta kopplingar till den föreningsdrivna idrotten. I ett samhälle där alltfler barn är stillasittande och drabbas av övervikt anser vi alla planer bör beakta detta perspektiv. Särskilt viktigt blir detta i en tid då föräldrar i en allt ökande omfattning skjutsar sina barn till idrottsaktiviteterna och därmed också ökar biltrafik och luftföroreningar. UNIK skriver att de har noterat samma problem/brist i andra program och planer och anser att kommunens planavdelning bör reflektera över denna frågeställning.

UNIK förespråkar att lokala idrottsytor generellt behålls och vidareutvecklas i samarbete med föreningslivet så att barn och ungdom har nära till idrotten och kan ta sig till träning och match via promenad eller cykel. Det finns alldeles för många exempel där flexibla skolgårdar byggs bort eller konverteras till oflexibla lekplatser som inte kan nyttjas av idrottsföreningar eller andra flexibla strukturer. Exempel på detta är grusplanen på Tiundaskolan och samt idrottsytor på Fyrisskolan.

Upsala IF (UIF): Skriver att den stora expansion av bostäder som planprogrammet föreslår, bör också följas av en ambitionshöjning vad gäller föreningslivet generellt och idrotten specifikt. Det är av stor vikt för dessa verksamheter att de har ändamålsenliga miljöer och anläggningar att bedriva sin verksamhet i. Upsala IF har under flera år sökt dialog om detta med Uppsala kommun och dess politiker och skriver att de både har ambitionen och kraften att ta sitt sociala ansvar.

Bostadsrättsföreningen Gnejsenhus: Anser att det finns ett ökat behov av anläggningar idrott och rekreation. Att den utbyggnad som planeras innebär ett större antal ungdomar med behov av tränings-tider hos de föreningar som verkar i närområdet, att det redan idag är en bristvara. Anser att t.ex. en plan för Ekebyområdet och dess fotbollsplaner bör ingå i denna plan och att planeringen måste starta nu.

Fastighetsägare Eriksberg Anser att Eriksberg idag är en stadsdel med goda förutsättningar för såväl planerad som spontan idrott och nämner exempel som Friskis & Svettis i Ekeby, fotbollsplaner i Ekebydalen, grusplanen vid skolan, motionsspår och promenadstråk i Stadsskogen, Hågadalen och Ekebydalen samt lekplatserna med parkour och multiarenor för bollsport. Menar att samhällen måste planeras för att inbjuda rörelse och idrott när övervikt och stillasittande ökar och att idrott skapar meningsfull fritid för många ungdomar vilket motverkar klotter och skadegörelse. Beskriver att många ger sig ut i Hågadalen och på Ekebyfältet för att åka skidor och undrar om man på något sätt kan göra det möjligt med grönstråk att påbörja skidåkningen inne i området. Till yttrandet bifogas en karta som redovisar var man tar sig ut i skidspår.

Boende i området skriver:

En boende anser att kulturperspektivet är närmast obefintligt och anser att det idag inte finns minsta förnimmelse av kulturlivet i Eriksberg, inte ens ett fungerande café. Anser att om bebyggelsen blir allt tätare utan ett rikare kulturliv än det föreslagna, så kommer det uppstå mer sociala problem i området och att det som behövs är en offentlig scen, helst med teater och biograf, lokaler för föreningslivet, ett större bibliotek, tavlor med "bevingade ord" i området, en caféverksamhet värd namnet. Föreslår en större lokal, där teater/biograf, caféverksamhet och bibliotek skulle ingå så att det uppstår ett kulturcentrum. Menar att utan ett rikt och mångfacetterat kulturliv kommer området att implodera och ge upphov till stora sociala problem, att kulturlivet bör vara av sådan karaktär att folk från innerstaden blir beredda att ta sig till Eriksberg.

En boende skriver att det som medborgarhus och kulturhus där medborgarna kan mötas utan att det kostar, inte bara kommersiella lokaler.

Övriga skriver:

En person skriver att spontanidrott utförs bäst på små ytor och i fria grönområden, förutsättningarna är sämre och dyrare på stora och samlade ytor, i arrangerade miljöer. Önskar mer fria grönytor - sammanhängande så att djurlivet följer med, och fler små spontanidrottsytor. Menar att det ger effekter på flera nivåer i samhällsnyttan, bland annat ur hälsoaspekter, trygghetsaspekter och ur kostnadsaspekter.

En person anser att förslaget inte i tillräcklig utsträckning tar hänsyn till ytor för kultur, idrott och föreningsliv. Att behoven av mötesplatser för dessa ändamål finns redan idag och endast en byggnad för kulturändamål är för lite, särskilt när befolkningen ska öka i så stor omfattning. Att föreningsliv och kulturaktörer är svaga aktörer och väger ofta för lätt gentemot kommersiella aktörer som vill bygga bostäder. Menar att det är kommunens ansvar att värna dessa aktörer och se mer långsiktigt på vad tillgänglighet till kultur, idrott och civilsamhällets aktörer kan bidra i form av möten mellan människor, trygghet och gemenskap. Att det är särskilt viktigt då segregation och utanförskap sprider sig och att kommunen behöver ta ansvar och avsätta mer mark som kan disponeras för aktiviteter såväl i lokaler som för utomhusaktiviteter, i närområdet, och integrerat i bebyggelsen och inte endast i Ekebydalen.

En person skriver att vardagsmotion, utevistelse och närhet till naturen är viktiga resurser för avkoppling och rekreation. Att det finns en risk med den planerade förtätningen är att bostadsmiljön i Eriksberg inte kan erbjuda denna återhämtning när den lilla bostadsnära remsan skog eller park som man tidigare kunnat utnyttja för promenad, fika, lek eller annat är bebyggd och de få och små ytor som finns kvar ska delas av dubbelt så många personer. Personen skriver också om samnyttjande av lokaler och refererar till egna erfarenheter av att skolans lokaler ogärna lånas ut och påtalar att dialog med skolan behövs när det gäller lokalfrågan, annars framstår förslaget om att området ska stärkas kulturellt väldigt tomt. Menar att det behövs mer substans och tydlighet och mindre svävande ordalag för att de som bor i närområdet ska kunna ta till oss förslaget och faktiskt tro på det. Vill våga tro att det skapas mer än lokaler för kommers och föreslår återvinningslokaler, dansstudio, scoutstuga, möteslokaler. Att det med den typen av verksamhet finns förutsättningar för att Eriksberg blir ett kreativt, kulturellt och miljömedvetet nav i Uppsala.

Stadsbyggnadsförvaltningens bedömning

Inom programområdet och dess omedelbara närhet finns både en kulturell infrastruktur och möjlighet till en rad olika idrottsaktiviteter, spontana och organiserade. I takt med att stadsdelen växer och invånarna blir fler måste även dessa områden stärkas. Eriksberg ska vara en funktionsblandad stadsdel där vardagens behov kan tillgodoses. Det innebär bland annat möjlighet till både idrottsutövande som kulturupplevelser.

Ekebydalens östra del ska utvecklas för idrottsändamål, planeringen av detta ligger i en tänkt första etapp av planprogrammets genomförande. I Eriksbergs centrala delar finns möjlighet att utveckla en central park, i anslutning till skolområdet, bland annat för aktivitet och rekreation. Utformningen av området är ännu inte detaljstuderad. Planprogrammet utgör en övergripande planeringsnivå som anger ramar och riktlinjer för den fortsatta planeringen. Ambitionen är att området runt grusytan ska kunna användas ännu mer och bli en viktig målpunkt för både skola och allmänhet. Samtidigt kan den ha en sammanlänkade funktion, från Västertorg och ut i Hågadalen.

I det reviderade planprogrammet har Stigbergsvägens förlängning tagits bort, vilket innebär att kvarteret öster om grusplanen också har tagits bort. En ny placering av allaktivitetshus/idrottshall föreslås där Eriksbergsskolans idrottshall ligger. Den befintliga idrottshallen bedöms kunna bli för liten med ett ökande elevantal vid en utbyggnad av skolan. En ny fullstor idrottshall skulle kunna samlokaliseras i ett allaktivitetshus. Det skulle gynna möjligheterna för ett aktivt föreningsliv i stadsdelen.

Stadsdelens centrumfunktioner ska i huvudsak finnas i anslutning till Västertorg som föreslås tydligare kopplas samman med skolområdet. Begreppet centrumverksamhet, eller centrum, används i detaljplanesammanhang och rymmer flera olika servicefunktioner och besöksintensiva verksamheter. Exempel på verksamheter som kan möjliggöras är till exempel förenings- och samlingslokaler, bibliotek, teater och café.

I planprogrammets förutsättningskapitel har ett avsnitt om föreningsliv tillkommit. Planprogrammets intention om att tillföra ett allaktivitetshus, som en del av skolutvecklingen, med funktioner för civilsamhälle kvällar och helger har förtydligats i programhandlingen. I förslagsdelen har avsnitt om multibyggnad/allaktivitetshus samt om samnyttjande av lokaler tillkommit.

Enprocentregeln kommer inte gälla generellt, behovet varierar i stadsdelen och den bedömningen görs i varje enskilt projekt.

Specifika platser/verksamheter och önskemål

Grusplanen

UNIK (Uppsala-Näs IK): Vänder sig starkt emot att den enda större öppna och i planområdet centralt belägna idrottsytan skall "parkifieras" under begreppet "ny stadsdelspark". Ytan är idag grusbelagd skolgård till Eriksbergsskolan och Hågaladsskolan. Den används idag till sommaridrott och vinteridrott och är i planprogrammet markerad med gult/orange och texten "kombinerad skolgård/grönstruktur".

UNIK anser att ytan istället skall utvecklas i samarbete med föreningslivet så att lokala idrottsföreningar kan bedriva ungdomsidrott på ytan då den inte används som skolgård. Med tanke på Eriksbergs mycket tydliga närhet till Hågaladens och Stadsskogen naturområden menar vi att det är olämpligt och onödigt att konvertera flexibla idrottsytor till lekplats och park. Dessutom finns redan lekplats i anslutning till Hågaladsskolan.

En förväntad tillväxt på skolorna kräver dessutom utökade flexibla ytor och inte tvärtom. I det fall aktuell yta utvecklas med t.ex. konstfrusen is är vi som förening beredda att regelbundet under säsong bedriva lokal skridsko/bandyskola och träning för yngre barn i området.

En sådan verksamhet med Eriksberg som centrum ger också stora fördelar inom integrationsområdet där barn från olika socioekonomisk bakgrund blandas inom en lekfull och positiv verksamhet

Fastighetsägare Eriksberg ■■■: Undrar hur man tänkte när stadsdelen ska få 2 600 fler bostäder och man halverar idrottsplanen som fungerar som en av kommunens spolade skridskoisar. Föreslår att förlänga säsongens milda vintrar med kylslingor.

Idrottshallar

Fastighetsägare Eriksberg ■■■ Undrar hur man tänkte när man river en ca 10 år gammal fungerande gymnasial på Hågaladsskolan och påpekar Eriksbergsskolans idrottshall också är riven i illustrationerna. Menar att den hallen är ganska sliten men att behovet av idrottshallar i området för skolorna behövs, att skolorna dessutom växer om stadsdelen växer. Påtalar att det finns behov av större idrottshallar i området för fotbolls- och innebandyträningar mm och att närhet till idrottshallar minskar behovet av bilresor.

Scoutgården

Styrelsen för Karlsro scoutkår: Framför att planprogrammets inte omnämner scoutverksamhet på den plats där scoutgården varit lokaliserad sedan 1997. Är förvånade över att planprogrammet inte

omnämner scouternas verksamhet i den södra delen av planområdet och påtalar att verksamheten behövs även i det nya Eriksberg. Att en rivning av scoutgården och att verksamheten inte får plats får konsekvenser för många barn och ungas möjlighet till meningsfull fritidsverksamhet. De uttrycker att scouterna i Karlsro är engagerade i lokalfrågan och känner oro för hur det ska bli framöver. Scouternas möjlighet att fortsätta sin verksamhet behöver därför beaktas tydligare i det fortsatta planarbetet. Scouterna bidrar aktivt till barn och ungas meningsfulla fritid, hälsa och livsmod varje dag. Styrelsen väddar därför till kommunen att hitta lösningar i det kommande arbetet som möjliggör även denna verksamhet. *Scoutgården behövs! Karlsro scoutkår är inget hus, men vi behöver ett hus att vara i!*

Scoutgården, som hyrts av kommunen och idag Uppsala kommun Sport- och rekreationsfastigheter, brandskadades i december 2015. Styrelsen skriver att Karlsro scoutkår sedan januari 2016 förhandlat med Uppsala kommun Sport- och rekreationsfastigheter AB och stadsbyggnadsförvaltningen om återställande av lokalerna. Kommunen initierade i januari 2016 detaljplaneläggning av den mark där scoutgården ligger för att göra det möjligt att genomföra fastighetsbildningen för scoutstugan och närmast angränsande mark. På kommunens hemsida anges således uttryckligen att ändamålet är ändra markanvändningen från park till besöksändamål och scoutverksamheten omnämns.

Styrelsen framför att scoutverksamhet passar väldigt bra in i den vision om levande stadsnära stadsdel som kommunen lyfter fram i planprogrammet. De uttrycker att den samlade lösningen i form av ett aktivitetscentrum i nära anslutning till skolområdet där olika fritidsverksamheter skulle kunna samlas är bra men att det kan vara svårt att förlägga kårens scoutverksamhet i sådana lokaler. *Vi har verksamhet varje kväll i veckan och helgerna. Vi har svårt att hyra lokaler per timme eftersom vår verksamhet inte ser ut så. Våra lokaler används flitigt. De behöver inte vara så fina, men det behöver finnas plats för lek och stoj och typiska scoutaktiviteter. Man behöver kunna surra och bygga med slanor (och även förvara dessa till nästa gång!), elda på eldfat, koka mat på stormkök, tälja med kniv, och ungdomarna behöver ett eget krypin där de kan hänga osv. Och på helger och skollov har vi ofta hajk i lokalerna med övernattnings och matlagning. Det kanske inte lyckas i ett aktivitetscentrum. Däremot ser vi väldigt gärna att vi kan samlokalisera med andra aktiviteter som kan vara i lokalerna på dagtid vardagar, t.ex. naturskoleverksamhet eller fritidsaktiviteter skulle fungera mycket bra.*

Scoutkåren lät även sina yngre scouter svara på hur de ser en framtida scoutgård. Förslag som nämndes var bland annat *natur där man får bygga trädkojor, plats att leka på och plats att elda på.*

Styrelsen framför att de utgår från att kommunen föreslår att scoutkåren ska ha möjlighet att fortsätta verksamheten i det område där den bedrivs idag, och om så inte är fallet att det arbetas in i förslaget. *"I markanvändningskartan är förslaget att området ska användas för skola, förskola, skolgård, centrumkvarter, verksamheter och bostäder. Det är inte uttalat, men vi har förstått att vår typ av verksamhet ryms inom dessa begrepp."*

Boende i området skriver:

Några boende i området tar upp scoutgården i sina yttranden. De hittar ingen text om scoutstugan i planprogrammet och framför att de vill att gården ska få vara kvar.

Övriga skriver:

Ett tiotal privatpersoner, boende utanför planområdet, tar också upp scoutstugan i sina yttranden. Flera beskriver verksamheten utifrån egna och andras erfarenheter och vikten av att verksamheten kan få finnas kvar i området.

En person anser att det är djupt olyckligt att hänsyn ej tagits till scoutkåren, att det naturnära läget har gett många generationer scouter möjlighet till ett aktivt och lärande friluftsliv i stimulerande och inkluderande gemenskap. Undrar hur kommunen har tänkt lösa lokalfrågan då den tidigare scoutgården brandskadats så svårt att den ej kan brukas för sitt syfte, detta förmodligen som en följd av bristande underhåll från fastighetsägarens sida. Undrar vilken möjlighet scoutkåren kommer att ges för att fortsatt kunna verka inom området och hur har detta tagits i beaktande i planarbetet.

En person, som undrar hur hänsyn tas till Karlsros scoutstuga och deras verksamhet, anser att det är en stor, viktig och trevlighetsskapande verksamhet som drivs i området och att en lösning på detta bör finnas på plats innan detaljplan beslutas. Personen undrar också hur hänsyn tas till Soldatstorpet stuga och deras verksamhet. Att det är en trevlighetsskapande verksamhet som drivs i området och att en lösning på detta bör finnas på plats innan detaljplan beslutas.

En person, som påpekar att scoutgården inte återfinns i förslaget, menar att verksamheten för med sig många goda effekter och riktar sig till barn och ungdomar. Uppmanar att förbereda plats åt denna verksamhet i stadsdelen.

En person tolkar kartan som att man planerar att riva scoutgården och att verksamheten i stället hänvisas till ett potentiellt allaktivitetshus, men menar att det inte finns ens någon anvisad plats för detta eller tidplan. Menar att eftersom scoutkåren bedriver verksamhet dagligen och många helger är risken stor att den inte får plats inom ramen för ett allaktivitetshus och anser att scoutgården ska ritas in, och omgående renoveras för att kunna nyttjas som vanligt.

En person anser att scoutgården ska bevaras i nuvarande läge i Eriksberg och att verksamheten ska synliggöra scoutverksamheten vid en uppdatering av planprogrammet. Anser att scoutverksamheten är helt i linje med de värden som lyfts fram i planprogrammet.

En person skriver att barn och ungdomar som är äldre än fritidsålder behöver en variation av aktiviteter, att de fritidsklubbar som finns eller är planerade i området räcker inte till för att möta upp alla. långt ifrån alla är intresserade av idrott. Föreslår att planen revideras för att innefatta scoutverksamhet, antingen i lokaler i direkt anslutning till Hågadalsskolan, eller i nybyggda lokaler i närheten. Påtalar att det är viktigt att scouterna finns på ställen dit barnen själva kan ta sig, antingen säkert med cykel eller med kollektivtrafik.

En person vill peka på det problematiska med att Karlsro scoutkår inte finns med i planprogrammet och att tillgången till en lokal i omedelbar närhet till Eriksbergs centrum och Hågadalen är en otrolig viktig tillgång för att få alla dessa ungdomar att ta sig ut i naturen och även för samhället. Skriver att scoutkåren skapar en social styrka och ungdomarna tidigt får natur och humana värderingar och menar att förlora lokalen i Eriksberg som man haft och underhållit i många år är förödande för en så bra verksamhet.

En person menar att förslaget att dela scoutgård med dagis inte är en bra idé. Menar att en scoutgård behöver sin identitet och anser att den dessutom redan står på plats, att bara den behöver restaureras efter branden. Anser att det man skulle kunna göra är att bygga ut den lite så att den skulle kunna ta emot en större barn/dagisgrupp men även för att kåren har blivit så stor så större lokaler skulle vara välkommet. Anser också att den måste komma med i planprogrammet, *"den behövs, den finns redan, den ligger perfekt, den stör ingen, den binder samman människor och natur, den drivs av idiella krafter och jag tror alla kommer vinna på att vi har en fortsatt stark utveckling för scoutingen Eriksberg"*.

Pulkabackar

Fastighetsägare Eriksberg ■■■: Påpekar att pulkabacken vid Scoutstugan är minst lika populär som den vid Stigbergsvägen och att den bör värnas. Anser att pulkabacken vid Stigbergsvägen inte känns riktigt säker trots uppställda bildäck. Farten är hög i backen och bromssträckan är kort innan däck. Gör man om Stigbergsvägen eller planerar marken kring korsningen i backen kan man ha säkerhetsförbättringar i åtanke.

Badhus, tennisbanor och andra önskemål

Fastighetsägare Eriksberg ■■■: Föreslår tennisbanor vid Parkourparken vid Täljstenen och vid skolan och framför önskemål om ett badhus. Föreslår att det placeras vid macken, menar att ett badhus skulle kunna samutnyttja parkering med boende.

Stadsbyggnadsförvaltningens bedömning

Planprogrammet är vägledande för den långsiktiga utvecklingen i planprogramområdet. I den del av samrådsredogörelsen som belyser synpunkter på markanvändning och utformning i olika delar av programområdet beskriver förvaltningen hur respektive delområde bör användas.

Utformningen av området omkring grusplanen vid Eriksbergsskolan är ännu inte detaljstuderad. Ambitionen är att ytan ska kunna användas ännu mer och bli en viktig målpunkt för både skola och allmänhet. Ytan ska utformas för att kunna tillmötesgå skolans behov av idrott lek och rekreation. Det finns inga planer på att ta bort möjligheten att åka skridskor på vintern. Tennisbanor och andra specifika önskemål är en fråga för senare planeringsskeden.

Ett genomförande av planprogrammet ska inte innebära att stadsdelen står utan idrottshall. Illustrationsplanen är schematisk och ska inte tolkas exakt. Planprogrammet möjliggör en utveckling av skolområdet och i det ingår även utrymme för idrottshallar. De delar av skolområdet som ligger närmast Västertorg har ett strategiskt läge. Den delen föreslås utvecklas till en multibyggnad med lokaler som fungerar för såväl skola som civilsamhälle. Exempel på verksamheter och lokaler som kan samordnas är idrottshallar, fritidsklubb och bibliotek.

Den detaljplan som pågår för det område där scoutverksamheten bedrivs idag syftar till att juridiskt fullfölja en överföring av kommunal mark till Sport- och rekreationsfastigheter AB. Kommunen valde 2013 att flytta ägandeskapet av mark för sport- och rekreationsverksamhet till ett nybildat kommunalt bolag. Viss sådan marköverföring kräver detaljplaneändring. Planprogrammet, som påbörjades 2015, kommer att vara vägledande för fortsatt detaljplanering. Scouternas verksamhet belyses även under rubrikerna *Barnperspektiv, äldreperspektiv m. fl. samt Mötesplatser och verksamheter*.

Soldattorpet ligger utanför programområdet.

Ambitionen är att båda pulkabackarna ska vara kvar.

Det är i dagsläget inte aktuellt att etablera badhus i Eriksberg.

Handel och övrig service

Allmänt om behov och efterfrågan

Liberalerna: Skriver att många företagare har lämnat Västertorg och Eriksberg och att befolkningsunderlaget (kundunderlaget) behöver öka för att även i framtiden hålla god samhällsservice. Nybyggnation och fler boende i området skulle ge Västertorg bättre förutsättningar att klara konkurrensen från extern handel och andra stadsdelscentrum.

Uppsalahem AB: Ställer sig positiva till att en utökad service kan etableras i takt med att stadsdelen växer och att verksamheter välkomnas var än de må ligga i stadsdelen. Samtidigt måste det finnas en realism i hur stor efterfrågan på lokaler som förtätningen kommer ge upphov till. Uppsalahem har genomfört en verksamhetsutredning, utifrån en högre exploatering än den som nu planeras, för Eriksberg som påvisar en begränsad utvecklingspotential i anslutning till Västertorg.

Uppsalahem anser att byggnader med verksamheter utanför kluster och större flöden måste ges en flexibel användning där omställning mellan verksamheter och bostäder kan ske utifrån efterfrågan. Verksamheter behöver ligga intill flödesrika stråk, ha tillgång till besöksparkering samt möjlighet till enkel leverans.

Uppsalahem anser vidare att det faktum att ett förnyelse- och nybyggnationsarbete inledningsvis inte kommer att kunna drivas parallellt och koordinerat kommer att ge konsekvenser för de första kvarteren som berörs av förnyelsen. Prioriterade hus för en förnyelse är bebyggelse kring Västertorg. Denna förnyelse kommer sannolikt påbörjas innan nybyggnation och kommer således inte kunna bidra till centrumutbredningen i den omfattning som tidigare varit aktuellt och som föreslås i planprogrammet. Planprogrammet anger att befintlig bebyggelse intill Västertorg ska ha verksamheter i bottenvåning. Om en samordning mellan nybyggnation och förnyelse inte går att tillämpa finns det ingen möjlighet att iordningställa verksamhetslokaler i befintliga hus och kravet behöver därför utgå. Uppsalahem ställer sig också generellt frågande till att skall-krav pekas ut för befintlig bebyggelse där förutsättningar och möjligheter inte är utredda. Förslag om att detaljplaner ska pröva verksamheter i strategiska lägen bör också utgå. Uppsalahem ifrågasätter också att det enbart är området kring Marmorvägen och Granitvägen som pekas ut som aktuella för strategiska lägen. Denna särskilda prövning bör utgå och områdena i fråga bör likställas med övrig bebyggelse i Eriksberg, dvs att möjlighet ska finnas. Karta bör uppdateras där dels skall-krav på befintlig bebyggelse utgår och dels att strategiska lägen (rosa markering) tas bort samt att omfatta hela programområdet.

Cykelfrämjandet i Uppsala (CFU): Anser att förstärkning av Västertorg som lokalt centrum är bra men motverkas av den gigantiska utbyggnaden av externhandelscentra i andra delar av staden med gratis parkering. CFU vill uppmuntra till att ta cykeln till affären och anser att det då viktigt att stadsdelscentra får så brett utbud som möjligt.

Handelskammaren: Välkomnar att centrumfunktionen vid Västertorg betonas och förstärks, liksom att en kommersiell nod vid korsningen Granitvägen-Norbyvägen tillkommer. De sätter dock ett mycket stort frågetecken för den kommersiella potentialen för lokaler i bottenvåningen i de med ljusrosa markerade kvarteren på sidan 56 i handlingen. Detta mot bakgrund av den kraftiga förändring av efterfrågan på lokaler för handel och service som IT-utvecklingen medfört. Risken är stor att hyresgäster och eventuella bostadsrättsföreningar får dras med stora överkostnader för dessa lokaler under decennier framöver.

Jordens Vänner: Framför att mer verksamheter i husens bottenplan känns som ett bra mål, men menar att fler väggar och fönster i skuggade lägen knappast ger ett öppnare och trevligare intryck.

YIMBY (Yes In My BackYard): Anser att det är bra med mer centrumlokaler.

Eriksbergs socialdemokratiska förening: Anser att handeln och servicen i Eriksberg har en oviss framtid. De skriver att butikslokaler vid Västertorg är tomma eller används som kontor, att de nya butikerna i Sommaro har problem, att handel via internet ökar och kommande transporttjänster kan försämra för lokal handel. De menar att vi bara kan gissa det framtida behovet av handel och tjänster i Eriksberg och betonar behovet av beredskap för olika utvecklingar. *”Det görs bäst genom att hålla ihop centrumet Västertorg. Handeln där är för skör för att spridas ut och kan byggas ut.”*

Fastighetsägare Eriksberg [REDACTED]: Undrar om det finns underlag för så mycket butiker och caféer i bottenvåningarna och påpekar att det knappt går ihop sig för lokalerna i Sommaro och Gläntan. Anser att det är för lite dagverksamhet i området, att Eriksberg är en sovstad med inte så många arbetsplatser och destinationer dagtid förutom skola.

Boende i området skriver:

Eriksbergs egnahem- och fruktodlareförening anser att det är bra att förstärka centrum och skapa förutsättningar för Västertorg att fortsatt fungera. Menar att nuvarande lokaler och verksamheter räcker mer

än väl för de boende i området idag. De skriver vidare att det i programmet tydligt framgår att Eriksberg har en stor andel nattbefolkning och mindre andel dagbefolkning och programmet kommer att bidra till att andelen nattbefolkning ytterligare kommer att öka då ingen större mängd arbetsplatser tillförs området. Anser att en utökning 2 600 fler lägenheter knappast skapar ett underlag för de handelsytor om de 8 400 kvm som utredningarna anger att det ska tillföras. De begär att en oberoende utredning genomförs för att verifiera om det faktiskt finns eller kommer att finnas underlag för lönsamma verksamheter till dessa omfattande nya handelsytor. Västertorg ägs av en bostadsrättsförening och med Uppsalahem och andra bostadsrättsföreningar som närmsta grannar ställer de sig frågande om det från ägarna av och kring Västertorg faktiskt finns intresse vilja, kompetens och finansiering för att genomföra den huvudstrategi som programmet anger om att förstärka centrum.

Flera privatpersoner i området undrar om det finns eller kommer att finnas ett tillräckligt underlag för fler verksamheter. Några boende undrar om butikerna kommer att överleva och tar Brantingstorg, Års-tagatan som exempel men anser att det annars är en bra idé med butiker i bottenplan.

En boende anser att affärsverksamhet inte passar in i befintliga hus på Granitvägen då det där i bottenplanet är de boendes tvättstugor och förråd, sådan verksamhet får förläggas till nybyggnation.

En enskild boende skriver att områdets samhällsservice räcker alldeles utmärkt och att det som inte finns har ligger inom räckhåll.

En annan undrar över detta fokus på kommers i ett område vars stora styrka är närheten till naturen och refererar till att det i planprogrammet står att en av visionerna är sammanlänkning av landskapet. Uppmanar att fokusera på detta istället för mer affärslokaler, tycker det är en bra vision men kan inte se att det är något som syns i förslaget.

En boende anser att trafiken av lastbilar för leverans av varor till butikerna vid Västertorg redan idag är störande, skriver det kan stå 3–5 bilar på kö i väntan på avlastning av gods. Befarar att en eventuell utbyggnad av centrum innebär en klart önskad ökning av buller, avgaser och partikelbelastning. Har svårt att förstå behovet av fler butiker, menar att grundbehovet av service är väl tillgodosett och påpekar att avståndet till centrala Uppsala, Gottsunda och Stenhagen med stort utbud av alla typer av varor är inte mer än 3–4 km.

En boende upplever att det kommer bli påfrestningar på Eriksbergs vårdcentral som idag upplevs svårt att få tid till och längre väntetider vid drop-in.

Övriga skriver:

En privatperson, bosatt utanför planområdet, skriver att även om de affärer som finns idag byggs ut kommer inte kapaciteten att räcka till eftersom de flesta människors arbetstid är lika och vanorna densamma när det gäller inköp etc.

Stadsbyggnadsförvaltningens bedömning

Översiktsplanen betonar närhet och mervärden, bland annat genom att utgå från platsen och koncentrera bebyggelsen kring noder och stråk. Västertorg är en i översiktsplanen utpekad stadsdelsnod och stadsdelsnoderna ska utvecklas som lokala centrum med en koncentration av bostäder, arbetsplatser och service (av både kommersiell och offentlig karaktär), med omgivande stadsdel som huvudsakligt upptagningsområde. Eriksberg ska vara en funktionsblandad stadsdel där vardagens behov kan tillgodoses, för de allra flesta till fots eller per cykel.

I planprogrammet förtydligas översiktsplanens intentioner i markanvändningskartan som anger var centrumfunktionen ska finnas, det vill säga vid Västertorg. Västertorgs framtida utbredning har efter samrådet reviderats som en följd av den i förslaget förändrade gatustrukturen. Istället för att öppna upp för en utvidgning av centrumfunktionen söderut betonas noden Västertorg och de delar av stråket (Granitvägen) som ligger närmast torget.

Synpunkter om olika specifika typer av verksamheter

Kulturnämnden: Anser att man i strävan efter att fylla bottenvåningarna runt Västertorg med olika verksamheter för att bidra till ett levande och tryggt centrum även bör ta olika kulturverksamheter i beaktande. Många kulturskapare är också företagare och därmed även en del av näringslivet.

Omsorgsnämnden: Anser att det är viktigt med tillgång till lättåtkomlig service i närmiljön, som livsmedelsaffärer, restauranger, vårdcentral, apotek och tandläkare, vilket uppmärksammas i förslaget. Möjligheter till föreningsaktiviteter i närmiljön kan också vara av stor betydelse.

Eriksbergs socialdemokratiska förening: Skriver att planprogrammet inget säger om vilken typ av affärsverksamhet som ska finnas i gatuplanen. Det som vanligen finns i förorter av Eriksbergs storlek är livsmedel, frisör, kroppsvård, kemtvätt med lagning av kläder, blomsterhandel, apotek, go-dis/spel/tidningar, restaurang och café samt i utkanten bilverkstad.

Bostadsrättsföreningarna Gnejsen respektive Berget: Skriver att planprogrammet saknar siffror för förväntat ohälsotal, liksom förväntat ökat behov av hälsovård och undrar var ska ny vårdcentral byggas. Anser att den befintliga inte kan ta emot en dubblerad befolkning.

Fastighetsägare Eriksberg [REDACTED] Anser att de funktioner som bensinstationen serverar området med gärna får vara kvar. *"Släpvagnsuthyrning och tvätthallar. Kanske även en liten bilverkstad kunde vara bra. Varför inte kombinera detta ihop med ett parkeringsgarage."*

Boende i området skriver:

Ett stort antal enskilda privatpersoner (cirka 70 st) har lämnat in yttranden, identiska med de som brf Gnejsen respektive Berget lämnat in, se synpunkt ovan.

Några enskilda boende lyfter att bensinmacken är en viktig del av den service som finns idag.
"Macken fungerar i någon mån som ett opretentiöst centrum med vissa möjligheter att fika och så."

En boende välkomnar ett utökat centrum och anser att planerna på allaktivitetshus, caféer, föreningslokaler och andra ställen där människor kan mötas är mycket bra. Mötesplatser öppna för alla och för olika behov och intressen behövs, det gör att man känner sig delaktig i samhället och trivs. Utöka gärna biblioteket med fler möjligheter till att mötas. Gärna med ett café, men man ska också kunna umgås med människor, litteratur och annan kultur utan att betala.

Ytterligare en person påpekar vikten av att det inte bara blir kommersiella lokaler och menar att det som behövs är medborgarhus och kulturhus där medborgarna kan mötas utan att det kostar.

En annan boende framför att det behövs ett konditori eller bageri vid Västertorg och att det bästa vore att flytta Apoteket och återta Konditorfackskolans gamla lokaler. Här kan man prata om ett kärnvärde som försvunnit! Om det inte är möjligt så får det bli en ny lämplig lokal - får man hoppas.

En boende tycker att man ska verka för att det ska erhållas prisvärda lokaler till verksamheter som ökar servicen i området, och därmed gör det attraktivare, så kanske man kan få några av motståndarna att bli lite nöjda. Önskar att det fanns en bra lokal restaurang/pub eller två och ett 24-7 (Gym).

Några boende framför att de inte vill ha något systembolag på Västertorg.

Övriga skriver:

En privatperson, bosatt utanför planområdet, undrar vad som ska finnas i bottenvåningarna och skriver att internethandeln tar över mer och mer. Personen skriver att det byggs stora gallerior som slukar många kunder och att det utanför innerstadskärnan inte är mycket mer än frisörsalonger, pizzerior och

begravningsbyråer som kan gå runt. ”*Det verkar ju inte jättemysigt. Så långt möjligt undviker jag Eriksberg.*”

Stadsbyggnadsförvaltningens bedömning

Planprogrammet anger inte specifikt vilken verksamhet som kommer att etableras i området. I programmet förtydligas översiktsplanens intentioner i markanvändningskartan som anger var centrumfunktionen ska finnas, det vill säga vid Västertorg. Begreppet centrumverksamhet, eller centrum, används i detaljplanesammanhang och rymmer flera olika servicefunktioner och besöksintensiva verksamheter. Exempel på verksamheter är handel, kafé, restaurang, samlingslokal, vårdcentral och kontor.

Även längs de i översiktsplanen utpekade stadsstråken, Granitvägen och Norbyvägen eftersträvas plats för verksamheter, i synnerhet där de två stråken möts i närheten av cirkulationsplatsen och vid nuvarande drivmedelsskatten. I det läget föreslås utveckling av ett mobilitetshus, ett hus som kan innehålla en rad olika verksamheter vid sidan om parkeringsplatser. Se även *Trafik*.

Påverkan på miljö, hälsa och säkerhet

Generellt

Miljö och hälsoskyddsnämnden: Ser positivt på att planprogrammet utreder och sammanfattar hanteringen i området av de övergripande miljöfrågorna; luft, buller, vatten och markföroreningar. De föreslagna planeringsriktlinjerna är relevanta och utgör en bra vägledning inför kommande detaljplanehantering.

Centern: Påtalar att ledorden för Centern i all stads- och landsbygdsutveckling är hållbarhet. Vill att hela kommunen ska utvecklas på ett sätt som underlättar för människor att bo ekonomiskt, socialt och ekologiskt hållbart. För den ekologiska hållbarheten är det viktigt att påverkan på kringliggande miljöer minimeras, att de fastigheter som byggs eller byggs om blir energisnåla samt att hållbara byggmaterial används i rimlig utsträckning.

Liberalerna: Anser att förnyelsebar energi är framtiden. Liberalerna föreslår därför att Eriksberg blir Uppsalas första stadsdel som drivs med lokalt producerad solenergi, som vid behov kompletteras med andra förnybara källor som vattenkraft, vindkraft, kraftvärme från biobränslen. Anser att förutsättningar för detta bör planeras in i programmet, att det kan skapa en hållbar stadsdel som klarar våra klimatmål och ger också stadsdelen en unik miljöprägel. Eventuellt överskott från lokalt producerad solenergi kan användas till att ladda elbilar.

Jordens vänner: Anser att programmet saknar vision för hållbarhet, att programmets visioner inte omfattar förutsättningar för ett hållbart boende och en hållbar livsstil. Undrar hur renoveringar och framför allt nybyggnation ska leda till hållbarhet – socialt, ekonomiskt, ekologiskt och klimatomfattande. Undrar hur krav kan ställas gällande gröna tak, bilpool, möjligheten att producera egen energi. Vill att visionen beskriver den hållbara stadsdel och livsstil som ska möjliggöras. Anser att måste skonsamma, miljövänliga tekniker och material måste nyttjas vid byggandet av nya bostäder och vid renovering. Att krav på grönska och nyttjande av tak och andra lämpliga ytor för installation av solceller liksom utrymme för elbil-pooler och återvinning måste förberedas inför exploateringsavtal och detaljplanearbetet för mark i kommunens ägo. Anser att systemen för energiöverföring samt vatten och avlopp planeras för ”business as usual” och efterfrågar idéer om nya lösningar. Vattentoalett passar inte i ett modernt samhälle, mikroproduktion av el och värme måste främjas och näten öppnas för sådana tillskott. Påtalar att Ulleråker planeras för minimalt bilanvändande, och undrar varför inte i Eriksberg.

Klimataktion Uppsala: Ser inte att de åtgärder som programmet lyfter fram är tillräckliga för att leda fram till ett hållbart boende och en hållbar livsstil. Föreslår att de nya husen som byggs i Eriksberg så

långt som möjligt förses med solceller. Därför behöver man vid planeringen tänka på hur man optimalt projekterar och bygger de nya husen så att man så effektivt som möjligt kan utnyttja solenergin.

Föreslår att de nya husen så långt som möjligt byggs i trä som är ett betydligt mer klimatsmart alternativ än betong och att i de fall betong används bör man använda "klimatsnål" betong. Vi anser vidare att man bör "framtidssäkra" dessa byggnader och därmed ställa morgondagens energikrav.

Saknar framtidsvisioner om vår nya livsstil där vi inte konsumerar prylar som i dag. Tycker det är angeläget att planera för en återvinningsstation/kretsloppspark i Eriksberg (lämna kläder, prylar, möbler mm för rep. och återbruk, bytesrum, secondhandbutik och möjlighet att hyra och låna sådant som användes ibland). Man behöver säkerställa att alla har nära till ett källsorteringsställe där kärl för alla fraktioner finns - utan att behöva använda bil.

Testa kretsloppsanpassade toaletter

Vi måste sluta kretsloppet mellan produktion och konsumtion av livsmedel. Näringen i avloppet kan ersätta användningen av konstgödsel som är energikrävande att framställa och kommer från ändliga resurser. Gamla avloppsledningar som redan är nedgrävda tar lång tid att ställa om. Det är vid nyprojektering som man kan tänka nytt. Börja med en anläggning i t.ex. Hammarparken som förser odlarna i Ekebydalen och kringliggande jordbruk med närproducerad gödning.

Föreningen Vårda Uppsala (FVU): Anser att förtätningen innebär en avsevärd förlust av bevuxen mark, särskilt träd, och därmed en negativ påverkan på boendemiljö och naturmiljö men dessutom på klimatet som sådant. Vill framhålla att miljöeffekterna av förlusten av träd och ökningen av trafiken kräver mycket mer ingående analyser. Vad särskilt gäller Hågaån är det angeläget, att den inte utsätts för ytterligare belastningsrisker.

Boende i området skriver:

En boende anser att ju tätare människan bor, desto lättare sprids sjukdom. Befarar en snabbare, större spridning som leder till epidemi och påminner om att resistensen sprider sig snabbt och omfattar fler olika bakterier.

En boende anser att på de nybyggda (och gamla) bostäderna bör man installera solceller på taken för att ge de boende solel. Det minskar sårbarheten i elsystemet och sänker de privata elkostnaderna.

Stadsbyggnadsförvaltningens bedömning

Det finns inom plan- och bygglagen inga möjligheter att ställa krav på byggnader som går utöver Boverkets krav. Om en kommun skulle göra detta ändå så gäller inte kraven. Kommunen kan när man bygger i egen regi eller vid försäljning av mark ställa vissa krav. I övrigt är kommunen positivt inställd till och uppmuntrar exploatörer att använda sig av klimatsmarta lösningar. Det kan t ex finnas goda möjligheter att bygga i trä, använda solpaneler eller anlägga gröna tak. Kommunens parkeringstal ger fördelar om man som exploatör instiftar t ex bilpooler etc. Ett program kan inte styra alla delar i en stadsdel i detalj. Det planeringen gör att ge förutsättningar.

Angående träd se kapitel *Naturvärden*.

Angående trafik se kapitel *Trafik*.

Hågaån omfattas av miljökvalitetsnormer som inte får försämrats. Idag går Eriksbergs dagvatten direkt ut i ån. Förslaget innebär ett nytt övergripande system som leds via dammar i Ekebydalen och ger mycket goda förutsättningar för att förbättra för Hågaån.

Ökad risk för allvarliga sjukdomar och epidemier bedöms som mycket små.

Behovsbedömning av miljöpåverkan

Länsstyrelsen: Länsstyrelsen ser att vissa efterföljande detaljplaner kan komma att innebära betydande miljöpåverkan. Inför varje efterföljande detaljplan ska kommunen göra en bedömning och ställningstagande till betydande miljöpåverkan enligt 6 § förordningen (1998:905) om miljökonsekvensbeskrivningar.

Fastighetsägare Eriksberg [REDACTED]: Skriver att programmet kompletteras med en miljöbedömning i enlighet med miljöbalken (MB 6:11-6:18). Accepterar inte kommunens bedömning att det inte skulle finnas behov av en sådan i planprogrammet.

Boende i området skriver:

Ett par boende anser att det stå mycket kortfattat i slutet om bedömda konsekvenser, att någon egentlig konsekvensanalys inte har redovisats i detta stadium. Anser att eftersom programförslaget innebär en helt ny stadsdel i en befintlig stadsdel bör en konsekvensanalys utföras som omfattar hela förslaget eftersom programmet måste anses medföra betydande miljöpåverkan.

Stadsbyggnadsförvaltningens bedömning

En preliminär behovsbedömning för miljöbedömning upprättades inför samråd. En miljöbedömning enligt MB 6:11–6:18 bedömdes inte behöva genomföras inom ramen för planprogrammet då det inte finns något krav på att ett program ska tas fram, det är kommunen själv som avgör om och när det behövs. Eftersom Eriksberg är ett stort område, med potential att utvecklas enligt Uppsala kommuns översiktsplan, valde kommunen att inleda planeringen med ett program som ska ange riktlinjer för den fortsatta detaljplaneringen. Kommunen gör alltid en bedömning och tar ställning till betydande miljöpåverkan i varje planarbete. Detta kommer att göras på nytt för vart och ett av de efterföljande detaljplaneuppgifterna, och en miljöbedömning och miljökonsekvensbeskrivning kommer att göras vid behov.

Luftföroreningar

Miljö- och hälsoskyddsnämnden: Anser att ett hållbart resande påverkar även möjligheterna att uppnå miljömålen Frisk Luft och God bebyggd miljö. Planhandlingen beskriver att miljö kvalitetsnormerna för luft uppnås i området men nämnden anser att man i planeringen av ett förtätat Eriksberg även bör sträva mot att miljö kvalitetsmålen ska uppnås. Det gäller framför allt för känsliga grupper och bör styra placeringen av skolor och förskolor.

Fastighetsägare Eriksberg [REDACTED]: Anser att frågan om föroreningar till följd av ökad trafik, främst längs Granitvägen, bör utredas mer i detalj och i de fall där det är möjligt åtgärdas.

Boende i området skriver:

En boende skriver att 23 av 28 EU-länder bryter mot reglerna om luftkvalitet och det kommer nya krav för att minska dessa föroreningar. Anser att bygga tätt och samtidigt ta bort träd borde studerats i förhållande till luftföroreningar, och menar att det inte gjorts.

Ytterligare en boende anser att träden och öppenheten gör att luftkvaliteten i Eriksberg är bra. Personen är orolig för hur mycket luftkvaliteten kommer att förändras med tusentals fler fordon. En annan boende anser att biltrafiken i området bör minska, inte öka och lyfter att luftföroreningar från biltrafiken är ett allvarligt hälsoproblem.

En boende vill inte ha fler braskaminer i området, eftersom röken gör astmatiker sjuka.

En boende menar att den ökande trafiken kommer innebära stora luftföroreningar i befintliga bostäder.

Stadsbyggnadsförvaltningens bedömning

Stadsbyggnadsförvaltningen bedömer att det i programskedet, inte behövs någon underlagsutredning gällande luftföroreningar. Programområdet ligger i utanför centrala staden och relativt långt från större trafikleder. Läget nära stora naturområden är också gynnsamt ur detta perspektiv. Ett genomförande av planprogrammet innebär dock mer trafik och en tätare bebyggelsestruktur i flera delar av programområdet, vilket kan innebära en påverkan på utvädringen av luftföroreningar längs med gatorna i området. Därför kommer luftkvaliteten och exploateringens påverkan på den samma utredas i de efterföljande detaljplanerna, i de fall det bedöms nödvändigt. Det är först vid detaljplanläggningen som möjligheten finns att detaljstudera ett område och utforma bebyggelsestrukturen efter de fördjupade utredningar som görs i det skedet.

Programmet reglerar inte var braskaminer får finnas eller inte.

Markens beskaffenhet och potentiellt förorenade områden

Länsstyrelsen (lst): Påpekar att det finns totalt 12 potentiella och konstaterade förorenade områden inom programområdet. Såsom kommunen nämner i planhandlingarna ingår en f.d. lertäkt, delar av Uppsala Ekebys förorenade utbredningsområde, f.d. slambassäng och Ekebydeponin inom planområdets framtida "grönstrukturområde". Lst är tillsynsmyndighet över Uppsala Ekebys förorenade utbredningsområde och Ekebydeponin.

Lst påpekar att endast delar av det planerade rekreationsområdet är undersökt och att man där påträffat bly, PAH m.m. med halter i jord över gränsen för känslig markanvändning (KM). Undersökningarna är inte heltäckande varför Lst efterfrågar kompletterande undersökningar för att klargöra områdets förutsättningar inför de planerade åtgärderna som föreslås i planprogrammet, dels på grund av de halter som uppmätts är i yttlig jord och dels på grund av stora delar av grönområdet är potentiellt och konstaterat förorenade områden.

Lst påtalar att om en åtgärd medför risk för ökad spridning och exponering av föroreningar ska samråd och i vissa fall anmälan ske till tillsynsmyndigheten. Kontakt med tillsynsmyndigheten ska tas om det upptäcks en förorening i samband med en åtgärd, till exempel en schaktning.

Boende i området skriver:

Ett par boende undrar varför man inte talar om radonet som finns i marken i Eriksberg, vad man gör för att förhindra att människor blir sjuka och hur man bygger in tillräcklig ventilation.

Stadsbyggnadsförvaltningens bedömning

Omfattningen och spridningen av föroreningar i Ekebydalen är inte helt klarlagt. Programmet syftar till att tydliggöra vad olika områden ska användas för. Ekebydalen ska primärt användas för rekreation, friluftsliv, idrott och dagvatten hantering. Vidare arbeten kommer behöva göras för att göra avvägningar mellan dessa intressen, i detta skede kan det vara aktuellt med fördjupade studier av föroreningarna för att garantera rätt användning på rätt plats och att föroreningar inte sprids till Hågaån och grundvattnet. Detta kan innebära många olika lösningar.

Buller

Länsstyrelsen (Lst): Har uppmärksammat att det kan bli relativt höga bullervärden längs med de mest trafikerade gatorna och påpekar att det är viktigt att ta fram noggranna bullerutredningar och att koppla in en akustiker i ett tidigt skede av detaljplaneringen för att kunna erhålla en god ljudmiljö för de boende, såväl inomhus som utomhus. Rekommenderar även att överväga om akustisk design kan vara ett alternativ.

Lst uppmärksammar att Förordning (2015:216) om trafikbuller vid bostadsbyggnader gäller för de planer som påbörjats den 2 januari 2015 eller senare och att förordningen ska tillämpas tillsammans med de nya bestämmelser som införts i PBL, som bland annat rör omgivningsbuller och förebyggande av olägenhet för människors hälsa. Skriver att för de detaljplaner som påbörjats innan den 2 januari 2015

ska äldre bestämmelser tillämpas och anser att Boverkets allmänna råd 2008:1, inklusive de riktvärden som anges för exponerad respektive tyst/ljuddämpad sida, ska tillämpas i dessa detaljplaner.

Ekeby-Flogsta samrådskommitté (ESK): Anser den bullerutredning som redovisas i materialet är mycket bristfällig.

Handikappföreningarnas samarbetsorgan (HSO): Anser att bullerutredningen inte är tillräckligt omfattande och behöver förbättras.

Fastighetsägare Eriksberg [REDACTED]: Anser att frågan om ökat buller till följd av ökad trafik, främst längs Granitvägen, bör utredas mer i detalj och i de fall där det är möjligt åtgärdas.

Boende i området skriver:

En boende skriver *"Försök att minimera bullret."*. En annan anser att biltrafiken inom området bör minska, inte öka, och att Norbyvägen redan idag är störande, dygnet runt, gällande buller. Konstaterar att det kommer att försämrats om den planerade utbyggnaden blir verklighet och påpekar att buller påverkar människors hälsa och välbefinnande negativt, t ex genom försämrad sömn, ljudstress mm. Påpekar också att husen är gamla och inte är rustade för bullerstörningar.

En boende anser att bullernivån i området är förhållandevis hög, särskilt för bosatta i höghusen vid fotbollsplanen som fungerar som en resonanslåda och högtalare upp mot husen. Påtalar buller på grund av gallsrik från skolgårdar och förskolan i närheten från morgon till kväll, hög musik varje fredag då barnen är ute, högljudda fotbollsmatcher och ungdomsbråk på kvällar och nätter, fester med hög musik i fritidsgården samt plogbil/isfordon på vintern och busåkning med motorcyklar halva nätterna om somrarna. Förstår inte programmets intention om att "öka liv och rörelse" i detta område, anser att det snarare behöver minska för de boendes skull. Anser att allaktivitetshuset, som skulle generera mer buller bör placeras i Ekebydalen och att tätare busstrafik innebär ytterligare bullerstörningar. *"Gör inte ljudstörningarna ännu värre! Vi vill inte ha en ny stor park som är befolkad större delen av dygnet utanför husen."*

Stadsbyggnadsförvaltningens bedömning

Bullerfrågan kommer att utredas inom varje kommande detaljplan och bullerutredningar tas fram vid behov, i enlighet med gällande lagstiftning.

Plan- och bygglagen hanterar i planskeden endast trafikbuller och industribuller fram till byggnaders fasader. Ljud från mänskliga aktiviteter omfattas inte av lagstiftningen. Störande ljud hanteras i vissa fall enligt andra lagstiftningar och kan vara miljö- och hälsoskyddsförvaltningens eller polisens ansvar. Kommunen eftersträvar ökat liv och rörelse och bedömer att ett allaktivitetshus bäst nås centralt i området.

Brandsäkerhet

Brandförsvaret: Uppger att området har en bra placering i förhållande till brandförsvarets befintliga resurser och insatstider. Brandförsvarets höjdfordon och stegutrustning utgör alternativ utrymningsväg från större delen av den befintliga flerbostadsbebyggelsen i området. Vid planering av ny bebyggelse är det viktigt att brandförsvarets tillgänglighet med höjdfordon till befintlig bebyggelse säkerställs. Nya gator inom området ska göras tillgängliga på sådant sätt att utryckningsfordon kan ställa upp och nå byggnader. Ny bebyggelse kan innebära att brandpostnätet behöver kompletteras.

Stadsbyggnadsförvaltningens bedömning

Synpunkten noteras

Klimatanpassning

Bostadsrättsföreningen Gnejsenhus: Anser att en förtätning bör ske varsamt och definitivt inte som i bl. a. Rosendal. ”Har man tänkt på vindfaktorn? Minskar genomströmningsytan för vinden ökar vindhastigheten – det är ju samma mängd luftmassa som ska fram, men vid en förtätning på en betydligt mindre yta. Hur påverkar detta bl.a. det framtida klimatet i fastigheterna?”

Fastighetsägare Eriksberg ■■■: Undrar hur man kommer att klara klimatanpassningarna vad gäller värmeböljor respektive ökade nederbörds mängder när träden har fällts och de bostadsnära ekosystemtjänsterna minimerats, grönytefaktorn skurits ner och andelen hårdgjorda ytor i det närmaste fördubblats? Anser att det är mellan husen som klimatanpassningen behöver göras, inte i stadsskogen. Det är här som syret måste produceras och det lokala klimatet balanseras. Det är här som trädkronorna fångar upp damm, partiklar och andra luftföroreningar.

Stadsbyggnadsförvaltningens bedömning

I efterkommande detaljplaneskeden finns möjligheter att detaljstudera bebyggelsens utformning. Då kan hänsyn tas till befintlig grönska på platsen och byggnadernas placering.

Teknisk försörjning

Vatten och avlopp

Uppsala vatten och avfall AB (UVAB): Påpekar att programområdet ingår i verksamhetsområdet för den allmänna VA-anläggningen och att anläggningsavgift ska erläggas enligt gällande taxa. Programområdets sydöstra hörn ligger inom yttre skyddszon för vattenskyddsområdet för kommunens vattentäkter i Uppsala- och Vattholmaåsarna. Gällande skyddsföreskrifter ska beaktas.

UVAB meddelar att bolaget planerar för en större spillvattenpumpstation för att avlasta ledningsnätet i de centrala delarna av staden. Pumpstationen med tillhörande ledning skapar ett mer robust och mindre sårbart spillvattensystem och är en del i bolagets klimatsäkring. Den nya pumpstationen är nödvändig för områdets utveckling och en yta behöver reserveras i den norra delen av Ekebydalen.

UVAB påpekar också att VA-ledningarna inom programområdet i huvudsak följer gatunätet, men inte alltid. All flytt av ledning bekostas av exploatören, vilket bör regleras i trepartsavtal mellan Bolaget, kommunen/markägaren och exploatören i samband med detaljplaneringen.

Bostadsrättsföreningen Gnejsenhus: konstaterar liksom ett par privatpersoner i området att kapaciteten i det befintliga vatten- och avlopps nätet är begränsat och anser att underlag bör utarbetas och åtgärder vidtas för att förstärka nätet innan eventuella detaljplaner utarbetas och utbyggnader sker. De skriver att det kanske inte är ”bara” ledningar som behöver förstärkas utan även tryckstegringar (dricksvatten) och avloppspumpstationer.

Bostadsrättsföreningen Stigberget: Framför att utbyggnaden av Eriksberg leder till krav på den tekniska infrastrukturen som i sin tur innebär behov av betydande uppgradering och renovering av det existerande systemet. De refererar till en händelse hösten 2014 då det var stopp i den del av kommunens avloppsledning som passerar under föreningens tomt. Några medlemmar såg då att kommunens avloppsledning har begränsad kapacitet och att det är begynnande sprickbildning i betong-rören, varför de lät filma avloppsservisen från deras tre punkthus ut till kommunens avloppsledning. Undersökningen visade begynnande sprickbildning samt söndervittrad cement på flera ställen och sommaren 2015 bytte föreningen ut avloppsservis av betong och dagvattenrör till nya plaströr. Föreningen påtalar att kommunens nuvarande avloppsledningar i Eriksberg har inte tillräcklig kapacitet för att klara avloppet från ytterligare 4–6 000 invånare, att det måste antingen suppleras med ytterligare ledningar eller ersättas med nya ledningar med avsevärt större dimensioner. De menar att de gamla betongrören i

de kommunala dagvatten- och avloppsledningarna i Eriksberg är nu i så försvagat skick på grund av sprickbildning att de måste bytas till nya plaströr inom de närmaste 5–10 åren, och har fått uppgift om, genom en kontakt på Uppsala Vatten, att kommunen planerar att åtgärda detta genom relining med epoxy-strumpor. Föreningen anser att det är en olämplig metod, eftersom den minskar betongledningarnas redan otillräckliga kapacitet. Föreningen anser att en uppgradering och renovering av Eriksbergs kommunala dagvatten- och avloppsledningar i en sådan omfattning att den är tillräcklig för den kommande utbyggnaden och förtätningen av Eriksberg är ett gigantiskt projekt och föreningens intryck är att de politiker och tekniskt sakkunniga som är ansvariga för planprogrammet för Eriksberg inte har insett omfattningen av de åtgärder som behövs för att kommunens dagvatten- och avloppsledningar ska kunna klara kraven från en kraftigt ökad befolkningensmängd. De uppmanar därför de ansvariga att än en gång se över planerna för den tekniska försörjningen och att själva se filmningen (från 2015) av avloppsledningen och få den bild de ger bekräftad.

Boende i området skriver:

Ett par privatpersoner har lämnat in samma synpunkter som brf Gnejsenhus, se ovan. Flera boende påtalar att ett genomförande av planprogrammet påverkar vatten- och avloppsnätet och undrar hur det påverkar kapaciteten.

En enskild boende i området undrar om det befintliga vatten- och avloppsnätet kan ta emot spillvatten från ytterligare cirka 5 000 individer eller om det måste bytas ut och ersättas med nya ledningar. Hen undrar vidare över tillgången på färskvatten och hur vattenförsörjningen för alla 5 000 individer som vill dricka, bada och även tvätta sin bil kan säkras.

Stadsbyggnadsförvaltningens bedömning

Planprogrammet har förtydligats och reviderats i enlighet med Uppsala Vattens yttrande.

En avgränsad yta för spillvattenpump reserveras inte inom ramen för planprogrammet, det är en fråga för efterföljande och fördjupade planeringen i Ekebydalen.

Att det befintliga ledningsnätet är begränsat och att det finns ett konstaterat behov av såväl upprustning som förstärkning av VA-systemet i denna del av staden är känt. Uppsala Vatten arbetar med detta parallellt med planeringen av Eriksberg och Ekebydalen i syfte att utreda behov och planera för en förstärkning av nätet. Pumpstationen i Ekebydalen är en del i detta.

Dagvatten

Länsstyrelsen (Lst): Vill uppmärksamma kommunen om att nya miljökvalitetsnormer för vatten beslutades 2016 och att dessa ska användas för Hågaån. Påpekar att utredningen hänvisar till tidigare beslutade normer och klargör att för ekologisk status är den nya normen för Hågaån *God ekologisk status 2027*.

Lst anser att förslaget att lägga om ledningsnätet så att allt vatten från planområdet leds till dammarna i Ekebydalen och att inget dagvatten rinner direkt till Hågaån är mycket bra för att klara miljökvalitetsnormerna. Det är däremot ytterst viktigt att reningen i Ekebydalen fungerar bra och utnyttjas maximalt. Detta kommer att kräva om- och tillbyggnad av dammar och våtmarker med eventuella nya tekniska lösningar, för att kunna skapa en funktionell dagvattenpark. Lst poängterar vikten av att väl fungerande anläggningar bör finnas på plats redan innan en utbyggnad av förtätningsområdena påbörjas, så att dagvattenreningen fungerar så tidigt som möjligt.

Lst är positiva till att en dagvattenutredning tagits fram för att få en helhetssyn av olika dagvattenlösningar inom programområdet men anser att dagvattenutredningen är alltför översiktlig och att det återstår frågor, t.ex. kring möjligheten till infiltration, ytlig avledning kontra ledningsnät samt möjligheter till att leda allt dagvatten till Ekebydalen.

Enligt utredningen kommer föroreningssituationen för Hågaån att förbättras om de föreslagna dagvattenåtgärderna genomförs. Lst kan däremot se brister i att beräkningarna av en föroreningsbelastning före och efter utbyggnaden bygger på antaganden och anser att dessa inte är särskilt väl motiverade. För att Lst ska kunna ta ställning till den slutsats som gjorts i dagvattenutredningen behöver utredningen kompletteras med en beräkning av masstransporter vid exploatering med föreslagna reningsåtgärder.

Lst anser att kommunen redan i programarbetet bör ta fram en mer detaljerad planering av dagvattenhantering för att få ett helhetsgrepp och för att minimera dagvattenpåverkan genom att föreslå optimala lösningar för hela planområdet, istället för att skjuta upp det till enskilda detaljplaner.

Lst vill även uppmärksamma kommunen om att det finns en risk för att dagvattenhanteringen hamnar i konflikt med efterbehandlingsfrågor eftersom det kan finnas föroreningar där dagvattendammarna är planerade att ligga, vilket även lyfts i dagvattenutredningen. Lst drar därmed slutsatsen att det är ytterst viktigt att kompletterande undersökningar av föroreningssituationen i Ekebydalen görs innan planeringen av dagvattenhanteringen fortsätter.

Lst vill uppmuntra kommunen att behålla en hög ambitionsnivå av dagvattenhantering inom programområdet och att kommunen tar fasta på de åtgärder som dagvattenutredningen föreslår och ser till att dessa åtgärder går att möjliggöra i det efterföljande arbetet.

Uppsala vatten och avfall AB (UVAB): Skriver att dagvatten behöver hanteras klokt i flera led, från kvartersmark till allmän platsmark, för att minska föroreningarna till Hågaån. Dagvattenutredningen för planprogrammet beskriver på ett övergripande sätt flera bra förslag med öppna dagvattenlösningar. I varje efterföljande detaljplan behöver mer detaljerade lösningar studeras, lösningar som är optimala utifrån områdets förutsättningar. En förutsättning är att dagvattenflödet inte ökar nämnvärt efter exploatering. UVAB har fastställt riktlinjer för dagvattenutsläpp från fastighetsmark som behöver följas.

I de befintliga dammarna i Ekebydalen renas dagvatten från bland annat Kungsgärdet och Ekeby. UVAB ser att området på sikt kommer att bli centralt för rening av dagvatten även från programområdet och Flogsta. Planeringsriktlinjerna för Ekebydalen behöver förtydligas med att ytterligare dammar kan bli nödvändiga inom dalen. Reningsåtgärderna bör anläggas i ett tidigt skede under planprogrammets genomförande för att undvika ökad föroreningsbelastning på Hågaån.

Det kan finnas risk att delar av Ekebydalen är förorenad, UVAB ser att det är nödvändigt att kommunen genomför markundersökningar för att utreda om och i så fall hur markföroreningarna är lokaliserade. Vid behov behöver åtgärder vidtas.

Under sektionen dagvatten under tekniska frågor och utredningar behöver det förtydligas att UVAB ansvarar för anläggande och drift av dagvattenanläggningar inom den allmänna VA-anläggningen och inte för samtliga som ligger på allmän platsmark. Exempelvis ansvarar kommunen via stadsbyggnadsförvaltningen/Gata och Park och inte UVAB för att anlägga och sköta växtbäddar för omhändertagande av gatuvatten.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden: Anser att de framtagna planeringsriktlinjerna för dagvatten stämmer väl överens med kommunens dagvattenprogram. Att rening av dagvattnet sker innan det når Hågaån och att översvämningssytor pekas ut i området är särskilt positivt. Nämnden vill betona vikten av att tidigt utreda markföroreningssituationen där den nya dagvattendammen planeras för att inte riskera att den lösningen blir svår eller allt för kostsam att genomföra. Nämnden påtalar att det i detta fall är länsstyrelsen som är tillsynsmyndighet och den som markföroreningarna ska rapporteras till.

Nämnden saknar dagvattenlösningar med gröna tak i planprogrammet, vilket är något som skulle stämma väl in i den vision som finns för området som grönt och naturnära. Nämnden anser att det är viktigt att lyfta möjligheten till ekosystemtjänster i alla nya exploateringsprojekt.

Nämnden anser att det är viktigt att de planeringsriktlinjer som planprogrammet anger kommer följas och konkretiseras i de kommande detaljplanerna, för att de föreslagna övergripande lösningarna för dagvattenhantering ska bli av i praktiken. De anser också att möjligheten att styra dagvattenhanteringen i exploaterings- eller markanvisningsavtalen ska undersökas eftersom detaljplanerna har begränsade möjligheter för det.

Centern: Konstaterar att exploateringen kommer innebära en ökad mängd dagvatten att hantera och anser att det för Eriksbergs del kanske inte är något större problem i närtid. Menar dock att kombinationen av ett förtätat Eriksberg och mer nederbörd, till följd av klimatförändringarna, kan innebära en stor VA-problematik för intilliggande och lägre lokaliserade stadsdelar, framför allt vid 10- och 100-årsregn. Partiet anser att det måste finnas en struktur och en plan för hur detta vatten, med hjälp av ny teknik och på ett estetiskt tilltalande sätt ska kunna hanteras lokalt, både inom tomtgränsen och i det gemensamma gaturummet. Vid riktigt kraftiga regn kan även ett externt system behövas, utanför Eriksberg, för att hantera vattnet innan det når vårt gemensamma VA-system

Centern refererar till en studie gjord i Köpenhamn och anser att hårdgjorda ytor i stor utsträckning bör kunna ersättas av en typ av multifunktionella grönytor, som till exempel genomsläppliga hårdgjorda ytor men även träd som fångar upp regnvatten innan vattnet når marken, gröna tak och fasader. Partiet anser att man bör efterlikna naturens sätt att hantera dagvattnet i gaturummet och genom att arbeta så i Eriksberg kan områdets naturnära karaktär till viss del behållas och till och med göras mer närvarande än den är i dag längs vissa gator. *"Detta görs med fördel genom att plocka in och inspireras av den lokala floran och naturtypen."*

Uppsala pensionärsföreningars samarbetsråd (UPS): UPS förutsätter att de förslag som finns i dagvattenutredningen följs.

Bostadsrättsföreningen Gnejsenhus: Påpekar att det i dagvattenutredningen inte står något om vad klimatförändringen kan komma att innebära för dagvattensystemet, ett system där kapaciteten redan i dag är fullt utnyttjat. Påtalar att det i det förslag till detaljplan för Hammarparken som redovisades på informationsmötet inte redovisas någon fördröjningsyta eller dagvattendike som det gör i dagvattenutredningen. Undrar över säkerheten, så inga personer går ner sig i dessa dammar.

Bostadsrättsföreningen Parken: Noterar att dagvattenutredningen inte tar med planerna på en eventuell exploatering av Rödbergsparken, som innebär att mark kommer att hårdgöras och därmed försämra dräneringen mot Ekebydalen. De anser att en fördröjningsanläggning i lågpunkten kring Rödbergsparken är en mer hållbar åtgärd än en fastighet som kan komma att översvämmas.

Fastighetsägare Eriksberg [REDACTED]: Undrar hur belastningen på Hågaån hanteras när de hårdgjorda ytorna fördubblas.

Boende i området skriver:

Ett par privatpersoner har lämnat in samma synpunkter som brf Gnejsenhus, se ovan. Ett par andra privatpersoner skriver att de ser flera positiva idéer i dagvattenutredningen och är generellt positiva till att befintliga dagvattenledningar leds om från att mynna utan rening direkt i Hågaån till att istället ledas in i dammsystemet i Ekebydalen. De uppmanar kommunen att ta till vara Ekebydalens fulla potential, att inte bara göra en teknisk lösning som stannar vid VA-huvudmannens lagstadgade nivåer utan också utveckla dammsystemets ekologiska värden och biologiska mångfald för att öka de ekologiska och upplevelsemässiga värdena. De anser att det är viktigt att låta ekologiska värden vara vägledande för gestaltningen, att behålla känslan av "naturlig våtmark" framför onödiga investeringar i fördyrande gestaltningsarrangemang. De menar att dagvattenhanteringen i Ekebydalen kan optimeras ytterligare genom att så mycket som möjligt av nya dagvattenledningar leds så långt upp i det befintliga dammsystemet som möjligt, att dammarnas vattenrenande funktion sannolikt kan utvecklas med hjälp

av trösklar som ökar djupet, ger flera dammar och flera sedimentationsvolymmer som ger större uppehållstid och mer avskiljning av förorenande ämnen. Till yttrandet bifogas en skiss över ett förslag på hur de tycker dammarna kan optimeras.

En annan boende tycker att det är oklart hur det är tänkt att dagvattnet ska renas framöver, när det står att vattnet ska ledas mot grönytor och undrar om det innebär att alla kemikalier och gifter från ännu fler hushåll ska hamna i de få grönytor som kommer att finnas kvar och förstöra även dem, istället för att föras via nya större ledningar till ett ställe där de säkert kan renas utan miljöpåverkan.

Stadsbyggnadsförvaltningens bedömning

Dagvattenutredningen upphandlades och genomfördes i ett relativt tidigt skede av programarbetet, innan de nya miljö kvalitetsnormerna beslutades 2016. Oavsett, ska de miljö kvalitetsnormer som gäller vid tidpunkten för varje enskilt efterföljande ärende följas.

Syftet med dagvattenutredningen var att översiktligt studera och föreslå åtgärder för dagvattenhanteringen i området, inom ramen för planprogrammet. Att förbättra förutsättningarna för Hågaån genom att leda om dagvattnet så att det först passerar Ekebydalen, och inte leds orenat ut till ån som idag, är en möjlighet som förvaltningen avser att ta tillvara och tidigt studera djupare. Det innebär fördjupade studier av bland annat befintliga och eventuellt nya dammars utformning samt utbredning av eventuella föroreningar, förslagsvis inom ramen för arbetet med Ekebydalens utveckling.

Dagvattenhantering är en viktig fråga redan i detta tidiga skede, inte minst för att frågan rör ett större område än själva programområdet. Dagvattenhantering måste ses ur ett helhetsperspektiv och inte bara inom varje enskild detaljplan. Samtidigt kan inte åtgärder på kvartersmark detaljstyras utifrån. Det är först vid detaljplaneläggningen där möjligheten finns att detaljstudera ett område och utforma det efter fördjupade utredningar. Dagvattenfrågan måste därför noggrant utredas och hanteras inom ramen för varje efterföljande detaljplan, när kvartersmarkens utformning konkretiseras. Uppsala Vattens riktlinjer avseende dagvattenutsläpp från kvartersmark ska följas och innebär att dagvatten måste fördröjas och renas lokalt innan det leds vidare till en gemensam fördröjning och rening i Ekebydalen. Möjligheten att faktiskt genomdriva att åtgärder på kvartersmark blir utförda har ökat i och med kravet på att åtgärder för att fördröja 20 mm regn måste kunna uppvisas vid bygglovsansökan.

Dagvattenutredningen visar på att dagvatten att det finns en lågpunkt i Hammarparken som bör beaktas vid fortsatt planering. Eftersom marken slutar ner mot dalen föreslås ett dike längs med Eriksbergsvägen och en fördröjningsyta i lågpunkten vid vägen, där vatten vid höga flöden kan fördröjas innan vidare färd mot dammsystemet i Ekebydalen. Ett dike och en fördröjningsyta kan utformas på olika sätt och ska inte innebära en risk för de boende. Detta är förslag, inga beslutade åtgärder och dagvattenfrågan kommer att studeras vidare inom ramen för detaljplanearbetet.

Dagvattenutredningen visar på att dagvatten ska ledas längs Stigbergsvägen och under Eriksbergsvägen för att tas om hand i Ekebydalen. Stadsbyggnadsförvaltningen bedömer att detta är möjligt även med bebyggelse i Rödbergsparken och att inget motiv finns för större dagvattendamm på platsen. Dagvatten utreds alltid specifikt vid detaljplanering av en plats och det kommer även göras vid en eventuell detaljplanering i Rödbergsparken.

I dagvattenutredningen finns avsnitt som behandlar extrema nederbördssituationer och vattennivåer. Där går att läsa att programområdet ligger högt och påverkas därmed inte av höga nivåer i recipienten. Vid extrema nederbördssituationer och ledningsnätet går fullt kommer vattnet rinna ytligt. Utredningen föreslår att de avrinningsvägar som finns i området bör utnyttjas som en del av ytlig avvattnings mot ledningsnätet och även som sekundära avrinningsvägar vid extrema regn. Eftersom det även finns instängda områden i området, bland annat i Hammarparken, är det viktigt att tänka på flödesvägar vid placering och höjdsättning av byggnader och vägar. Dessa frågor fördjupas i detaljplaneskedet.

Dagvattenutredningen har inför färdigställandet av planprogrammet kompletterats med ett PM med kompletterande beräkningar kring hur föroreningstransporten från planområdet till Hågaån förändras efter rening i dammsystemet i Ekebydalen. Förvaltningen bedömer att det framtagna underlaget därutöver inte behöver eller kan fördjupas ytterligare i programskedet. Underlagsutredningen ger goda förutsättningar för fördjupningar under detaljplanläggningen.

Ett genomförande av planprogrammet innebär att idag obebyggda ytor bebyggs och hårdgörs. Några av alla de ytor som föreslås bebyggas är dock redan idag hårdgjorda ytor som till exempel parkeringsplatser och garagelängor. Andra hårdgjorda ytor kommer inte bebyggas men istället omvandlas till ytor med mer genomsläpplighet. Trots detta kommer exploateringen sammantaget innebära att dagvattenflödet från området ökar.

I föroreningsberäkningarna i dagvattenutredningen har därför den hårdgjorda ytan ökat istället för att ändra markanvändningstyp i det beräkningsprogram, Stormtac, som utredaren använt. Föroreningsinnehållet i dagvatten från de översiktliga markanvändningstyperna som "villaområde", "centrumområde" och "flerbostadsområde" anses som mer säkra data än de specifika som "tak", "marksten med fogar", "lokalgata med kantsten" etc. Att detaljkartera befintlig miljö (dvs dela upp kvartersmark i en rad underkategorier enligt exempel ovan) för att sedan gissa sig till motsvarande uppdelning i ett framtida Eriksberg ger många felkällor både inom framtida utformning och hur representativ föroreningshalten i respektive användningsområde egentligen är. Att istället låta schablonhalterna från kategorin flerbostadsområde (vilket största delen av området är både före och efter förtätning) vara konstanta och istället variera hur stor del av ytan som kommer att bidra med vatten till ledningssystemet ansåg utredaren ge en bättre förutsägelse för hur ombyggnationen faktiskt påverkar recipienten.

El och tele

Svenska kraftnät: Framför att det inte har någonting att erinra mot upprättat förslag, de har inga ledningar i anslutning till aktuellt område.

Stadsbyggnadsförvaltningens bedömning

Synpunkten noteras.

Fjärrvärme

Vattenfall AB Heat Nordic: Meddelar att det finns goda möjligheter att ansluta det planerade området till fjärrvärmenätet. De påpekar vikten av kontakt i god tid, i synnerhet om planerad bebyggelse medför ändring av ledningsnäten.

Stadsbyggnadsförvaltningens bedömning

Synpunkten noteras.

Övrigt

Uppsala vatten och avfall AB: Påpekar att en förtätning i programområdet ökar belastningen på den befintliga miljöstationen (återvinningsstation) och för att klara detta kan ytterligare miljöstationer bli nödvändiga. Framför också att planeringsriktlinjerna för avfallshantering behöver kompletteras med "Avfallskärnen hämtas i markplan".

Bostadsrättsföreningen Gustavsberg nr 4: Undrar återvinningsstationen vid Eriksbergsvägen kommer att byggas ut för att klara den förväntade ökade användningen när antalet hushåll ökar kraftigt.

Boende i Eriksberg skriver:

En boende påpekar att sedan miljöstationen stängde på macken har man varit tvungen att åka till Gottsunda för att lämna miljöfarligt avfall även om det har varit små mängder och att det bidrar till fler trafikrörelser. Skriver att det är väldigt varierande grad av återvinningshantering i olika fastigheter idag och att en återvinningsstation precis bakom macken tagits bort under senare år.

Stadsbyggnadsförvaltningens bedömning

Riktlinjerna har inte reviderats i enlighet med Uppsala Vatten och Avfalls yttrande, synpunkten bedöms vara för detaljerad i detta skede. Avsnittet om avfallshantering har däremot kompletterats i genomförandedelen med avseende på avfallshantering under byggtiden.

Det är för närvarande Förpacknings- och tidningsinsamlingen, FTI, som ansvarar för återvinningsstationerna. Återvinningsstationen vid Eriksbergsvägen/Karlsrogatan planeras att flyttas från nuvarande plats till den norra delen av Ekebydalen, i anslutning till Ekebyvägen. Det finns ännu inga beslut kring detaljerad utformning, som planeras i samarbete med FTI. Utöver ovan nämnda station finns det en återvinningsstation vid Västertorg. Platser för fler avfallsstationer har inte pekats ut, det är en fråga för senare skede. Samlokalisering med andra funktioner är önskvärt, det finns flera platser som kan vara lämpliga att studera vidare för ändamålet vid behov. Utformning av återvinningshantering i fastigheterna är fastighetsägarens ansvar.

Ekonomiska konsekvenser

Bostäder och allmänna platser

Centern: Anser att den ekonomiska hållbarheten i fallet Eriksberg innebär dels att utvecklingen sker effektivt och utan att i onödan belasta kommunens ekonomi, dels att en andel av de bostäder som byggs måste vara tillräckligt billiga för att också yngre och mindre bemedlade individer och familjer ska ha råd att bo i dem.

Stallföreningen Norra Norby Gård: Efterfrågar tydligare beskrivning för hur allmänna platser som gator, natur och lekplatser ska anläggas och hur det finansieras av närliggande exploatering.

Boende i Eriksberg skriver:

En boende efterlyser att kommunen redovisar för allmänheten vilka ekonomiska intressen som finns i de här enorma byggnadsplanerna. *”Det är ju sannolikt att anta att Uppsala kommun kommer att göra sig en rejäl slant genom att sälja ut en del mark till privata byggföretag. Representanter på informationsmötet i Eriksbergsskolan förra veckan sa mer eller mindre rent ut att man önskar en gentrifiering av Eriksberg genom att bygga fler bostadsrätter. Det vore lämpligt att ta in utomstående granskare som kan redovisa för oss skattebetalare att allt går rätt till och det inte är ekonomiska intressen som styr.”*

Ett par skriver: *”Låt inte ekonomin och kortvarigt vinstintresse styra kommunens beslut.”*

Knappt tio personer undrar om de kommer att få reducerade hyror under byggtiden. En annan boende är mycket orolig för att hennes bostad kommer att sjunka i värde och hoppas kunna hitta en köpare som är beredd att betala vad lägenheten var värd innan kommunen presenterade förslaget, som enligt hennes uppfattning sänkt värdet med ungefär 300 000–500 000 kr. En boende menar att ett genomförande av en bebyggelse i Hammarparken kraftigt skulle minska värdet på bostäderna längs Gnejsvägen, ett par boende menar att bebyggelse i Rödbergsparken skulle sänka värdet på befintliga lägenheter i närheten.

Stadsbyggnadsförvaltningens bedömning

Planprogrammet syftar bland annat till att uppfylla den intention om fler bostäder inom staden som presenteras i kommunens översiktsplan. Uppdraget för planprogrammet och dess målbild är således inte ekonomisk. Uppsala kommun har flera olika roller i utvecklingen av Eriksberg och Ekebydalen. För de ekonomiska och fastighetsjuridiska frågorna ligger ansvaret hos kommunstyrelsen och dess mark- och exploateringsutskott. Det ligger inte i planprogrammets uppdrag att redogöra för ekonomiska intressen i utbyggnaden av Eriksberg och Ekebydalen. Representanter för stadsbyggnadsförvaltningens mark- och exploateringsavdelning har deltagit i programarbetet för att säkra att det som planeras är ekonomiskt genomförbart. Fler bostäder medför bland annat höga kostnader för social infrastruktur som exempelvis skolor. Uppsala kommun bygger inga egna bostäder, annat än genom det kommunala bostadsbolaget Uppsalahem, så vid bostadsexploatering inom programområdet är det naturligt att mark säljs till privata exploatörer och att kommunen således får intäkter. Planprogrammet styr inte upplåtelseformerna i den kommande bebyggelsen, utan det gör respektive markägare. Däremot har fler bostadsrätter förespråkats i områden med många hyresrätter och vice versa. Under markanvisningsprocessen för de byggrätter som föreslås på kommunal mark finns möjligheter att utforma markanvisningar så att aktörer som visar att de kan bygga billiga bostäder gynnas. Kommunen får dock inte sälja mark under rådande marknadsvärde. Även Uppsalahem skulle kunna verka för billiga bostäder. I detta fall är det bolagets ägardirektiv som styr.

Finansiering av anläggande av allmänna platser beskrivs i planprogrammets genomförandekapitel. Inom kommunen ligger ansvaret för de ekonomiska och fastighetsjuridiska frågorna hos kommunstyrelsen och dess mark- och exploateringsutskott. Det kan röra exempelvis beslut om markanvisningar, försäljning av kommunal mark eller tecknande av exploateringsavtal där privata exploatörer åläggs att betala en exploateringsersättning till kommunen för anläggande av allmän plats. Plan- och bygglagen reglerar närmare för vilka åtaganden en exploateringsavgift får tas ut. Vid planläggning av privat mark bekostar exploatören alla eventuella anläggningar som är en följd av exploateringen, exempelvis förändringar av gator, natur och lekplatser. Normalt utför kommunen byggandet av anläggningarna. Kostnaden för dessa regleras i ett exploateringsavtal mellan kommunen och exploatören. Vad som ska anläggas och utformningen av anläggningarna planeras i kommande detaljplaner och efterföljande genomförandefas och är i det här skedet ej beslutat.

Under byggtiden ska gällande lagstiftning kring störningar följas. Reducering av hyror under byggperioden är inget kommunen kan besluta om, frågan bör riktas till hyresvärden. Vad gäller eventuell värdesänkning för en fastighetsägare eller bostadsrättsinnehavare på grund av exploatering på intilliggande mark så är ekonomiska konsekvenser svåra att förutse. Generellt leder större stadsutvecklingsprojekt till ökade fastighetsvärden. Dock ska påpekas att gällande lagstiftning möjliggör att all mark som inte utgör naturreservat kan provas för ändrad användning i en detaljplaneprocess.

Föreningslokaler

Styrelsen för Karlsro scoutkår: Beskriver de olika ekonomiska konsekvenser de ser för sin verksamhet i Eriksberg. Verksamheten bedrivs idag från lokaler i anslutning till scoutgården sydväst om Hågalsskolan. Scoutgården, som hyrts av kommunen, drabbades 2015 av en brand som gör att byggnaden inte kunnat nyttjas för scoutverksamhet sedan dess. De framför att den brand som skett i scoutgården är en kris för Karlsro scoutkår, som påverkar både scoutkårens verksamhet och ekonomi negativt. På kort sikt går det kanske att ordna mindre lokaler för scoutkåren som inte blir för dyra. De menar att det stora problemet är lokaler på lång sikt och fruktar nu att beskedet om att scoutgården inte ska återställas får allvarliga konsekvenser för scoutkårens del. Karlsro scoutkår har inga större ekonomiska resurser. I scoutsammanhang finns det heller inte sponsorer såsom kan vara fallet inom t.ex. idrottsverksamhet. De har hela tiden strävat efter att erbjuda kvalitativ och billig verksamhet med låg medlemsavgift så att alla barn som vill ska ha råd att vara med.

Styrelsen för scoutkåren framför att ett återställande av scoutgården med en lång avskrivningstid skulle vara en fullt realistisk och långsiktigt hållbar ekonomisk lösning för Karlsro scoutkår - och att kommunen på sikt skulle få tillbaka sina pengar för återställandet. De framför att Karlsro scoutkår har varit trogna hyresgäster sedan 1997 och vill vara kvar i ytterligare 50 år i Eriksberg! Vidare skriver de

att om scoutgården istället rivs och en ny fastighet uppförs på annan plats, torde det bli betydligt dyrare för kommunens del, och en trolig hög hyreskostnad kommer inte vara möjlig för Karlsro scoutkår att hantera.

Scoutkåren efterlyser långsiktighet från kommunens sida i denna del. *Förstör inte kapital, försvåra inte för ideella krafter och respektera scouternas långa närvaro i denna del av Eriksberg!*

Stadsbyggnadsförvaltningens bedömning

Planprogrammet tar ställning till att området där scouterna bedriver sin verksamhet idag i första hand behövs för förskole- eller skolverksamhet i det framtida Eriksberg. Frågan om återställande av den scoutstuga som brann hanteras inte i planprogrammet utan är en fråga mellan hyresvärd och hyresgäst. Detsamma gäller hyresnivåer för de lokaler som kommunen eller andra aktörer tillhandahåller för förningsverksamhet. Scoutkåren har idag fått ett femårigt hyreskontrakt för lokaler i anslutning till den nedbrunna scoutgården. Under den tiden bör möjligheter finnas att kunna utreda en mer långsiktig lösning för scouternas verksamhet. Planprogrammet tar inte ställning till om specifika föreningar ska bedriva verksamhet inom programområdet eller ej.

Plan- och genomförandeprocessen

Synpunkter på programhandlingen

Länsstyrelsen: Konstaterar att stadsdelen Eriksberg står inför en omfattande förtätning och ställer sig positiv till att kommunen har valt att ta fram ett program med gemensamma riktlinjer för hela stadsdelen samt Ekebydalen. Programmet ger en samlad bild av vilka frågor som är viktiga i stadsdelen och har tydligt sammanfattade planeringsriktlinjer för varje delavsnitt som ska vara till stöd inför kommande detaljplanering men även för pågående detaljplaner som är i ett tidigt skede. Länsstyrelsen anser däremot att några av riktlinjerna bör förtydligas eller kompletteras med information från de framtagna utredningarna. Det gäller bl.a. vilken hänsyn kommunen ska ta till de befintliga naturvärdena och de påträffade arterna i samband med exploatering.

Länsstyrelsen ställer sig positiv till att kommunen har tagit fram flera övergripande utredningar för hela området för att reda ut de viktiga frågorna i ett tidigt stadium. Länsstyrelsen vill ändå trycka på att det finns starka skäl att ta större grepp och ta fram kompletterande utredningar redan i programskedet istället för att skjuta fram det till varje efterföljande detaljplan, för att redan i programskedet få en helhetsbild av de viktiga planeringsförutsättningarna.

Centern: Centern är positiv till att ett planprogram tas fram då detta ger en god helhetsbild av områdets utveckling. Erfarenheten från somliga tidigare planprocesser är att många människor betraktar ett större område än det som berörs av en enskild detaljplan som sitt närområde, och därför vill kunna inkomma med synpunkter på planförändringar utanför den detaljplan som gäller där de bor.

Handelskammaren: Anser att förslaget är i sina huvuddrag väl genomarbetat och logiskt upplagt.

Eriksbergs socialdemokratiska förening: Menar att planprogrammet vittnar om en slående okunskap om området och nämner beskrivningarna av cykel- och gångtrafiken genom området, betydelsen av återvändsgatorna, Västertorg, de båda pulkabackarna, Majkasefältet, scoutstugan och parklekområdet vid scoutstugan som exempel. Vidare finns inget om det historiska arvet i form av gamla sockengränser, gränsrösen mellan Norby och Ekeby, om träsket Norby helvete (Norbyvägen/Skogsbergsvägen), Norby hammare (klippbranten vid Granitvägen 26–28), Hågabro med dess trädgårdsodlingar m.m. För en generation sedan badade man i Hågaån och i dammarna i stadsskogen. Anser att de arv som de i Eriksberg känner till helt har ignorerats av okunskap och har fått höra att de som arbetat med planprogrammet inte får i bo i området, att skälet skulle vara jäv. Finner det märkligt att lokal kännedom diskvalificerar och anser att lokal kunskap hade bidragit till ett mer ömsint planförslag.

Styrelsen för Karlsro scoutkår: Framför flera invändningar kring hur scouternas nuvarande verksamhet och dess långsiktighet hanterats i planprogrammet och undrar varför scoutverksamheten omnämns i planprogrammet. Undrar om det faktum att Scoutgården brunnit påverkat kommunens ärende rörande fastighetsbildning eller planprogrammets utformning och upplever att kommunens hantering försvårar för oss i Karlsro scoutkår. "På den del av Norby 31:74 där Scoutgården och de angränsande byggnaderna idag finns, finns dock inget alls inritat. Rätteligen borde väl byggnaderna och nuvarande Scoutgård finnas med på kartan! Besked om rivning kan inte ha förelegat när planprogrammet offentliggjordes i mitten av december 2016."

Bostadsrättsföreningen Gnejsenhus: Anser att det står mycket kortfattat i slutet om bedömda konsekvenser och att någon egentlig konsekvensanalys inte har redovisats i detta stadium. De anser att eftersom programförslaget innebär en helt ny stadsdel i en befintlig stadsdel bör en konsekvensanalys utföras som omfattar hela förslaget och att programmet måste anses medföra betydande miljöpåverkan.

Bostadsrättsföreningarna Gnejsgårdarna, Gnejsen och Berget: Begär konsekvensanalyser av alla delar i förslaget och menar att eftersom dylika saknas i nuvarande förslag är det mycket svårt att ta ställning för eller emot det. De önskar att Uppsala kommun presenterar en djupare analys av de fysiska och sociala riskerna.

Fastighetsägare Eriksberg Tycker att planprogrammet är svårt att tolka, har sakfel om trafiken och vilseledande kartor. Menar att programmet vid en första genomläsning ser trevligt och bra ut, med vackra bilder och fina formuleringar om att man ska bevara trädridåer och respektavstånd mellan ny och gammal bebyggelse och att man överallt ska kunna se naturlig grönska. Att det utlovas att den gamla stadsplaneringen med naturmark och berg i dagen ska behållas, att man ska visa respekt för Eriksbergs särdrag och de värdefulla tallarna. Anser att inget av detta finns kvar på kartskissen, där alla grönområden utom Högbergsparken och pulkabacken föreslås exploateras och påpekar också att en överslagsberäkning av antal lägenheter som kan tänkas rymmas i de nya byggnaderna på kartan kommer man inte upp till de 2 600, såvida inte alla hus är 9 våningar. De drar därför slutsatsen att husen kommer att placeras mycket tätare än vad kartan anger och/eller på fler ställen. Skriver att planeringen av 2 600 nya lägenheter mitt i en tätbebyggd stadsdel där människor bor, är ett unikt projekt och att konsekvenserna av att nästan fördubbla dagens invånarantal behöver analyseras ur flera aspekter.

Boende i Eriksberg skriver:

Eriksbergs egnahems- och fruktodlareförening anser att programmet inte är genomarbetat, det innehåller motsägelser, målkonflikter och även rena felaktigheter.

En boende anser att planprogrammets folder framställer hela Eriksbergs omdaning som en "grön" förvandling med påfallande mängd träd, buskar och idyll. Anser att ärliga fakta och raka besked, i stället för idylliska och förledande beskrivningar och visionsbilder på gitarrspelande ungdomar i bilfritt centrum där solen ständigt skiner, vore mer seriöst.

En annan boende anser att bilden på samrådshandlingens omslag är ytterligt stereotyp och att grundtanken tycks vara att man inte ska veta vilken nybyggd del av Uppsala man befinner sig i. "Varför inte ge renoveringen någon egenart, eller någon behållen tidskaraktär från 60-talet?"

Några enskilda boende har liksom flera bostadsrättsföreningar ovan synpunkter på programhandlingens konsekvensbedömning eller anser att den är ofullständig. Att programmets konsekvenser behöver analyseras ur olika aspekter.

En boende påtalar att diagrammet som visar åldersstrukturen i Eriksberg är felaktigt och anser att det är bekymmersamt att på att data inte redovisas korrekt. Anser att informationen måste rättas till så att det blir en korrekt och trovärdig information i det vidare arbetet med planerna för Eriksberg.

Övriga skriver:

En person skriver att fotot av Eriksbergsparken och visionsbilden av den framtida parken på sidan 45 i samrådshandlingen är inte fotograferade/tecknade från samma punkt, vilket gör att man inte kan utvärdera förändringen.

En synpunktslämnare anser att det hade varit bra med en sammanfattning på engelska till alla nya Uppsalabor som inte hunnit lära sig svenska än.

Stadsbyggnadsförvaltningens bedömning

Kommunen kan ange mål och utgångspunkter för kommande planering i ett planprogram. Det finns dock inget krav på att ett program ska tas fram utan det är kommunen själv som avgör om och när det behövs. Eftersom Eriksberg är ett stort område, med potential att utvecklas enligt Uppsala kommuns översiktsplan, har kommunen valt att inleda planeringen med ett program som ska ange riktlinjer för den fortsatta detaljplaneringen. Under framtagandet av programmet har en olika underlagsutredningar tagits fram. Dessa är översiktliga, då det under ett programarbete på denna övergripande nivå inte finns möjlighet att detaljstudera varje enskild plats. Stadsbyggnadsförvaltningen bedömer att det framtagna underlaget inte behöver eller kan fördjupas ytterligare i programskedet, undantaget den komplettering som gjorts avseende dagvatten och den trafikanalys som gjorts av det reviderade förslaget. Underlagsutredningarna ger goda förutsättningar för fördjupningar under detaljplanläggningen. Det är först vid detaljplanläggningen där möjligheten finns att detaljstudera ett område och utforma förslagen efter fördjupade utredningar.

Programhandlingens upplägg och innehåll har bearbetats inför godkännandet. Direkta felaktigheter som påpekats i yttranden har kontrollerats och i förekommande fall rättats till. Det betyder inte att allt som önskats eller påpekats har tillgodosetts. Som exempel kan nämnas längre beskrivningar av områdets historia eller av olika platser utanför programområdet. Ett planprogram för ett så stort område som nu är aktuellt blir omfattande och varje enskild del måste därför hållas kort och kärnfull. Ambitionen är att ge en sammanfattande bild av hur marken är tänkt att användas inom området och beskriva inriktningen för hur programområdet kan utvecklas på sikt. Detta medför bland annat att planprogrammet inte i detalj går in på vilka mindre grönområden, träd och berghällar som ska sparas, utan frågan kommer istället att beaktas i kommande detaljplanering.

Eftersom planprogrammet tar ställning till att det nuvarande område där scouterna är verksamma i framtiden ska användas för skol- och förskolebehov så illustreras nuvarande byggnader inte nuvarande byggnader i illustrationsplanen. Planprogrammet har reviderats och nu omnämns scoutverksamhet i förutsättningskapitlet under styckena om föreningsliv och samnyttjande av lokaler.

Det finns inget som hindrar att en tjänsteperson bor inom det programområde hen arbetar med, i synnerhet inte när det rör sig om ett så stort område som Eriksberg.

Illustrationsplanen är en tolkning av markanvändningskartan och de riktlinjer som planprogrammet anger. De byggnader som illustreras ska inte tolkas exakt, de ska snarare ses som symboler som illustrerar var ny bebyggelse kan tillkomma. Närmare bestämmelser om utformning och placering kommer att studeras mer detaljerat i varje efterföljande detaljplan. Planprogrammet i sig är inte bindande och ger ingen byggrätt. Illustrationerna, de så kallade visionsbilderna, ska inte heller tolkas exakt, de syftar till att förmedla visionen. Däremot skulle de byggnadskroppar som redovisas i samrådshandlingens illustrationsplan kunna inrymma 2 600 bostäder. Stadsbyggnadsförvaltningen har använt en schablon där varje bostad beräknas ha en boyta om 80 kvadratmeter. De olika delområdena föreslås på grund av sina skilda karaktärer få olika genomsnittliga byggnadshöjder.

Konsekvensdelen är liksom programmet i sig gjord på en övergripande planeringsnivå. De tre huvudsakliga aspekter som konsekvensanalysen tar upp, där miljökonsekvenser, sociala konsekvenser och

ekonomiska konsekvenser har analyserats och beskrivits, utgör en vedertagen metod inom stadsplanering. Programmets konsekvenser kommer att bedömas löpande, inom ramen för efterföljande planering. Således kommer kommande detaljplaner att redogöra för lokala konsekvenser på en högre detaljeringsnivå.

Befolkningsstatistiken har kontrollerats. Diagrammet i samrådsversionen har ersatts av ett stapeldiagram över ålderstrukturen.

Att översätta sammanfattningen till engelska är en bra idé, förvaltningen vidarebefordrar synpunkten till kommunens kommunikatörer.

Programsamrådet, den demokratiska processen

Samrådet

Eriksbergs socialdemokratiska förening: Skriver att föreningen kan ställa sig bakom att planen för Eriksberg fastställs först när föreningens synpunkter införts i det slutliga förslaget. Anser att det vore synnerligen olyckligt om föreliggande planförslag förs vidare, eftersom föreningen i grunden är positiv till en ny plan för Eriksberg och anser att allra bäst vore om ett nytt planförslag gick till samråd. Anser också att samrådstiden 15 december 2016 – 10 februari 2017 är för kort och att de inte hunnit ha tillräckligt med möten med berörda för att mer allsidigt värdera olika lösningar på tvistiga frågor.

Jordens vänner: Anser att kommunen måste söka nya former för samråd där invånarna kan känna att det faktiskt uppstår ett utbyte av åsikter och idéer mellan parterna. Hyresrättsinnehavare måste garantieras rätt att bo kvar om dialogen ska ha ett värde.

De lokala hyresgästföreningarna för Täljstenen, Moränen, Marmorn och Kalkstenen begär i sina skrivelser förlängd samrådstid. De anser att en så genomgripande förändring av boendemiljön i Eriksberg måste föregås av en seriösare medborgardialog och tillåtas ta längre tid än den Uppsala kommun önskar.

Bostadsrättsföreningarna Gnejsgårdarna, Gnejsen och Berget begär längre samrådstid, på 1 år och menar att det krävs mycket längre tid att bearbeta och sätta sig in i konsekvenserna av planförslaget. Jobbar hårt med att försöka besvara medlemmarnas frågor och synpunkter och anser att de behöver ha tid för mer dialog med kommunen gällande föreslagen plan. Begär också att kommunen använder sig av den forskning som finns gällande förtätning, anser att kommunen bör samarbeta med den forskargrupp vid SLU som under många år undersökt och utvärderat olika sätt att bygga och förtäta bostadsområden. Påtalar att forskningsresultat som visar vad som är god förtätning respektive dålig sådan finns och ska beaktas vid utbyggnaden av Eriksberg.

Fastighetsägare Eriksberg ■■■: skriver att de anser att programmet måste göras om i grunden i en nära dialog med de boende, att samrådstiden ska förlängas med minst 1 år. Och att programmet ska remitteras till Sveriges Lantbruksuniversitet för utlåtande och bedömning i relation till aktuellt forskningsläge inom landskapsarkitektur.

Boende i Eriksberg skriver:

Flera enskilda boende anser också att samrådstiden var för kort. Några uttrycker att den borde vara minst 1 år lång. De flesta motiverar önskemålet om förlängd samrådstid med ärendets storlek och förslagets omfattning. *"Samrådstiden är för kort och många, inklusive jag, vill ha förlängd samrådstid."*

En boende anser att förändringar endast bör genomföras om de är väl förankrade med de som bor i Eriksberg. *"Börja med att lyssna på oss och ta oss på allvar, vi som vet hur det är att bo här nu och hur vi vill att det ska vara här i framtiden. Vi må ha olika meningar om detaljer, men på det stora hela är vi rörande eniga om vad som är värt att bevara."*

En annan undrar om och hur kommunen tänker redovisa svaren på alla de frågor och synpunkter som lämnas in.

Några boende uttrycker misstro mot politiska institutioner och planprocessen.

Övriga skriver:

En Norbybo undrar hur de synpunkter som kommit in under samrådet värderas och om kommunen kommer att redovisa hur hänsyn tagits till inkomna synpunkter. Anser att det borde vara relativt enkelt att utföra en omröstning av de synpunkter som kommit in och därigenom få hjälp att utvärdera vilka synpunkter som anses viktiga. Undrar också om kommunen övervägt att hålla en omröstning om olika förslag kring förtätning och byggnation.

En annan Norbybo anser inte att medborgarnas röster blivit lyssnade på i detta ärende och att det är centralt att ta hänsyn till uppsalabornas önskemål om hur staden och deras bostadsområde ska utvecklas. Menar att debattinläggen i UNT beskriver hur många Erikbergsbor känner inför planerna på förtätning och att det är politikens ansvar är att lyssna på dem och bemöta deras argument.

Samrådsmötet

Styrelsen för Karlsro scoutkår: Skriver att på samrådsmötet i Eriksbergsskolans aula den 23 januari 2016 kunde varken kommunalrådet eller de tjänstemän som fanns på plats ge närmare besked om vad som ska ske med Scoutgården.

Boende i Eriksberg skriver:

En boende skriver att han uppfattande mötet som genomfördes i Eriksbergsskolan som ett informationsmöte och att ett samrådsmöte måste ges förutsättningar till just samråd, detta saknades.

En boende påpekar att det inte fanns tid för alla frågor och att det inte fanns broschyrer till alla. En annan boende, som kom till den andra informationsföreläsningen, påpekar också att broschyrerna tog slut för tidigt.

En annan anser att såväl tjänstemän men framför allt politiker visade förakt genom att vägra svara på frågor så att alla andra kunde få höra dem ställas.

En boende vill att dialogmöten görs mer tillgängliga med fler tider tillgängliga.

Att få tillgång till handlingen och möjligheten att lämna synpunkter

Lokala hyresgästföreningen Täljstenen: För att få tillgång till planprogrammet har det krävts att man kan sitta framför en dator och läsa 88 sidor eller köpa ett för 440 kr. Anmärkningsvärt av kommunen att spara in på just den posten. Vi frågar oss om ni verkligen vill ha ett samarbete med kommunens invånare.

Boende i Eriksberg skriver:

En par boende påpekar att det är mycket olyckligt att deadline för samrådstiden inte konsekvent ändras till 15/3 på kommunens webbplats. *"På flera sidor står det gamla datumet kvar. Detta har säkert hindrat många från att svara som själva inte letat reda på om tiden har ändrats."*

En boende påpekar att det webbankäten inte hade det uppdaterade datumet och att det där inte förklaras varför fastighetsbeteckning ska anges, en annan att det är svårt att hitta webbankäten på kommunens webbplats. En annan boende framför önskemål om att kunna bifoga filer i framtida webbaserade enkäter.

Övriga skriver:

En Norbybo undrar hur de synpunkter som kommit in under samrådet värderas och om kommunen kommer att redovisa hur hänsyn tagits till inkomna synpunkter. Personen skriver att det borde vara relativt enkelt att utföra en omröstning av de synpunkter som kommit in och därigenom få hjälp att utvärdera vilka synpunkter som anses viktiga. Han undrar också om kommunen övervägt att hålla en omröstning om olika förslag kring förtätning och byggnation.

Stadsbyggnadsförvaltningens bedömning

När kommunen väljer att göra ett program gäller samma regler för samråd som när ett planförslag tas fram. Samrådsförfarandet beskrivs i plan- och bygglagen (PBL). Det finns en lagstadgad minsta samrådstid om 3 veckor för en detaljplan som genomförs med så kallat utökat planförfarande. I Uppsala kommun finns däremot en praxis om att samråda detaljplaner i 6 veckor vid utökat planförfarande, och något längre vid programsamråd. Om samråd hålls över sommaren brukar kommunen förlänga samrådstiden några veckor. Att låta ett programsamråd pågå avsevärt mer än ett par månader bedöms inte vara ändamålsenligt. För fortsatt planering kommer det också att finnas tillfälle till samråd och dialog, både som formella samråd underdetaljplaneprocessen och i andra sammanhang, till exempel inför utformning av allmän plats.

Planering innebär alltid en avvägning mellan både allmänna och enskilda intressen. Det finns en mängd olika faktorer som ligger till grund för programförslaget och det finns många intressen som måste vägas mot varandra. I planeringen är en av Uppsalas största frågor hur kommunen ska kunna tillgodose behovet av fler bostäder. Bostadsförsörjningen är ett exempel på ett viktigt allmänt intresse. Till detta kommer värden inom kultur- och naturmiljö och så vidare. Alla dessa värden och intressen ska vägas samman till en helhet. Samrådsyttranden från olika myndigheter, kommunala nämnder, föreningar, fastighetsägare och privatpersoner är en del av underlaget för bedömningar och avvägningar görs under hela planeringsprocessen.

Förvaltningen arbetar aktivt med omvärldsbevakning och tar på olika sätt del av aktuell forskning och utveckling inom stadsbyggnadsområdet. Det finns flera universitet och andra institutioner, både nationellt och internationellt, som arbetar inom detta fält. Förvaltningen remitterar inte handlingar till dem, förutom i de fall de är sakägare eller på annat sätt berörda.

Planprocessen är öppen för att inhämta synpunkter under det tidiga planeringsskedet, som ett planprogram är. Samtliga skriftliga synpunkter som inkommer under samrådstiden sammanfattas och besvaras/kommenteras i en samrådsredogörelse (detta dokument). För att kunna publicera redogörelsen på kommunens webbplats skrivs inte personuppgifter ut, men samtliga yttranden finns med i sin helhet i beslutsunderlaget till politiken. Detta på grund av personuppgiftslagen, PUL.

Under samrådstiden, det vill säga under den tid som myndigheter, kommunala nämnder, föreningar, fastighetsägare och privatpersoner och andra berörda kan lämna synpunkter på det utställda förslaget, brukar även ett eller flera samrådsmöten hållas. Formen för dessa möten kan variera utifrån skede och projektets art, syftet är att informera och svara på frågor om förslaget. Oftast försöker förvaltningen hålla dessa möten i det område som berörs, nära den plats som programmet eller detaljplanen handlar om. Därför valdes i detta fall Eriksbergsskolans aula och matsal. Eftersom mötet krävde bemanning från ett stort antal tjänstemän valdes ett tillfälle istället för flera men ett längre möte än brukligt för att kunna möta och informera så många Eriksbergsbor som möjligt. Förvaltningen beklagar att tydligare svar inte kunde lämnas till scouterna under samrådsmötet. Planprogrammet har kompletterats med förtydligande text under avsnittet om social infrastruktur och samhällsservice. I denna samrådsredogörelse finns även svar på frågor från scoutkåren under ett flertal rubriker.

Det är olyckligt att den förlängda samrådstiden inte uppdaterades på samtliga platser. Synpunkter kring webbplatsen, webbenkäten och dess utformning med mera är viktiga och bidrar till den fortsatta utvecklingen av rutinerna vid samråd och andra, mindre formella, dialogtillfällen.

Fortsatt planering

Uppsalahem AB: Uppsalahem framför att bolagets utvecklingsarbete i Eriksberg har haft en tydlig tidshorisont med årsskiftet 2016/2017 som hållpunkt för start av framförallt förnyelsearbetena i stadsdelen. Kopplat till denna förnyelsestart har Uppsalahem sett att nybyggnation i anslutning behöver påbörjas samtidigt. Genom en parallell nybyggnation och förtätning har Uppsalahem bedömt att möjligheter och vinster uppstår i bland annat flyttkedjor för hyresgästevakueringar, fler bostäder, stordriftsfördelar, undvikande av tillfälliga lösningar, anpassning av förnyelsebyggnader till ny struktur samt godare ekonomi.

Uppsalahem anser att programarbetet olyckligtvis, och av flera naturliga anledningar, har tagit längre tid än planerat vilket innebär att delar av de samordningsvinster som Uppsalahem sett som angelägna att kunna tillskapa har gått förlorade. Det riskerar att ge avtryck på både bostäderna, dess bostadsmiljö samt stadsmiljön enligt Uppsalahem.

För att detta inte ska riskera få ännu större konsekvenser, har Uppsalahem som högsta önskan att arbeta med både planprogram och detaljplan framöver kan ges en tydlig prioritet. Uppsalahem påminner därför om beslut i kommunfullmäktige 2016-12-12, ärende § 243 Komplettering av ägardirektiv för Uppsalahem AB, där det beslutades att Uppsalahem skulle ges förtur i planärenden för att kunna höja takten i bostadsbyggandet. Uppsalahem anser att vikten av att snabbt komma till detaljplan som vunnit laga kraft är väsentligt för att på bästa sätt kunna utveckla stadsdelen till att bli än mer attraktiv och tillskapa fler bostäder till en god ekonomi i en ansatt bostadsmarknad.

Uppsala IF (UIF): I syfte att skapa en ändamålsenlig plats för fotbollen i Ekebydalen föreslår UIF en serie möten där föreningarna och kommunen går igenom vilka behov som finns, funktioner som krävs och hur man skulle kunna tillgodose dem. Det kan handla om planer, deras placering, omklädningsrum, förråd, toaletter, vattenutkastare och andra praktikaliteter, liksom frågor om hur man kan utforma lokaler för att de ska kunna samnyttjas. UIF är övertygade om att det går att hitta bra lösningar om man jobbar tillsammans på detta sätt och skriver att de ser fram emot ett nära samarbete med kommunen, sina medlemmar och andra föreningar för att göra något som profilerar stadsdelen.

Styrelsen för Karlsro scoutkår: Skriver att de vill bidra till utvecklandet av ett framtida Eriksberg och hitta en långsiktig lösning som säkrar kårens verksamhet i stadsdelen. Vill genom att delta i arbetet med planprogrammet forma förutsättningar för scoutverksamheten som också stärker Eriksberg och Uppsala på ett mycket bättre sätt, särskilt den del som rör utformningen av den södra delen av området som betecknas som förskola och skola i programmet. *"Karlsro scoutkår och scouting kan vara en viktig samarbetspartner för kommunen i det fortsatta arbetet och vi vill som en av de största ungdomsrelserna i Sverige bidra till långsiktigt ansvarstagande för barn och ungas meningsfulla fritid, samhällsengagemang och livsmod. Vårt förhållningssätt kan bidra till kvaliteten i den kommande detaljplanprocessen och vi hoppas därför att Uppsala kommun ser oss som en viktig samarbetspartner."* Styrelsen skriver även att de vill bidra aktivt till att barn och unga från scoutkåren deltar i dialogen kring utformningen, i enlighet med barnkonventionens intentioner om barns rätt till inflytande.

De hänvisar till pågående planärende för markområdet där scoutgården ligger idag och skriver att de förutsätter att arbetet med den detaljplanen görs så att det stödjer arbetet med planprogrammet.

Styrelsen presenterar flera idéer kring samlokalisering av scouting och annan verksamhet, som de skriver kan skapa mervärde för stadsdelen och för barn och unga. Samlokaliseringslösningar i anslutning till det planerade skolområdet i den södra delen av Eriksberg skulle exempelvis kunna innebära att lokaler nyttjas för t.ex. fritidsverksamhet för skolelever, naturinriktad undervisning, daglig verksamhet för äldre eller funktionsnedsatta under dagtid och scoutverksamhet på kvällar och helger. Styrelsen skriver att de gärna vill arbeta med Sportfastigheter, eller andra, för att hitta en byggnadslösning som fungerar för dem. *"Även om vi behöver en del utrymmen för oss själva, så tror vi att vi kan samlokalisera med annan verksamhet."*

Handikappföreningarnas samarbetsorgan (HSO): Ser fram emot att de detaljplaner som utarbetas för de olika områdena arbetar in funktionshinderperspektivet och skriver att det inom HSO finns ett flertal handikappföreningar med olika behov som syn, hörsel, psykiska funktionshinder, rörelsehinder, allergier, människor med svag orienteringsförmåga mm. Dessa behov behöver beaktas i detaljplanarbetet.

Bostadsrättsföreningen Västertorg: Betonar att det är viktigt att ha ett brett samråd med invånarna när förslaget *”förhoppningsvis i avsevärt mindre storlek”* går i detaljplanefasen.

Stadsbyggnadsförvaltningens bedömning

Stadsbyggnadsförvaltningen ser positivt på den vilja som uttrycks kring ökat samarbete i kommande planeringsfaser och ser att det bör finnas möjligheter till dialoger kring mer avgränsade områden framöver. Det är dock viktigt att framtida planeringsprocesser sker på ett rättssäkert sätt där alla medborgare och intressenter får möjlighet att göra sina röster hörda i kommande detaljplanesamråd. Samnyttjande av kommunala anläggningar och lokaler är något som förespråkas i planprogrammet.

Stadsbyggnadsförvaltningen delar Uppsalahem AB:s vilja att utveckla stadsdelen till att bli än mer attraktiv med fler bostäder. Uppsalahem AB är en av flera aktörer som drar nytta av att utveckling som behöver ske inom samma geografiska område samordnas. Samordningsvinster kan nås både inom en fastighetsägares eget markbestånd och i samspel med andra markägare. Vid fortsatt planering inom Eriksberg och Ekebydalen är det viktigt att planeringen sker med hela kommunens nytta för ögonen. Således är Uppsalahem AB:s samordningsfördelar viktiga, men dessa behöver även samordnas med exempelvis Uppsala Vatten och Avfall AB:s tidplan för utbyggnad av vatten- och avlopps nätet, utbyggnaden av skolor och förskolor samt den utveckling som planeras på Uppsala kommuns mark, för att nämna några intressen. De risker Uppsalahem påtalar om inte processen bedrivs skyndsamt ska ställas emot det allmänna intresset om att skapa en långsiktigt hållbar stadsdel.

De detaljplaner som pågår ska anpassas till planprogrammets intentioner.

Genomförande, utbyggnadstakt och etapper

Generellt

Uppsalahem AB: Uppsalahem vill uppmärksamma att ledningsflyttar som berörs av ett genomförande bekostas av exploatörer om inget annat är avtalat och om ledningsägare innehar rättighet samt att exploateringsavgift ska avse åtgärder som är nödvändiga för planens genomförande samt stå i rimligt förhållande till exploatörens nytta av planen.

Uppsala Parkerings AB: Påpekar att parkeringsköp kan med fördel nämnas i genomförandeavsnittet under fastighetsägarens krav på att lösa sin parkering på kvartersmark.

Stadsbyggnadsförvaltningens bedömning

Planprogrammets genomförandekapitel har uppdaterats med avseende på såväl kostnader för ledningsflytt som parkeringsköp.

Etappindelning

Centern: Centern ser positivt på att utvecklingen av Eriksberg föreslås delas in i etapper. Förhoppningsvis leder detta till snabbare och effektivare ombyggnationer samt minskar risken för att eventuella trafikkomplikationer som kan uppstå till följd av arbetet breder ut sig i hela stadsdelen.

Boende i Eriksberg skriver:

En boende uttrycker önskemål om att hänsyn tas till i vilken ordning de olika produktionsetapperna utförs. *”Det är ingen som uppskattar att ha sin bostad helt omgiven av byggplatser i flera år. Det är nog en av de fulaste utsikter som finns.”*

Stadsbyggnadsförvaltningens bedömning

Ett genomförande av planprogrammet kommer att ske i etapper. Eftersom planprogrammet i sig inte ger någon byggrätt krävs i många fall nya detaljplaner innan nya byggnader kan uppföras. I vilken ordning utbygganden kommer att ske är ännu inte beslutat, med undantag för den första etappen, för vilken till viss del detaljplaneringen redan påbörjats. Den första etappen innefattar de detaljplanearbeten som plan- och byggnadsnämnden redan fattat beslut om att starta. I en första etapp ingår också området närmast Västertorg, längs Granitvägen, och området kring konstgräsplanen i Ekebydalen. Utbyggnadsordningen och även utbyggnadstakten i ett område beror av flera olika faktorer, som tillsammans kommer att beaktas inför beslut om etappvis planläggning och byggnation. En faktor är kapaciteten i det befintliga vatten- och avloppsnätet (VA-nätet). Vid behov av förstärkning av VA-nätet måste det ske före eller i samband med nybyggnation. Andra faktorer är bland annat byggtrafik inom området och hänsyn till närboende. Viktigt är också att se Eriksbergs utveckling som en del av den utveckling som sker i kommunen i stort och säkerställa att strategiska beslut tas med hänsyn till helheten för kommunen. Hur Uppsalahems eller andra aktörers ombyggnationer inom befintliga byggnader kan ske är dock inget som en etappindelning kan styra, då den typen av åtgärder vanligtvis inte kräver ny detaljplan.

Byggtid, byggtrafik

Liberalerna: Liberalerna efterfrågar en tydlig och väl genomarbetad plan för hur byggtrafiken ska leddas så att framkomlighet på Norbyvägen och andra vägar i Eriksberg med omnejd säkras för samtliga inblandade, särskilt för barn, ungdomar, personer med funktionsnedsättning och äldre. Logistiken måste planeras noga för att undvika stopp och hinder för de boende och företagare på området.

Uppsala Vatten och Avfall AB: Påpekar att det vid genomförande av planprogrammet behöver säkerställas att hämtningen av avfall kan ske under hela byggnationstiden. Det gäller både inom den egna fastigheten och för närliggande fastigheter. Temporära lösningar kan komma att bli nödvändiga.

Jordens vänner: Påpekar att byggtiden innebär buller och en oerhörd belastning för de ganska smala gatustråken och för de boende. Undrar hur de boende ska stå ut med buller från byggtrafik, borrning, pålning, sprängning.

Ekeby-Flogsta samrådskommitté (ESK): Menar att boende i deras föreningar främst kommer att drabbas av en omfattande byggtrafik under flera år. Påtalar att de som bor i närheten av Flogstavägen, Karlsrogatan och Norbyvägen med all sannolikhet kommer att utsättas för störande ljud och damm från byggtrafiken under lång tid.

Förskolan Grannbarnen: Förskolan påpekar att en utbyggnad av området skulle störa deras verksamhet genom buller och att deras elever sover utomhus.

Bostadsrättsföreningarna Gnejsgårdarna, Gnejsen och Berget har lämnat in ett gemensamt yttrande där de begär att man bygger långsammare än vad som anges i planprogrammet, att man bygger ett mindre antal hus i taget och sedan väntar minst 5 år innan man går vidare. Föreningarna anser att det ger tid för utvärdering och möjliggör att felaktigheter undviks eller upprepas. De anser också att det ger andrum för de boende som slipper bo på/vid en byggarbetsplats, med bland annat dålig luft och buller, under väldigt många år i sträck.

Bostadsrättsföreningarna Gnejsen respektive Berget har lämnat in identiska skrivelser och anser att den långa utbyggnadstiden oroar. *"Hela Eriksberg kommer att vara som en stor byggplats under ca 15 år framöver, med byggtrafik som ytterligare försämrar barnens säkerhet i fullt bebodda kvarter. Femton år är en hel barndom! Det är inte rimligt att utsätta de boende för detta under så lång tid."*

Bostadsrättsföreningen Parken: Skriver att 15–25 år är en mycket lång byggtid och att det inte finns någon konsekvensanalys i planprogrammet om vad det kommer att innebära för de boende. Undrar hur

det kommer att bli att bo i Eriksberg under utbyggnadstiden, hur det påverkar det dagliga livet för människor, djur, natur och vilken påverkan det kommer att bli på redan befintliga byggnader.

Fastighetsägare Eriksberg ■■■: Undrar hur befolkningens hälsa skyddas från påverkan av damm, byggkemikalier, buller och byggtrafik under byggtiden och om det finns planer på evakuering/ersättningsbostäder för de närmast boende.

Boende i området skriver:

Ett stort antal enskilda boende (cirka 70 stycken) har lämnat in identiska skrivelser som brf Gnejsen respektive brf Berget och anser att den långa utbyggnadstiden oroar. Se citat ovan.

Även flera andra privatpersoner vänder sig mot byggtidens längd och uttrycker oro för att behöva bo vid en byggarbetsplats under många år, en boende skriver att ett barn kan få leva hela sin uppväxt i en byggarbetsplats.

Ett par boende uttrycker oro för sprängarbete och att det arbetet kommer medföra sprickbildningar och liknande skador på befintliga hus och lägenheter. En person lyfter att många befintliga hus har dålig ljudisolering och att byggtrafiken kommer påverka såväl trafiksituationen som boendemiljön.

Övriga skriver:

Området kommer att utsättas för massiva påfrestningar i och med att det kommer att bli byggbuller under årtal.

Stadsbyggnadsförvaltningens bedömning

Planprogrammet har kompletterats med text om avfall under byggtiden.

Stadsbyggnadsförvaltningen gör bedömningen att alla delar av Eriksberg inte kommer att påverkas av byggnation samtidigt. Det dagliga livet ska kunna fortgå även när byggnation pågår och barns säkerhet ska inte äventyras. Byggtrafik som ofta sker dagtid under vardagar sammanfaller vanligen med den tid då barn är i skolan. Eftersom detaljplanering för utbyggnad sker kontinuerligt under en längre tid kommer erfarenheter från tidigare etapper att kunna beaktas i planeringen av senare etapper. Även erfarenheter från andra byggprojekt i Uppsala kan vägas in.

Störningar under byggtiden drabbar i första hand de som bor närmast och kan mildras om arbetstider och byggtrafik regleras. Störningar under byggtiden regleras inte i planprogram eller detaljplaner, men det är en realitet när planer och program ska genomföras. För att mildra olägenheterna för de kringboende är det viktigt att exploatörer informerar om olika byggskeden samt tider för leveranser, avstängningar etcetera. När ett bygge påbörjas är en exploatör skyldig att upprätta en så kallad trafikanordningsplan som sedan ska godkännas av kommunen innan avspärrningar i allmänna anläggningar kan göras.

Kommunen har inte planerat för evakuerings- eller ersättningsbostäder för närboende under byggtiden. Gällande bestämmelser och riktlinjer med avseende på bland annat buller, arbetstider med mera ska följas. Den som exploaterar bär ansvaret att säkerställa att omgivande fastigheter inte drabbas. Lagen reglerar rättsförhållandet mellan grannar i Jordabalkens (1970:994) tredje kapitel. Så kallad miljöskadeersättning, som gäller ersättning för personskada, sakskada och förmögenhetsskada till följd av bland annat buller, skakning och luftföroreningar, regleras i Miljöbalkens (1998:808) kapitel 32.

Stadsbyggnadsförvaltningen

Torsten Livion
detaljplanechef

Eleonore Albenius
Planarkitekt

Johan Nilsson
Planarkitekt

Översikt över inkomna samrådsyttranden

Länsstyrelsen
Kommunala lantmäterimyndigheten (inga synpunkter i programskedet)
Sakägare och boende inom programområdet (enligt fastighetsförteckningen)
Fastighetsägare inkl bostadsrättsföreningar enligt fastighetsförteckningen, se bilaga A
Uppsalahem AB, Eriksberg 27:1, 27:2 m fl.
Förvaltnings AB Luthagen, Eriksberg 23:2
Bostadsrättsinnehavare, hyresgäster, boende, se bilaga A
Organisationer, intresseföreningar och sammanslutningar
Centern
Liberalerna
Eriksbergs socialdemokratiska förening
Hyresgästföreningen Uppsala – Knivsta och HUS
Lokala hyresgästföreningarna Marmorn, Moränen, Kalkstenen och Täljstenen
Täljstenens plangrupp
Eriksbergs egna hem och fruktodlareförening
YIMBY (Yes in my backyard)
Cykelfrämjandet i Uppsala (CFU)
Uppsala cykelförening
Handelskammaren i Uppsala län
FVU, Föreningen Vårda Uppsala
Jordens vänner
Klimataktion Uppsala
Styrelsen för Karlsro scoutkår
Stallföreningen Norra Norby Gård
Uppsala pensionärsföreningars samarbetsråd (UPS)
UNIK (Uppsala-Näs IK)
Uppsala IF (UIF)
Arkitekturupproret
Handikappföreningarnas samarbetsorgan (HSO)
Ekeby-Flogsta samrådskommitté
Samfälligheten Flogsta 82
Kommunala nämnder och bolag
Utbildningsnämnden
Äldrenämnden
Omsorgsnämnden
Brandförsvaret
Miljö och hälsoskyddsnämnden
Kulturnämnden
Socialnämnden
Uppsala parkerings AB
Uppsala vatten och avfall AB
Övriga
Försvarsmakten
Trafikverket
Vattenfall Heat Nordic
Svenska kraftnät
Kollektivtrafikförvaltningen UL
Medarbetare på White arkitekter
Idrottslärarna på Eriksbergsskolan och Hågaladsskolan
Förskolan Grannbarnen
Övriga privatpersoner, se bilaga A

